

BIJLAGEN: INHOUDSTAFEL

1. ANALYSESCHEMA'S	3
1.1. Codeboek interviews	4
1.2. Analyseschema discours	6
1.3. Analyseschema beleid	7
1.4. Lijst documenten analyse discours en beleid	9
2. INTERVIEWS	12
2.1. Lijst respondenten	13
2.2. Interviews	15
2.2.1. <i>Interview Heidi De Pauw</i>	15
2.2.2. <i>Interview Stef Janssens</i>	27
2.2.3. <i>Interview Eric Van Der Sypt</i>	43
2.2.4. <i>Interview Gert Nuyts</i>	57
2.2.5. <i>Interview Jean-François Minet</i>	68
2.2.6. <i>Interview Jef Swartele</i>	75
2.2.7. <i>Interview Linde De Corte</i>	82
2.2.8. <i>Interview Maria Grazia Giammarinaro</i>	87
2.2.9. <i>Interview Nahima Lanjri</i>	94
2.2.10. <i>Interview Patsy Sørensen</i>	100
2.2.11. <i>Interview Tim Van Eester</i>	113
2.2.12. <i>Interview Sabine de Bethune</i>	127
2.2.13. <i>Interview Birgit Stroobant</i>	134
3. INTERNETSITES	144
- http://www.globalpolicy.org/ngos/intro/defining/2001/0112wild.htm	145
- http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/CS-NTWKS/NGO-ART.HTM	146
- http://www.11.be/index.php?option=content&task=view&id=172	147
- http://www.indiannqos.com/	148
- http://www.nrc.nl/economie/economie_voor_jou/lijs_t_evj_begrippenlijst/article134091.ece/Quango	149
- http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=37&titel=Migratiestromen	150
- http://www.wider.unu.edu/publications/working-papers/discussion-papers/2003/en_GB/dp2003-072/	151
- http://www2.fmg.uva.nl/emca/INT.htm	152
- www.payoke.be/pages/juridsch/html	153

- http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=39&titel=Wat+is+mensenhandel%3F	154
- http://www.pagasa.be/uploads/documenten/wet10aug2005.pdf	155
- http://ec.europa.eu/justice_home/news/8mars_nl.htm	156
- http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/crime/trafficking/doc/report_expert_group_1204_en.pdf	157
- http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=96&titel=Actoren	158
- http://www.dofi.fgov.be/nl/publicaties/parlementaire%20vragen/577.pdf	159
- http://www.diplomatie.be/nl/pdf/mensenhandelnl.pdf	160
- http://www.just.fgov.be/nl_htm/parket/collegenl.htm	161
- http://www.dsb-spc.be/Joomla/index.php?option=com_content&task=view&id=34&Itemid=73	162
- http://www.polfed-fedpol.be/presse/presse_detail_nl.php?recordID=1631	163
- http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=97&titel=Centra+slachtoffers	164
- http://www.payoke.be/pages/psychosociaal.html	165
- http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=95&titel=Rol+centrum	166
- http://www.senate.be/doc/misc/mensenhandel_29-6-2001.html	167
- http://ec.europa.eu/civil_society/ngo/docs/communication_nl.pdf	168
- http://www.diversiteit.be/?action=publicatie_detail&id=25&thema=2	169
http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/anti_trafficking_day_07/doc/recommendations_euatd_panel1_11_10_07_en.pdf	170

1. ANALYSESCHEMA'S

1.1. Codeboek interviews

Thema	Code	Label	Uitleg
Term Mensenhandel	Betekenis	Bet.	Wat is volgens u de betekenis van het begrip mensenhandel?
	Evolutie begrip	Evo.	Is de betekenis van het begrip volgens u geëvolueerd?
Eigen Werking & Ontstaan	Ontstaan	Ont.	Als gevolg waarvan is uw dienst/organisatie ontstaan?
	Rol	Rol.	Welke rol heeft u/uw dienst in de strijd tegen mensenhandel?
	Erkenning	Erk.	Krijgt u voldoende erkenning voor uw werk?
Financiering / Afhankelijkheid	Wijze van financiering	Fin.	Hoe financieren de opvangcentra hun activiteiten?
	Afhankelijkheid	Afh.	Zijn jullie financieel afhankelijk van de overheid+beperkt dit de mogelijkheid om kritisch op te treden?
	Tekort	Tek.	Hoe verklaart u het blijvende financiële tekort aan middelen voor de werking van NGO's?
	Nauwe banden	Band.	Bestaat het gevaar dat de opvangcentra hun onafhankelijkheid verliezen indien ze te nauwe banden onderhouden met het beleid?
	Waakhond	Waak.	Heeft u het gevoel dat NGO's de waakhond zijn van het beleid?
Samenwerking NGO's onderling	Verloop	Verl.	Hoe ervaart u de samenwerking met de andere opvangcentra?
	Evolutie	Evongo.	Is de samenwerking gegroeid?
	CGKR	Cgkr	Welke rol is binnen de samenwerking weggelegd voor het Centrum?
Samenwerking alle betrokken actoren	Actoren	Act.	Welke zijn volgens u de relevante beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel?
	Ingesteldheid	Ing.	Begeven beleidsactoren en NGO's zich met een verschillende ingesteldheid op het terrein?
	3 p's	3ps.	In welke mate worden de onthaalcentra betrokken bij deze drie fasen?
	Vereniging van standpunten	Verenig.	Hoe trachten jullie de standpunten en aanbevelingen van de onthaalcentra over te brengen naar de beleidactoren?
	Evolutie samenwerking	Evosw.	Is er een evolutie in de samenwerking merkbaar doorheen de jaren?
	Verbeterde	Verbsam	Op welke vlakken is een verbeterde

	samenwerking	.	samenwerking tussen NGO's en beleidsactoren noodzakelijk?
	Persoonlijk	Pers.	Is de samenwerking iets persoonlijks?
	Vorming	Vorm.	Is het een interessante piste om opvangcentra te betrekken bij de vorming van overheidsdiensten inzake mensenhandel?
	Gedragscode	Gedr.	Is het noodzakelijk om een gedragscode op te stellen die de samenwerking tussen
	Multidisciplinaire benadering	Multi.	Wat verstaat u onder een multidisciplinaire aanpak van mensenhandel? (Is er momenteel sprake van een 'collegiale multidisciplinaire samenwerking' zoals het Centrum bepleit? Vormt dergelijke aanpak een sleutelement om vooruitgang te boeken in de aanpak van mensenhandel?
	Aanbevelingen NGO's	Aanbev.	In welke mate tracht u rekening te houden met de standpunten en aanbevelingen van NGO's?
	Taakverdeling	Taak.	Is er een duidelijke taakverdeling tussen de verschillende actoren?

1.2. Analyseschema discours

Analyseschema	
Naam/Type Document	
Onderwerp document	
Welke zijn de betrokken actoren?	
Welk Discours?	
	Antwoorden
1. Hoe worden personen benoemd en hoe wordt er naar hen verwezen?	
2. Welke eigenschappen, kwaliteiten en karakters worden aan hen toegekend?	
3. Vanuit welk perspectief worden deze benamingen en argumenten geformuleerd?	
4. Op basis van welke argumenten of argumentatieschema's trachten specifieke personen of sociale groepen de uitsluiting, discriminatie, onderdrukking of exploitatie van de andere te legitimeren? Op basis van welke argumenten of argumentatieschema's trachten specifieke personen of sociale groepen de aanvaarding van de andere te legitimeren?	
5. Wordt er openlijk uitgekomen voor de positieve/negatieve discriminatie?	
6. Is er sprake van een positieve <i>self-presentation</i> en een negatieve <i>other-presentation</i> ?	

1.3. Analyseschema beleid

Type document	Policy Stakeholders	Context
Analyse		
Vragen	Antwoorden	
1. Vaststelling van de doeleinden en preferenties ten aanzien van de doeleinden		
* Welke zijn de algemene doeleinden en preferenties die in de beleidstekst naar voren komen?		
* In welke mate worden deze beïnvloed door andere actoren en organisaties?		
* In welke mate worden deze beïnvloed door de betrokken ambtenaren zelf?		
2. In welke maatschappelijke situatie komt het beleid tot stand?		
• Welke maatschappelijke groepen – al dan niet georganiseerd- kunnen belangrijke informanten zijn?		
* Met welke intentie geven zij zich op het veld?		
* Welke zijn de wensen, behoeften en voorkeuren van deze groepen?		
3. Worden er suggesties gedaan voor de richting die het beleid uit moet?		
* Welke suggesties?		

* Worden er beleidsalternatieven voorgesteld?	
4. Wordt er een voorspelling gedaan over toekomstige ontwikkelingen die relevant zijn voor de beleidssector?	
5. Is er een verband tussen deze suggesties en de uitwerking of uitvoering van het uiteindelijk gekozen beleidsalternatief?	
* Evaluatie en bijsturing?	
* Waar gebeurt dit en door wie? ¹	

¹ LEEMANS (A.F.). De totstandkoming van het beleid. In: HOOGEWERF (A.). *Beleid belicht 1. Sociaal-wetenschappelijke beleidsanalyse*. Alphen aan den Rijn, Samson, 1972, pp. 128-131.

1.4. Lijst documenten analyse discours en beleid

- VERMEULEN (G.). *Mensenhandel in België. Status questionis, evaluatie en toekomstopties*. Koning Boudewijnstichting. Brussel, 2006, pp.104.
- PAYOKE. *Juridische instrumenten*. <http://www.payoke.be/>
Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- HOLMES (P.). *Discussion Paper: 'Law Enforcement Co-operation with Non-Governmental Organisations, with reference to the Protection of Victims and Victims as Witnesses'. Conference on Prevention of and Fighting Against Trafficking in Human Beings with a Particular Focus on Enhancing Co-operation in the Process of European Union Enlargement*. Brussel, s.e., 2002, pp.29.
- CGKR. *Wat is mensenhandel?*
<http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=39&titel=Wat+is+mensenhandel%3F>
Datum van raadpleging: 15 november 2007.
- FOD JUSTITIE. *10 AUGUSTUS 2005. — Wet tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers*. <http://www.pagasa.be/uploads/documenten/wet10aug2005.pdf>
Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *EU- Strategie inzake de preventie en de bestrijding van mensenhandel*. http://ec.europa.eu/justice_home/news/8mars_nl.htm#a2 , Datum van raadpleging: 19 maart 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *Report of the Experts Group on Trafficking in Human Beings*. http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/crime/trafficking/doc/report_expert_group_1204_en.pdf
Datum van raadpleging: 19 maart 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *EU Legislation being adopted against trafficking in human beings and the sexual exploitation of children*. http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/crime/trafficking/doc_crime_human_trafficking_en.htm
Datum van raadpleging: 17 maart 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. For further actions in the fight against trafficking in women*. http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/crime/trafficking/doc/COM19989612ENfinal.doc
Datum van raadpleging: 17 maart 2008.
- CGKR. *Actoren*. <http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=96&titel=Actoren>
Datum van raadpleging: 5 maart 2008.

- N.N. *Mensenhandel: Illegale huishoudsters*.
<http://www.dofi.fgov.be/nl/publicaties/parlementaire%20vragen/577.pdf>
Datum van raadpleging: 12 april 2008.
- N.N. *De strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel. Beleid en aanpak*.
<http://www.diplomatie.be/nl/pdf/mensenhandelnl.pdf>
Datum van raadpleging: 19 juni 2008.
- N.N. *College van Procureurs Generaal*. http://www.just.fgov.be/nl_htm/parket/collegenl.htm , zie
Datum van raadpleging: 20 juni 2008.
- VAN DER SYPT (E.). *Het Belgische federaal parket*. s.e. 2007,
- FOD JUSTITIE. *Voorstelling*. http://www.dsb-spc.be/Joomla/index.php?option=com_content&task=view&id=34&Itemid=73,
Datum van raadpleging: 14 juni 2008.
- POLITIE. *Mensenhandel en mensensmokkel. Politie-aanpak gaat breder en dieper*. http://www.polfed-fedpol.be/presse/presse_detail_nl.php?recordID=1631 Datum van raadpleging: 14 juni 2008.
- CGKR. *Centra slachtoffers*.
<http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=97&titel=Centra+slachtoffers>. Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- SÖRENSEN (P.), VAN LIER (H.). *20 jaar Payoke. Erkend opvang- en begeleidingscentrum voor slachtoffers van mensenhandel*. Antwerpen, Payoke vzw, 2007, p.41.
- PAYOKE. *Juridische ondersteuning*. <http://www.payoke.be/> Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- PAYOKE. *Residentiële opvang*. <http://www.payoke.be/> Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- PAYOKE. *Administratieve ondersteuning*. <http://www.payoke.be/> Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- PAYOKE. *Informatie en vorming*. <http://www.payoke.be/> Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- PAYOKE. *Psychologische begeleiding*. <http://www.payoke.be/> , Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- PAYOKE. *Ambulante begeleiding*. <http://www.payoke.be/> Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- DEL MARMOL (D.). *La lutte contre la traite des êtres humains: quelle politique, quels outils? Colloque*. Brussel, 12 maart 2003, pp. 72.
- CGKR. *Rol van het Centrum*. <http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=95> , zie bijlage: p. . Datum van raadpleging: 5 maart 2008.

- CGKR. *Jaarverslag: Beeldvorming van de mensenhandel en analyse van de rechtspraak*. Brussel, J.Leman, 2001, pp.110.
- DE DECKER (A.). *Mensenhandel en prostitutie. Een krachtig optreden. Studiedag*. Brussel, 29 juni 2001. pp. 59., zie bijlage: p. .
- PRODI (R.), KINNOCK (N.). "De Commissie en Niet-gouvernementele organisaties: Bouwen aan een sterker partnerschap.". http://ec.europa.eu/civil_society/ngo/intro_nl.htm
Datum van raadpleging: 19 maart 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *Annex to the report from the commission to the council and the european parliament based on Article 10 of the Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings*.
http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/crime/trafficking/doc/sec_2006_525_en.pdf
Datum van raadpleging: 5 maart 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *Report of the Experts Group on Trafficking in Human Beings*.
http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/anti_trafficking_day_07/index_en.htm
Datum van raadpleging: 6 mei 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *Recommendations on identification and referral to services of victims of trafficking in human beings*.
http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/anti_trafficking_day_07/doc/recommendations_euatd_panel1_11_10_07_en.pdf ,
Datum van raadpleging: 6 mei 2008.
- EUROPESE COMMISSIE. *Mensenhandel- bron van toenemende bezorgdheid*.
http://ec.europa.eu/justice_home/news/8mars_nl.htm#a1
Datum van raadpleging: 6 mei 2008.
- N.N. *La lutte contre la traite des êtres humains: quelle politique, quels outils?* Brussel, Centre Régional Libre de Bruxelles. 2003.pp. 72.
- N.N. *Payoke, Erkend opvang- en begeleidingscentrum voor slachtoffers van mensenhandel*. Antwerpen, Payoke vzw, 2007.
- N.N. *Human Trafficking and Labour Exploitation. ILO Guidelines for legislators and law enforcement. Special Action Programme to combat forced labour*. s.i. ,s. e., s.d. p. 46.
- N.N. *Persbericht van de Ministerraad: Menschenhandel en mensensmokkel*.
<http://presscenter.org/archive/20040709/104849/?lang=nl> , Datum van raadpleging: 5 juni 2008.
- MEIJER (J.). 'Zonder de lotto kunnen we niet werken'. In: *De Morgen*, 21 juni 2008, p.9.

2. INTERVIEWS

2.1. Lijst respondenten

1. Heidi De Pauw

- Directrice opvangcentrum Pag-Asa te Brussel
- Opgericht in 1994

2. Stef Janssens

- Medewerker Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Rascismebestrijding
- Schrijft mee aan het Jaarrapport Mensenhandel
- Organiseert intercentravergaderingen
- Regelmatige contacten met de opvangcentra

3. Patsy Sörensen

- Directrice opvangcentrum Payoke te Antwerpen
- Voormalig Europees Parlements lid
- Startte de strijd in 1987
- Voormalig gemeenteraadslid en Europees Parlements lid

4. Gert Nuyts

- Medewerker Patsy Sörensen
- Actief binnen het opvangcentrum Payoke te Antwerpen

5. Eric Van Der Sypt

- Federaal procureur
- Jarenlang actief in de strijd tegen mensenhandel
- Regelmatige contacten met opvangcentra

6. Jean-François Minet

- Medewerker Dienst Strafrechtelijk beleid van het Ministerie van Justitie

7. Sabine de Bethune

- Senatrice CD&V
- Actief in de strijd tegen mensenhandel

8. *Linde De Corte*

- Senaatsmedewerkster

9. *Nahima Lanjri*

- Senatrice CD&V
- Actief in de strijd tegen mensenhandel

10. *Maria Grazia Giammarinaro*

- Europese Commissie
- Reeds jarenlang actief in de strijd tegen mensenhandel op Europees vlak.

11. *Jozef Swartele*

- Gerechtelijk Commissaris Sectiehoofd, Federale Gerechelijke Politie Antwerpen, Persoonsmisdrijven Mensenhandel.

12. *Tim Van Eester*

- Rechercheur OGP/HPK Teamleider

13. *Birgit Stroobant*

- Arbeidsauditoraat
- Substituut-Arbeidsauditeur

2.2. Interviews

2.2.1. Interview Heidi De Pauw

Interview Heidi De Pauw, Pag-Asa
Datum: donderdag 17 april 2008, 10.00u

I: Pag-Asa werd opgericht in 1995. Hoe ging dit specifiek in zijn werk en welke actoren waren verantwoordelijk voor de oprichting van het centrum?

H: Het was eigenlijk in 1994. Eigenlijk is het allemaal te kaderen in de heisa die ontstaan is in het begin van de jaren negentig met het boek van Chris De Stoop "Ze zijn zo lief, mijnheer", waarna dan de parlementaire onderzoekscommissie werd opgericht... ik ga u dat allemaal niet uit de doeken moeten doen want u kent dat waarschijnlijk beter dan ik. En dan uiteraard, om het evenwicht te hebben tussen de strijd tegen de criminele netwerken en de zorg voor de slachtoffers, moesten er opvangcentra komen. Payoke is aangesproken, Payoke bestond, was op dat moment een werking rond prostitutie, heeft dan een beetje zijn doelstellingen geheroriënteerd. In Brussel waren er verschillende organisaties actief binnen de prostitutie, maar men vond het toch wel meer aangewezen om een nieuwe organisatie op te richten. Onze huidige voorzitter Johnny Demotte is toen aangesproken door het Centrum voor gelijkheid van kansen om een dergelijk centrum om te richten en hetzelfde is dan een paar jaar later in Luik gebeurd. Dus in dat opzicht is het eigenlijk het Centrum die vanuit beleidsoogpunt – en het is geen wonder in België dat er eentje in Vlaanderen moest zijn, eentje in Brussel en eentje in Wallonië. Daar moet je niets achter zoeken, dat is niet een bevoegdheidsdeling of wat dan ook. Payoke vangt evengoed slachtoffers op uit Brussel als wij uit Antwerpen en hetzelfde met Luik, maar dat is gewoon een communautaire kwestie geweest. Dat is politiek.

I: U geeft aan dat er vanuit het beleid een vraag is geweest naar de oprichting van de centra. Dienen jullie in feite geen kritiek te geven op het beleid als er iets misloopt? Is dit geen tegenstrijdige situatie?

H: Ik zie daar geen tegenstrijdigheid in. De politieke wereld heeft op een bepaald moment beslist om een systeem in het leven te roepen waar niet alleen repressie maar ook zorg voor slachtoffers een belangrijk iets waren, en uiteraard moet er dan iets komen. Het is niet zo dat wij opgericht zijn van overheidswege. Het is de vraag geweest van de overheid, inderdaad, om... Nee, het is eigenlijk anders. Het beleid heeft een systeem uitgewerkt, en voila, daar moet op ingespeeld worden. Dus vandaar laat ons zeggen, een wet over, waar slachtoffers van, ik ga iets heel absurds

zeggen, slachtoffers van terrorisme die bereid zijn om verklaringen af te leggen tegen terroristische netwerken, en die moeten opgevangen worden, ja dan moeten er centra komen. Dus dan speelt iemand daar wel op in. Het is niet zo dat het beleid gezegd heeft: en daar richten we.... Het is eigenlijk een noodzakelijk iets geweest. Wij zijn geen overheidsinstanties. De drie centra zijn vzw's. We zijn allemaal autonoom en onafhankelijk. Maar ik merk uit uw vraag toch enig cynisme en ik heb dat ook wel. Ik ben... cynisch niet, ik zal het anders zeggen. Ik ben mij bewust dat de drie centra, maar ik ga spreken voor Pag-Asa, dat wij geïnstitutionaliseerd zijn, wij maken deel uit van het systeem waar drie pijlers belangrijk zijn: DVZ, politie en justitie, en de drie centra. Als een van die pijlers niet meer meewil, dan valt het als een kaartenhuisje in elkaar. Dus in dat opzicht ben ik mij zeer bewust van het feit dat onze autonomie en onafhankelijkheid relatief is, maar ze is er wel. Wij kunnen en wij doen dat ook. We hebben dat gedaan met het nieuwe, met het ontwerp van de nieuwe wet, hebben wij zeer sterk aan de alarmbel getrokken en hebben wij ons zeer duidelijk gepositioneerd tegen het ontwerp dat op tafel lag en dat de ministers hadden goedgekeurd. En dat is rechtgetrokken, wat ook wil zeggen dat wij enigszins worden gerespecteerd in onze functie.

I: Hoe ziet u uw eigen rol, de rol van de centra?

H: wat betreft Pag-Asa hebben wij een dubbele taak. Enerzijds informatieverstrekking, sensibilisering, lobbyen van het beleid en dergelijk meer, zowel nationaal als internationaal eigenlijk. En in tweede instantie moeten wij zorgen voor de opvang en begeleiding van de slachtoffers. Ik denk dat bij de drie centra, maar zeker bij Pag-Asa ook de nadruk ligt op – enfin, het accent ligt op- opvang en begeleiding. Dat is het belangrijkste.

I: Slaagt u hierin?

H: Ik denk dat wij absoluut slagen in onze doelstelling, maar ik ga even mijn redenering afmaken. Om die begeleiding kwalitatief goed te kunnen doen, en onze missie goed te kunnen invullen, namelijk de strijd tegen mensenhandel toch wel ergens te doen slagen heb je wettelijke kaders zowel op nationaal als lokaal, zowel nationaal als Europees, en zelfs internationaal. En die eerste functie, namelijk dat lobbyen zit daar onlosmakend mee verbonden. Als wij merken dat er een wetwijziging is waardoor bijvoorbeeld onze slachtoffers het moeilijker krijgen, ja dan gaan wij gaan lobbyen om ervoor te zorgen dat die wetwijziging er niet komt, of op een andere manier. Dus het ene geeft het andere de hand, maar onze hoofdtaak is uiteraard de opvang van slachtoffers van mensenhandel, die, en dat vind ik toch heel belangrijk, en daar denk ik dat we meer moeten over communiceren... Wij vangen slachtoffers op, en wij begeleiden slachtoffers die meewerken met politie en justitie. Die dus in het systeem passen. De anderen komen er bij ons niet in. Wat ik jammer vind, is dat die mensen in de kou staan. Ik denk dat wij vanuit humanitair oogpunt moeten pleiten voor iets voor die mensen voor iets. Maar het systeem waarbinnen de centra werken is nu eenmaal een quid pro quo, wat wil zeggen: het slachtoffer geeft iets, en krijgt iets terug, namelijk zijn verblijfsvergunning. En ik vind dat een zuiver systeem, ik pleit zeker niet voor onvoorwaardelijk slachtofferschap, want volgens mij is dat om diverse redenen niet werkbaar. Maar waar ik wel voor pleit is dat er ook ergens een minimum aan invulling van mensen die niet kunnen/willen/durven meewerken met justitie, komt. Die verblijfsvergunning is een gans ander

verhaal. En ik sta nog altijd als... achter dat systeem, wij werken daarin, wij zitten daar in. Maar wat wij jammer vinden is dat mensen illegaal worden omdat hun aanvraag geseponeerd wordt of mensen die toch beslissen om niet in de procedure te stappen om god weet welke reden die moeten volgens mij ook een minimum aan rechten kunnen hebben. Maar dat is een andere discussie...

I: Jullie worden door het beleid beschouwd als belangrijke partners. Dat blijkt uit veel documenten. Wordt dat ook erkend?

H: Hoe bedoelt u?

I: Op financieel vlak.

H: Ja, ik ga zeggen... wij hebben geen structurele financiering. Normaal als je kijkt naar de centra binnen de Vlaamse gemeenschap, bijvoorbeeld voor de opvang van niet-begeleide minderjarigen, daar is een erkenning en daar is structurele financiering, wat wil zeggen dat alle personeelskosten, alle werkingsmiddelen, euh werkingskosten worden terugbetaald door de erkennende instantie, en dat is dan de Vlaamse gemeenschap in het geval van de niet begeleide minderjarigen. Bij ons – bij de 3 centra – is dat niet zo. Er is geen erkenningsprocedure, er is geen structurele financiering. We krijgen wel middelen –uiteraard- zowel federaal, maar dat verschilt voor de 3 centra. Op federaal vlak is dat gelijk. Wij krijgen een soort van.. ik denk dat het een gift is, en ja ook van de nationale loterij, dat is de federale regering die zegt: wij geven via de nationale loterij aan die centra een steun. We hebben een conventie met het ministerie van, enfin... de federale overheidsdienst tewerkstelling, omdat vroeger Gelijke Kansen daaronder zat. Ten tijde dat die Conventie is ondertekend, zat gelijke kansen onder diezelfde portefeuille, ook hebben wij een aanzienlijk bedrag, hé, het gaat niet over peanuts. Dat zijn mooie bedragen, maar die bedragen blijven hetzelfde. Ons personeel wordt ouder, anciënniteit wordt opgebouwd, de werkingskosten worden alsmaar duurder en die... nu vorig jaar hebben we nog een verhoging gehad van de Nationale Loterij, dus... Ik zeg het... En dan verschilt het van centrum tot centrum. Pag-Asa is een bi-communautaire organisatie: wij zitten in Brussel. Wij... Ons opvangtehuis bijvoorbeeld is erkend door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Dat is Pascal Smet en Evelyne Huytebroeck. Als een opvanghuis in desector... Dus wij hebben wel maar subsidiëring voor vijf personeelsleden met bijkomende werkingskosten, dus dat is een zekerheid. We hebben eenzelfde, gelijkaardige erkenning voor onze ambulante werking van anderhalf personeelslid. Nu als je de som maakt, dat zijn 6,5 mensen. Wij werken met 17 mensen in loondienst. Dus de andere mensen... de lonen daarvan, de werkingskosten moeten wij gaan zoeken in die potjes die overhadden. Daarnaast zijn er projectsubsidies, zowel nationaal als Vlaams, eigenlijk... Van de Vlaamse en de Waalse Gemeenschap hebben we niets. Wel van de Franstalige en Vlaamse gemeenschapscommissie in Brussel. Dat zijn projectsubsidies. Dus het is zeer ingewikkeld. Als ik hier toekwam dan dacht ik: ik ga dat nooit snappen. Dat is zo complex en dat neemt heel veel tijd in beslag, en dat is eigenlijk jammer. Dus wij hebben zo iets van: er is eigenlijk nood aan erkenning van de drie centra... van centra voor slachtoffers mensenhandel. We spreken altijd van de 3. Misschien zijn er spelers op het terrein die ook zo'n erkenning kunnen of willen krijgen. Dus in dat

opzicht: ja het is een probleem, laat ons daar heel eerlijk in zijn. Er is een ontwerp van de KB voor de erkenning van centra voor opvang en begeleiding voor slachtoffers van mensenhandel. Maar het is volgens mij een puur probleem van subsidies en financiering.

I: Zoals u nu aangeeft zijn jullie wel redelijk afhankelijk van die subsidies. Gaat dit jullie beperken in het uiten van op de overheid of bepaalde instanties?

H: Neen. Ik denk het niet omdat wij niet 1 voogdijminister hebben. Het is niet zo dat wij voor 100% afhangen van het ministerie van justitie, wij krijgen zelfs niks van het ministerie van justitie. Idem dito voor binnenlandse zaken. Nu is er een "gratie-minister" als ik het zo mag noemen, dus wij gaan daar nu ondervallen. Maar de minister van Binnenlandse Zaken is belangrijker voor ons want wij werken samen met politiediensten, dus... het houdt ons niet tegen, omdat wij... inderdaad, wij zijn autonomie vzw's, en ... dat geeft ons ook een... en alles is relatief he, laat ons eerlijk zijn... Alles is relatief. Onze onafhankelijkheid en autonomie is relatief, maar ook we hebben ook een relatieve macht. We zijn met drie. Als wij alle drie 'neen' zeggen, ja dan staat de politie daar met zijn slachtoffers en dan staat de magistraat daar met zijn statuut 'slachtoffer mensenhandel'. Want uiteindelijk zegt de wet toch die slachtoffers moeten begeleid worden door één van die drie erkende centra. En dat staat textueel in de wet en de memorie van toelichting. Dus in die zin – ik zeg het, het is relatief- maar is dat eigenlijk een soort van... ja, een soort van drukkingsmiddel ook voor als het niet lukt. Nu op dit moment hebben we dat niet nodig. Wij worden betrokken bij heel veel initiatieven en gesprekken, niet altijd begrijpelijke of minder begrijpelijke redenen, daar gaat het eigenlijk niet om, maar ik denk dat de drie centra voldoende ingebed zijn in het systeem om op de hoogte te blijven van initiatieven... en ik zeg het : als er bepaalde instrumenten worden naar buiten gebracht waar wij totaal niet mee akkoord zijn, voelen wij ons absoluut niet geremd om daartegen te reageren.

I: Hebben jullie in dat opzicht het gevoel dat jullie als centrum een waakhond zijn die het beleid in het oog moet houden?

H: Ik zou... 'Waakhond' is altijd een zeer, heeft altijd een zeer negatieve bijklank. Ik kom bijvoorbeeld van Child Focus, en ik ben daar begonnen in de beginperiode en dat werd ook gezegd: "Child Focus moet optreden als waakhond". Neen! De drie centra hebben eigenlijk maar 1 doel voor ogen en dat is beschermen en begeleiden van de slachtoffers van mensenhandel. Om bij te dragen tot die strijd tegen de netwerken. Dus eigenlijk, laat ons heel eerlijk zijn, politie en justitie en de centra hebben eigenlijk dezelfde doelstelling, met een ander accent. Bij ons ligt het accent op het belang van het slachtoffer, we willen het beste voor het slachtoffer. Maar niet ten koste van alles. Politie en justitie hebben tot doel om die slachtoffers, heu, die netwerken op te rollen. En dat is goed. Er is een samenwerking maar ieder heeft zijn eigen heel specifieke rol binnen dat mooie systeem dat die balans probeert na te streven tussen de strijd tegen – repressie dan – en de zorg voor de slachtoffers. Dat is een mooi ideaal, om dat evenwicht te bewaren. En dat lukt niet altijd, dat weet jij ook. Soms hebben wij het gevoel dat het slachtoffer geïnstrumentaliseerd wordt. (...?) Soms gaat die weegschaal even doorslaan langs de ene kant of langs de andere kant, want ook...

Maar dus waakhond vind ik verkeerd. Ik denk dat we allemaal een rol hebben te spelen en wat goed is en ik hou daar persoonlijk heel sterk van, ook binnen onze werking, maar ook daarbuiten is dat er een kritische kijk blijft bestaan. Ook van de andere partners. Ik sta altijd open voor kritiek. En als een politiedienst vindt dat de mensen van Pag-Asa te ver zijn gegaan in een bepaald dossier, dan hoor ik dat graag. En ik denk dat we constant moeten kritisch bezig zijn met wat we doen, en ik denk dat we onszelf in vraag moeten stellen, want, en ik blijf erbij: het gaat om het belang van het slachtoffer, maar niet ten alle prijzen, en dat is heel belangrijk. Het is soms hard dat een slachtoffer illegaal wordt, zeker voor de mensen die dagelijks met het slachtoffer gewerkt hebben naar een bepaald doel. En laat ons heel eerlijk zeggen deze slachtoffers die kiezen prostitutie die dromen van hun integratie en van die definitieve verblijfstitel en terecht: ze hebben ook hun steentje bijgedragen. Als dat niet lukt is dat heel hard. Niet alleen voor het slachtoffer, ook voor de mensen die de begeleiding doen, en ook voor de politie en ook de magistraat. Want die zijn misschien niet dagelijks geconfronteerd met het slachtoffer, maar het is niet makkelijk om de strijd te moeten opgeven tegen die criminelen die toch wel verantwoordelijk zijn voor heel veel ellende. Dus ik denk dat we daar allemaal zeer realistisch... en ik hou niet van het woord 'waakhond', maar wel van een open en kritische kijk te behouden. Dat is uiteraard... de dag dat wij opgeslorpt zouden worden in een bepaald systeem, onder een bepaalde minister... dat is waar, dat gaat een zekere beknotting van onze vrijheid betekenen, dat is ook zo. Ik denk dat dat algemeen... maar ik zie dat ook in het ruime veld, ik heb daar ook toch wel een goede kijk op van andere organisaties die door de Vlaamse gemeenschap, binnen de Bijzondere jeugdzorg zijn erkend, ook die laten niet na om af en toe is die stok achter de deur te gebruiken en is te 'meppen' als het moet. Waar ik niet van hou is dat heel veel organisaties – non profit – blijven zagen. Je moet niet zagen en blijven zagen... het moet constructief zijn. En als we reageren op een bepaalde uitspraak of een bepaald beleidsdocument, of noem maar wat, moeten we redenen hebben om te reageren. Ik vind zagen over subsidies en... dat kunnen we altijd. Voor mij is dat niet constructief. Het moet constructief zijn, en vooral als je dan ergens mee naar buiten komt, en dan spreek ik over de media, als je dat wapen eigenlijk gebruikt tegen beleidsmakers moet je goed nadenken, en dan moet je vooral een constructief verhaal brengen. En als ik zeg goed nadenken betekent dat niet dat je moet schrik hebben voor de tour de flame? daar gaat het mij niet om, maar ik vind als je kritiek uit moet het 1) gegrond zijn en moet je 2) er ergens iets tegenover kunnen zetten, een soort alternatief, en moeten eigenlijk alle andere middelen uitgeput zijn. Ik hou veel meer van een open gesprek met een kabinetsmedewerker waarin je duidelijk kan zeggen: kijk dat is onze positie. Vinden wij dan geen akkoord, dan kan je het grof geschut gaan boven halen bij wijze van spreken. Maar meestal hoeft dat eigenlijk niet.

I: Is in de realiteit de taakverdeling voor alle partners duidelijk?

H: Eum... ik denk dat mensen die gewoon zijn om rond mensenhandel te werken, dan spreek ik over de gespecialiseerde politiediensten, over magistraten die daar... referentiemagistraten, de centra,... dat dat vrij duidelijk is. Men is momenteel aan het werken aan een ministeriële omzendbrief om dan nog is duidelijk te stellen. De circulaires waren daar heel duidelijk in. Nu iets gelijkaardig is men nu op poten aan het zetten is, omdat de wet van 2006 eigenlijk, in de vreemdelingenwet zit daar een stukje rond mensenhandel waar toch wel die zaken niet zo duidelijk

meer zijn, waarom: omdat dat de bevoegdheid van binnenlandse zaken is, en men daar niet opeens justitie kon bij betrekken, en OCMW wetgeving en weet ik veel wat. Dus men is nu aan het werken aan een omzendbrief om die rol duidelijk te omschrijven. Maar ik denk dat er wel nood is aan vorming, sensibilisering van de eerstelijnsdiensten. Want uiteindelijk is het is een wettelijke verplichting nu van elke politieman of -vrouw of sociale inspectiedienst of wat dan ook om een slachtoffer, of een het potentiële slachtoffer te informeren en dan in contact te brengen met de centra. In de praktijk gaan we moeten zien dat eigenlijk ingevuld wordt. Voor mij is er wel behoefte aan... enfin nood aan training, vorming en sensibilisering van die eerstelijnsdiensten. Er is geen probleem wat betreft de Cel mensenhandel, er is geen probleem daarover. Ze doen daar quasi niets anders. Maar in de kleine gemeente op het platteland, als men daar, ik zeg maar iets in de manege als ze daar toevallig twee illegale Brazilianen tegenkomt, dan gaat men de klik niet maken naar mensenhandel, tenzij men getraind is en gevormd, en er een zeer logisch document is. Ik hoop dat die omzendbrief inderdaad een handig, gebruiksvriendelijk en duidelijk document zal zijn, zodanig dat de politieman/-vrouw, sociaal inspecteur n'importe wie, dat die kan zeggen, voila ik moet dit doen, ik moet dat doen en voila. Dus ik denk, in die zin, ik denk dat de rollen... die zijn duidelijk. Maar het kan nooit duidelijk genoeg zijn.

I: U heeft het over vorming. Welke rol kunnen NGO's/ de opvangcentra hierin spelen?

H: Wel die kunnen daar een belangrijke rol in spelen. Maar voor mij, ik wil gerust meewerken aan vorming, ik kom nu net van Polen, ik heb daar een vorming gegeven aan lesgevers van politiescholen, aan lesgevers van douanescholen. Dus uiteraard, waarom niet op nationaal vlak? Mijn collega's doen dat ook soms. Ikzelf, als een politieschool dat vraagt doe ik dat ook, en graag. Ik zeg het, het is belangrijk denk ik dat het systeem wordt uitgelegd. Het is een multidisciplinaire aanpak in België, men spreekt over de geïntegreerde aanpak. Laat ons dan ook die vorming en die training op eenzelfde discipline, geïntegreerde wijze doen. Voila, maar wat zien wij vandaag? En dat is duidelijk gebleken uit een soort analyse van de diverse programma's in de verschillende politiescholen is dat mensenhandel as such daar niet opstaat. Dus ook daar denk ik dat er werk aan de winkel is en dat dat noodzakelijk is dat politie rekruten of hoe noem je dat? Leerlingen... leerlingen van politiescholen, mannen en vrouwen daarover geïnformeerd worden, vooral, en ik herhaal, omdat het nu een wettelijke verplichting is geworden. De consequentie daarvan is dat, als een potentiële slachtoffer bijvoorbeeld niet wordt geïnformeerd en niet in contact wordt gebracht, ik weet niet wat de consequentie daarvan, is op dit moment. Maar er zijn altijd 'clevere' advocaten die van dergelijke achterpoortjes in de wet gaan gebruik maken. Dus ik zeg het, ik zelf ben zeer realistisch dat niet elk potentiële slachtoffer op dezelfde manier zal geïnformeerd of doorverwezen worden, maar het is in principe een wettelijke verplichting.

I: Wat verstaat u precies onder de multidisciplinaire aanpak?

H: Voor mij, multidisciplinair, is dat er op de verschillende actoren wordt een beroep gedaan. In België dan zeer specifiek is daar de centrale rol van de NGO's, dus de drie erkende gespecialiseerde centra. Ik moet altijd lachen met het woordje 'erkend'. Maar die drie centra die dan toch per definitie de sociale actoren zijn, de politie, is een andere belangrijke actor, magistratuur is ook een

zeer belangrijke actor. En zelfs administratie dienst Vreemdelingenzaken. Voor mij is dat een multidisciplinaire aanpak. Binnen de centra hebben we ook weer multidisciplinaire teams. Ik bedoel bij ons bijvoorbeeld hebben we een zeer specifiek juridische cel en twee psycho-sociale cellen, als ik het zo mag stellen. Onze residentiële en onze ambulante cel, waar dus bij ons elk slachtoffer twee referentiepersonen heeft. Een die zich bezig houdt met het psycho-sociale aspect: het verleden verwerken, wat doe ik nu, wat doe ik in de toekomst, en de persoon daarin versterken en begeleiden. En anderzijds een juridische. Iemand die contact heeft met de politie, met de magistratuur, die het slachtoffer inlicht over zijn rechten, van de stand van het onderzoek. Wij nemen advocaten als dat noodzakelijk is,... Maar de juridische persoon neemt ook contact op met vreemdelingenzaken. Dus het 'multidisciplinaire' is niet alleen het overkoepelende, het ganse systeem, maar ook binnen de organisatie is daar een duidelijke multidisciplinariteit aanwezig. Criminologen, opvoeders en sociale assistenten. Dus dat...

I: Werkt deze aanpak of ondervinden jullie hierbij nog problemen op het veld?

H: Hoe bedoelt u?

I: Werkt die 'collegiale multidisciplinaire aanpak' vlot op dit moment?

H: In vind van wel. Ik vind altijd.... Ik zeg, er is altijd verbetering mogelijk, en dat is ook wat ik altijd blijf zeggen: België heeft een goed systeem. Maar laat ons niet ter plaatse trappelen! Dat is een beetje het probleem op dit moment is dat wij zitten met een systeem dat begin jaren negentig zijn wortels kent, dat is altijd gegroeid, dat is een voorbeeld geweest voor het Europese beleid eigenlijk, en wat ik nu zie is dat sommige landen een inhaalbeweging maken, en dat is het gevaar. Wij zijn ons op politiek vlak vooral aan het wentelen in "wij zijn goed bezig, het is goed. Voila, kijk eens, politie werkt nauw samen met NGO, NGO werkt nauw samen met politie. Dat loopt vlot, we hebben zoveel veroordelingen, zoveel regularisaties, nananana." Dat is gevaarlijk. We mogen ons daar niet in wentelen. We moeten creatief blijven want de netwerken worden alsmaar professioneler, worden alsmaar creatiever, dus we moeten ook op het terrein – en dan spreek ik niet alleen over politie, maar ook over centra – iedereen moet blijven zichzelf in vraag stellen, blijven denken van "zijn we nog steeds goed bezig?". Ik zeg niet dat we slecht bezig zijn, maar ik denk dat we op bepaalde punten toch wel nog altijd verbeteringen kunnen aanbrengen.

I: Hoe denkt u dat de beleidsactoren staan tegenover jullie werking? Zien ze jullie als een volwaardige partner?

H: Dat denk ik wel. Ik denk dat... dat... het woord 'erkend' zegt genoeg hé. (lacht) Neen, ik denk dat de drie centra echt wel hun plaats hebben. We hebben het voordeel, en ik zeg dat ook altijd als ik mensen, of naar politiemensen die eigenlijk niet dagdagelijks met dit probleem worden geconfronteerd: de centra hebben in die... Payoke al 20 jaar, wij 14 jaar, Sürya 12 of 13 jaar... wij hebben een expertise, een know-how opgebouwd, en dat is zeer waardevol. Mijn pleidooi is dan ook dat mensen ons daarvoor zouden 'gebruiken'. Ik zeg dat heel vaak tegen politiemensen: "aartzel niet om even af te toetsen". Daarom moeten we geen dossier gaan openen of wat dan ook,

maar gewoon: zijn dat situaties waarin jullie, waar jullie al mee geconfronteerd zijn of niet. Wij doen dat ook, hé. Als wij met iets nieuw worden geconfronteerd, gaan wij ook is bellen naar politie of magistratuur, van, is dit.... Ik denk dat centra absoluut hun plaats hebben veroverd, maar voila, er zullen altijd mensen op het terrein moeten overtuigd worden over het nut om samen te werken met een vzw, daar ben ik zeker van. En er zullen altijd politiemensen zijn die niet zo slachtoffer-minded zijn als wij eigenlijk graag zouden willen, maar ik vind dat op dat vlak de meeste politiediensten toch wel heel... heel goed werk leveren en wel slachtoffer-minded zijn, ja.

I: Als je de vraag dan omdraait: hoe zien jullie hen dan?

H: Ik denk als volwaardige partners. Ik denk dat wij onszelf beschouwen als een geprivilegeerde partner van politie, justitie en dienst Vreemdelingenzaken, en wij zien hen ook als zodanig. Zoals ik als zei in het begin: wij zijn geïnstitutionaliseerd. Wij kunnen van vandaag op morgen zeggen: "kijk, wij gaan slachtoffers opvangen die niet binnen de procedure worden opgenomen." Wij kunnen dat vanuit onze statuten, enfin, die van Pag-Asa. Ik weet niet, ik ken de statuten niet van de twee andere, maar ik weet ook, in principe zijn de centra... Pag-Asa is opgericht voor de 'begeleiding en opvang van de slachtoffers mensenhandel' punt. Dus in principe kunnen wij dat. We hebben gekozen om ons in een bepaald systeem in te schakelen, en voila. Ik vind... we kunnen niet verder met een slachtoffer dat niet bereid is om mee te werken. Dat is een keuze.

I: Hoe trachten jullie de standpunten en aanbevelingen van het centrum over te brengen naar de beleidsactoren?

H: Hoe?

I: Ja, hoe, op welke manier?

H: Lobbyen.

I: En hoe gaat dat precies in zijn werk? Hebben jullie vaste aanspreekpunten?

H: Euhm... ik denk dat... enerzijds hebben we uiteraard met de drie centra samen... nu ja dat is mijn standpunt: 'we staan sterker met drie, dan elk apart'. Ik ben ervan overtuigd dat als de drie centra samen naar buiten komen dat dat veel meer weerklank kan geven, dan wanneer Pag-Asa vandaag, Payoke morgen en Sürya de dag nadien – ook al is het hetzelfde standpunt- gaat verdedigen. Hoe gaat dat in zijn werk? Ik denk dat iedereen zijn eigen manier heeft. Enerzijds is het samen, ofwel via de spreekbuis van het CGKR, die toch wel een zeker gewicht hebben op politiek vlak, dan toch. Dus als dat kan zullen wij uiteraard, ons aan die kar vasthangen. Er waren, dat is een tijdje geleden, er waren op regelmatige tijdstippen inter-centra vergaderingen waar bijvoorbeeld zo'n zaken aan bod kwamen. Bijvoorbeeld in het geval van dat ontwerp van wet van 2006, een ontwerp van wet dat dramatisch was als ik het zo mag zeggen, wel dan hebben wij heel nauw samen gewerkt met het CGKR, onze opmerkingen over gemaakt aan de administratie die het schreef en dan ook aan de kabinetmedewerkers. Maar dat is een werk van lange adem, en ik zeg

het, het Centrum gaat dan ook individueel een aantal contacten opbouwen met kabinetsmedewerkers, met de administraties waar wij mee samenwerken, bijvoorbeeld met Dienst Vreemdelingenzaken zijn er regelmatig vergaderingen, ook om zaken recht te trekken of om de verstandhouding te optimaliseren. Maar ook individueel, als er in een bepaald dossier een beslissing wordt genomen waar wij niet mee... gelukkig zijn, ik zal het zo zeggen, wel dan gaan wij proberen, dan gaan wij gaan lobbyen, eerst met de persoon zelf. Als die dan zegt 'ja, maar ja, dat is mijn beslissing niet, maar die hiërarchie', wel dan gaan wij dat volgen. Als het over politiek gaat, ja, dan,... Ik zeg het dat is heel veel achter de schermen. De kabinetten zijn zich op dit moment op federaal vlak aan het vormen, wij proberen daar een zicht op te krijgen, en dan eens de mensen op hun plaats zitten, en wij weten dat zij specifiek met mensenhandel bezig zijn, dan vermoed ik dat de twee anderen (centra) hetzelfde doen als ik. Dat is contact opnemen, proberen daar kennis te maken, en te zien dat wij hen informatie... eigenlijk is het een constante wisselwerking. Ik vind twee belangrijke woorden in de samenwerking tussen de drie centra, met de andere actoren zoals het Centrum, het netwerk en dergelijke meer, is 'transparantie' en 'communicatie' in beide richtingen. Kabinetsmedewerkers hebben informatie van het terrein nodig om de juiste beleidsdocumenten te kunnen ontwikkelen en wij hebben hen nodig om te kunnen... dat ook weer te beïnvloeden, dus ik denk dat dat... dat is werk van lange adem helaas, soms luistert men niet, of om diverse redenen, en dan is er altijd de media, maar ik zeg het dat is iets dat zelden of nooit gebruikt wordt, maar dat is er. En we mogen de kracht, zeker in de huidige constellatie, zeker niet onderschatten, de kracht van het medium televisie, radio, en dergelijke meer. Maar ik zeg het: ik denk niet dat de drie centra enige strategie hebben op dat vlak. Meestal worden wij dan gecontacteerd door de media om te vragen 'heb je daar een reactie op?', en dan reageren wij daarop. In elk geval, Pag-Asa heeft geen pro-actief beleid in dat opzicht. Wij gaan reacties... als de media onze mening vraagt, gaan wij die graag geven.

I: Als je buiten het beleid gaat kijken en de samenwerking tussen de drie centra analyseert, hoe verloopt die dan?

H: Ik denk goed. Het is een feit dat de drie centra niet alleen autonoom zijn in de bredere context naar andere actoren, maar ook naar elkaar. Elk centrum heeft zijn eigen beleid, zijn eigen manier van werken, zijn eigen accenten. Wij verschillen op sommige punten, maar in grote lijnen zijn wij gelijk. Er is, ik denk, op dit moment een goede samenwerking. Als een slachtoffer het bij ons 'verprutst' om god weet welke reden, wel dan krijgt die nog een kans in een ander centrum, met dezelfde begeleidingsovereenkomst. Wij komen op regelmatige tijdstippen samen. Als er documenten moeten becommentarieerd worden, dan is daar enig overleg, en... Maar we zijn drie aparte, autonome vzw's, dat is duidelijk. En soms gaan onze ideeën in tegengestelde richting, maar ook dat is soms iets dat een bron van ideeën en dergelijke is. Dus in dat opzicht denk ik dat het goed zit. Het kan altijd beter, dat is een feit. Maar ik heb toch wel de laatste jaren een goed gevoel daarbij.

I: Welke rol heeft het CGKR volgens u?

H: Voor mij, het Centrum... het Centrum voor gelijkheid van kansen heeft uiteraard ook van de wetgever een specifieke taak gekregen inzake mensenhandel. Voor mij is het Centrum zeker belangrijk in die zin dat het een beetje de... ja... het centrale punt is inzake beleid van mensenhandel. Nu er zijn een aantal pijnpunten geweest in het verleden... ik denk dat de rol van het Centrum wat betreft de humanitaire peiler opnieuw gedefinieerd moet worden in de zin van: 'is het Centrum de vertegenwoordiger van de drie centra, zo ja, dan neen?' Ik zeg het, ik laat dat in het midden, voor mij mag dat, kan dat, maar dan moet dat duidelijk zijn. Ik vind ook als het Centrum in bepaalde organen zit als spreekbuis van de drie centra dat de drie centra op voorhand geconsulteerd moeten worden en nadien daar feedback over moeten krijgen. Daar opnieuw die transparantie en communicatie is zeer belangrijk. Is dat niet zo, is de rol van het Centrum niet de spreekbuis zijn van de drie centra, wel dan moeten de drie centra zorgen dat zij een bepaald beleidsorgaan moeten in huis hebben. Maar ik zeg het, dat zal de komende maanden wel zichzelf uitwijzen. De rol moet geherdefinieerd worden. Het Centrum heeft voor mij een zeer belangrijke rol naar mensenhandel 'beleid'. Jaarlijks hebben zij ook een rapport, een verslag waar zij een kritische blik werpen op wat er in België gaande is inzake mensenhandel. Voor mij gaat dat ook veel ruimer dan de humanitaire peiler. Soms wordt wel gezegd: "het Centrum is eigenlijk de vertegenwoordiger van de humanitaire peiler". Voor mij is dat niet zo. Het Centrum heeft een rol, een coördinerende rol en die zit voor mij ruim. Maar naar de drie centra toe moet de rol duidelijk gedefinieerd worden. Maar dat is iets wat op tafel ligt. Wij zullen onze verwachtingen moeten definiëren, en het Centrum zal moeten zeggen of zij ja al dan niet daar aan kunnen of willen beantwoorden. Maar voor mij is het ook een zeer belangrijke speler op het terrein. Ook beleidsmatig.

I: Doen jullie als centrum beroep op het CGKR indien jullie problemen ondervinden?

H: Dat... ja dat kan. Het Centrum stelt zich ook soms burgerlijke partij in bepaalde van onze zaken of dossiers. Als daar inderdaad iets is, ik zeg het, het Centrum is voor mij een van de belangrijke spelers op het terrein van mensenhandel. Niet de enige. En afhankelijk van het probleem of de situatie waarmee wij geconfronteerd worden, zullen wij al dan niet contact opnemen met het CGKR. Voila, voor mij is dat duidelijk. Dat is ook de vraag naar het centrum toe. Als zij gecontacteerd worden, dat gebeurt, door een slachtoffer dat zich niet goed behandeld voelt door bijvoorbeeld Pag-Asa, dan verwacht ik ook van het Centrum dat zij mij daarover contacteren, dat wij daar op een zeer openlijke manier over kunnen spreken. En ik zeg het, voor mij is daar absolute transparantie en een wil tot samenwerking. Ik zeg het, dat is een beetje vertroebeld de laatste maanden door omstandigheden, maar voor is en blijft het Centrum een zeer belangrijke partner.

I: Is het IOM ook zo'n belangrijke partner?

H: Het IOM is vooral belangrijk inzake repatriëring. Wij doen er een beroep op als een slachtoffer wil terugkeren naar zijn thuisland, dan doen wij een beroep op het IOM. Het IOM heeft ook een belangrijke rol... internationaal. Ze zijn ook met mensenhandel bezig. Ook daar hebben wij contacten, maar dan zeer concreet spelen zij buiten die terugkeer eigenlijk niet zo ... enfin voor ons centrum... op beleidsmatig vlak speelt het IOM uiteraard een belangrijke partner. Wij werken met

hen ook samen als er expertise of wat dan ook... zoals voor andere internationale organisaties. Maar concreet is het vooral samenwerking op het vlak van de terugkeer.

I: Uit jaarverslagen van het Centrum is af te leiden dat de opvangcentra niet altijd in staat zijn om bepaalde slachtoffers op te vangen zoals de niet-begeleide minderjarigen of mannen. Zijn hiervoor aparte opvangcentra nodig?

H: Er zijn centra, er moeten er geen gecreëerd worden. Pag-Asa vangt wel mannen op, en dat is een van de accenten die anders liggen dan bijvoorbeeld bij Payoke. Dus in ons opvanghuis zitten zowel mannen als vrouwen, zowel economische als seksuele uitbuiting. De opvang van niet-begeleide minderjarigen, ik denk niet-begeleide minderjarigen zijn voor mij niet per definitie slachtoffer van mensenhandel. Ik denk dat ik goed geplaats ben door mijn verleden om daarvoor te kunnen oordelen. Waarom vangen wij niet graag minderjarigen op, is omdat onze structuren niet aangepast zijn aan de noden van minderjarigen ... ik wil er toch wel de nadruk op leggen als het gaat over minderjarigen is iedereen geneigd om niet-begeleide minderjarigen te zeggen, er kunnen ook slachtoffers zijn, minderjarigen die wel ouders hebben. Maar dus, waarom vangen wij zelden of nooit minderjarigen op, is omdat onze structuur niet aangepast is. Wij doen dat wel als die jongeren geen andere opvangplaats heeft, maar dan voor een zeer korte periode met het oog op een doorverwijzing naar een gespecialiseerde opvang. Die bestaat. Je hebt ..., je hebt juma in Aalst, je hebt Esperanto in Wallonië. Dus zijn opvangstructuren voor niet-begeleide minderjarigen. Punt. Daarom zijn ze geen slachtoffer. Voila. Dat is juist het zelfde met kinderen bijvoorbeeld. Wij hebben soms zwangere vrouwen of vrouwen die pas een babytje hebben. Wel wij gaan die ook niet op straat zetten. Als wij plaats hebben gaan we ze opvangen, maar ook zeer kort met het oog op een doorverwijzing naar aangepaste opvang. Idem dito voor Belgische slachtoffers. Sinds de wet van 2005 kunnen ook Belgische, kan een Belgische onderdaan slachtoffer zijn van mensenhandel. Wij krijgen die soms ook bij ons, zelden of nooit. Onze filosofie is daarvan: als wij plaats hebben, en er is geen andere opvang mogelijk in de reguliere sector van het slachtoffer, vangen wij die persoon op, maar met het oog op een snelle doorverwijzing. Omdat eigenlijk in de reguliere sector Belgische slachtoffers terecht kunnen, wat niet het geval is voor onze buitenlandse slachtoffers. Dus in dat opzicht dezelfde filosofie voor Belgen als voor niet-begeleide minderjarigen, minderjarige slachtoffers, en dergelijke meer. Maar voor mij is er geen nood aan specifieke opvang. Vandaag wel, vandaag zit ons opvanghuis bomvol, er zitten verschillende mensen in andere opvangcentra, meestal crisisopvang, in afwachting van een plaatsje bij ons vrijkomt. Vorig jaar deze periode hadden we vijf plaatsen. Dus structureel is er volgens mij geen nood aan bijkomende opvangcentra tenzij men systematisch de wet gaat toepassen, dan gaan we een probleem krijgen van capaciteit.

I: Als we dan even terugkomen op de samenwerking met het beleid. Waar liggen volgens u momenteel de problemen die moeten worden opgelost op het vlak van samenwerking?

H: ... (pauze) het feit dat ik niet onmiddellijk iets vind wil zeggen dat er geen zijn (lacht)

I: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie. Is dit volgens u noodzakelijk?

H: Cho, is daar nood aan. Laat ons zeggen, volgens mij is er een ongeschreven gedragscode. Is daar nu nood aan, ik ... ik heb daar niets op tegen om... maar om te zeggen dat daar nu nood aan is... ik... samenwerkingsprotocollen en gedragscodes en dergelijke meer kunnen ook een remmende factor zijn en dat heb ik ondervonden in de praktijk. Niet bij Pag-Asa maar bij andere organisaties waar ik mee gewerkt heb, omdat je nu eenmaal mensen hebt die een beetje tekst-fetishist zijn en die dan zich gaan vastpinnen op wat op papier staat ,en dat kan voor mij een remmende factor zijn. Ik zeg het, ik heb daar niets op tegen, ik ga daar zeker niet tegen in gaan, maar voor mij... neen, niet echt.

I: Hartelijk dank voor dit interview.

H: Graag gedaan.

2.2.2. Interview Stef Janssens

Interview Stef Janssens, Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Rascismebestrijding

Datum: woensdag 16 april 2008, 14.00u

H: Jullie staan als centrum in voor de stimulatie en coördinatie van de aanpak van mensenhandel. Hoe pakken jullie dit concreet aan? ²

S: Bijvoorbeeld een heel belangrijk element daarin is eigenlijk onze jaarrapportage, en ja... zoals we daar nu mee bezig zijn. Dat is het evalueren van het beleid eigenlijk. En in het kader daarvan hebben wij... wij volgen de wetgeving, ook hetgeen dat op het terrein gebeurt, ook in het kader van bijvoorbeeld onze burgerlijke partijstelling en zo van concrete dossiers. En dan kan je zien bijvoorbeeld wat er zich op het veld ook allemaal afspeelt, ook bijvoorbeeld op het vlak van slachtoffers. Er is natuurlijk een groot verschil tussen wat men zegt, wat in verschillende beleidsdocumenten wordt verteld of wat in het parlement... of wat je effectief ziet wat er gebeurt. En dat is soms nog altijd een wereld van verschil dat daartussen zit eigenlijk. En ja, daar is voor een stuk ook ons jaarrapport eigenlijk, omdat dat eigenlijk te evalueren, het beleid. Zowel op het vlak van beleid, als op het vlak van de parketten en politie, ook van de centra. Alle diverse actoren in feite...

H: Inderdaad, u zegt alle diverse actoren. Is het in feite geen onmogelijke opdracht om de stem van alle actoren te verenigen?

S: Cho... als ik bijvoorbeeld... ik ben een analist. Ik ga de verschillende dossiers dus echt bekijken bijvoorbeeld, de processen verbaal en zo, en je leest die in feite. En dan zie je bijvoorbeeld van: ja in het proces verbaal: wat doet de politie. En ik moet toch sowieso bijvoorbeeld heel het dossier lezen, dus zie ik tegelijk wat de politie doet, hoe de houding is van de magistraat, hoe actief die is bijvoorbeeld, hoe gedraagt de sociale inspectie zich, van hoe zij een slachtoffer percipiëren, traceren, wat zij er eventueel mee doen of niet mee doen. Als je bijvoorbeeld ziet dat in de regio Antwerpen bijvoorbeeld, de attitude anders is dan bijvoorbeeld in Brugge ofzo bijvoorbeeld. Dus dat zie je allemaal heel fijn in een dossier van een smokkel bijvoorbeeld. En hoe dat men zich verhoudt ten aanzien van een slachtoffer. Of de manier waarop het slachtoffer in aanraking komt met het statuut, of hoe het statuut wordt voorgesteld. Of bijvoorbeeld van hoe dat men... hoe dat men het slachtoffer best zich slachtoffer voelt, of zich geen slachtoffer voelt, puur wettelijk gezien mag men daar geen rekening mee houden. Maar soms merken we wel dat men in de vraagstelling

² Sommige delen uit dit interview werden op vraag van de geïnterviewde weggelaten. Deze worden aangeduid met het symbool (...)

toch wel vraagt van: voelt u zich een slachtoffer? En als op een bepaald moment dat slachtoffer zegt van: "neen, in voel mij geen slachtoffer", dat dat ook soms het einde van het verhaal is. Dus en dan zie je eigenlijk wat het verschil, wat de theorie is en de praktijk soms is. Dat zie je in de dossiers natuurlijk.

H: Voor het opstellen van jullie jaarrapport doen jullie beroep op de verschillende actoren. Zien jullie dat er hier bereidheid is om mee te werken?

S: Wel vorig jaar hebben we een "toer" gedaan bij de magistratuur, bij de referentiemagistraten 'mensenhandel' eigenlijk in Vlaanderen. En, dan hebben we toch bijna bij iedereen direct een contact gekregen en we waren welkom. En we voelden wel dat men toch wel rekening hield met dat rapport. En op bepaalde momenten dat daar wat kritiek in stond over een bepaald dossier, dat daar kritiek in staat over zaken, dat me daar toch niet echt graag heeft. Dus dat je in die zin eigenlijk wel effect kan resulteren.

H: Welke rol spelen de NGO's, de opvangcentra volgens u in de strijd tegen mensenhandel?

S: ja ze spelen natuurlijk een belangrijke... want zij zijn natuurlijk een belangrijke actor in het veld waar uiteindelijk de slachtoffers eigenlijk terecht komen. Dus... en dat is eigenlijk vooral hun werkterrein eigenlijk. En zij zijn ook degenen die vooral actief samenwerken met de politie, met de magistraat in het kader van een concreet dossier van het slachtoffer eigenlijk. Bij ons is dat veel meer... wij werken niet in functie van concrete slachtoffers, maar zij wel natuurlijk he, zij moeten die begeleiden, zij moeten die opvolgen en zo.... Dus in die zin zijn zij ook natuurlijk een actor op het veld eigenlijk he.

H: Beantwoordt de rol die zij nu uitoefenen aan de rol die ze volgens u zouden moeten spelen? Doen ze wat ze moeten doen?

S: Er is niet zoiets als "dé NGO's". Je moet een verschil maken tussen Payoke, Pag-Asa en Sürya.

(...)

H: Ja. Jullie organiseren overlegvergaderingen tussen de verschillende centra. De bedoeling hiervan is van 1 stem naar het beleid te brengen. Lukt dit?

(...)

S: (...) wij hebben natuurlijk wel als taak om dat voor een stuk te coördineren. Maar eigenlijk, wij hebben geen enkele manier, of geen enkele dwingende manier om daar resultaat... het enige wat wij kunnen doen is gaan samen zitten en dus negotiëren. Of soms ook in het kader van het beleid. Maar zelf, kunnen wij daar zelf ook niet altijd... (...) Wij kunnen alleen maar zeggen: Wij hebben hier een probleem, laat ons, in het belang daarvan, en op die manier... en dus eigenlijk met de reden in feite, ja... voor weer tot een compromis... .

H: Zoals u aangeeft heeft u enkel een adviserende functie. Hoe trachten jullie ervoor te zorgen dat er rekening wordt gehouden met jullie eisen en opmerkingen?

S: In ons jaarrapport zetten.

H: Wordt geluisterd naar de kritieken die jullie uiten in jullie jaarrapport?

S: We zien wel dat ons rapport eigenlijk effect heeft. En dus wij gaan dus ook normaal gezien – ja, vorig jaar was dat dus wel een probleem- maar normaal gezien worden wij na elk jaarrapport uitgenodigd door de Senaat om daar is een uiteenzetting te komen doen. En dat... ik bedoel, dat heeft dan wel zijn politiek effect eigenlijk ook wel, en de persconferentie... De media is uiteindelijk de vijfde macht, dat moet ik u niet uitleggen. Als je zaken wil klaarspelen, dan moet je dat via de media doen. Als je een persconferentie organiseert, en je komt op televisie, als je op de radio komt, dan komt je boodschap wel over.

H: Om nog even terug te komen op de centra. Gebeurt het dat zij jullie contacteren en op welke vlakken?

S: Ja, wij werken daar wel mee samen, in zin bijvoorbeeld van concrete dossiers of bepaalde vragen. Maar ja, soms komen er ook vragen van... aansluitend bij de vorige vraag... want er wordt, ik zal een voorbeeld geven. Er wordt bijvoorbeeld een circulaire besproken momenteel over het verblijfsstatuut van slachtoffers en wie welke rol allemaal speelt. Wij zitten mee in de positie daar in de vaste kern van de vergadering om nu dus mee eigenlijk om die omzendbrief te schrijven. De centra zijn er in tweede instantie bij betrokken. Maar wij zitten daar voor een stuk namens de humanitaire peiler in zijn globaliteit, en wij zitten daar eigenlijk om de belangen van de slachtoffers te behartigen. Soms zijn er stukken in, in die circulaire wat daarom niet volledig correspondeert met... als je bijvoorbeeld een aantal zaken ziet, in verband ook met de NGO's, dat je soms ziet: "ah, we kunnen daar misschien wat... daar zouden zaken nog moeten...", dan kunnen wij dat wel doen eigenlijk, in het kader van die circulaire eigenlijk. Maar de NGO's zijn nadien wel apart gehoord geworden om ook hun bijdrage te doen. Maar dat maakt voor een stuk ook een beetje het verschil tussen ons en tussen hun eigenlijk ook wat.

H: Hoe zien jullie je taak daarin dan tegenover de NGO's? Zijn jullie een soort van vertegenwoordiging?

(...)

S: (...) Voor negentig procent, ik zal het zo zeggen, hebben wij gemeenschappelijke belangen. Maar soms, die tien procent vinden wij het belang van het slachtoffer, dat dat niet echt correspondeert met de belangen van de centra zelf, en daar zitten ook wel de verschillen. (...)

H: Hoe bedoelt u dat concreet? Bedoelt u dat er te nauwe banden zijn ontstaan tussen beleid en NGO's?

S: Neen, dat ga ik niet zeggen. (...)

H: Is er dan sprake van concurrentie op bepaalde vlakken tussen NGO's?

S: (...)

H: Bemoeilijkt dit jullie werking?

S: Ja, maar ik moet er ook wel bij zeggen, ons werk bestaat uit verschillende pijlers. Want ja, je hebt eerst die rapportage, dus eigenlijk als een beetje als nationaal rapporteur eigenlijk. De tweede pijler is dat wij het secretariaat doen van de Interdepartementele cel eigenlijk, waar eigenlijk ook wat het beleid eigenlijk samen... en wij zitten daar eigenlijk ook als observerende actor voor een stuk om te kijken wat het terrein gebeurt en dat wij dat op die manier kunnen observeren eigenlijk wat zich op het vlak van het beleid zich afspeelt. Dan hebben wij natuurlijk ook het element van burgerlijke partijstelling in feite waarin wij dus ook feitelijk kunnen optreden, maar dikwijls, meestal is dat bedoeld als materiaal voor onze jaarrapportage. En dan ten vierde hebben wij als taak het coördineren van de drie centra, maar dat coördineren is eigenlijk het coördineren van de samenwerking tussen de drie centra, want dat wil zeggen, ja, we moeten eigenlijk meer tot een uniformisering komen, maar dat wil niet zeggen dat wij ons kunnen gaan 'moeien' met de werking van de centra zelf. Ook als dat bijvoorbeeld het aspect van coördinatie... het enige wat wij kunnen proberen doen, is de samenwerking tussen de drie, eigenlijk te doen verbeteren. En ik denk dat er op tien jaar tijd ook een goede samenwerking eigenlijk tussen de drie ook ontstaan is eigenlijk. Als je dat ziet hoe dat ook voor een stuk is geëvolueerd, dan zie je daar ook wel een positieve evolutie. En ook als je ziet bijvoorbeeld van dat in het verleden bijvoorbeeld ook dat van... hoe men bijvoorbeeld dossierbeheer deed... wat dat betreft is er ook al een evolutie dat dat toch allemaal een beetje op een geuniformiseerde wijze gebeurt.

H: Is de rol van de centra gegroeid in de laatste jaren?

S: ik denk wel dat zij wel belangrijker zijn geworden, ja, maar je hebt daar natuurlijk in de Belgische context natuurlijk ook – niet vergeten- de speciale factor eigenlijk van Patsy eigenlijk, en in het kader van het beleidsaspect, het informele lobbynetwerk is dikwijls nog veel sterker dan het formele. En dat is natuurlijk ook wat – en dat bedoel ik zeker niet negatief, want in dit geval is dat eigenlijk wel positief- want je ziet zelf, normaal gezien denk ik niet dat je bij "Graziani" daar van de Europese Commissie daar zomaar toegang krijgt. Dat is gewoon omdat Patsy contact neemt en dan is dat in orde. Dat is dus het informele lobbynetwerk. En dan zie je eigenlijk in feite wat voor invloed dat Patsy – ten positieve eigenlijk – heeft. En dat dat ook dikwijls veel efficiënter is dan ook alle bureaucratische kanalen soms.

H: Welke zijn volgens u de meest relevante beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel?

S: De politie natuurlijk, de magistratuur, en de centra.

H: Zijn zij volgens u een beleidsactor?

S: Euhm... ze beïnvloeden toch wel het beleid hoor. En voor een stuk... wij willen ook niet echt puur hun porte-parole zijn. Omdat... ik heb al uitgelegd: er is toch wel enig nuanceverschil dat wij hun ook niet altijd volledig hoeven te volgen in hun standpunten. Want anders, ale ja, als wij hun volledig, altijd moeten volgen in hun standpunten, dan zijn wij gewoon een annex. Ja, en dat zijn we dus ook duidelijk niet, want wij willen voor een stuk ook... ook in het kader van andere functies, wij zien een aantal... terwijl zij dikwijls alleen maar het aspect, een dossier zien vanuit het, de verklaring van het slachtoffer, zie ik bijvoorbeeld ook de slachtoffers bijvoorbeeld die nooit in het statuut terecht gekomen zijn, omwille van het dossier. Dus ik zie eigenlijk in het kader van het dossier, zie ik het eigenlijk ruimer. Zij zien natuurlijk ook de zaken die ik niet zie. Dus zo kunnen we mekaar ook wel perfect aanvullen eigenlijk. Maar als beleidsactor bijvoorbeeld... informeel zeker. Ik bedoel, zelfs op Europees niveau, als je ziet waar Patsy, in welke organisaties en commissies zij allemaal zit als NGO, de impact daarvan is enorm he, op internationaal vlak eigenlijk. En het internationaal niveau is uiteindelijk ook veel belangrijker dan het Belgische niveau uiteindelijk.

H: Zien jullie jezelf als beleidsactor?

S: Ja eigenlijk wel.

H: Of eerder misschien als een waakhond van dat beleid?

S: Wij zijn... in die zin dat wij eigenlijk... wij maken deel uit enerzijds van de Interdepartementale Cel in het Bureau, maar toch zitten wij toch nog altijd wel als nationaal rapporteur, dat wij... hoe moet ik dat nu zeggen? Wij willen nog altijd wel onze autonome rol om het beleid te kunnen bekritisieren. Dat is ook een van de belangrijke redenen geweest dat men destijds in 1995 het schrijven van een onafhankelijk jaarrapport niet heeft gegeven aan een departement van justitie bijvoorbeeld, of aan de Dienst Strafrechtelijk beleid. Toen heeft men gezien van: ah, aan welke instantie die toch wel de nodige autonomie heeft zouden we dat kunnen geven? En die dat toch op een geloofwaardige manier... en dan dacht men... ja: het Centrum is daar eigenlijk de perfecte positie voor, de perfecte instelling voor eigenlijk om dat dus eigenlijk uit te voeren. Dus we zitten daar in... een echte beleidsactor zijn we niet in de eerste plaats, maar we zijn dat wel onrechtstreeks omdat we daar wel aanwezig zijn, en we kunnen zeggen: ja, maar dit probleem stelt zich, dat probleem stelt zich. En op die manier natuurlijk kunnen we wel invloed uitoefenen. Maar dat geeft ons toch nog altijd wel de vrijheid, en iedereen accepteert dat, om zaken, of bepaalde circulaires die daar zouden uitkomen, of wetgeving, dat wij nog altijd de volle vrijheid moeten hebben om daar in ons jaarrapport commentaar op te kunnen geven.

H: Ja, in dat opzicht zijn jullie in feite onafhankelijk van de beleidsinstanties. Kunnen jullie dit waarmaken of wordt deze onafhankelijkheid soms aangetast?

S: Ik zal het zo zeggen. Veel hangt ervan af van de invulling de personen die het jaarrapport schrijven. Als je daar mensen zet die als een marionet bewegen, of die denken in functie van zelfcensuur, of denken van: "oeioeioei, nu gaan we dit, of oeioeioei"..., zoals dat heel veel in België gebeurt... Dan heb je inderdaad een probleem van... van... . (...)

H: Heet u weet van hoe de samenwerking verloopt tussen de verschillende beleidsactoren, de opvangcentra niet inbegrepen? Stellen zich daar problemen?

S: Nee, eigenlijk is dat eigenlijk het Bureau van de Interdepartementale Cel waar eigenlijk die zaken zich allemaal afspelen, en ook werkgroepen daaromtrent die eigenlijk, zowel DVZ, magistratuur... ja, DVZ, magistratuur, en afhankelijk een beetje van welke minister er komt. Als de minister van Binnenlandse Zaken komt, dan start DVZ eigenlijk met een werkgroep rond die circulaire bijvoorbeeld, en dan nodigen zij bijvoorbeeld ons uit, politie en iemand van de magistratuur. Dus ik denk dat dat eigenlijk de meest relevante actoren zijn op dat vlak. Dus wat dat betreft is er eigenlijk altijd wel een samenwerking.

H: En verloopt die samenwerking vlot?

S: Ja, ik vind van wel ja.

H: Als we dan gaan kijken naar de interacties tussen het beleid en NGO's. Vindt u dat er sprake is van een duidelijke taakverdeling is op het terrein?

S: In essentie wel, maar je hebt natuurlijk nog wel de grijze zones eigenlijk zowat. En daar proberen we nu wel bijvoorbeeld verbetering in te maken met de circulaire bijvoorbeeld. Om duidelijk aan te geven –wat vroeger minder het geval was- wie is verantwoordelijk bijvoorbeeld om te bepalen wanneer een slachtoffer in het statuut terecht komt. Want veel, in het verleden... officieel is dat de magistraat, maar in de praktijk hing ook veel af dikwijls van de persoonlijke invulling van de verschillende... want soms was dat de magistraat, maar soms was dat bijvoorbeeld ook de centra zelf he. En nu in de nieuwe circulaire zou dat ook wel veel duidelijker afgebakend worden van "wie is verantwoordelijk voor wat". Maar je hebt natuurlijk ook nog altijd van "hoe worden personen doorverwezen en op welke wijze gebeurt het ook", en daar heb je dan natuurlijk altijd wel wat, op het veld wat zich afspeelt natuurlijk he. En bijvoorbeeld: in welke mate mag een politiemann bijvoorbeeld al informatie geven over het statuut bijvoorbeeld. Of: (...) of door de centra bijvoorbeeld.

H: Die centra waarover u het heeft zijn opgericht in 1995 op vraag van de wetgever. Zijn de NGO's in feite geen waakhond van het beleid, waardoor dit een tegenstrijdige situatie wordt?

S: Ik denk dat dat eigenlijk eerder onze taak is, om kritisch te zijn ten aanzien van de wetgever. (...) ... want ik denk, ja eigenlijk hun taak is meer op het terrein, en in het verlengde daarvan kunnen zij uiteraard wel kritiek geven, ook globaal kunnen zij een belangrijke actor zijn. Maar om eigenlijk het beleid te evalueren, dat is eigenlijk vooral eigenlijk onze taak denk ik, dat is eigenlijk onze allerbelangrijkste taak vind ik. En dat is in feite... met ons jaarrapport is onze belangrijkste functie vind ik eigenlijk.

H: Wat verstaat u onder een 'multidisciplinaire samenwerking' tussen de actoren?

S: Dat er in de eerste plaats een goed contact is tussen de verschillende, en dat is soms ook... dat voldoende advies ingewonnen wordt door de verschillende actoren, en dat men rekening houdt ook met die adviezen bijvoorbeeld. Dat is bijvoorbeeld, om concreet te zijn bijvoorbeeld, in geval bijvoorbeeld bij twijfel van: 'is dat nu een slachtoffer mensenhandel of niet?', dat men contact opneemt, en inderdaad een marge is dat centra zegt: 'ok, volgens ons is het dat, en volgens die reden is dat geen slachtoffer'. En inderdaad als dat terecht is, dat men daar ook rekening mee houdt. En dat is natuurlijk wat een multidisciplinaire... en dat is ook nog altijd wat, en dat wordt ook eigenlijk wel toegepast, ook in het Belgisch systeem. Daar is ook... er zijn goede contacten tussen de verschillende magistraten en de verschillende politiemensen en centra. Maar in de realiteit is het natuurlijk altijd zo van: er zijn met bepaalde magistraten en met bepaalde politie betere verstandhoudingen dan met andere. Maar dat is niet alleen tussen de centra en de magistraten, maar dat is ook bijvoorbeeld tussen magistraten en auditeur bijvoorbeeld, of tussen de verschillende magistraten, of tussen het federaal parket en een aantal magistraten. Dus dat is iets wat eigenlijk overal speelt.

H: Vormt dergelijke aanpak hét sleutelement om vooruitgang te boeken in de strijd tegen mensenhandel?

S: Ik denk dat dat wel belangrijk is ja. Ten eerste ook dat iedereen zich geapprecieerd voelt. En ten tweede ook van... om alle problemen achteraf te vermijden, dat je best op voorhand al, al een aantal zaken of een aantal mogelijke problemen of een aantal verschillende visies met mekaar confronteert. En soms is daar nog altijd wat communicatie van... iedereen spreekt nu wel over een reflectieperiode die toegepast wordt, maar in de praktijk zien we bijvoorbeeld dat dat eigenlijk, in de praktijk gebeurt dat eigenlijk meestal.. 99 procent dat een slachtoffer altijd eerst een verklaring moet gaan afleggen vooraleer hij naar een van de centra wordt doorverwezen. Terwijl er in de theorie sprake is van een reflectieperiode. Maar daar zou eigenlijk... dat is werkbaar, maar alleen het probleem is dat dat door alle actoren op een verschillende manier wordt geïnterpreteerd en ingevuld ook weer. En dan gaan we eigenlijk, en dan zijn we bij onze volgende fase die we waarschijnlijk zullen moeten doen op beleidsniveau, dat is dat iedereen, om die reflectieperiode effectief van toepassing te kunnen gaan maken, dat iedereen eens een *brainstorming* doet, over: 'wat betekent dat nu concreet voor ons op het terrein om dat toe te passen?'. En dat zowel politie, als centra, als magistraat, als sociale inspectie dat op dezelfde manier die term willen invullen.

H: Voor dergelijke zaken organiseren jullie overlegvergaderingen, contacten tussen beleidsvormers en NGO's. Hoe verloopt de praktische organisatie daarvan? Hoe zien jullie dat overleg?

S: Ja, normaal gezien, je hebt de 'intercentravergaderingen', waar er minstens 3 per jaar van zijn. (...) Dus de intercentravergaderingen waarop alle probleempunten normaal gezien zouden kunnen vermeld worden. Waarin zij dus ook agendapunten kunnen formuleren.

Dan bijvoorbeeld is er ook, maar dat is al, al wel meer dan een half jaar geleden dat dat nog georganiseerd is geweest... intercentravergaderingen, maar dan met een juridische verantwoordelijken, en dan met de juristen bij ons, ook om eventueel alle juridische problemen van dossiers samen te brengen.

En dan ten derde, in geval dat er behoefte is om overleg te hebben, bijvoorbeeld met een van de andere partners, en bijvoorbeeld concreet hebben we dat al georganiseerd met DVZ, dat hebben we al afgesproken dat we dat jaarlijks doen, een ontmoeting tussen de verschillende coördinatoren van DVZ, ook op het hoogste niveau, samen met alle partners van de NGO's, samen te zitten om alle probleempunten eigenlijk uit te klaren, en waar er ergens problemen zijn, en daar op een heel open manier over te communiceren.

H: Lukt dat?

S: (...)

(...) Nu moet ik zeggen, de vorige vergadering... normaal gezien was de directeur generaal van DVZ zou die daar aanwezig geweest zijn, maar die heeft zich speciaal laten excuseren, en de nummer twee van DVZ was wel aanwezig. Om toch te laten zien hoe belangrijk hij het contact met de centra wel vond. Er zijn toch een aantal punten gezegd geweest. Zij hebben beloofd dat ze daar rekening mee gingen houden. Dus we zullen nu zien hoe dat evolueert. En of ze effectief, met de bekommernissen, ook effectief mee rekening gaan houden. Een aantal zaken hebben we ook wel al kunnen omzetten naar de circulaire toe.

H: Uit verschillende beleidsdocumenten blijkt dat NGO's als belangrijke partner worden beschouwd in de strijd tegen mensenhandel. Wordt dit in de praktijk ook erkend?

S: Eigenlijk wel ja, en soms heeft men er zelfs wat schrik van. Ik... ja ik ben hier terug zo wat bezig over de perceptie. (...) Maar... wat ook wel ergens normaal is, want dat is natuurlijk een stuk ook hun machtsbasis, omdat ze weten dat zij impact hebben op het beleid, ook informeel, dat zij ook een heel goede toegang hebben tot de media. En beleidsactoren hebben ook veel schrik van wat er op zich eigenlijk allemaal in de krant verschijnt over hun. Ze zijn daar heel gevoelig voor. (...)

H: Speelt dit ook een rol op het terrein, zie je dit ook buiten de vergaderingen?

S: Buiten de vergaderingen...

H: Wordt er geluisterd naar NGO's als zij iets vragen?

S: Daar wordt toch wel rekening mee gehouden van het feit... maar op bepaalde momenten is men ook wel... als men op beleidsmatig vlak bijvoorbeeld... (...) En daar ook ergens een bepaalde machtsbasis uit gecreëerd hebben ook. En op die manier, en dat ook uitspelen. En dat is ook niet negatief bedoeld.

H: U heeft aangehaald hoe beleidsvormers NGO's zien. Hoe denkt u, vanuit uw ervaring, dat NGO's de beleidsvormers zien?

S: Dat hangt er vooral vanaf natuurlijk, op welk niveau je bij de NGO's zit, natuurlijk. Als je naar bijvoorbeeld, ik weet niet of je de mensen van Payoke goed kent?

H: Niet echt.

S: (...) Maar ja, dat is natuurlijk wel een speciale situatie, want Patsy is natuurlijk een beleidsactor op zich, want zij is niet voor niets een verslaggever geweest van een belangrijk rapport binnen het Europees Parlement waar men nog altijd naar refereert. En daardoor heeft zij ook een serieuze informele machtsbasis, ook naar 'Graziani' toe, omdat zij natuurlijk veel gezag heeft in die kringen natuurlijk. Dus Patsy haar beeld... het is daarom moeilijk om te antwoorden... Patsy haar beeld bijvoorbeeld zal totaal anders zijn dan als je bijvoorbeeld naar Christian van Sürya gaat. Christian bijvoorbeeld is iemand die zich veel, die eigenlijk maar vooral is geïnteresseerd in zijn winkel, en dat zijn winkel goed draait. En alles natuurlijk wat gerelateerd is met beleid, wat te maken heeft met zijn winkel is hij in geïnteresseerd. Maar hij veel minder geïnteresseerd zijn in het grote verhaal, in heel het aspect van mensenhandel. Waar eigenlijk, Patsy natuurlijk een totaal andere visie over heeft. Dus dat hangt natuurlijk ook weer af van de personen, ook de historiek van centrum tot centrum. Bijvoorbeeld de voorganger van Heidi De Pauw was daar ook totaal niet in geïnteresseerd. Heidi De Pauw is daar dan weer meer in geïnteresseerd.

H: Bestaat het gevaar dat NGO's hun onafhankelijkheid verliezen indien zij te nauwe banden onderhouden met beleidsvormers?

S: Wat is onafhankelijk natuurlijk ook, want... Zij zijn voor een stuk natuurlijk hun eigen leven gaan leiden ook, dus in die zin. Het is wel positief dat zij onafhankelijk zijn, maar ja, het hangt er ook natuurlijk weer een beetje van af hoe ieder dat apart op zijn manier invult. Want ik zeg het, Sürya gaat daar op een totaal andere manier mee om dan Patsy bijvoorbeeld. Maar... dat zij te onafhankelijk zijn... ik denk dat zij eigenlijk sowieso, omdat zij eigenlijk zelf een eigen machtsbasis gaan vormen, dat zij nog altijd wel hun eigen onafhankelijkheid volledig uitspelen ten aanzien van het beleid. En vanaf de moment dat zij continu zitten te beïnvloeden natuurlijk... ik denk dat zij daar geen probleem mee zullen hebben. Natuurlijk, anderzijds moeten zij ook wel als zij in een beleid stappen, de consequenties daarvan ook wel soms dragen. Als je bijvoorbeeld een bepaalde circulaire bijvoorbeeld wil toepassen, dan moeten zij natuurlijk zich ook in die rol van de beleid

eigenlijk ook hun rol spelen. En ook in functie van de slachtoffers. Want, in de realiteit, speelt soms zich meer een ander aspect meer een rol dat zij een aantal zaken ook niet altijd zien, en dat ze zich ook altijd te veel gefocust hebben, ook vanuit hun eigen rol eigenlijk. En dat is soms ook een beetje het probleem van diegenen die vooral eigenlijk alleen maar bezig zijn met hun dagdagelijkse werking. Bijvoorbeeld iemand die veel meer beleidsmatig bezig geweest is zoals Patsy bijvoorbeeld, kan die rol veel meer overstijgen. Dus zij zit daar eigenlijk in een veel meer, veel neutralere positie. Maar de anderen zijn wel - voor een stuk misschien- meer gebonden, maar niet in de manier die door u bedoeld wordt. Maar op een andere manier eigenlijk. Omdat zij voor een stuk hun eigen leven gaan leiden zijn, en voor een stuk ergens eigenlijk gegroeid zijn in hun eigen belangen eigenlijk, en soms, bijvoorbeeld, als het gaat over de beslissing bijvoorbeeld, stopzetting van, het einde van een begeleiding bijvoorbeeld. Gaan we die beslissing geven aan een centrum, of gaan we die beslissing... of moet dat door een magistraat goedgekeurd worden? Natuurlijk, als je de beslissing neemt dat dat door een magistraat moet goedgekeurd worden, dat houdt in dat eigenlijk de macht van de centra voor een stuk ingeperkt wordt. En dan zie je natuurlijk... en daar... (gsm)

H: De bestrijding van mensenhandel kan worden opgedeeld in de zogenaamde drie p's: 'protection', 'prevention' en 'prosecution'. In welke mate worden de ngo's of opvangcentra betrokken bij deze drie pijlers?

S: Ja, heel veel preventie is er in België ook niet echt. Ja, in feite over alle drie eigenlijk. Want zij zijn in feite... alles wat met de slachtoffers gebeurt en zo, zij kunnen daar toch wel ergens hun visie over kwijt.

H: Dus zij hebben op de verschillende vlakken voldoende inspraak?

S: Zij hebben toch wel inspraak, zowel informeel als formeel, dus... En zij hebben ook nog in feite die intercentravergaderingen met ons. Ze hebben ook nog dikwijls hun eigen kanalen ook nog naar de beleidsmakers toe, dus ja...

H: NGO's krijgen soms te kampen met financiële problemen. Wordt hierop gereageerd door beleidsvormers?

S: Dat is een punt dat wij altijd wel systematisch, dat is bijvoorbeeld een van die 90 procent waarin we eigenlijk volledig overeenkomen, dat we altijd in de financiering, in de financieringsaspecten enzo, en dat men daar dus ook wel. Als je nu ziet bijvoorbeeld, in de nieuwe beleidsnota Justitie, staat geen letter in over mensenhandel bijvoorbeeld. Ja... dat wil dan zeggen bijvoorbeeld dat men ook niet echt veel interesse heeft bijvoorbeeld op dat vlak. Maar dat is inderdaad altijd wel aan de orde gebracht, en dat is dikwijls... want je hebt daar ook nog altijd bijvoorbeeld het niveau, op het beleidsniveau, dat de Interdepartementale Cel... Dus je hebt enerzijds het Bureau, dat is het uitvoerend orgaan, dat maandelijks bijeenkomt van de Interdepartementale Cel. En dan de Interdepartementale Cel, die twee keer per jaar vergadert, waar eigenlijk alle betrokken 'kabinetairs', van de verschillende kabinetten, waar dus eigenlijk, die

min of meer iets te maken hebben met mensenhandel, allemaal bij betrokken zijn, en dat zijn er ettelijke he, dat zijn er veel. En dat wordt voorgezeten door normaal gezien de kabinetschef, of de verantwoordelijke *kabinatair* van de minister van Justitie die dat voorziet. Of anders door Dienst Strafrechtelijk Beleid. Het Bureau wordt voorgezeten door iemand van Dienst Strafrechtelijk beleid. Nu, wij hebben bijvoorbeeld een werkgroep gehad ter verbetering van het statuut van de slachtoffers van mensenhandel, wij hebben verschillende hoorzittingen georganiseerd waarin onder andere ook de centra zijn voor uitgenodigd, samen met de magistraten. Samen, om ook duidelijk een interactie te creëren. Magistraten apart zijn eigenlijk gehoord geworden, met heel belangrijke aanbevelingen nadien. Dat rapport dat door iedereen gedragen werd, dus door alle actoren, is dan doorgestuurd naar het kabinet van Justitie, van Onkelinckx toen, en daar is dan in de praktijk quasi *nihil* mee gebeurd, dus dat is, binnen het beleid zelf, de actoren die allemaal op het veld zitten, maar dan de politieke beleidsfactor... Waar eigenlijk, op dat niveau, waar eigenlijk nauwelijks iets gebeurt.

H: Klopt het dat je inderdaad ziet dat hoe hoger het politieke niveau gaat, hoe moeilijker de samenwerking verloopt?

S: Niet altijd, niet altijd. Want bijvoorbeeld... het ene is structureel, en veel hangt er natuurlijk van af van de politieke interesse die er bestaat voor de thematiek, of in feite de *windowdressing* die men daar rond organiseert in de realiteit. Want eigenlijk, als men een parlementaire vraag stelt over mensenhandel enzo, dan kan men antwoorden: "Ja, er is een werkgroep opgericht, en dergelijke". Er wordt de indruk, de perceptie gecreëerd dat er heel veel gedaan wordt. Maar als je dan ziet dat het eigenlijk achteraf, met die resultaten niets gebeurt, en daar in een schuif blijven zitten, ja, waar ben je dan uiteindelijk mee bezig? Nu, in ons jaarrapport wordt het niet zo scherp gesteld zoals ik het zeg. Bijvoorbeeld er wordt wel gezegd dat er eigenlijk een gebrek is aan politieke opvolging, en vorig jaar, op de persconferentie hebben wij ook duidelijk gevraagd, tijdens de persconferentie zelf, dat mensenhandel zowel op justitieel niveau als op politiek niveau terug als een prioritair punt zou moeten worden beschouwd. En dat is natuurlijk ook duidelijk verwijzend naar die Interdepartementale Cel, wat ook in de perscommuniqué ook wel stond. En wij kunnen dat uiteraard ook wel zeggen, omdat we hier binnen het Centrum zitten. Iemand van Dienst Strafrechtelijk kan dat natuurlijk niet zeggen. En wat wou ik nu nog zeggen? Ah ja, op structureel niveau, dus de Interdepartementale Cel, en dat daar soms veel afhangt van het belang... Maar anderzijds ben je natuurlijk weer het informele circuit, het beleid, de beïnvloedingskanalen bestaan bijvoorbeeld. Ik zal een concreet voorbeeld geven: toen met de wet van het verblijfsstatuut, is er actief gelobbyd vanuit het Centrum om bijvoorbeeld bepaalde passages erin te krijgen. Bijvoorbeeld in de eerste versie van de wet van het verblijfsstatuut kon geen enkel slachtoffer van een smokkelnetwerk eigenlijk nog de mogelijkheid krijgen om in het statuut te stappen. En daarvoor kon dat dus wel. Bijvoorbeeld waar een raadpleging onderweg gebeurd is ofzo... Dus... ik weet niet of je de wet een beetje kent, met 'misbruik van precaire situatie', ik weet niet of het u iets zegt... Dus bijvoorbeeld, die elementen bijvoorbeeld hebben wij voor gezorgd dat, terwijl dat nu een verzwarende omstandigheid is geworden... Een verzwarende omstandigheid, dat wil zeggen, dat zit niet in de basis meer van de nieuwe wet, maar wel dat komt erboven. Maar misbruik van precaire situaties, is nu een verzwarende omstandigheid geworden, maar wij hebben daar dus wel

voor gezorgd in die nieuwe verblijfwet, slachtoffers die onder de smokkelwet, in het kader van verzwarende omstandigheid, dus als er in praktijk bijvoorbeeld misbruik van precare omstandigheid is geweest, of als er onderweg verkracht zijn geworden, of onderweg bijvoorbeeld, ja andere dingen gebeurd zijn, dat die ook in aanmerking eigenlijk kunnen komen om eigenlijk in het slachtofferstatuut 'mensenhandel' terecht te komen. En dat is eigenlijk gebeurd door actieve beïnvloeding vanuit het Centrum naar de verantwoordelijken van het Kabinet van Binnenlandse Zaken op dat moment. En waar er ook op informele basis continu overleg is geweest. En we hebben daar achteraf ook nooit continu met de pluimen zitten... want dat werkt alleen maar contraproductief achteraf. Maar je ziet dan wel dat dat een belangrijk resultaat is dat je geboekt hebt. Dat dan wel ook, op politiek niveau ook wel iets kunt bereiken, maar dat hangt er vanaf ook, van bepaalde goede contacten die er moeten bestaan. Een politieke *relais* in feite.

H: Als we dan nadenken over hoe een betere samenwerking en beeldvorming kan worden gerealiseerd, zou ik u graag iets willen vragen over de vorming. Is het volgens u een interessante piste om de opvangcentra te betrekken bij de vorming van de overheidsdiensten?

S: Ja. En ik denk voor een stuk dat zij er al in betrokken worden, bij het vorming geven van magistraten enzo. Omdat zij uiteindelijk ook de persoon zijn die met de slachtoffers actief zijn, dus zij zijn eigenlijk, niet wij, maar zij zijn eigenlijk de beste persoon die bevoegd zijn om te praten over wat er leeft concreet bij personen, bij slachtoffers enzo. Wat hun behoeften soms zijn, wat hun problemen soms zijn, zij zijn daar eigenlijk de best geplaatste personen voor.

H: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie. Is dit volgens u noodzakelijk en welke aspecten mogen zeker niet ontbreken in deze gedragscode?

S: Dat kan wel inderdaad wel soms interessant zijn. Minstens een soort protocol om een akkoord te hebben van: 'Wie heeft welke taak, wie heeft welke rol?', en om duidelijk uit te klaren 'wij zijn bijvoorbeeld niet jullie annex, wij kunnen soms jullie annex zijn, voor negentig procent, maar wij hebben toch nog altijd ergens onze particuliere humanitaire peiler in zijn globaliteit, 'wat moeten/kunnen jullie verwachten van ons?', 'wat kunnen wij verwachten van jullie?', 'wat moeten jullie bijvoorbeeld onderling zelf proberen regelen, zonder dat wij daar eigenlijk een beetje altijd als schoonmoeder moeten proberen tussenkomen ofzo'. Dus in dat kader is het protocol akkoord. Maar... (...) wat dat betreft is er bijvoorbeeld ook dat wij vermoeden vanuit ons, dat het verwachtingspatroon van één centrum in de praktijk, misschien wel is totaal iets anders zou kunnen zijn dan het verwachtingspatroon van een ander centrum. Dus dat zij eigenlijk wel is met drie verschillende discours zouden kunnen gaan afkomen. Wat het natuurlijk nog allemaal complexer zal maken.

H: Zijn deze discours dan niet te verenigen?

S: Ja, maar natuurlijk is het eerst en vooral de verwachting; 'Wat verwachten zij van ons, en wat moeten wij van hun verwachten?'. En waar moeten zij zich aan houden, wat is hun taak? En

sommigen zullen dat natuurlijk veel ruimer zien of veel enger. Of zeggen van 'ah nee, wij vinden wel dat wij moeten beslissen wie het slachtoffer is en wie niet.'. Terwijl sommige anderen zullen zeggen 'ja, wij zullen ons ook meer houden aan degene die het dossier kent, en ook heel het dossier kent en weet in welke situatie het slachtoffer gezeten heeft, en daarvoor moet je ook heel het dossier kennen soms. Want een slachtoffer die... ik heb al gemerkt soms dat ik bijvoorbeeld, voor concrete slachtoffers bijvoorbeeld... in een bepaald centrum bijvoorbeeld men totaal andere ideeën had over de slachtoffers... ik zal misschien het volledige verhaal vertellen, maar ja... ik lees in een dossier, in een echt maffiadossier van de Bulgaarse maffia in Brussel, trouwens in ons volgend jaarrapport in mei zal het beschreven staan, ik kan dat nu zeggen, want een aantal aspecten, voor een goede aandachtige lezer zal al direct kunnen zien dat we ook bijvoorbeeld in onze vragenlijst op een aantal punten telkens een aanbeveling zullen geven... Bijvoorbeeld er zijn ook slachtoffers die met justitie willen samenwerken, maar niet geïnteresseerd zijn om in alle voorwaarden of aan alle begeleidingsvoorwaarden te voldoen. En zo zijn er eigenlijk wel een aantal. En dat wij een beetje als neutrale positie ons afvragen van 'wat zijn...'

H: U spreekt over slachtoffers die niet beroep willen doen op centra?

S: Ja, bijvoorbeeld. Die bijvoorbeeld niet aan die voorwaarden willen, bijvoorbeeld, je hebt dus ook heel de discussie bijvoorbeeld... in de oude wet had je bijvoorbeeld dat een slachtoffer niet mocht terugkeren naar het milieu. In de nieuwe wet is dat geworden 'slachtoffer mag niet terugkeren naar haar rechtstreekse exploitant'. De centra bijvoorbeeld die willen eigenlijk dat dat zo ruim mogelijk wordt geïnterpreteerd in het nadeel van het slachtoffer. Dat het eigenlijk bijna 'milieu' wordt. Voor hun is dat natuurlijk, voor hun werkbaarheid, ik kan begrijpen dat dat voor hun heel handig is. Maar dat is natuurlijk niet echt altijd in het belang van dat slachtoffer. En daar zit bijvoorbeeld, geef ik een heel concreet voorbeeld van waar wel eigenlijk een spanningsveld concreet kan bestaan in het belang van concrete slachtoffers, dat wil zeggen van 'jamaar, moet er toch niet ergens iets dat we denken dat we die slachtoffers daar... dat bijvoorbeeld, dat dat op een andere manier gebeurt via de centra, maar dat dat op een andere manier kan georganiseerd worden bijvoorbeeld.

Maar wij hebben bijvoorbeeld slachtoffers gehad in dat Bulgaars dossier. Die slachtoffers zijn bijvoorbeeld... Men stuurde een fax vanuit Bulgarije door de immigratiepolitie die vanuit het milieu zelf hadden gehoord van de broer van een tipgever daar in die zijn omgeving van de leider van een netwerk, die dus trouwens al zijn... met zijn prostitutiegeld dus allemaal hotelletjes aan het bouwen was in Varna daar. En ze probeerden die dus, maar ja ze konden daar niet aan in feite op dat moment. Maar dus, van die zijn broer hadden ze eigenlijk vernomen, van die omgeving, dat ze eigenlijk een prijs hadden gezegd, gezet op de meisjes die al bepaalde verklaringen via de rogatoire commissie in Bulgarije hadden gedaan. En ze wouden die eigenlijk vermoorden. En dan hebben ze eigenlijk een nota gestuurd, en in die pv kan je dat lezen dat die dus eigenlijk met de dood bedreigd waren en dat ze vroegen vanuit Bulgarije om die eigenlijk in het statuut eigenlijk te stoppen. En dan heeft men dat nagekeken in België, want die slachtoffers waren niet in België, en men kon ze ook niet vinden daar. En men heeft dan via informanten, want men kon die niet traceren, men heeft die dan achteraf in Bulgarije teruggevonden. Dan hebben ze die in Bulgarije op de bus van de Eurolines gezet. Dan hebben ze die naar hier gestuurd, die zijn hier ontvangen op

bevel van een onderzoeksrechter, door politiemannen in kwestie. Die zijn die gaan afhalen, die hebben die dan verhoord, die hebben dan hun verklaringen afgenomen. Zij hebben dan uitgelegd wat het statuut is, zij zeggen ook alle voorwaarden, wat er gebeurt enzo. Die slachtoffers worden de dag nadien naar een van de centra overgebracht en daar worden ze geconfronteerd met... en een uur nadat die slachtoffers overgebracht zijn naar dat centrum, belt een sociaal werker van dat centrum naar de politie om te zeggen 'ja, sorry he, maar we kunnen er niets mee doen, we gaan die dus buiten zetten he, want...(...)'want die willen niet voldoen aan de voorwaarden'. 'Dus ja... we gaan hen zeggen: ze moeten zich houden aan de voorwaarden, en als ze zich daar niet aan houden, dan kunnen wij die dus niet in begeleiding nemen'. De politie zegt op dat moment van 'jaja, ge hebt gelijk, inderdaad, moet ik daaruit maken van dit, of zo...of anders... én, ze moeten hier wel morgen staan terug om hun verklaringen en fotoherkenning te doen, om die mannen dus eigenlijk op foto te herkennen, want anders gaan we ze eigenlijk opgeven om ze te repatriëren.'. Die boodschap wordt dus doorgegeven aan die meisjes, maar blijkbaar, die meisjes waren niet geïnteresseerd. Die wouden eigenlijk geld verdienen, en die wouden eigenlijk op onafhankelijke, autonome basis, los van een crimineel netwerk in de prostitutie stappen. En op die manier geld verdienen. Dat was nog in de periode van de oude wet, dus formeel gezien had dat centrum gelijk. Dus formeel gezien, maar... menselijk gezien natuurlijk.... En dan, lezen we nadien, in de pv, dus die zijn inderdaad de dag nadien nog op eigen... dus die zijn blijkbaar vertrokken uit het centrum, en de dag nadien zijn die inderdaad op hun afspraak bij de politie gekomen, en hebben daar al die fotoherkenningen gedaan, dus die hebben perfect samengewerkt met justitie en politie. En toch... en nadien zie je een pv verschijnen, een maand later, van 'ah, à propos, men heeft één in Duitsland... in Duitsland hebben we informatie gekregen dat daar in een of ander crimineel netwerk, die meisjes zijn ondergedoken, en dat er van hen nu daar zit.' In... ja, ik weet niet juist, ergens in Hamburg of... een van die... ergens in Duitsland ergens, in Berlijn ofzo zal dat wel geweest zijn. Dat ze daar ondergedoken waren in een ander crimineel netwerk. En voor de rest: niets meer. (stilte)

En als je dan natuurlijk, ja, ... en dat bedoel ik dus ook met 'spanningsveld', ja, (...)

H: Om de samenwerking te verbeteren hebben jullie een databank opgericht in samenwerking met de opvangcentra. Wordt deze ook gedeeld met het beleid?

S: Cho, niet echt eigenlijk. Het zou wel de bedoeling zijn... Momenteel ligt dat een beetje plat, want de samenwerking met de verschillende centra... voor de databank en de applicatie daarvan, de toepassing daarvan functioneert eigenlijk niet goed. Er moet een nieuwe applicatie eigenlijk ontwikkeld worden. Technisch eigenlijk. Dus eigenlijk, zij konden niet meer inputten, dus ook niets meer in de databank, en ja, het systeem functioneerde dus eigenlijk niet meer.

H: Maar is het na verloop van tijd dan niet de bedoeling dat het gedeeld wordt met het beleid?

S: Dat kan inderdaad. In eerste instantie is dat natuurlijk ook... bijvoorbeeld om het jaarrapport van vorig jaar, als je die cijfers bekijkt, kan je op die manier bijvoorbeeld daar al een aantal heel interessante gegevens uithalen. Ook ten aanzien van de centra en ten aanzien van alle actoren bijvoorbeeld. Maar bijvoorbeeld laatst op het bureau van de Interdepartementale Cel is zoiets

opgericht als het IAMM. Dat is de Informatie, Analyse Centrum voor het bestrijden van mensensmokkel en mensenhandel. Dat is zoiets ongeveer de naam. En daar zitten dus alle actoren. Magistratuur zit daarin, sociale inspectie, staatsveiligheid, politie. En daar is eigenlijk de bedoeling van 'moeten zij, om daar een algemene beeldvorming te creëren en informatie uit te wisselen tussen de verschillende actoren?'. Tussen politie, magistraat, sociale inspectie, DVZ, staatsveiligheid en Centrum. Maar in de praktijk, ik bedoel, men probeert al drie jaar te vergaderen, maar men zit continu vast met de vergelijkbaarheid van de gegevens. Dus iedereen houdt wat gegevens op zijn eigen manier bij, en het wordt niet allemaal op dezelfde manier gedefinieerd. Ja, bijvoorbeeld DVZ is meer begaan met de problematiek van verblijfsstatuut, dus dat is voornamelijk de illegalen en meer specifiek mensenhandel. Sociale inspectie, ook mensenhandel, en daarin vooral 'illegale tewerkstelling'. Politie, dat is inderdaad mensenhandel.

H: Dus iedereen heeft zijn eigen manier.

S: Iedereen heeft zijn eigen manier, en ook, omdat het dan, om statistische gegevens te kunnen vergelijken, moet je daar eerst weten dat je met dezelfde soort gegevens en met dezelfde lading eigenlijk bezig bent. Want als je bijvoorbeeld zo'n zaken, het project was een beeldvorming te creëren rond bijvoorbeeld economische exploitatie in het kader van mensenhandel. Je gaat natuurlijk een totaal ander beeld krijgen van bijvoorbeeld Chinese horeca, wanneer je louter en alleen in functie van mensenhandel, of wanneer je daar met een vervorming van gegevens te maken krijgt, in het kader van illegale tewerkstelling of van andere zaken. Met het gevolg dat je tot totaal verkeerde conclusies misschien komt. En dat daardoor het beleid op een totaal verkeerde manier gediend wordt.

H: En zo blijf je bezig?

S: En zo blijf je bezig. Zo is dat natuurlijk ook van... nu men bijvoorbeeld op de volgende Interdepartementale Cel willen vragen dat men het KB verandert dat het niet alleen niet... dat de gegevens ook niet-geanonimiseerd moeten worden. Want volgens het KB moesten die gegevens van al die verschillende actoren op geanonimiseerde wijze allemaal aan elkaar doorgespeeld worden. Dus dat eigenlijk de controleerbaarheid ook totaal wegvalt. En op die manier wil men dat nu gaan aanpassen dat het toch moet mogelijk zijn om dat op een geanonimiseerde of niet-geanonimiseerde wijze aan elkaar door te geven. Maar dan krijg je natuurlijk de reactie van een magistraat van: 'jamaar, het Centrum met die gegevens, daar wil ik niets mee te maken hebben, want wij vallen onder een totaal andere confidentialiteit dan zij'. En je hebt de wetgeving van de bescherming van de privacy, wat ook natuurlijk daar nog een ander element is, en dat voldoet daar dan niet onder, want zij hebben een totaal ander statuut, niet het statuut van een gerechtelijk agent ofzo. Dat soort gegevens valt onder een totaal ander statuut. Dus zo zit je eigenlijk ook continu in dat moeilijk systeem van de procedures en bureaucratische reglementering, dat wordt ook soms wel overdreven. Dat je moeilijkheden hebt om die gegevens uit te wisselen tussen de verschillende partners eigenlijk.

H: Dus dat is geen probleem dat morgen opgelost zal zijn....

S: Dus ja: in theorie zouden die gegevens inderdaad kunnen worden samengebracht in dat kader van dat IAMM, in het kader van die beeldvorming. Maar daar zijn ze nu nog aan het werken.

H: Ok, Hartelijk dank voor het interview.

S: Graag gedaan.

2.2.3. Interview Eric Van Der Sypt

Interview Eric Van der Sijpt, Federaal parket Brussel

Datum: donderdag 8 mei 2008

H: Ik doe mijn thesisonderzoek in samenwerking met Payoke. Ik peil naar de samenwerking tussen beleidsvormers en NGO's op het vlak van mensenhandel. In de zin van: hoe zien zij elkaar? Zien zij elkaar als partners, of loopt daar nog wat mank? Hoe verloopt de samenwerking? Nemen ze voldoende contact met elkaar op, en dergelijke meer.

E: Ja, daar kan ik vooral over vertellen dat dat geëvolueerd is uiteindelijk.

H: Absoluut. Ik heb reeds gesprekken gevoerd met Heidi De Pauw van Pag-asa, Stef Janssens van het Centrum, met iemand van de Dienst Strafrechtelijk Beleid, en deze week ook nog met Sabine de Béthune, en volgende week dan met Maria Grazia Giammarinaro en dan uiteraard met mensen van Payoke zelf.

E: En met politiemensen?

H: Ja, met Wim Bontinck heb ik volgende week een gesprek. Ik weet niet of u nog aan iemand denkt?

E: Ja, in feite wel. In de dienst van Bontinck, zit Philippe Jacquet. Ik zal u zijn nummer geven. En bij de FGP van Brussel: Steve Vandenveste. Die mag je contacteren met mijn groeten. Dat zijn twee mensen die al lang bezig zijn met mensenhandel en die ook veel contacten hebben met de NGO's, omdat ze daar heel wat slachtoffers naartoe hebben gebracht. Dan heb je de politionele kant ook.

H: Dat is goed. Het is inderdaad de bedoeling om zowat alle kanten te hebben, maar soms is het moeilijk om er zelf de juiste mensen uit te pikken.

H: Er is altijd veel onduidelijkheid geweest rond de term mensenhandel. Wat houdt het begrip volgens u in?

E: Ik heb dat altijd heel breed gezien. Dus ook, je hebt de eerste wet in 1994 en die was heel breed en dat gaf ons de mogelijkheid om alle vormen van mensenhandel aan te pakken, ook als die veranderde. In het begin was dat vooral vrouwenhandel, en dan werd er gekeken naar mensensmokkel. En dan naar mensenhandel in de sociale sector. En die wet, die coverde dat allemaal. Dus met die wet kon je alle vormen aanpakken. Maar dan hebben ze het absoluut

noodzakelijk geacht om een nieuwe wet te maken in 2005 en daar meer gespecificeerd in te werken. Nu die wet is wel goed. Dat ga ik niet zeggen. Die heeft ingespeeld op de realiteit, maar bon. Maar voor mij, ja, mensenhandel, dat kan, dat kom je overal tegen. In het begin was dat vooral vrouwenhandel, prostitutie. Maar uiteindelijk zie je mensenhandel opduiken in veel sectoren van onze maatschappij: restaurants, bouwerven, illegale tewerkstelling, studenten. Dat is heel breed. Mensensmokkel, mensen die in vrachtwagens worden gestoken, dat is ook een vorm van mensenhandel vind ik. Ik heb nooit het onderscheid gemaakt tussen mensensmokkel en mensenhandel, alhoewel dat dat internationaal wel was en dat dat hier ook doorgedrukt is. Zo hebben we twee wetten; een op mensenhandel en een op mensensmokkel. Terwijl ik altijd van oordeel ben geweest dat mensensmokkel een vorm is van mensenhandel. Of dat nu prostitutie was of mensensmokkel of in de sociale sector... voor mij was dat onder de noemer 'mensenhandel'. Maar bon, de wet is nu zo, maar voor mij maakt het niet veel verschil. Zolang dat het maar strafbaar is.

H: U geeft aan dat de invulling van de term evolueert naarmate er nieuwe vormen ontstaan. Hoe gaan jullie daarmee om als dienst?

E: Ja... samen met de politiediensten zijn we dikwijls de eerste die op die nieuwe vormen vallen. Ik zeg altijd: "wat je niet zoekt, dat vind je niet, en wat je zoekt, dat vind je". En in het begin was dat inderdaad vooral geënt naar prostitutie, en dan werd er meer energie en aandacht gericht naar mensensmokkel. En dan wordt er naar de parkings gekeken, en dan val je daarop. En naar de luchthaven... Vroeger dan lieten ze 'passeurs' gewoon gaan, en de illegalen die passeerden. De illegalen werden terug verwezen, en de 'passeurs' die werden doorgestuurd. En als we ons daarmee gemoeid hebben, dan zijn die in de gevangenis geraakt. En in de sociale sector ook hoor, dat is nu meer het Arbeidsauditoraat, maar vroeger deden we dat allemaal hier. Het Parket Brussel. En we hebben daar ook aandacht voor beginnen krijgen, en dan hebben we daarop ingespeeld. Beleidsmatig, door te zeggen van: 'kijk, dat is een prioriteit, dat is een prioriteit'. Huisjesmelkerij bijvoorbeeld. En politieel wordt daarop gereageerd door ook meer capaciteit vrij te maken voor die vorm van mensenhandel. Het vervelende is natuurlijk dat je prioriteiten moet stellen. Je kan niet alles tegelijkertijd doen. Maar dat wisselde dan al eens regelmatig. Dan was het het ene, dan was het het andere waar we aandacht voor hadden. Maar uiteindelijk was het zo dat de politie zich zo organiseerde dat alles aandacht kreeg.

H: Het federaal parket ontstond pas in 2002. Wat was de precieze aanleiding van de oprichting?

E: Een aantal factoren. De belangrijkste *drive* was de Parlementaire Commissie Dutroux. Die dus tot de constatacie kwam, terecht, dat er tussen de 27 parketten in België geen of bijna geen communicatie, laat staan coördinatie was. Dat er veel problemen waren door de non-communicatie tussen die verschillende parketten, en tussen parketten en politiediensten, alhoewel dat dat beter was. Dat er veel informatie verloren ging op die manier, omdat er geen communicatie was. En ook op internationaal vlak. Dus internationaal, de buitenlandse partners, hadden ook geen centraal aanspreekpunt. Bij de politie wel, maar bij de magistratuur niet. Dus dat was ook zoiets heel eigenaardig. En daaruit is dan de nood gegroeid om een federaal parket op te richten die als

belangrijkste taken heeft die coördinatie tussen de verschillende parketten, het vergemakkelijken van de internationale samenwerking, en de uitoefening van strafvordering, zelf in de belangrijke en complexe dossiers. En dat gebeurt. We hebben ook nog een 'toezichts-functie' op de politie, maar dat is minder belangrijk. Ja, in feite is het federaal parket daaruit gegroeid, alhoewel dat men bij de magistratuur al vroeger was hoor, dat men die nood had van: 'hoe komt dat wij niet makkelijker kunnen communiceren?'. Iedereen staat op hetzelfde niveau, en vanaf het moment dat er één: 'ah, neen' zegt... *end of story* hé. Ik bedoel dan konden we niet verder. Terwijl we nu, ja, hiërarchisch staan wij niet boven de parketten, maar bij coördinatie kunnen wij als het moet dwingend coördineren. Nu dat is nog niet nodig geweest, maar het zou kunnen. Als iemand dat organiseert en 'chaperoneert' heeft dat toch een andere impact dan dat dat allemaal op het gelijke niveau staat. Mensen hebben blijkbaar een leider nodig (*lacht*).

H: U geeft aan dat er in het verleden sprake was van een aantal problemen. Hoe heeft u specifiek getracht van om te gaan met die non-communicatie op te lossen?

E: Vanuit het federaal parket, enerzijds hebben wij gewacht op de vragen tot coördinatie, komende van de parketten of van politiediensten, of van de centrale directie van de politie. En anderzijds hebben wij heel veel energie gestoken in het 'ons verkopen'. Wij zijn het land afgegaan, op alle parketten langs geweest, gaan uitleggen wat we doen, wat we wel kunnen doen, wat we niet kunnen doen, enzovoort, enzovoort. En nu is het zo, na zes jaar mag dat wel, de mensen die ons kennen, die werken met ons, en degenen die niet willen werken met ons, wel ja, *tant pis*, ik bedoel... Maar door de band genomen, die coördinatie verloopt goed. Ja. Meestal komt men daar naar toe met een positieve ingesteldheid. Ik bedoel, elke betrokken partner wéét dat er ergens toch wel een nood is aan een communicatie of een coördinatie. Dat de verwachtingen verschillend zijn natuurlijk, dat is een feit, want als ze naar hier moeten komen voor een coördinatie is het omdat het op hun niveau niet gelukt is natuurlijk. Of toch dat men moeilijkheden verwacht. Maar eenmaal hier, valt dat door de band genomen wel goed mee.

H: Zijn er volgens u lacunes in de huidige Belgische wetgeving ter bestrijding van de mensenhandel?

E: Neen, niet echt eerlijk gezegd. Het enige dat misschien zou, dat we gemerkt hebben, is bijvoorbeeld dat fenomeen van de draagmoeders. Vrouwen die draagmoeder spelen, en dat kind dan verkopen, baby D is zeker daar zo een typevoorbeeld van. Ik denk dat de collega, die met dat dossier bezig is, nog hard heeft moeten zoeken om daar een strafrechtelijke configuratie op te plakken. Dat vind ik in feite een vorm van kinderhandel. Je laat dat kind maken door de ene, en je verkoopt het aan de andere. En af en toe op het Internet zien wij hier ook kinderen die te koop worden aangeboden. Meestal zijn dat oplichtingszaken. Ze zoeken mensen die dat in kindnood zitten en men stelt zo van die halve-gare adopties voor en dan begint men geld te vragen. En dat is die mensen leegzuigen. Maar mocht er ooit een kind uitkomen dat te koop staat op internet ofzo... onder 'mensenhandel' valt dat niet direct. Dat is iets heel eigenaardigs in feite. Dat is ook, vind ik, omdat ze de wet heel gespecificeerd hebben. En die voorwaarden, en dat zo, en dat zo, Maar hoe meer je specificeert, hoe meer je vernauwt natuurlijk. Je riskeert dat er altijd iets buiten

de boot valt. Maar voor de rest moet ik wel zeggen dat ze redelijk volledig is, dat er weinig dingen niet zouden kunnen ondervallen. Ja, alles is voor verbetering vatbaar, maar ik moet eerlijk zeggen, ik heb daar weinig of geen kritiek op. Het is ook één van de weinige vormen van criminaliteit die zo goed wordt opgevolgd door de politiek (!!). Politiek heeft altijd een luisterend oor gehad naar wat er gebeurt in mensenhandel. Terwijl dat voor andere vormen van georganiseerde criminaliteit niet altijd zo is geweest. Je hebt auto-criminaliteit, dat interesseert niemand. Je hebt drugs, ja, met momenten. Terwijl de politiek, je hebt daar een harde kern die dat sowieso opvolgt, die ook luistert naar de actoren op het terrein, of het nu politie, magistratuur is, of NGO's. En die inderdaad op soms wel relatief korte termijn alert reageren op de een of andere nood. Zo is de wet gekomen op 'het statuut slachtoffer mensenhandel' bijvoorbeeld. Omdat de politiek inderdaad geluisterd heeft naar... het moet niet altijd slecht zijn hé.

H: Absoluut niet. Jozef de witte geeft, in het nieuwe jaarrapport van het CGKR, aan dat op het vlak van detectie en identificatie problemen blijven bestaan. Klopt dit volgens u?

E: Bwa. Weet je, het is een constante oefening. Die detectie van die slachtoffers... ik bedoel, mensen die daar ervaring in hebben, die hebben daar ervaring in. Die halen die eruit, en die gaan daar ook op een bepaalde manier mee om dat je een slachtoffer zover krijgt dat hij zichzelf erkent als slachtoffer. Maar je krijgt ook altijd nieuwe mensen op het terrein die dan opnieuw moeten ingewerkt worden, en dat is ook moeilijk. Het kan misschien beter, maar ik denk ik België, dat - die traditie er ondertussen toch al bijna 15 jaar is hé, sinds 1993-1994 - dat die goed is. En langs de andere kant, je moet ook zien wat je doet met dat statuut. Want die slachtoffers detecteren is zo moeilijk niet. Ik bedoel, ik ga de Rue d'Aerschot af, en ik kan er u zo tien aanduiden. Doe een camion open,... (telefoon).

Waar waren we?

H: Over het feit of het inderdaad klopt dat detectie en identificatie problematisch blijven.

E: Ah ja. Ik heb dat gisteren ook gehoord op de radio. Ja, ik zeg het, alles kan beter, maar ik denk, als je vergelijkt met andere landen... en je moet ook opletten. Als je een camion opendoet en daar zitten vijftig slachtoffers in... je kan die niet allemaal direct doorsturen naar een NGO hé, want dan zitten ze direct vol hé. Ja, en dat zou hij ook moeten weten eerlijk gezegd. Maar ja, bon, kijk. Er is die reflectieperiode van 45 dagen, of wat is dat... Die wordt bijna nooit toegepast hé. Je gaat niemand in een gesloten huis gaan zetten of in een opvanghuis zetten die dan nog moet nadenken. Sorry, maar in de realiteit zegt het toch iets anders. Als je iemand naar een NGO doorverwijst, dan moet die willen. Ik bedoel... en daar geen maand zitten van: 'wat ga ik doen?'. Op papier is dat heel mooi, maar in de realiteit is dat niet of bijna niet. Degenen die daar allemaal gezeten hebben met de reflectieperiode, ik denk niet dat er veel slachtoffers uitgekomen zijn. Dus je moet daar toch een beetje mee opletten ook, en dat weten de politiediensten ook. En dan heb je nog het risico dat mensen verdwijnen, terugkeren naar het milieu, en domigheden uithalen. Dat ga je ook nooit vermijden. Dat is eigen aan het misdrijf mensenhandel. Misdrijf gaat door mensen, om mensen. Ik bedoel, dat is geen kilo drugs die je ergens legt hé. En dat maakt het allemaal wel wat moeilijker natuurlijk.

H: Welke zijn volgens u de meest relevante beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel?

E: De relevante beleidsactoren? Er zijn er veel in feite hé. Ja... degene die de wetten maakt; het parlement. Degene die het beleid bepaalt, het college van PG's. Degenen naar wie moet worden geluisterd, kwestie van beleid, en dat zijn dan de NGO's, politie en magistratuur. En dan heb je nog de Dienst Vreemdelingenzaken. Je kan niet rond, ik bedoel... En die hebben ook hun noden en... Ja, dus dat maakt wel wat. Er zijn veel mensen betrokken bij mensenhandel.

H: Inderdaad, er zijn veel mensen bij betrokken. Is het altijd voor iedereen duidelijk welke zijn of haar specifieke taak is, of gebeurt er nog overlappend werk?

E: Dat valt nogal mee. In het begin was dat meer. En dat is de evolutie die gekomen is. Dus in het begin – specifiek met dat statuut 'slachtoffer mensenhandel'- had je vooral de NGO's, Dienst Vreemdelingenzaken, politie en magistratuur. En ieder heeft zijn plaats in dat systeem, maar voor de grenzen af te bakenen, dat was niet altijd evident. Nu, in de loop van de jaren is daar een *modus vivendi* in gekomen, en iedereen respecteert de plaats van iedereen. En nu is het dus uiteindelijk zo gekomen dat ook iedereen luistert naar iedereen. Als er een slachtoffer komt bij Pag-Asa, gaan ze die ook niet altijd zomaar aanvaarden, en dan zeggen van: "hier, een verklaring, doe er iets mee". Er wordt nogal eens rond gebeld, er wordt geconsulteerd van "tiens". Bijvoorbeeld dat gebeurde regelmatig dat mensen van Pag-Asa en Payoke dan vooral met een geval afkwamen en dat wij daarover spraken van: "heeft die kans op een statuut, of heeft die geen kans op een statuut?". En altijd in een heel vroeg stadium, zodat je de mensen geen valse hoop geeft. Je moet niet na drie maanden gaan zeggen: "ja maar in feite heb je er geen recht op.". Dat doe je niet. Ik ben er altijd voorstander van geweest van in het begin te zeggen van: "ok, statuut of geen statuut". En dat is ook duidelijk van in het begin. En dan moet je daar ook bij blijven. Tenzij de persoon zelf niet meer wilt of terug wilt, of terugkeert naar het milieu, of ja, dan... .

Maar nu zijn die grenzen redelijk afgebakend hoor. Ja, dat kan nog eens gebeuren dat politiediensten met een slachtoffer toekomen en die binnenduwen en zeggen: "zeg, dat is een slachtoffer". Terwijl de NGO daar niet van overtuigd is, en Dienst Vreemdelingenzaken nog minder. Dat kan, maar er wordt, door de band genomen, altijd wel over gepraat. Ik bedoel... er zijn ook geen machtsverhoudingen hé. Het is ook zo opgebouwd dat we niet zonder mekaar kunnen. Er is niet één iemand die zegt van: "ja of neen". Ja, Dienst Vreemdelingenzaken, die hebben het laatste woord. Maar die gaan ook geen dictator spelen in die zaken. Nu de laatste tijd zijn die wel de moeilijkste partner, blijkbaar, omdat die blijkbaar ook onder druk staan om niet teveel mensen te regulariseren en een verblijfsstatuut te geven. Dat is dan meer de politieke kant van de zaak, of een bepaalde politieke kant van de zaak. Maar door de band genomen gaat dat wel.

H: Dus er is sprake van een vlotte samenwerking tussen de verschillende actoren?

E: Nu wel ja.

H: Maar dat was anders in het verleden?

E: Moeilijker hé. Ja, voordat iedereen hier iedereen wat kent, en voordat iedereen aan iedereen wat gewoon is, ik moet zeggen... Bijvoorbeeld politiediensten, voor met niet-politiediensten samen te werken: ze hadden die cultuur al niet. En al wat geen flik is, is niet goed. Dat is zo'n korpsgeest. Bij de magistratuur: de ivoren toren moest wat worden afgebroken: "hoe? Wij, advies vragen aan?". Zo van... ja, dat was zo. Nu is dat veel, veel minder. En het is ook bij wet bepaald. Iedereen moet iedereen consulteren. Je hebt niet te kiezen. En dan kan je dat beter op een goede basis doen dan dat je daar in een 'wringelij' zit, want daar bereik je toch niets mee. Nu ik zeg het: mensen blijven mensen. Er kunnen persoonlijke conflicten bestaan natuurlijk. Dat is altijd mogelijk. Dat ga je nooit uitsluiten. Maar vroeger was dat zoeken van die verhoudingen wel eens moeilijker. En het gebeurt nu nog er misverstanden zijn of dat men zegt "tiens, dat is nu toch iets raar. Waarom dit of waarom zo?". Maar daar kan over gepraat worden.

H: Er wordt in België vaak gesproken over een multidisciplinaire aanpak van mensenhandel. Wat betekent deze term voor u?

E: In theorie en in ideale omstandigheden zou dat zijn, wat ze daar vooral mee bedoelen, is dat je dat op alle vlakken moet aanpakken. Dus ook, als je een mensenhandelorganisatie aanpakt, pak nu mensensmokkel, dan gaat men zeggen "ah, welke zijn de geldstromen, de financiële kant. En wat gebeurt er met de opbrengsten?". In sociaal-rechtelijke toestanden is dat zo meer van: 'welke zijn de sociaal-rechtelijke inbreuken, gelinkt aan die vorm van mensenhandel?', 'welke de andere inbreuken op btw, fiscaal, sociaal-rechtelijk zijn waarop ze nog kunnen worden gepakt?'. In de praktijk, in de sociaal-rechtelijke toestanden gaat dat al wat beter. Maar in de praktijk, zoals bij mensensmokkel en prostitutie-toestanden... ofwel heb je daar de capaciteit niet voor, ofwel heb je daar de tijd niet voor. Financieel onderzoek vraagt veel tijd en energie en er moet ook iets zijn. Als je tot de constatacie komt na de honderdste zaak dat die mannen gewoon hun geld terug sturen of zorgen dat dat geld terug geraakt in het thuisland, en dat er hier weinig of niets wordt geïnvesteerd, dan ben je vlug uitgepraat. Als er niets is, is er niets. Nu, er is veel geld mee gemoeid, maar dat gaat heel dikwijls terug naar het thuisland. Dat is een constante, op een paar uitzonderingen na, waarbij mensen hier al eens een huis hebben gekocht of zo. En dan gebeurt er wel een inbeslagname en een verbeurdverklaring, maar dat gebeurt echt weinig. Je valt daar ook direct op. Als je naar die mensen gaat kijken: 'oké, wat hebben ze, wat verdienen ze, wat zijn hun belastingen, en wat hebben ze van woningen of onroerend goed?'. Dan heb je al een belangrijke tour gedaan natuurlijk. En nu zijn ze ook al zo slim geworden van niet te veel geld meer via *Western Union* en andere geldtransfermaatschappijen door te sturen. Dus, ja, multidisciplinair, ja, dat zou ideaal zijn, maar dan moet je daar ook de mensen en de middelen in steken en dat is niet altijd evident. Het blijft nogal dikwijls eenzijdig in de zin van: een mensensmokedossier is een mensensmokedossier, prostitutie is prostitutie. En zo die andere disciplines dat erbij zouden moeten betrokken worden, worden wel al eens stiefmoederlijk behandeld. Dat is wel een feit. Bij de arbeidsauditoraten is dat al iets beter denk ik. Dat is al iets beter. Heb je al iemand gecontacteerd van het arbeidsauditoraat?

H: Neen, nog niet.

E: Ik geef je de contactgegevens van Birgit Stroobant, je mag haar bellen met mijn groeten.

H: Dank je. Het Centrum vraagt in haar nieuwe jaarrapport de beleidsvoerders met aandrang de strijd tegen mensenhandel terug als absolute prioriteit op de politieke en justitiële agenda te plaatsen. Is de aandacht voor de problematiek verzwakt?

E: Elk jaar is er een veiligheidsplan en elk jaar wordt er in het veiligheidsplan prioriteiten gesteld en het is een feit dat mensenhandel daar plots op die ladder naar beneden gegaan is. Nu, ze mogen dat ook niet overdrijven, want in de gerechtelijke wereld is mensenhandel altijd een prioriteit geweest. Het Federaal Parket is speciaal bij wet voorzien, de materies die door het federaal parket moet worden behandeld, is mensenhandel, mensensmokkel voorzien. Elk parket heeft een referentiemagistraat mensenhandel, dus die is daarmee bezig. En elke politiedienst heeft zijn sectie mensenhandel. En dat is altijd zo geweest, vanaf het moment dat de wet er was. En dat zal altijd zo blijven. Ik denk dat ze het vooral hebben over het feit dat het minder aandacht krijgt. Dat is een feit, ja, je niet altijd, elk jaar hetzelfde gaan roepen hé, dus dat zijn dingen, dat is ook meer politiek denk ik. Mensenhandel krijgt nu minder aandacht omdat er andere vormen van criminaliteit de aandacht krijgen, maar dat wil niet zeggen dat het minder aandacht krijgt op het terrein. Die capaciteit wordt niet verminderd en er zijn nog altijd evenveel dossiers dan vroeger, elk jaar meer en meer uiteindelijk, dus... . Ik zeg altijd, het zal net zolang duren tot er ergens weer een vrachtwagen staat met 15 doden vanachter erin - dat is erg om het zo te zeggen, maar zo is het wel- en dan zal het wel weer bovenop de lijst staan, voilà. En dan zal het zijn van: "Que fait la police?". Voilà. En: "hoe is dat mogelijk?", maar ja. En vroeg of laat zal het gebeuren. Er worden heel veel risico's genomen door die mensen, en zeker in mensensmokkel hé. Er is geen enkele vorm van georganiseerde criminaliteit waar zoveel mensen hun leven bij verliezen dan bij mensensmokkel. Iedereen kijkt naar zijn tv, maar zo ver is dat niet hé. Ik bedoel, op de Canarische eilanden spoelen lijken aan. Italië, Griekenland, mensen die uit de zee worden gevist, gammele boten. In Oost-Europa, tot onlangs werd er nog opgeschoten, ik bedoel... . En in Engeland hebben ze het al twee keer gehad, een keer in Ierland en in Engeland, waar mensen dood vanachter in een camion zitten. Vroeg of laat gaat dat hier in West-Europa ook is gebeuren. Het is al een paar keer kantje boordje geweest. En dan zal het wel weer terug veel politieke aandacht krijgen denk ik. Maar dat is eigen aan onze maatschappij en eigen aan de politiek. Ik dramatiseer dat ook niet. Er wordt minder over gesproken, maar dat wil niet zeggen dat er op het terrein minder aandacht aan wordt besteed. Dat is mijn gevoel toch.

H: Heeft u de indruk dat de politiehervorming een invloed heeft gehad op de bestrijding van mensenhandel?

E: Het is te zeggen, nu wordt het in feite, in principe, exclusief gedaan door de federale politie. Het is een materie van de federale politie. Dat maakt het gemakkelijker in die zin: je hebt één aanspreekpartner: de Federale Politie Dienst Mensenhandel. Punt uit. Vroeger, als ik mensenhandel deed op het Parket Brussel, ja, ik had er vijftien of zo. BOB van Halle, van Asse, van Vilvoorde, van Brussel, de GPP, en dan een aantal zonale, lokale politie Schaarbeek, Elsene, Sint-Gillis,... die er

ook allemaal mee bezig waren. Ik ben in de tijd begonnen met die allemaal rond één tafel te zetten, één keer per maand. Later is dat hernomen geweest in die circulaire's dat dat moest. Ik ben daar in die tijd mee begonnen met ze om de maand, één keer per maand rond de tafel te zetten, en dan één voor één zeggen: "met wat ben je bezig?". En het is zo dat ze erop vielen dat ze dikwijls op dezelfde groepering bezig waren, onvermijdelijkerwijze. En dan werden de taken verdeeld, en dan was dat geregeld. En nu is het aantal aanspreekpartners bij de politie serieus verminderd, en dat maakt het gemakkelijker. Dus dat heeft inderdaad zijn invloed gehad, ja. Het heeft ook een kleine vermindering van capaciteit tot gevolg gehad, omdat het allemaal geconcentreerd zit bij één politiedienst, maar uiteindelijk zijn er ook veel nieuwe dossiers uitgekomen. In feite was dat een positieve invloed.

H: Vaak wordt verweten aan politiediensten en magistraten dat ze onwetend zijn, en dat ze ongeloof uiten tegenover de echtheid van verhalen van slachtoffers. Hoe komt dit volgens u?

E: Ik denk dat dat achterhaald is. Dat wordt graag gezegd hé. Wij zijn nog altijd de wereldvreemde mensen die van niets weten. Ik denk, zeker wat betreft de referentiemagistraten, dat zijn allemaal mensen die echt wel weten waarover ze spreken. Die ontelbare dossiers hebben gedraaid waar slachtoffers mensenhandel inzitten. En voor de politiediensten, idem dito. Dat wij niet zo gemakkelijk het statuut toekennen, dat is ter bescherming van dat statuut. Er is niets zo erg als de slachtoffers het statuut toekennen en die dan om de één of andere reden verdwijnt of terugkeert naar het milieu. Dat is een vorm van falen, plus je brengt dat statuut dan in gevaar. Je moet ook je plaatsen houden voor de echte slachtoffers. Het is een paar keer gebeurd dat de NGO's vol zaten of dat men te vlug slachtoffers aannam. En als je dan komt met een echt slachtoffer waartegen je zegt: "we gaan je helpen en we gaan u wegvoeren en we gaan u een statuut geven", en je komt daar toe: "ah, we hebben geen plaatst". Dat kan je niet maken. Ik heb zo slachtoffers gehad die 3,4 dagen bij de politiediensten verbleven. Dat de politiemensen ze niet terug konden doen of niet wouden doen, en dat ze dan van alles en nog wat uit de hoek hebben gehaald om ze toch maar onderdak te geven en zelf uit hun eigen zakken geld hebben gegeven en zo. We hebben wel degelijk oog, maar er is een verschil tussen oog hebben voor, en het statuut toekennen natuurlijk. En daar moet je streng in zijn. Er zijn weinig plaatsen en het wordt niet zomaar gegeven, maar dat wil niet zeggen dat wij niet zien wat er gebeurt natuurlijk. Ik kan morgen tegen vijf politiemensen zeggen: "kijk, zoek mij honderd slachtoffers, en breng ze allemaal naar de NGO's". Op twaalf uur tijd is dat gebeurd hé. Gemakkelijk. Maar daar bereik je niets mee. Want je slachtoffers, binnen de 24 uur, zijn ze weg. En je kan elke dag... dat is goed voor de statistieken. Maar daar ben je niets mee. Daar ben je niets mee. Neen. Dat is populair zeggen zo van "ah ja, ze hebben er geen oog voor". Wij hebben er wel oog voor. Maar je moet ook oog hebben voor de realiteit natuurlijk.

H: Als we dan gaan kijken naar de werking van de NGO's, wat is volgens u de taak van de opvangcentra?

E: Dat is een heel belangrijke taak. Dus zoals in de wet omschreven. Uit justitieel en politieel oogpunt is het heel belangrijk en dat hebben we dus inderdaad gemerkt in de loop van de jaren, dat je een niet-gerechtigde partner hebt die de slachtoffers in een eerste instantie opvangt. Dat

schept vertrouwen. Waarom? Omdat de slachtoffers dikwijls nogal bang zijn van politie en justitie, door slechte ervaringen in hun eigen land, en door... (*iemand komt binnen*)

H: We hadden het over de taak van de opvangcentra.

E: Ja. Dus dat je een niet-gerechtigde partner hebt zodat die mensen geconfronteerd worden met iemand dat niet tot de politie of het gerecht behoort. En die zijn daar ook voor opgeleid en getraind, dat zijn sociale werkers, die stellen die mensen op hun gemak, die geven die ook de primaire behoeften van eten, drinken, onderdak, medische zorgen, een voorlopige verblijfsvergunning. Dat is al hel wat voor heel veel van die mensen, en het is ook zo dat de relatie met het opvangcentrum in die mate is; de politiediensten gaan dan terug na verloop van tijd om die mensen te verhoren. Er is altijd een eerste contact geweest via de politiedienst van: "ok, gaan we ze naar een NGO doen of niet?". Dus er is altijd wel iets geweest, maar dat moet uitgetypt worden. Die mensen zeggen ook niet altijd alles van de eerste keer wat begrijpelijk is, en zeker niet in detail, wat ook begrijpelijk is, dus die moet opnieuw verhoord worden. En dat is dan bijna altijd in samenspraak met de NGO's. Soms zeggen die van: "Ja, wacht nog maar een week", of "nu gaat dat niet veel geven" of "dat is te vlug, je gaat ze weggagen". En dan wordt dat ook gerespecteerd. Tenzij dat de nood zodanig hoog is, als je mensen in voorlopige hechtenis hebt, kan je dat niet ten eeuwige tijde blijven uitstellen ook niet. Maar dat gebeurt dan in samenspraak met de NGO's. En voor de rest hebben zij natuurlijk de belangrijke taak om de mensen blijven opvangen, op te volgen en begeleiden uiteindelijk naar zelfstandig wonen en leven met het verblijfsstatuut. Maar dat is iets dat je vanuit politieel oogpunt niet kan, omdat je 1) de infrastructuur daarvoor niet hebt, je hebt daar de middelen niet voor en je hebt 2) die cultuur ook niet. Dat moeten twee aparte dingen zijn. Die mensen zitten in een beschermde omgeving en die politie moet daar ook buiten staan. En dan kom je tot een goed resultaat. Als je daar één kluwen van maakt, dan krijg je nooit dat vertrouwen.

H: Dus er moet sprake zijn van een samenwerking, maar die moet ook grenzen kennen?

E: Ja, zeker. Ieder heeft zijn plaats, en ieder heeft zijn taak. En het was langs de twee kanten dat dat wat gewenning vroeg. Bij de NGO's was het dikwijls in het begin, de politie was de vijand hé. En voor de politie was dat toch nog serieus wennen om al die sociale broeders, want dat was hun genre niet. Ja, maar dat is echt zuiver menselijk, maar dat was gewoon zo. Maar het is doordat de mensen elkaar leren kennen dat dat vertrouwen groeit en dan is dat oké. Mensen komen, mensen gaan, en je moet dat telkens opnieuw winnen en doen, maar in die 15 jaar zit dat toch een harde kern in zoals bij, Payoke en Pag-Asa ken ik het beste, die al zo lang meegaan, die we nu toch allemaal goed kennen, en die daar het belang van inzien. In het begin was Payoke heel anti-politioneel ingesteld. Dat werd ook zo gevoeld. Maar dan heb je geen communicatie en dan heb je problemen, aan de twee kanten. Maar dat is nu ook al hard veranderd en veel verbeterd.

H: Vindt u dat NGO's slagen in hun opzet?

E: Ja, ja echt wel. Pas op, met vallen en opstaan. Het ene jaar is wat beter dan het andere jaar. Het hangt ook af met welke slachtoffers we worden geconfronteerd. Bijvoorbeeld als dat zuiver prostitutieslachtoffers zijn, als die de stap zetten om naar een NGO te gaan, die kunnen bijna niet terug. Of die willen ook niet terug. Een prostituee, een vrouw die gedwongen wordt om prostituee te zijn, vanaf in het begin wilt die dat niet, die wilt dat niet. Die wordt daartoe gedwongen. En als ze eruit kan worden gehaald, dan wordt die gered, als ik het zo mag zeggen. Tenzij, er zijn er zo geweest die dat ten voordele van hun zien, en die terug gaan, maar dan voor eigen rekening. Dat is hun keuze. Maar dat is een heel ander genre slachtoffer dan bijvoorbeeld iemand die naar hier komt voor te werken, die dat ook weet, dat hier in de bouw verzeild geraakt en die dan toch geëxploiteerd wordt. Die wil van die exploitatie af, maar die wil niet van dat milieu af, want die wil wel werken. Slachtoffers van mensensmokkel die willen van punt A naar punt B. Worden die onderschept, dan weten ze dat hun reis eindigt. Dus die zijn ook niet geneigd om mee te werken. Zelfs als die mensen in gevaarsituaties zitten, die ze zelf wel herkennen. Het hangt er dus vanaf van welk soort slachtoffer dat er wordt binnengebracht bij de NGO's en hoever men daarin geraakt natuurlijk. Maar meestal spelen die nogal kort op de bal wat dat betreft, dus ik denk wel dat dat oké is. Ik denk wel dat ze hun doel bereiken, en ik denk in de loop van de jaren dat ze inderdaad bewezen hebben dat ze een onmisbare hulp zijn in die strijd tegen mensenhandel, ik bedoel, wij kunnen het ons niet meer indenken zonder. Dat is een feit. Als je aan die mensen niets kan offeren, aanbieden, wat wil je dan dat ze meewerken? Want dan uiteindelijk krijgen ze meer van de andere kant. Dus je moet ze ook iets kunnen aanbieden. En dat is er nu, en dat gebruiken we ook.

H: Heeft u het gevoel dat hun rol gewijzigd is in de loop der jaren?

E: Gegroeid in ieder geval. Ze zijn belangrijker en belangrijker geworden. Ze zijn een heel belangrijke partner geworden. En omdat die communicatie gegroeid en ontwikkeld is zijn ze in ieder geval belangrijker geworden. Er wordt in ieder geval naar geluisterd. Het zijn ook zij die soms met fenomenen afkomen. Als ze zeggen van: "tiens, wij hebben dit of dat vastgesteld". En dat daar politieel ofwel nog niet veel van gemerkt was of nog niet veel belang aan werd gehecht. Ik denk dat zo de Braziliaanse zwartwerkers naar voren zijn gekomen. Plots werden de NGO's geconfronteerd met Brazilianen die daar bij hun terechtkwamen via andere NGO's of privé, of niet via politie of weinig, en dat op die manier wordt geconstateerd door politie en justitie: "tiens, er zitten er daar zoveel. Er moet toch ergens een probleem zijn, dat wij nog niet echt gedetecteerd hebben." . En ik heb het al gezegd: Wat je niet zoekt, vind je niet. Dus dan wordt daarachter gezocht, en dan vind je dat. Dus ook zo is die wisselwerking belangrijk. (SIGNAALFUNCTIE VAN NGO's)

H: Ziet u de NGO's als een volwaardige partner in de strijd?

E: Ja, zeker. Ja, volmondig ja. Ik zeg het, iedereen uiteindelijk. Vreemdelingenzaken, de NGO's, politie en magistratuur. De ene kan niet zonder de andere. Dat is een feit dat zeker is. (WEDERZIJDSE AFHANKELIJKHEID) En dat is op een gelijk niveau. En we moeten een front vormen. Anders... de ketting is maar zo sterk als de zwakste schakel. Dus je moet op 1 lijn staan,

je moet overeen komen. Anders zit je meer tijd en energie te steken in die onderlinge dingen dan aan de andere kant. En we hebben 1 gemeenschappelijke vijand, en dat is de mensenhandelaar. Punt uit. Niet mekaar hé.

H: Ziet u NGO's als de waakhond van het beleid?

E: (*lacht*) Dat is misschien wel wat straf. Maar in zeker zin kan dat waar zijn. En dat zij dus inderdaad dingen ook constateren. Ze worden ten slotte op een heel directe manier geconfronteerd met hetgeen het gebeurd in mensenhandel. De waakhond van het beleid... dat is ook in die wisselwerking bijvoorbeeld. De ene houdt de andere in evenwicht. En het is onmogelijk om mekaar te negeren. Dus je moet al luisteren naar mekaar. Dan zijn wij of politiediensten al evenzeer de waakhond van het beleid natuurlijk, en dat zal ook zo zijn. Zij hebben natuurlijk een andere manier van communiceren naar dat beleid toe dan wij. Dat is, ze zijn ook onafhankelijker. Maar dat wil niet zeggen dat wij naar het beleid toe ook geen impulsen of signalen kunnen geven natuurlijk. Maar dat doen we dan beter gemeenschappelijk dan apart.

H: Op welke momenten neemt u specifiek contact op met NGO's?

E: Als magistraat?

H: Ja.

E: Door de band genomen, omdat dat al zo lang bestaat en omdat er zoveel samenwerking al is, door de band genomen, is dat enerzijds in speciale gevallen, twijfelgevallen, wij met hun of zij met ons, om zo vlug mogelijk te weten waar je aan toe bent. Of in de bespreking van algemene fenomenen. En ook om gewoon dagdagelijks niet, maar op regelmatige basis gewoon om temperatuur te voelen van: "tiens, welke problemen zijn jullie tegengekomen". Soms krijgen politiemensen ook signalen van slachtoffers die zeggen: "tiens – ik zeg maar iets- bij Pag-Asa, het gaat niet goed, of dit of dat". Dan kan daarover gesproken worden. Dikwijls zijn dat misverstanden of dingen dat mensen niet goed begrijpen, zeker mensen die van een heel andere cultuur komen, dan is het gemakkelijk om misverstanden te hebben. En omgekeerd ook. Politiemensen onderschatten ook niet altijd de gevoeligheden van de slachtoffers waar ze mee bezig zijn. Dat is een feit dat zeker is. En dan, ja, voor het dagdagelijkse niet echt meer, wat vroeger nogal gemakkelijker gebeurde. Ook omdat we zelf niet goed wisten waar we allemaal mee bezig waren. En wie juist wat deed en welke de taak was van wie en zo. Maar in de loop van de jaren, neen. Meestal in speciale gevallen, probleemgevallen. Dan wel.

H: Hoe trachten jullie rekening te houden met de standpunten en aanbevelingen van de onthaalcentra? In welke mate wordt hier dan mee rekening gehouden?

E: Als ze met een slachtoffer afkomen of...

H: Ja, of informatie of tips geven...

E: Ja, wij proberen dat altijd. Wij kaderen dat in onze wereld natuurlijk. Als daar concrete tips zijn, wordt daarop gewerkt, *tout court*. In welke vorm? Ja, dat moet geval per geval bekeken worden natuurlijk. Maar er wordt altijd wel geluisterd. Soms kunnen ook dingen gewoon niet interessant zijn, justitieel. Dat je zegt "ja, *nice to know*", maar waar wij verder niets mee kan doen. En ook voor hun. Maar als ze zo echt met concrete dingen komen, dan wordt er toch altijd iets mee gedaan, wat dat dan ook is. Maar er wordt wel naar geluisterd. Zij weten ook meestal met wat voor nuttige informatie zij kunnen afkomen. Zij weten ondertussen ook van: ja, daar kunnen ze iets mee doen, of neen, daar kunnen ze niets mee doen. Zij zitten ook met die vertrouwensband naar hun slachtoffers toe natuurlijk. En dat is bij politiemensen of magistraten al eens een pijnpuntje van: "ja, die weten meer, maar ze zeggen het niet". Maar daar hebben we mee leren leven, ik bedoel, dat is nu zo, dat is nu zo. En ondertussen weten wij ook wel dat de mensen die in contact staan, de NGO's, met die slachtoffers, dat zij aan een slachtoffer ook wel zeggen van: "ja, die informatie is nu toch echt wel belangrijk voor het dossier. Dat is nu misschien toch wel belangrijk dat je dat zegt.". Maar het is niet zo een medewerker van een NGO op eigen houtje informatie gaat geven aan een politiedienst, die hij gekregen heeft van een slachtoffer, zonder dat hij weet dat het slachtoffer akkoord is. Dat zijn ook de regels bij de NGO's: als een slachtoffer niet wil dat je het niet vertelt, dan ga je het niet vertellen. Tenzij dat er levensbedreigende situaties zijn natuurlijk. Het is gebeurd dat een prostituee zegt van: "ja, ik durf niets zeggen, maar daar zitten nog vijf meisjes opgesloten.". Dan weet je ook, na een maand moet je niet zeggen van: "ja, nu wil ze het officieel zeggen.". Ik bedoel, dat kan je niet maken. Dat kan je niet maken. En dat is zuiver menselijk. Dat weten die mensen ook dat ze zoiets wel moeten komen zeggen natuurlijk. Maar anders, ja, weten zij best wel wat ze kunnen komen zeggen en wat ze niet kunnen komen zeggen.

H: Worden de opvangcentra actief betrokken bij de opsporing en vervolging van mensenhandelaars?

E: Actief? Neen, niet echt. Ze staan in voor de slachtofferopvang en -begeleiding, ze kunnen zich burgerlijke partij stellen. Ze worden wel op de hoogte gehouden van de evolutie van het dossier. Als ze zich aanmelden, als er slachtoffers van mensenhandel in een dossier zitten, dan wordt de NGO op de hoogte gehouden van, oké, het is afgesloten, er is een verwijzing, er is een dagstelling voor de rechtbank, enzovoort, dat wel. Omdat ze de kans moeten hebben om zich burgerlijke partij te stellen en omdat het slachtoffer moet weten wat de evolutie is van zijn dossier. Dat zou in principe moeten gebeuren. En in principe gebeurt dat ook. Ik zal niet zeggen dat dat af en toe "tiens, oei", maar in principe kan het niet dat ze het niet weten. Maar ze worden niet actief betrokken bij het vergaren van informatie, of bij een opsporingsonderzoek, of een gerechtelijk onderzoek. Ze worden niet actief betrokken als een opsporende of vervolgende partner. Neen, neen, dat kan niet. Dan gaan ze buiten hun grenzen. En ik zie ook niet wat de meerwaarde zou zijn. Ik heb gezegd: ieder zijn taak. En zij hebben ook die nood niet. Zij hebben ook, die behoefte hebben zij ook niet. Dat ze graag willen weten wat er gebeurt in het gerechtelijk onderzoek, dat is normaal. En daar worden ze ook van op de hoogte gehouden. Soms ook op informele basis. Maar niet als een actief lid. Wij houden ons ook niet actief bezig met het begeleiden van de slachtoffers. Wij gaan ook niet gaan zeggen van: "ah, die zou beter in Elsene wonen", of, alé ja,...

H: Denkt u dat de opvangcentra voldoende financiële erkenning krijgen voor hun werk?

E: Ik heb altijd geweten dat die te weinig geld hebben, dat is altijd een pijnpunt in België, overal. Het mag geen geld kosten. En in het begin hebben die het echt wel hard gehad, ik bedoel, het statuut slachtoffer mensenhandel bestond op papier, prachtig. De NGO's werden gevormd, gemaakt, opgericht, prachtig, maar het mocht niets kosten. Ik heb altijd geweten dat de coördinatoren van die centra dat die heel veel tijd en energie staken, elk jaar opnieuw, in het zoeken van fondsen, sponsors. En daar ging heel veel tijd en energie in. Ik heb ook begrepen dat de situatie verbeterd is de laatste jaren, in ieder geval dat dat ook meer gestructureerd is. Omdat dat daar, in het begin was dat echt... Sürya weet ik bijvoorbeeld is al drie keer failliet geweest hé. Dat ze de mensen niet meer konden betalen die bij hen werkten. Bij de andere twee is het nooit zo erg geweest, maar dus bij Sürya wel. Het is ook een hele slopende job. De meeste coördinatoren, maximum vier, vijf jaar, en dan is de pijp uit hoor.

H: Welke rol is hierbinnen weggelegd voor het Centrum voor Gelijkheid van Kansen?

E: Ja, die zitten op een centrale positie hé. Ze hebben ook de drie centra onder hun bevoegdheid, en ik denk ook dat ze dat doen. Ze zoeken actief mee naar sponsors en fondsen. Voor de rest heb ik daar weinig zicht op. Het is meer door de jaren ervaring dat je daar dingen van hoort, maar meer weet ik daar ook niet van. Hoe het nu bijvoorbeeld loopt weet ik niet. Ik weet wel dat ze actief mee zoeken en zo, dat weet ik wel. En dat die ook bij de regering en bij politici regelmatig gaan aankloppen om een probleem te melden. Maar iedereen vraagt dat.

H: U gaf zonet reeds aan dat er nood is aan goede vorming. Is het een interessante piste om opvangcentra te betrekken bij de vorming van politiediensten en dergelijke?

E: Ja, in de tijd dat ik de vorming gaf 'mensenhandel'... elk jaar was er een cursus 'mensenhandel' van magistraten, en ik heb de NGO's daar altijd bij betrokken. Om specifiek de slachtoffers toe te lichten. We hebben daar ook de politiediensten actief bij betrokken. En Dienst Vreemdelingenzaken ook. Ik had altijd... de vier waren altijd vertegenwoordigd in mijn dagen les. Onze vriend van vreemdelingenzaken, ik ben even zijn naam kwijt, die kwam dan spreken over vreemdelingenzaken. In onze tijd was dat altijd 'de boeman', ja dat was echt. (lacht) De NGO's stonden daar tegenover een heel breed publiek ,dat waren allemaal mensen die ofwel mensenhandel deden, of die ermee begonnen, gerechtelijke stagairs, beginnende referentiemagistraten, en dan was er een heel direct contact en kon men ook een hoop misverstanden uit de weg helpen. Wat betreft vorming magistratuur zijn ze er altijd wel bij betrokken geweest. Ook nu nog. Ook nu nog.

H: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie. Is dit volgens u noodzakelijk?

E: Ik denk dat dat op papier goed is, maar wat je daar dan in moet zetten...

H: Dat was meteen mijn volgende vraag.

E: Ja (lacht) Daar begint het mee. Dat klinkt mooi. Maar een gedragscode op papier... dat is goed. Daar gaan dan een hele hoop evidente dingen in staan: je moet respect hebben voor elkaar, je moet naar elkaar luisteren, je mag geen 'idiot' zeggen tegen een slachtoffer, alé... dat is dikwijls zo met die gedragscodes. De evidentie is niet echt te vatten in evidenties. En dat zijn zo kanalen maken of zoeken voor te kunnen communiceren. Is daar echt een nood aan? Dat wordt dan ook gebruikt: als je de gedragscode niet respecteert, heb je een stok achter de deur. Ik denk dat dat eerder de bedoeling is. Of het nuttig is? Dat zal er ook veel van afhangen wie dat hem opstelt en wat er daarin staat. Ja, ik weet het niet, eerlijk gezegd.

H: Open voor discussie...

E: Open voor discussie, dat is zeker een feit, ja. Ik ben altijd al een grote voorstander geweest van communiceren. En ik vertrouw daar dan toch ook altijd op dat mensen hun gezond verstand gebruiken. En door de band genomen lukt dat wel hoor. Het is zo dat de jarenlange relatie ontstaan is met de NGO's, en dat die wisselwerking ontstaan is. In het begin met vallen en opstaan, maar... ik ben er zo niet voor om dat allemaal direct in regeltjes en reglementjes te gieten. Ook hier weer: wat je omschrijft, is er altijd een deel dat je niet omschrijft. Een definitie definieert maar hetgeen je wil definiëren. En zo zijn er altijd dingen die uit de boot vallen. Er zijn altijd twee kanten aan zoiets. Ja, ik weet het niet... open voor discussie zoals je zegt.

H: Heel vriendelijk bedankt voor het interview.

E: Heel graag gedaan, echt.

2.2.4. Interview Gert Nuyts

Interview Gert Nuyts, Payoke, Assistent

Datum: donderdag 22 mei 2008, 14.00u

Duur: 53 min.

H: Bent u reeds van bij het begin actief bij Payoke?

G: Neen, het is iets ingewikkelder. Ik ben in 2000 beginnen werken voor Patsy in het Europees Parlement. Dus mijn invalshoek is enigszins anders dan de kerngroep van Payoke.

H: Welke rol denkt u dat de opvangcentra moeten spelen in de strijd tegen mensenhandel?

G: Dat is eigenlijk een sleutelrol. In verschillende opzichten. Als je kijkt naar zowel preventie als bescherming van slachtoffers, moet dat gespecialiseerd zijn. Dat moet op een geijkte manier kunnen gebeuren. En je kan dat ook niet mengen met andere vormen van slachtofferschap of situaties. Een heel belangrijk aspect is ook dat het grootste deel van de informatie die bijvoorbeeld politie gaat hebben rond mensenhandel, rond die onderzoeken, zijn eigenlijk afkomstig uit die getuigenissen, de verklaringen van slachtoffers. Dat is zowat het kerngegeven. Dat is een vrij cruciale rol, en het is daarmee dat het ook zo belangrijk is dat we een hele goede samenwerking hebben met politie en met de onderzoeksrechters desnoods. We zijn natuurlijk voor een groot stuk onafhankelijk. En dat dat op een geijkte manier, op een professionele manier gebeurt.

H: Vindt u dat NGO's door de beleidsmakers als een volwaardige partner worden beschouwd?

G: Ja, ik zou zeggen van wel. 'NGO' is nogal een breed woord.

H: In mijn onderzoek verwijst die term naar de drie erkende opvangcentra.

G: Ja, dat is ook de structuur die wij... vooral als je kijkt naar de financiering: onze onafhankelijkheid is structureel... We zijn een onafhankelijke organisatie, maar onze financiering die komt in hoofdzaak van overheidswege. Dat is een veiligheidsoverweging die daaraan vastzit. Dus we hebben ook niet de vrijheid om te doen wat we maar willen. We volgen geijkte procedures die bij wet vastliggen. Dus het is niet zo dat wij eigenlijk een privé-organisatie zijn die kan doen en laten wat ze wil. Maar er is wel een grote mate van onafhankelijkheid die we kunnen behouden. En ook omdat wij de ervaren politiediensten, van de meeste of toch bijzondere informatie en inzichten kunnen voorzien. Zowel naar onderzoek toe als naar politiek beleid toe.

H: Jullie zijn inderdaad financieel sterk afhankelijk van de overheid. Is dat op zich geen bedreiging voor die onafhankelijkheid waarover u het heeft?

G: Niet noodzakelijk, neen, eigenlijk niet. Ik begrijp de logica dat je zegt van "als je door de overheid betaald wordt ga je ook doen wat de overheid wilt". Het is zelfs erger: wij volgen natuurlijk wettelijke procedures die vrij vast liggen en onze erkenning is er omdat we ook niets anders doen dan die procedures te volgen. Maar als je dat vergelijkt met een NGO die desnoods ook een dergelijke procedure volgt, maar van wie de financiering hoofdzakelijk uit privé-handen komt... Payoke heeft vrij snel gemerkt dat criminele netwerken desnoods via legitieme bedrijven met geld over de brug komen van "we gaan jullie steunen". En daar betaal je dus wel een prijs voor en ben je helemaal niet meer onafhankelijk. Dus ook als er giften zijn wordt er gewoonlijk goed nagegaan of dat van legitieme bron is.

H: Zijn de financiële middelen die jullie krijgen evenredig aan het werk dat jullie verrichten?

G: Als we meer middelen hadden, deden we meer.

H: Dus er is een tekort?

G: Ja, alle middelen worden wel degelijk... zijn wel echt nodig. Er is natuurlijk een grens van: 'hoeveel kan je? Wanneer wordt het te veel?'. Ik bedoel, het is ook moeilijk in te schatten, zeker als je met een beetje tering werkt van wat het debiet gaat zijn, hoeveel cliënten er worden aangeleverd eigenlijk, dus naar hier worden doorverwezen. Als het er veel meer zijn, dan ga je desnoods wel extra middelen of extra personeel moeten inbrengen. En bij momenten is het hier wel verschrikkelijk druk. Maar doorgaans lijkt het wel te lukken.

H: Heeft u het gevoel dat de opvangcentra een soort waakhond moeten zijn van het beleid?

G: Haha... Mijn persoonlijke opvatting: ja, voor een stuk wel. Maar ik denk dat eigenlijk elke partner. Want er is echt die samenwerking, toch op Belgisch niveau, die ook een verplichte samenwerking is. Dat iedereen zijn verantwoordelijkheid en zijn rol daarin speelt. En als je merkt dat je nu bij de politie werkt of je werkt bij justitie of dienst vreemdelingenzaken: als je merkt dat er dingen fout lopen, dan heb je, vind ik, moreel maar ook structureel gewoon de plicht om dat aan te kaarten en zien dat er oplossingen kunnen gevonden worden. En dat lukt doorgaans vrij goed. Dus waakhond... ik denk dat het in zo'n samenwerking weinig zin heeft om zich oppositioneel op te stellen, ik wil zeggen je tegen elkaar op te stellen. Dan kom je geen stap verder. (!!!) Dus iedereen moet daar mee vooruit kunnen. Dus waakhond is misschien wel wat sterk gezegd, maar je moet wel alert zijn. Als je merkt dat iets niet functioneert, dan moet je daarover samen zitten en dat proberen oplossen.

H: Is Payoke opgericht omdat de overheid faalde op een bepaald vlak?

G: Ja, ja absoluut. Het is een beetje een complexe ontstaansgeschiedenis. Patsy heeft dat misschien meer uitgebreid toegelicht ook? Aanvankelijk draaide voor haar, en toen was dat een veel grotere buurt, dus de Rosse Buurt hier, vooral arme mensen, kansarmoede, en dus ook een heel deel mensen die in de prostitutie werkten. En hun toegang naar gezondheidszorg, naar sociale hulp en zo, dat was zeer beperkt. En het beleid als zodanig was daar ook niet prioritair, maar anderzijds ook niet echt actief op, niet sterk in geïnteresseerd. Maar dat werd als: dat is aan de marge, dat stoort niet, die mensen stemmen toch niet voor ons. Dat is een reflex die altijd terugkomt. En dan met slachtoffers mensenhandel: die werden toen, zeker ook hier, in de eerste plaats aanzien als illegalen. En ofwel in den bak, ofwel naar het buitenland gestuurd. En dat is natuurlijk wel een hele strijd geweest, Patsy is vrij letterlijk ook met de politie in de clinch gegaan. Maar gaandeweg heeft ze dus wel een aantal mensen kunnen overtuigen van 'nee,nee, dat is wel echt een crimineel fenomeen, dat zijn de slachtoffers, die mag je zo niet behandelen'. En dan gaandeweg zijn daar mensen van overtuigd geraakt, en dan via onderzoeksjournalisten. En dan symbolisch ook enorm belangrijk en politiek enorm belangrijk, dat Koning Boudewijn een bezoek heeft gebracht. Want dan is de politieke wereld in gang moeten treden, met een vrij goed resultaat ook denk ik. Dan hebben wij eigenlijk onze pioniersrol vanuit Payoke op Belgisch niveau kunnen verwezenlijken. En nadien is dat dan in Europa vertaald geraakt in een iet of wat afgewaterde vorm, maar dat is onvermijdelijk denk ik als je op dit niveau iets wil verwezenlijken.

H: Welke zijn volgens u de meest relevante beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel?

G: Haha... op Belgisch niveau?

H: Ja.

G: Je hebt, hoe het in België georganiseerd is: je hebt eigenlijk een Interdepartementale Cel. En ken ze niet allemaal vanbuiten, maar daar zitten nogal wat mensen in. En in principe wordt het voorgezeten ook door justitie. Dat is eigenlijk het belangrijkste instrument dat er *de facto* bestaat. Daar zijn praktische problemen mee. Ten eerste komen die mensen maar twee keer per jaar bij elkaar. Dat heeft men proberen op te lossen door een Bureau op te richten. Maar ik denk dat het probleem daarmee slechts gedeeltelijk is opgelost. En dat ook de ambtenaren die de opdracht krijgen om naar de Interdepartementale Cel te gaan, of in het Bureau te werken, dat dat niet altijd dezelfde personen zijn, dat die niet altijd voldoende inzichten en ervaring mee hebben. Dus de belangrijkste actoren... ik begin met de politiek, omdat dat eigenlijk doorslaggevend is. Als de politieke wil en druk er niet is, als er dan problemen zijn op het terrein kan je daar moeilijk mee verder. Meer op operationeel niveau heb je natuurlijk de drie centra, en de coördinatiefunctie van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen. En dan heb je politiediensten, zowel lokaal als federaal, de Parketmagistraten die een speciale opdracht hebben rond mensenhandel. Maar dat zijn echt de operationele actoren, en het is van lokaliteit tot lokaliteit en van persoon tot persoon heel verschillend hoe dat werkt. En dan zitten we terug een beetje met die waakhondfunctie.

H: Klopt het dat de samenwerking iets persoonlijks is?

G: In vele gevallen blijkt toch wel dat... het is een domein dat je niet als een stuk administratie kan bekijken. En je moet een inzicht hebben in de problematiek, je moet een aanvoelen hebben voor snel en efficiënt te moeten werken. En dat is niet iedereen gegeven. Het is in België wel een goed systeem, het is een heel complex systeem en dat heeft zijn voor en zijn nadelen. Je ziet vrij snel als er iets fout loopt, wat er fout loopt en waar. Plus niemand kan zich verstoppen achter "geen tijd, en dit en dat". Als er iets fout loopt, dan zie je dat vrij snel. Aan de andere kant, en dat lijkt een tegenstelling: die complexiteit op zich vraagt natuurlijk veel onderhoud, en je hebt daar goede mensen op de juiste plaats voor nodig. En dat is niet altijd gemakkelijk te organiseren. Dat verschilt ook veel van lokaliteit tot lokaliteit. En als je met een minder gemotiveerde, ik zeg maar iets, procureur zit, dan moet je zien hoe je dat aanpakt. En hoe je die persoon benadert van: "zou je is niet...". Maar dat gebeurt op alle niveaus. Zeker nog het meest op het operationele, daar is een permanente dreiging bij individuele personen van een *burn out*. Maar dat is een moeilijke problematiek voor op te werken. Niet enkel voor de hulpverlening als zodanig, maar ik denk ik de eerste plaats ook aan politiemensen, vooral de lokale politie, die dikwijls het fenomeen heel goed begrijpen, maar dan hun dossier samenstellen, dat overbrengen, en dan zien dat dat eigenlijk verprutst wordt op hoger niveau, of dat de advocaten van die traffickanten veel te sterk zijn. Het gevecht voor een deel, met zeer ongelijke middelen.

H: Als ik de jaarverslagen van het Centrum bekeek, viel mij op dat het soms leek op: 'hoe hoger het niveau, hoe moeilijker de samenwerking'?

G: Ik denk voor een deel wel. Ook omdat er andere factoren beginnen te spelen. En andere agenda's. Want hoger niveau, dat betekent ook dat je meer op het niveau zit van 'instellingen' en 'bureaucratieën', 'organisaties' zit te werken. En die hebben altijd een heel aantal agenda's en prioriteiten. En een aantal van die agenda's en prioriteiten zullen ze niet publiek op tafel leggen. Je zit dikwijls met minder vertegenwoordigers rond de tafel, maar ze hebben wel veel complexere agenda's. We zijn ook zeer actief in de Europese ontwikkelingen... ja, dat is soms heel moeilijk. Ook omdat je voor een stuk met diplomatie zit die werkt. Maar elk land heeft zo wel zijn eigen prioriteiten. En we zijn bijvoorbeeld bezig met... Patsy is net terug, ze heeft twee dagen in Wenen zitten vergaderen, omdat men op Europees niveau datacollectie wil doen rond mensenhandel, maar dat is verschrikkelijk moeilijk. Dat is niet alleen heel technisch, maar ook de bereidheid van tussen de verschillende landen, politiediensten, justitiediensten, van informatie te delen. Dat blijft echt altijd een nieuw en zeer bevreemdend gegeven voor de meeste mensen. En ook al kan je dat met de technologie van vandaag voor een groot stuk neutraliseren, en die argumenten wegnemen dat je informatie misbruikt wordt. Dat is toch heel moeilijk. Men heeft vooral schrik dat men ook afgerekend wordt van "ah, wij hebben maar zoveel slachtoffers, wij hadden er veel meer.". En dat men op die basis eigenlijk begint te concurreren of moeilijkheden begint te zoeken. En voor een deel is dat een terechte vrees. Maar je vergeet dan uiteindelijk wel waarom je het zou moeten doen. Zou moeten doen, neen, moeten doen. Je kan niet al die conferenties ondertekenen en dan doen alsof je neus bloedt. Maar dat is een heel complex fenomeen. En dus niet alleen omdat het over georganiseerde misdaad gaat, maar het stelt heel veel zaken over ons normale doen en laten,

over onze economie, over hoe onze samenleving in elkaar steekt, stelt dat rechtstreeks in vraag. En veel mensen hebben daar schrik voor.

H: Het is misschien een moeilijke vraag, want u zit niet in die positie, maar hoe denkt u dat de beleidsactoren tegenover jullie als opvangcentrum zien?

G: Opnieuw België?

H: Ja.

G: Ik denk in de eerste plaats wel als een structurele partner. Voor Payoke is er bijvoorbeeld wel een verschil: wij zijn er mee begonnen. En de andere twee centra zijn in 1995 opgericht omdat je nu eenmaal in België woont, en dan moet je in Brussel en Wallonië plots ook iets hebben. Dus die houding en dat aanvoelen is wel verschillend. We blijven altijd wel met dat.. echt activisme zou ik dat niet durven noemen, maar met een andere gedrevenheid en idealisme werken dan iets dat eigenlijk door de overheid is opgezet. Dus dat is wel een verschil, en ik denk dat een aantal actoren misschien ook wel... (telefoon) Ja, ik denk ook wel, en dan zeker de oprichter Patsy, is een zeer gedreven iemand, sommige mensen hebben daar wat schrik van. Maar ik denk dat door de jaren heen, is die erkenning eigenlijk wel gegroeid. Stilletjes aan ook in België, maar zeker internationaal hebben wij een zeer sterke reputatie. Ook diplomatisch. Als je beschikt over dat niveau van expertise, van kennis, inzicht, dan... Je maakt niet zomaar *ambras* met Patsy, ik zal het zo zeggen. En terecht ook.

H: U zegt "door de jaren heen". Was de situatie in het begin anders?

G: Ja, omdat het dan veel harder knokken was. Soms ook letterlijk. Niet alleen krijg je die criminelen tegen, maar ook iedereen die in de veiligheid van de waan zit eigenlijk. Zowel bij justitie als politie, en bij politiek zeker. Ze wist al vrij snel veel te veel over wat mensen in hun vrije tijd doen en met wie. Veel mensen kwamen ook dingen vertellen tegen haar en die kennis is altijd wel gevaarlijk natuurlijk. Dus er was heel veel weerstand in het begin. Gaandeweg gaat dat beter. En degenen die haar nog niet goed gezind zijn, schieten er ook niet mee op. Maar een van de dingen die mij vrij snel begonnen op te vallen als ik op het Europees Parlement werkte, want je zit dan voor een stuk in het buitenland ook, haar erkenning en de mogelijkheden om samenwerking te verkrijgen internationaal, met haar reputatie, internationaal kwam dat veel meer in de pers, in het buitenland dan in België. In België, als iemand iets bereikt, wordt men achterdochtig en dan wordt dat vaak ook verzwegen. Voor een deel had dat ook te maken met veiligheidsoverwegingen, want ze is dan begonnen met *bodyguards* en kogelvrije vesten, en dan was het ook de bedoeling van "kom niet in de pers". Maar na een aantal jaren was die situatie niet meer zo, maar dan kregen we toch nog altijd heel moeilijk in de Belgische pers aandacht, en dan heb ik het niet zozeer over haar persoon, maar over de problematiek van mensenhandel. In België zijn wij hét pioniersland, wat vanuit Payoke is gegroeid is enorm belangrijk internationaal. Maar noch naar de publieke opinie, noch naar de politieke wereld eigenlijk is daar echt veel aandacht voor. Er zijn individuen die dat wel mee erkennen...

H: Beleidsactoren en opvangcentra vertrekken natuurlijk met een verschillende ingesteldheid. Zij werken binnen een legislatuur, jullie werken met een lange-termijn perspectief. Botst dit soms?

G: Dat is soms een moeilijke verstandhouding. Dat is eigenlijk voortdurend de mensen ervan proberen te overtuigen van: 'kijk naar de concrete realiteit. Als je een beleid ontwerpt, de eerste en laatste vraag moet zijn: wat heeft een slachtoffer daaraan?'. Dat is internationaal ook zo. Die datacollectie, daar zijn we bijvoorbeeld al maanden mee aan het vechten eigenlijk. Dat is een heel verschillende... Kijk, je hebt altijd samenwerking nodig tussen heel veel verschillende types van actoren. Omdat die mensen ook een verschillende opdracht hebben. Je moet je beleid ontwikkelen als zodanig, je werkt ook vanuit een kader, vanuit een bepaalde traditie, en dat is voor elk land verschillend. Iemand bijvoorbeeld van de politie, die kent zijn politieopdracht zeer goed. En als dat een beetje een goede politiemens is, dan zal die ook goed begrijpen wat bijvoorbeeld een gespecialiseerd opvangcentrum doet, dan zullen die dat wel aanvoelen. Maar er zit ook wel een beetje een cultureel verschil in. Een verschillende houding, verschillend mandaat. Justitie denkt daar weer anders over en dan bijvoorbeeld een procureur heeft weer een andere visie dan een rechter die zich moet uitspreken over een zaak. Dus dat spanningsveld zit er altijd en op alle niveaus. We hebben wel, zeker in beleidsontwikkeling en beleidsontwerp al een heel lange traditie die behoorlijk bureaucratisch en administratief werkt. En er is altijd een stuk abstractie van de realiteit, en dat groeit dikwijls nogal ver uit elkaar. Ik las toevallig gisteren ook nog een discussie van... bijvoorbeeld in Europa, alle financiering gebeurt via projecten en programma's. Als je in de praktijk weet hoe projecten dikwijls – ik zeg niet altijd, je hebt er ook heel goede bij- maar hoe die dikwijls worden gerealiseerd, dan ziet dat er op papier allemaal wel mooi uit, maar wat er in de werkelijkheid gebeurd is, daar heb je dikwijls nog geen zicht op. Dus dat is altijd een spanning, een probleem. Of het anders kan worden aangepakt, ik vermoed van wel, maar ik denk dat dat ook een lange-termijn evolutie moet zijn, en je merkt dat natuurlijk sneller, en ok, het is als er zich dichtbij nogal harde problemen stellen... Want je hebt vrij snel, en dat is voor een deel niet bewust, dat men bijvoorbeeld in België of in andere landen gaat zeggen van: ja, maar we hebben toch een wetgeving, en we hebben toch opvangcentra, en we hebben toch procedures en dat is toch allemaal in orde. Ja, maar als het niet werkt... En als je dan in de Commissie een stoutmoedige vraag stelt van "oké, maak is een lijst van alle Europese landen, hoeveel shelters ze hebben en hoeveel mensen daarin zitten". Voor gewoon het overzicht te hebben. Je gaat daar geen antwoord op krijgen, maar dat is eigenlijk wel een vrij essentiële vraag. Want dan heb je toch een beeld van: 'zijn die mensen ook werkelijk bezig? Staat het niet enkel op papier? En worden er ook effectief middelen voor vrijgemaakt?'. Één van onze standaard-phrases die we ook altijd gebruiken is 'lipservice'. Het klinkt allemaal wel mooi, en op de conferenties kan je dat mooi invullen, maar in de realiteit is het toch wel dikwijls anders. En het gaat altijd om mensen in een behoorlijk benarde situatie.

H: Jozef De Witte gaf naar aanleiding van het nieuwe jaarrapport van het Centrum aan dat de politieke en justitiële aandacht voor mensenhandel moet worden aangewakkerd. Is de aandacht verzwakt?

G: Ja. Ja, dat is zo, en dat is al een tijdje zo. Voor een deel is dat – denk ik – een beetje de natuurlijke evolutie. Het beleid gaat altijd in cycli, en we hebben nu, als je kijkt, meer dan twintig jaar geleden is dat met Payoke hier in Antwerpen begonnen. Dat heeft ook bijna tien jaar geduurd eer dat in België eigenlijk goed geconsolideerd is, tot 1995, dat is toch zeven jaar vooraleer je dat goed systeem hebt, dat functioneert een tijd zeer goed, en het functioneert nog altijd wel goed, maar ja... de mensen van het eerste uur gaan stilletjes aan weg of die worden op andere posten gezet. Er is ook kennis en ervaring die verloren gaat, de criminelen passen zich ook aan, de manier van werken, dat verandert. Als je een nieuwe wetgeving invoert, past de realiteit zich aan die wetgeving aan en begint daar rond te werken en daar gaatjes in te vinden. Dan zijn we naar het Europees niveau gegaan. Op Europees niveau, 2002 was één van de belangrijkste momenten met de Brussels Declaration, waar we op de eerste rij mee zaten, waar we de pen nog mee hebben vastgehouden. Dan heb je de Europese Commissie, de Raad van Europa, je neemt dat allemaal mee over. (telefoon) Ja, je hebt lokaal, vanuit België, vanuit Europa, eigenlijk allemaal heel goed. En we wisten eigenlijk, op het moment dat die *expert group* op Europees niveau wordt geïnstalleerd van 'ok, nu gaat dat allemaal wel nog een tijdje blijven hangen, maar die aandacht verdwijnt'. En inderdaad, nu zit er bijvoorbeeld niemand nog op het Europees Parlement die daar eigenlijk nog echt mee bezig is. Het is natuurlijk ook een beleidsdomein dat politiek niet interessant is. Je gaat daar geen stemmen mee winnen. Dat is een tijd een beetje sexy geweest, maar dat evolueert toch wel. En op Belgisch niveau, de politiek is op dit moment, de laatste jaren eigenlijk al behoorlijk moeilijk, al is het maar om een regering te vormen. Laat staan om een beleid te voeren. Dat helpt natuurlijk ook niet. We hebben altijd wel een aantal mensen in de Senaat gehad die toch wel ondersteunen en begrijpen en die daar ook kracht achter zetten. Maar dat is moeilijk om de politieke wereld terug op gang te trekken.

H: Hoe trachten jullie de standpunten en aanbevelingen van het onthaalcentrum over te brengen naar de beleidsactoren?

G: Dat is vooral via overlegstructuren dat we dat proberen te doen. Er is denk ik elke maand een intercentra-vergadering. Dat doet dan onze coördinator Solange. Maar de samenwerking tussen de drie centra werkt zeer goed. Zowel voor operationele, praktische dingen als op andere zaken. En dan de coördinatie vanuit het Centrum voor gelijkheid van kansen is, ja eigenlijk ook wel goed. Maar dat is toch een ander type van instelling. Ik denk dat ze ook een beetje, wat betreft mensenhandel, met een identiteitscrisis zitten. Nu werpen ze zich op als nationaal rapporteur in de eerste plaats, waar ik eigenlijk vind dat dat toch wel problematisch is, kwestie van 'hebben we dat mandaat wel? En is het te verzoenen met de andere opdrachten?'. Plus het zijn toch ook wel mensen die – dat is vanuit onze ervaring- als je niet regelmatig in contact komt met 'de werkelijkheid', ik zal het zo noemen, zowel wat betreft slachtoffers als daders, en je moet dat allemaal lezen vanuit dossiers, dat is toch wel een groot verschil. En eigenlijk zou het Centrum in de eerste plaats het beleid moeten kunnen evalueren en daar aanbevelingen op formuleren, maar daar zit al een heel stuk abstractie in vind ik.

H: Is het noodzakelijk dat hun rol geherdefinieerd wordt?

G: Ik denk voor het Centrum wel ja. Dat hun positie wel duidelijker wordt. Zowel ten opzichte van de centra als ten opzichte van de werking van de Interdepartementale Cel. Want daar zitten ze dus ook bij als een observator. Dat is een stuk die 'transparantie' in het beleid -en ik denk dat ze dat zelf ook onderschrijven- die is er niet op dit moment. Maar ik ben daar vrij militair in. Mijn eerste vraag is altijd als je naar het beleidsdomein kijkt van "ok, who's in charge? Wat is het centrale punt waar alles naartoe moet komen en waar alles naar moet terug komen? Wie heeft de beslissingsmacht eigenlijk?". En dat is in principe die Interdepartementale Cel, maar ik zie daar ook niets van op papier staan. Dat is achter de deuren en ja... Dat vind ik een ongezonde situatie en zeker niet goed op termijn.

H: Op welke vlakken is een verbeterde samenwerking tussen opvangcentra en beleidsvormers noodzakelijk?

G: Verbetering? (stilte) Nu, dat is een heel persoonlijke opvatting, ik denk: zowel naar vorm als naar inhoud. Inhoud, dan gaat het inderdaad over transparantie: mensen moeten elkaars rol kennen en die respecteren. En gewoon op de hoogte zijn. En het is - denk ik- heel belangrijk, ik hou het zelfs bij 'hoogdringendheid', dat iedereen die enige rol speelt in die samenwerking tegen mensenhandel, echt eens op het terrein gaat kijken. Wat voor situaties dat dat zijn. Dat ze dat concreet met hun eigen zintuigen kunnen waarnemen. Dus dat is inhoudelijk denk ik het belangrijkste. En natuurlijk, ja, dan krijg je een heel stuk meer transparantie. Dan kunnen mensen praten en dan voelen ze zich... dan zet je ook wat een poort met het beleid en die samenwerking. Vormelijk, dat is dan weer de andere kant van die transparantie. Dat is eigenlijk een heel technisch gegeven, wat mij betreft dan toch. Dat is een beetje de administratieve cultuur die toch wel tegen zichzelf werkt en vooral tegen mensen die wel vooruit willen (lacht). Er zijn natuurlijk een heleboel gegevens, informatie en gesprekken die vertrouwelijk moeten blijven. Ook strategische zaken. Alles wat tijdens een onderzoek loopt, mag niet zomaar worden vrijgegeven. Maar er zijn manieren om dat te doen. Al de rest moet je eigenlijk onmiddellijk *en plein public* gooien. Het is een beetje de logica omdraaien van... nu is er veel, vind ik, vanuit administraties, van 'ja maar, dat is een interne nota, en zo van...'. Dan wil je jezelf ook niet blootstellen aan kritiek. En als je jezelf niet wilt blootstellen aan kritiek, dan ben je niet goed bezig. Dan heb je ook dingen te verbergen, dan is er ook iets niet in orde. En zelfs maar de schijn daarvan opwekken vind ik een slechte strategische zet. Dus dat doe je niet. Het is natuurlijk zo, ja, er zijn een aantal dingen, je hebt een juridisch onderzoek, een politieonderzoek, dat is natuurlijk geheim, dat moet goed afgeschermd zijn. Maar daar houdt het ongeveer wel mee op denk ik. Het is natuurlijk wel, ik zal een onnozel voorbeeld geven... De Europese Commissie heeft een aantal evenementen georganiseerd rond 'georganiseerde misdaad' waar we bij betrokken waren. Nu, Patsy kent nogal wat gezichten. En dus die conferentie, die workshop, is een paar uur bezig, en er is een koffiepauze, en dan stapt Patsy naar de voorzitter van die workshop van de Commissie, zo van "die mensen, wie zijn dat?". "Ja, ik weet het niet", zegt die voorzitter. "Ik weet wel wie dat is. Dat zijn criminelen hier in Antwerpen.". Die zitten daar mee, rustig, chique in de Commissie mee te luisteren van hoe de Commissie dat gaat aanpakken. (lacht) Zo simpel is dat dus. Je stapt daar gewoon binnen. Dus oké, dat wordt daar dan even opgelost. Maar ja, je moet ook weten waarmee je bezig bent. En ja, mensen in hoge posities zijn ook niet altijd op alle niveaus mee. Het is daarom: het is heel

belangrijk om goed te communiceren, om veel te communiceren. Op een transparante manier. Zodat je echt een maximum aan vertrouwen kan opbouwen. Ik ben daar misschien een beetje naïef in.

H: Denkt u dat onthaalcentra systematisch betrokken worden bij het opstellen van het beleid?

G: Ja, ja, dat is *de facto* het geval. Dus via de intercentra-vergaderingen, via het overleg. Dus ook als er een nieuw Koninklijk Besluit in voorbereiding is, wordt dat hier aandachtig en zorgvuldig gelezen en worden die opmerkingen ook altijd meegenomen. Op dat gebied zijn er eigenlijk weinig problemen. Het is een beetje éénrichtingsverkeer, maar het zou ook niet eerlijk zijn om te zeggen van "ja, Payoke moet die Koninklijke Besluiten maar zelf schrijven en de politiek moet dat maar aanvaarden". (lacht) Dat kan natuurlijk ook niet. Maar neen, betrokken alleszins. Ik denk zelfs dat dat procedureel ook is vastgelegd, dat dat zo moet.

H: Wat verstaat u onder de term 'multidisciplinaire aanpak'?

G: Ik heb daar zowat mijn eigen versie over en ik pleit altijd – maar ik denk dat ik voorlopig nog de enige ben, dat het moet evolueren naar een interdisciplinaire aanpak. Multidisciplinair, dat wilt zeggen, je hebt verschillende actoren vanuit verschillende disciplines, elk met verschillende agenda's en mandaten, die samen moeten werken. En dus dat is een gezamenlijk project. Waarom ik zeg dat dat interdisciplinair zou moeten worden: ik vind, dat gaat voor mij een stap verder. Structureel omdat je dan in een multidisciplinaire samenwerking – je hebt dat op academisch niveau heb je dat eigenlijk, een multidisciplinaire onderzoek. En dan heeft iedereen zo zijn hoofdstuk. Interdisciplinair, dan heb je eigenlijk meer een 'boek', die door iedereen geschreven wordt. Dus dat gaat, denk ik, een behoorlijke stap verder. De grote uitdaging daarvan is natuurlijk dat je zo'n verscheidenheid hebt aan niveaus, en schaal, bijeen moet kunnen brengen. In die acht jaar dat ik daar nu mee bezig ben, als je die rapporten allemaal leest... je kan er zo beginnen in herkennen van: ok, dit is geschreven door een sociale wetenschapper, en dan gaan we problemen hebben. Of: dit is geschreven door een criminoloog, en daar kennen we de problemen ook. Dit is geschreven door een jurist, en daar kennen we de problemen ook. (lacht) Dus eigenlijk zou ik er bijna voor pleiten om.. we hebben eigenlijk een discipline nodig die die dingen samenbrengt rond georganiseerde misdaad en dan specifiek rond mensenhandel. Maar dat is iets op lange termijn hé. Maar ik denk dat dat, zeker naar het operationele wel goed is. We merken dat ook, mensen die bij Payoke komen werken, als dat iemand is die al te zeer louter sociaal assistent is, die houden dat niet lang vol, en die voelen dat eigenlijk niet aan, of die voelen dat anders aan. Die opereren vanuit een ander idealisme van veel te zacht zijn denk ik, en zich laten misleiden door het cliënteel. Want het zijn dikwijls mensen die manipuleren of liegen. Dat gebeurt veel. De meesten hebben bijvoorbeeld eerder criminologie gedaan. Of rechtswetenschappen. Dus je hebt die individuele kwaliteiten wel nodig. Ik ben hier ook niet ingehuurd om hier zelf slachtoffers op te vangen. Om dat dat mij ook niet ligt, ik zou daar echt niet goed in zijn. Maar dat moet je dan ook maar erkennen. Ik kom ook mijn deel van rare figuren en mensen met moeilijkheden tegen, maar ik moet dat op mijn manier kunnen doen. Ik zou niet het geduld kunnen opbrengen en de emotionele investering kunnen maken en ook de verdediging daar rond zou ik niet kunnen volhouden op lange

termijn. Dus ja, dat is eigenlijk een belangrijk gegeven. Het is daarmee dat ik vind dat ook juristen zouden moeten weten, procureurs zouden moeten weten: hoe ziet dat eruit? Hoe riekt dat? Dat zou enorm veel helpen. (!!!) En Patsy doet dat geregeld: procureurs of politiemensen mee naar het buitenland nemen om te tonen hoe het daar is.

H: om nog even terug te komen op de samenwerking tussen de opvangcentra... u gaf zonet reeds aan dat de samenwerking goed is. Staan jullie meestal op eenzelfde lijn?

G: Ja, jaja, voor de meeste dingen wel. Je hebt wat verschillen, ik heb dat daarnet al aangegeven, Payoke bestaat veel langer. Dat is natuurlijk een andere gedrevenheid die daarachter zit. Een tweede aspect is dat de realiteit van Brussel iets anders is dan die in Wallonië. Je hebt doorgaans niet tegelijkertijd dezelfde profielen van slachtoffers, en dus ook niet altijd dezelfde prioriteiten, dezelfde prioritaire bekommernissen. Plus dat de samenwerking lokaal met politie en justitie dikwijls ook nogal verschilt. Ik denk dat Payoke veruit de meest onafhankelijk werkende NGO is. Ik denk dat zowel Pag-Asa in Brussel als Sürya in Luik meer ingebed zitten in het lokale gegeven van sociale organisaties. Terwijl wij hier, we hebben natuurlijk ook wel onze contacten op een geijkte manier, maar dat is toch een zeer uniek gegeven. Met alle voor- en nadelen. Maar ik denk vooral voordelen. Maar ik denk ook qua beleid, wordt er snel en veel met elkaar overlegd. Dat is continu. Ook heel operationeel, als we zien dat een slachtoffer dat bij ons in begeleiding is, dat die moeilijkheden maakt bijvoorbeeld – want wij hebben een systeem dat, indien ze niet volgens de regels in het opvanghuis hun 'werkjes' doen, en op tijd binnenkomen, enzovoort enzo verder- als dat een probleem wordt, dan kunnen we nog wel zeggen van "ok, nu gaan we zien dat je in Wallonië terecht kunt. En dan krijgen ze daar een tweede kans. En dat gaat vrij vlot eigenlijk.

H: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's en gouvernementele organisaties. Wat verstaan jullie daar precies onder?

G: Wacht, want er zijn verschillende gedragscodes. Dus tussen de centra en...?

H: ... gouvernementele organisaties. Dat werd vermeld in de papieren die werden uitgedeeld op de viering van 20 jaar Payoke.

G: Een instrument van gedragscode... er is een soort van gedragscode op het niveau van het opvanghuis zelf, in de zin van: dit zijn de spelregels. En gaandeweg is dat ook geëvolueerd in een overeenkomst tussen slachtoffers, op papier, en het centrum. Dat is één zaak. Er zijn gedragscodes... op het niveau van politie bestaan die eigenlijk al voor een groot deel. Maar verschillend. Bij mijn weten. En sommige hebben die niet, sommigen hebben die onder een andere vorm, en in welke mate ze worden toegepast is ook soms een vraag. Dus nu weet ik niet of er eigenlijk tussen de centra zelf en politie of er daar rond formele overeenkomsten zijn. Want je kan vanuit een samenwerkingsverband moeilijk een gedragscode opleggen voor één van de partners. Dus ik weet nu niet precies wat de referentie is, maar wat er ook al bestaat: Patsy geeft al langer training, zowel aan de politie als naar militairen, vooral degenen die op vredesmissie gaan. *Peace Keeping Operations*. En die ontwikkelen dan ook een gedragscode. Plus dat er zelfs nu,- en

België is daar opnieuw een pionier in, en Patsy is daar één van de belangrijkste actoren van, ze heeft het toch gedaan gekregen- is er een protocolovereenkomst tussen de federale politie en het leger, dat militairen die op missie dingen zien, dat die dat ook kunnen melden en dat dat ook politieel kan worden aangepakt. Ik vermoed dat die verwijzing doelt naar mensen die op de eerste lijn eigenlijk met slachtoffers in contact komen, dat je dat op een juiste manier doet. Dat is in de eerste plaats politie, maar dat zijn ook inspectiediensten. Enzovoort en zo verder. Dat is sowieso wel verstandig om dat te doen. Zeker als er nieuwe mensen bijkomen, of mensen die wat cynisch beginnen doen of een *burn out* krijgen, dan kunnen er ook wel misstanden ontstaan. Ik zeg het, ik weet niet wat de verwijzing juist is, het klinkt nogal vreemd. Je kan niet een gedragscode gaan opleggen aan...

H: Ja, letterlijk stond er: "Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie."

G: Ja, ja, er is al langer sprake van, inderdaad ook internationaal een *code of conduct* te ontwikkelen - dat staat ook mee in de Brussels Declaration denk ik- voor alle actoren: "Hoe moet je je gedragen ten opzichte van potentiële slachtoffers of vermoedelijke slachtoffers?". Omdat natuurlijk, er zijn ook een paar probleemgebieden of domeinen. Omdat die samenwerking van actoren tegen mensenhandel natuurlijk kwetsbaar is op zich. En dus dat moet echt wel correct gehanteerd worden. Je kan niet hebben dat je zegt - want dat gebeurt ook geregeld, je hebt daar vele historische voorbeelden van- dat je aan ontwikkelingssamenwerking gaat doen, maar dat je daar eigenlijk een *profitable business* aan het doen bent op de rug van de mensen die je gaat helpen. En soms zijn dat moeilijke evenwichtsoefeningen. Maar ja, dat is belangrijk. En ik denk dat daar voor een deel al vormen van bestaan, maar ik weet niet of het Europees, op dit moment sprake is van een eenvormige gedragscode. Ik weet ook niet of het echt haalbaar is, omdat je natuurlijk met verschillende landen en verschillende culturen bezig bent. En dat is iets dat best, denk ik, vanuit de Europese Commissie zelf komt.

H: Heel vriendelijk bedankt.

G: Graag gedaan.

2.2.5. Interview Jean-François Minet

Interview Jean-François Minet,
Attaché Dienst Strafrechtelijk Beleid
Datum: maandag 28 april, 14.00u

H: Jullie hebben als opdracht zowel de minister van Justitie als het College van Procureurs-Generaal bij te staan in de uitwerking van het strafrechtelijk beleid. Welke rol heeft uw dienst volgens u in de strijd tegen mensenhandel en hoe pakken jullie dit concreet aan?

M: Dat is een grote vraag. Ik zal beginnen met... als ik een probleem heb zal ik het in het Frans zeggen. In feite, de opdracht van de dienst staat in verschillende documenten, maar in het algemeen is het het Strafrechtelijk beleid om rond het strafrechtelijk beleid te werken met de verschillende actoren, dus voornamelijk de minister van Justitie en het College van Procureurs-Generaal. Dus zeer concreet: vaak hebben we ofwel een opdracht die gegeven is door de minister naar de Dienst of door het College naar de Dienst. Dus als ik moet spreken van het werk dat wij doen met het College, voor wat betreft mensenhandel is het voornamelijk rond de verschillende richtlijnen dat we werken. Dus wij hebben, op basis van een vraag van het College, de Col...1-2000. Geschreven, en ook de andere Col. over mensenhandel. Dus deze col. betreffende de opvolgingen en de onderzoeken naar mensenhandel en daarin kan je verschillende prioriteiten vinden. Voor de parketten zijn er ook zeer concrete instrumenten in de col. zoals de indicatoren van mensenhandel enzovoort. En al de magistraten en ook de politiemensen kunnen hiervan gebruik maken als ze met een toestand van mensenhandel worden geconfronteerd. Dus het is voornamelijk dat wat wij doen met het College. Er bestaan ook andere richtlijnen rond dewelke wij werken, ik kan ook spreken over mensensmokkel bijvoorbeeld, schijnhuwelijken, die niet juist gelinkt zijn aan mensenhandel, maar goed, het is toch een van onze taken.

Met de minister zijn de taken ook zeer specifiek. Gedurende de laatste legislatuur hebben wij gewerkt op basis van de kadernota van ...en dus hebben wij daar een bron van plannen om rond te werken en om meer precies te zijn, ik denk dat dit plan wordt geconcretiseerd in de Interdepartementale Cel tegen mensenhandel en mensensmokkel. Dus, er zijn... het is meer het geval nu, de meeste contacten die we hebben over mensenhandel met de minister hebben plaats in de Interdepartementale Cel. En dus, als ik het me goed herinner, zijn de verschillende projecten waarrond wij hebben gewerkt in de Cel, gerelateerd aan de financiering van de onthaalcentra. Ten tweede het onthaal van de slachtoffers, de verbetering van het onthaal van slachtoffers van mensenhandel. Drie, het (...) van de tolken, maar het heeft niet veel doorslag gehad in de vorige legislatuur. En tot slot, het belangrijkste, de sanctie van de opdrachtgever in het kader van mensenhandel. Dus dat zijn de vier voornaamste werkgroepen die wij hebben geleid. En ook... wij hebben ook gewerkt rond de actieplannen die door de verschillende internationale instellingen zijn gedaan om te zien wat we in België, wat er nog niet is gedaan, en waar we nog een extra inspanning moeten leveren op basis van de actieplannen. En we hebben nu de specifieke

actieplannen voor België die nog moeten worden goedgekeurd op het niveau van de regering. Dus dat moeten we een beetje zien... En... ja, dat is het globale schema van onze werking. (in het Frans) ik denk nog wat na om te zien of ik niets vergeet...

H: We kunnen ondertussen overgaan naar de volgende vraag; Welke zijn volgens u de relevante beleidsactoren binnen de strijd tegen mensenhandel? Ik vraag hierbij echt naar uw persoonlijke visie. Zulke zaken kan ik ook uit beleidsdocumenten halen, dus ik peil echt naar uw persoonlijke visie.

M: Er zijn veel actoren. Ik denk dat automatisch het de actoren zijn die op plaatsen zijn binnen de Cel Mensenhandel, enfin, binnen de Interdepartementale Cel. Men kan de lijst nemen van de Cel. Maar ja, wij kunnen ook denken aan de actoren... er zijn Belgische actoren, er zijn ook de onthaalcentra, ook belangrijke actoren. Wij hebben ook discussie met hen, of wij kunnen hen uitnodigen in verschillende vergaderingen voor meer specifieke onderwerpen die meer op hen betrekking hebben. Maar we kunnen ook denken aan de internationale actoren. Voor mij, degenen met wie we meer contact hebben, zijn l'ONU, l'OSCE, en le conseil de l'Europe, en dan is er ook de Commissie waarmee meer persoonlijke contacten hebben met de mensen die meer specifiek bevoegd zijn voor mensenhandel. Wat ik kan zeggen: het is interessant contact te hebben met het buitenland, omdat wij kunnen zien, in sommige landen, hebben ze sommige initiatieven genomen ofzo. En we kunnen hier ook pleiten als we willen dat Duitsland bijvoorbeeld... heeft al een wetgeving inzake de opdrachtgever, wij hebben dat niet, en het is dus ook interessant. En dus het kan ook interessant zijn om te kijken naar andere landen ,van dat bestaat daar en daar en daar. Dat is interessant. Nu heb ik, ik denk ook dat, ja, vaak op het internationale niveau, is de moeilijkheid om op een ander niveau dan de algemene principes gaan. Vaak de meerderheid van de vergaderingen op internationaal niveau, blijven een beetje te algemeen, en kunnen wij niet bespreken over de specifieke onderwerpen. Dus in sommige vergaderingen is er een vorm van frustratie. Maar dat is ook een beetje normaal. Voila.

En voor de Belgische actoren, voor wat mij betreft, wij werken, de meeste diensten waarmee wij werken, zijn deze die in het Bureau zijn. Het Centrum voor gelijkheid van kansen, de FOD Binnenlandse Zaken, de FOD, als ik zeg de FOD Binnenlandse Zaken is dat eerder DVZ. De federale politie, de staatsveiligheid. Enfin, dat soort actoren. Werkgelegenheid enzovoort.

H: En hoe verloopt de samenwerking tussen deze beleidsactoren volgens u? Is er sprake van een vlotte samenwerking, of zijn er soms problemen tussen de verschillende actoren?

M: Neen, er is een goede samenwerking tussen ons. Ik denk dat de problemen die wij hebben gehad in het verleden, niet in deze legislatuur, maar in de oude legislatuur, was het eerder een probleem van... meer, meer invloed te geven, of meer impact te hebben op het politieke niveau, omdat, ja we hebben vaak op de verschillende onderwerpen gewerkt, we hadden voorstellen, maar geen reactie op het beleidsniveau. Enfin, in feite hebben we gezien dat in de Cel – de Cel vergadert normaal 2 keer per jaar, het ritme van de vergadering was in feite 4 keer per jaar- en vaak waren de mensen van de kabinetten niet daar, en dus was het heel moeilijk om een boodschap over te brengen. De directie van... ja,.. ik ken het werk op het niveau van de kabinetten, er zijn altijd drie

vergaderingen op hetzelfde ogenblik, maar, in feite, deze toestand heeft in feite een zeer grote rol gehad. Voor sommige onderwerpen waren de mensen daar, maar de volgende vergadering – wanneer een beslissing moest worden genomen- weer niet. Het was chaotisch. En dus het feit, ja, alle teksten die we hebben neergelegd, in de meerderheid van de gevallen, de helft was niet behouden.

H: Wat is de oorzaak hier dan van?

M: Ik vind dat een beetje moeilijk om dat uit te leggen, want in feite, in sommige gevallen hadden we geen antwoord, dus wij hebben bijvoorbeeld het onderwerp, nee, het voorstel over de opdrachtgevers, de sanctie van de opdrachtgevers aan de minister van werkgelegenheid doorgestuurd, met een brief van de minister van justitie, maar een was geen antwoord op deze brief, en dus... maar wij hebben ook het ministerie van justitie, enfin, de minister van justitie nog gezien, daarmee contact gehad. Maar op het einde van de legislatuur was het een beetje te laat, maar ja. Maar ik vind, op het beleidsniveau, dat wij niet, van een interrogatiepunt (?)... het is moeilijk om dit met mijn eigen visie uit te leggen, want voor sommige gevallen hadden wij geen antwoord. Dus bijvoorbeeld als ik kijk naar het voorbeeld van de sanctie van de opdrachtgevers, kan ik zeggen, ja het is een dossier dat moeilijk is om te bespreken, omdat daarin verschillende interesses spelen in dat dossier enzovoort, ik kan dat begrijpen, maar ja, het is beter een antwoord te hebben 'ja' of 'neen', dan niets. Dus het is moeilijk om te antwoorden. En in de laatste vergadering van de Cel zijn de mensen die aanwezig waren dezelfde als die van het Bureau. Dus wij zijn nu tot de conclusie gekomen dat wij binnen deze legislatuur niet op dergelijke manier moeten functioneren, en we zullen een meer duidelijke boodschap geven, ook naar de kabinetten toe, om te zeggen, nu, ja, wij moeten proberen goed te werken in de Cel, en als dat niet het geval is, moeten we het systeem herzien en andere oplossingen vinden. Enfin, ik zeg dat, en ik wil daarmee niet zeggen dat er niets gedaan is in de strijd. Sommige onderwerpen en voorstellen hebben beter gefunctioneerd, maar ik heb vaak gezien dat dit voorstellen waren die door de bevoegde FOD, en de bevoegde administratuur direct kunnen worden behandeld. En dus, voila, dus nu was het de eerste vier jaren van de Interdepartementale Cel, dus is het normaal dat wij constateren dat we sommige zaken kunnen verbeteren. Dus ja, voor deze legislatuur moeten we zien en trachten op een betere manier te functioneren.

H: Stef Janssens van het CGKR vertelde mij in het interview dat er bijzonder weinig werd opgenomen over mensenhandel in de nieuwe beleidsverklaring van de minister van justitie. Hoe verklaart u dit?

M: Ik verklaar, ik denk dat in de kabinetten we met veel tijdsgebrek werken, en ik denk dat... ik denk, het is mijn mening, maar het beste is natuurlijk om dat te vragen aan de mensen die op het kabinet werken. Ik denk, in feite, wij hebben contact gehad met de persoon op het kabinet, maar de kabinetten zijn langzaam beginnen werken, en de documenten moeten vlug opgesteld worden, dus de eerste bespreking die wij hadden met het kabinet was niet zo, (in het Frans) niet voldoende diepgaand, om... ik denk dat de tijd...

H: Het Centrum geeft soms kritiek op beleidsactoren. Hoe gaan jullie daarmee om, of hoe vertaalt zich dat in de praktijk?

M: Ik denk dat iedereen kritiek uit, ik vind dat normaal, en het is ook noodzakelijk dat we doorgaan, Dus, ja, ik heb, ik kan ook kritisch zijn, enfin, als je wil kan ik ook kritiek uiten op actoren, kan ik ook sommige dingen geven, maar als ik iets in het algemeen moet zeggen, hebben wij een goede samenwerking met de verschillende actoren. Ja, wij kunnen kritiek geven voor iets of anders, maar in het algemeen zijn dit uitzonderlijke elementen, en, voila.

H: Welke rol spelen de opvangcentra volgens u in de strijd tegen mensenhandel?

M: Dat is een brede vraag. Voor mij spelen zij een fundamentele rol, omdat, bon, zij hebben hun taken die heel gespecificeerd zijn. Ze ontvangen de slachtoffers, ils les hebergent, ze behandelen alle administratieve zaken met hen, enzovoort. Eerst voor mij is het een rol die concreet is: werken met de slachtoffers. En ze hebben ook een belangrijke rol, ook met de samenwerking die ze kunnen hebben met de politie, omdat zij vaak zeggen: ja, het is heel interessant samen te werken met de centra, als zij een operatie hebben, enzovoort. Omdat vaak de slachtoffers niets willen zeggen aan de politie, dus als we iemand van een centrum bij ons hebben, kan dat makkelijker het slachtoffer helpen om iets te zeggen. Dus ik denk dat ze een heel belangrijke rol hebben, ook vooral ten aanzien van de politie, omdat zij hen kunnen overreden of iets anders. Dus ja, omdat vaak de slachtoffers geen vertrouwen hebben in de instellingen, vooral omdat zij kunnen, zij hebben ook het imago. Want de overheid in hun land is vaak zeer slecht, dus, voila. En dus voor mij is dat de belangrijkste rol van de onthaalcentra. En zij kunnen ook een andere rol vervullen, die kleiner is: wij kunnen hen contacteren over sommige elementen om hen, ja, advies te geven of iets anders. Ik denk ook dat zij een rol kunnen hebben op internationaal vlak, omdat zij in sommige gevallen kunnen deelnemen aan internationale conferenties enzovoort. En ze kunnen ook hun ervaring met andere landen delen. Het is interessant om mensen van het terrein te hebben om sommige toestanden uit te leggen.

H: Vindt u dat zij een rol hebben te spelen op beleidsvlak, op beleidsvormend vlak?

M: Alors, het is een, ja het is een rare vraag, omdat voor mij, iedereen een rol kan hebben. Iedereen heeft een idee, iedereen kan zijn ideeën geven, dus, voila, zij kunnen ook een rol hebben, zoals ik of zoals andere mensen. We moeten wel zien rond welk onderwerp, of welk, ja enfin, persoonlijk ben ik misschien meer bevoegd om te spreken over wetgeving dan over andere aspecten, enfin, voila, dus...

H: Heeft u het gevoel dat de rol van de opvangcentra gewijzigd is in de afgelopen jaren?

M: (stilte) Ik, het is een beetje moeilijk voor mij om dat te zeggen, want ik ben pas in 2003 beginnen werken rond mensenhandel. Dus... ja, ik lees de verschillende teksten enzovoort, en als

ik de mensen hoor, denk ik dat de centra een, ja, een... ik weet niet of ze gegroeid zijn, maar ik denk dat ze hun basis, ils ont vraiment fondée leurs rôle, ils ont vraiment construit ça pendant plusieurs années. En dus nu denk ik dat zij belangrijke actoren zijn, die wij kunnen situeren enzovoort. Maar ja, ik werk sinds 2003 rond mensenhandel, dus is het een beetje moeilijk om te zeggen: van 'toen', en 'nu'...

H: Heeft jullie dienst regelmatig contact met opvangcentra, en voor welke gelegenheden is dat dan?

M: Neen, ik denk niet dat we kunnen spreken over een regelmatig contact in de zin van, in het kader van ons werk. Ja, ik kan zeggen, wij hebben contact, wij kennen elkaar. Dus daarvoor is er een contact. Nu, als ik moet spreken van het werk, de meeste contacten die wij hebben is als wij moeten spreken over een tekstontwerp, die de centra kan interesseren, dus wij, ja, wij kunnen hen in onze vergaderingen van het Bureau of in het kader van een kleinere werkgroep uitnodigen. Dus het is meer in het kader van een formeel contact dat wij de centra zien. Nu hebben wij ook contacten als we elkaar zien op conferenties. Maar wij hebben ook contacten in sommige toestanden, vooral, bijvoorbeeld, wij hebben seminaries met de Raad van Europa, waar de delegatie bestond uit een magistraat, ikzelf en Patsy Sörensen van Payoke. En we hebben iets voorbereid in het kader van de communicatie van België in het kader van deze seminaries. Dus ja, wij hebben contacten, maar voor sommige toestanden... het is niet regelmatig, in de zin van iedere week, elke maand, of... maar het is een beetje in functie van de actualiteit en van het werken. Dus wij hebben contacten, maar niet regelmatig zoals elke maand ofzo.

H: NGO's en beleidsvormers begeben zich met een verschillend objectief op het terrein. NGO's proberen op lange termijn iets te verwezenlijken, terwijl langs de beleidskant vaker gedacht wordt in termen van een regeerperiode. Voelt u dit ook in de werking?

M: voor mij, ik denk dat de meeste, het meest problematische dat we daarin kunnen zien is eerder wat betreft de financiële toestand van de centra. Want vaak moeten de begrotingen jaarlijks worden vernieuwd, en ja, het is niet goed of, niet het beste voor de centra om zo te werken, want ja, zij kunnen niet voorspellen wat hun toestand de komende jaren zal zijn. Dus ja, wij hebben getracht daar rond te werken, gedurende de laatste legislatuur. Nu is het dossier, moeten we het dossier nog bespreken, want het was geschreven denk ik in de laatste regeringsverklaring, werken om de centra om te zorgen dat zij over 5 jaar geld hebben. In feite hebben we daarrond gewerkt, maar het dossier werd niet beëindigd, omdat we wachten op de analyse van de begroting enzovoort. Dat zijn analyses die wij nooit hebben gehad, dus voila. Dus voor mij, het feit, het is meer deze toestand die problematisch kan worden voor de centra. Maar ik denk ook dat we dat moeten relativiseren, omdat, in feite, ik denk dat de federale regering absoluut op de hoogte is dat we dit type van centra moeten hebben. Nu, we hebben ook internationale verplichtingen, dus we kunnen niet morgen zeggen van: ah, nu is het af. Dus ik denk dat we dat moeten relativiseren. Ik denk ook niet dat de mensen die verantwoordelijk zijn... enfin, dus ik denk dat het beter kan zijn dat wanneer we het systeem van financiering verbeteren, maar ik denk niet dat we zullen geconfronteerd worden met een rampzalige toestand.

H: U geeft zelf aan dat opvangcentra financieel sterk afhankelijk zijn van de overheid. Denkt u daarmee niet dat de overheid over een zekere macht beschikt ten opzicht van de onafhankelijke opvangcentra?

M: (stille) Ik... ik heb niet de indruk dat, enfin, de taken van de centra zijn zeer concreet, en als ik de evaluatie zie, enfin, als ik magistraten hoor, iedereen in het algemeen is absoluut blij van het werk van de centra. Er zijn sommige elementen die verbeterd kunnen worden, maar dat is ook het geval bij andere diensten. Maar in feite,... persoonlijk zie ik niet, je ne vois pas un enjeu dans cette question...

H: Volgende vraag dan. Wat verstaat u onder de term 'multidisciplinaire aanpak'?

M: Als ik eerst moet reageren denk ik aan het werk bijvoorbeeld in het Bureau van de Interdepartementale Cel waar we de verschillende voorstellen kunnen ontwikkelen in samenwerking met de andere actoren. En zelfs als het Bureau iets wil weten kunnen we ook andere actoren uitnodigen. Bijvoorbeeld, we hebben ook eens iemand van het Rekeningshof uitgenodigd om inlichtingen te hebben over financiering enzovoort. Dus we kunnen met veel souplesse werken. En dus zelfs als we, we kunnen zeggen dat het Bureau – dat is niet het geval voor de mensen van de Interdepartementale Cel- we kunnen niet zeggen, want de Cel is wat meer rigide. In het Bureau kunnen we vaak meer op een meer originele manier tewerk gaan. We kunnen veel mensen uitnodigen, veel mensen zien. Een werkgroep die ik ook interessant heb gevonden, was de werkgroep (?) op internationaal vlak, omdat ik gezien heb dat we veel over het aspect repressie gewerkt, maar niet veel over internationale coöperatie of preventie, enzovoort. Dus we kunnen ook andere input geven aan de problematiek.

H: En heeft u het gevoel dat dit soort aanpak vlot werkt?

M: Alors, zoals je zegt, er is altijd iets dat we kunnen verbeteren. Ik heb gezegd, een van de problemen die wij gezien hebben is de moeilijkheid om sommige boodschappen over te brengen naar het beleidsniveau. Intern... (gsm) op het niveau van het Bureau van de... (storing gsm) is er een goede samenwerking. (stille)

H: In de verschillende beleidsdocumenten wordt vaak notie gemaakt over de nood aan vorming van de verschillende diensten (politie, gerecht).

M: Ja, dat is waar, ik denk dat een van de grootste problematieken die we horen, ... als politiemensen controles doen enzovoort, als de politiemensen niet gespecialiseerd zijn – misschien is de toestand daar minder 'vragend'- maar in de andere sectie enzovoort, wij spreken daar vaak over: is het het geval dat politiemensen niet vertrouwd zijn met de materie mensenhandel, waardoor zij een slachtoffer van mensenhandel niet goed kunnen herkennen?.

H: Denkt u dat een samenwerking met opvangcentra daar een mogelijke piste in zijn?

M: Ik zal mij niet uitspreken of ik zal daarover niets zeggen omdat voor mij, wat betreft de vorming van de politiemensen, het de politie zelf is die bevoegd is. Wij hebben gediscussieerd daarover in een werkgroep van de Interdepartementale Cel, we hebben een beetje de opleiding in kaart gebracht. Maar het is ook aan het ministerie van Binnenlandse zaken om een initiatief te nemen. Dus wij hebben de problematiek in kaart gebracht. Nu is er ook een training die voorzien is in een werkgroep die een beetje meer uitleg geeft over de nieuwe wetgeving, en wat ik kan zeggen is dat wat betreft justitie, we verschillende initiatieven hebben gehad. We hebben de centra, als ik het me goed herinner, we hebben een dag om het expertisenetwerk mensenhandel. Ik weet niet of dat het geval is, maar ik denk dat op een van deze dagen de centra waren uitgenodigd om hen te horen. En er is ook een opleiding op het niveau van de hoge raad van justitie. Dus persoonlijk weet ik dat in de hoge raad de doelstelling ook is van een opleiding te organiseren, maar breder. Het is zeer open, dus ik denk sommige jaren dat we die persoon gaan uitnodigen, en het jaar nadien iemand anders. Dus ik denk dat daar alles zeer open is. Dat zal veranderen in functie van de thema's die we zullen zien in deze opleiding. Maar voor mij, het kan absoluut.

H: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie. Is dit volgens u noodzakelijk? Welke aspecten mogen zeker niet ontbreken in deze gedragscode?

M: Ja, enfin, ik denk dat dat nuttig kan zijn, maar we moeten zien binnen welk kader. We hebben al gediscussieerd, we hebben al sommige elementen verduidelijkt. Op basis van wat we hebben gehoord, van wat magistraten kunnen zeggen, en de centra waren toen ook uitgenodigd, hebben we al kunnen zeggen. Dus het is niet altijd dezelfde waren, en dat is ook normaal. Ik kan ook niets anders zeggen daarover. We kunnen altijd iets op dat vlak verbeteren, wat betreft. Ik kan nu zeggen dat wij al iets hebben verduidelijkt in de tekst, maar dat is nog niet goedgekeurd, dus we zullen moeten zien wat de toekomstige elementen zijn. Maar wij hebben dus nu sommige zaken kunnen verduidelijken in het kader van wat nu bestaat.

H: Dus er is een positieve vooruitgang.

M: Ja.

H: Ok, heel vriendelijk bedankt voor het interview.

M: Graag gedaan.

2.2.6. Interview Jef Swartele

Interview Jozef Swartele,
Gerechtigd Commissaris Sectiehoofd, Federale Gerechelijke Politie
Antwerpen, Persoonsmisdrijven Mensenhandel.

Datum: 11 juni 2008

H: Er is altijd heel wat onduidelijkheid geweest rond de term mensenhandel. Welke is volgens u de juiste betekenis?

J: Ik denk de juiste betekenis, tegenwoordig wordt dat goed verwoord. Vroeger was dat een beetje onduidelijk, maar sinds de nieuwe aanpassingen op de wet tegen mensenhandel denk ik dat dat eigenlijk wel duidelijk afgelijnd is. Wat het verschil is tussen mensenhandel enerzijds en dan mensensmokkel anderzijds. Dus inderdaad, helemaal in het begin was daar een klein beetje onduidelijk, en dan hing men daar ook kinderpornografie achter en zo. Mensenhandel is nu hetgeen de wet zegt: langs de ene kant de prostitutie, langs de andere kant de economische uitbuiting, de bedelarij. Het wordt nu echt redelijk goed onderverdeeld. Eigenlijk zodanig dat het voor iedereen duidelijk is. Dus ik ben perfect gelukkig met de nieuwe wet en de wijzigingen.

H: Wanneer is mensenhandel voor jullie een prioriteit geworden?

J: Vanaf 1993 denk ik. In 1993 is er op een gegeven ogenblik een onderzoek gestart naar Filippijnse dames die hier zijn toegekomen met valse paspoorten en eigenlijk heel toevallig is de toenmalige BOB daarin gerold. En eigenlijk sindsdien heeft het niet meer stilgestaan. Op dat ogenblik is ook Payoke in actie gekomen. Dat was zo voor iedereen denk ik een beetje de eerste zaak, en Patsy is dat dan op dat moment beginnen promoten met heel het ontstaan van de Bende van de Miljardair die kort daarna gekomen is, en het boek van Chris De Stoop, en van toen af is het eigenlijk een beetje een raket geworden. Vanaf toen is het ook prioritair geworden – niet voor alle politiediensten-, maar wel voor de grote agglomeraties en zo.

H: Welke taak hebben jullie in de strijd tegen mensenhandel?

J: Onze taak, dat is zoals onze actieplannen dat zeggen: eerst het detecteren en het ontmantelen van criminele groeperingen die zich bezig houden met mensenhandel in al zijn vormen, en mensensmokkel.

H: Vindt u dat jullie efficiënt kunnen optreden tegen mensenhandel?

J: Ja en neen. Eerst en vooral is er natuurlijk de capaciteit: zo'n onderzoeken slorpen nogal wat capaciteit op enerzijds en anderzijds zijn er ook de wettelijke middelen die niet altijd toepasbaar zijn. Die ons ook niet altijd toegestaan worden. De samenwerking met het parket enerzijds, dat gaat nog wel, maar met de onderzoeksrechter anderzijds ligt dat een beetje moeilijker, dus dat zijn eigenlijk wel factoren die een beetje de werking tegenhouden. Dat beperkt ons wel in onze mogelijkheden om de materie aan te pakken.

H: Welke is de oorsprong van die moeilijke samenwerking?

J: De oorsprong van die moeilijke samenwerking? Dat is een heel lang verhaal denk ik. Er zijn verschillende factoren. Dat ligt persoonlijk, het feit dat hier een heel eigen basis gekomen is die heel negatief stond tegenover de onderzoeksbasis, dat heeft met verschillende factoren te maken.

H: Jozef de witte, directeur van het CGKR, geeft aan dat op het vlak van detectie en identificatie problemen blijven bestaan. Klopt dit volgens u? Waar liggen die problemen dan?

J: In welke context zou hij dat dan gezegd hebben, want ik heb het nog niet helemaal gelezen. Er staat inderdaad iets van in. Nu ja, detectie kan altijd beter. Ik bedoel, mensenhandel zal altijd wel blijven bestaan, mensensmokkel zal altijd wel blijven bestaan. En de detectie ervan wordt ook altijd maar moeilijker en moeilijker. Er is een algemeen probleem dat we altijd een stap achterna hollen. Iedereen vindt maar nieuwe technieken uit, iedereen vindt maar nieuwe mogelijkheden uit. Vroeger was dat heel gemakkelijk en heel simpel. Een vrouw die in de prostitutie zat, dat mocht niet, dat was mensenhandel, en hop, eruit. En nu zijn dat vrouwen die allemaal getrouwd zijn met een Belg ik bedoel met het systeem van schijnhuwelijken enzo. Het is altijd moeilijker en moeilijker om mensenhandel te ontdekken. Mensensmokkelaars hetzelfde, vroeger waren we gewoon van achteraan in een vrachtwagen grote transporten aan te treffen en nu zijn dat auto's met twee drie man in. Ze worden altijd maar slimmer en slimmer. Als je bijvoorbeeld een tapmaatregel doet, de mensen weten ook dat ze de kans hebben om afgetapt te worden dus smijten ze hun kaarten weg, hun gsm weg. Ja, het wordt altijd maar moeilijker om dat inderdaad te detecteren. Maar ik denk toch wel dat meneer De Witte dit nogal vrij negatief bekijkt. Hij moet ook iets schrijven in zijn rapport waarschijnlijk. Maar ik denk dat de werking van de politiediensten op dat gebied toch niet zo slecht is eigenlijk. Er is veel meer samenwerking, niet alleen nationaal maar ook internationaal, Europees, samenwerking; wordt er veel meer overleg gepleegd en veel sneller opgetreden. Dus ik denk dat het allemaal nog wel meevalt wat dat betreft.

H: In het verleden werd er ook vaak in jaarrapporten en dergelijke vermeld dat de politie soms omwetend was en ongeloof hechtte aan de verhalen van de slachtoffers. Klopt dit volgens u?

J: Neen, ik denk dit niet. Wat er wel van aan is, is dat op de duur... Eigenlijk hebben we kunnen vaststellen dat op de duur heel veel van die slachtoffers verhalen opdisselen om aan een statuut te geraken. Dus dat ze puur misbruik maken van het statuutvlak over mensenhandel op toch maar aan papieren te geraken. Ja inderdaad dan stellen we nogal rap... Ik zeg niet dat we ze dan niet geloven, maar dan zijn we toch wel voorzichtiger met alles aan te nemen. Als het dat is wat ze

bedoelen dan staan we er nogal... niet weigerigachtig over maar zijn we nogal terughoudend, voorzichtig om direct alles te geloven. We stellen vast nu toch zeker... wat is een slachtoffer van mensenhandel? Hoeveel slachtoffers van mensenhandel zijn er nog? Dat is ook niet meer zoveel als helemaal in het begin. Er zijn nu heel veel vrouwen die als ze naar hier komen weten dat ze in de prostitutie moeten werken. Die daarom niet weten dat ze alles moeten afgeven in plaats van maar 50 percent, maar wij hebben de tijd geweten dat Nigeriaanse meisjes die naar hier kwamen, die nog nooit een tram hadden gezien of niet in een lift durfde stappen, en in de prostitutie terecht kwamen. Dat waren echte slachtoffers van mensenhandel. Maar die tijd is ook al lang voorbij dus de verklaring nu van slachtoffers niet altijd meer van die aard dat je zegt van: "Ja, die weet het niet".

H: Als je op ruimer niveau kijkt welke zijn dan volgens u de belangrijkste beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel?

J: Heel aangenomen...ja, beleidsactoren ik bedoel... Beleidsactoren in de zin van de mensen die het beleid, de wetgeving uitstippelen? Is het dat wat u bedoelt?

H: Ja en ook de politie.

J: Het stopt bij de politiediensten vind ik. Als je over beleidsactoren spreekt dan stopt het bij de politiediensten. En de NGO's die beschouw ik er niet bij als beleidsactor tegen in de strijd tegen de mensenhandel. Ook al trachten zijn verdienstelijk werk te doen, maar de aanpak... Ja, als je spreekt over de aanpak van de mensenhandel op het gebied van 'het is een misdrijf, het moet aangepakt worden' dan zijn het de politiemensen. Natuurlijk spelen die NGO's een belangrijke rol als je spreekt over preventie bijvoorbeeld. Als je spreekt over preventie in die thuislanden enzo, dan hebben die wel een netwerk waar dat die aan preventie kunnen doen. Als je dit er bij telt dan zeg je dat ze ook beleidsactoren zijn? Maar ik weet dat hier een aantal NGO's ,op Payoke vlak Sürya en Pag-asa enzo die graag mee politie willen spelen. En ik denk niet dat dit een goede zaak is. Ieder zijn taak. Dus als je spreekt over de beleidsactoren hier in België, dit is tot op het niveau van de politiediensten. Als je spreekt over preventie en begeleiding van de slachtoffers dan horen deze NGO's er allemaal bij. Maar ik vind dat er een duidelijke taakafbakening moet zijn van 'wij doen slachtofferbegeleiding en preventie' en wij, de politie van onze kant, pakken de netwerken aan. Dat moet duidelijk afgescheiden zijn en nu proberen ze nogal is dit met elkaar te betrekken. Wij zijn partners, wij werken samen. Wij zijn niet... Hoe moet ik dit zeggen. Ja wij zijn gewoon partners, maar we hebben niet hetzelfde doel. Er zijn grenzen aan die samenwerking. En in die zin, en dit gaan ze waarschijnlijk niet graag horen, dat de politiediensten ook mee aan preventie kunnen doen. Door bijvoorbeeld controles te gaan doen of door die vrouwen of illegalen in restaurants of in de fruitteelt aan te spreken en te verwittigen. Dit kan ook onze taak zijn. Maar het kan niet de taak zijn van de NGO's om mee politie te beginnen spelen. Dit kan niet. Dit kan niet...

H: Er wordt vaak gesproken over multidisciplinaire aanpak van mensenhandel wat verstaat onder deze term?

J: Multidisciplinaire aanpak wil zeggen dat je op alle mogelijke gebieden met verschillende diensten gaat samenwerken. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met de inspectiediensten. De sociale inspectie die de sociaal rechterlijke inbreuken vastleggen bijvoorbeeld. Ja, er zijn verschillende vormen van samenwerking in al zijn facetten. Er is multidisciplinaire aanpak niet alleen gericht op slachtoffers van mensenhandel. Ik spreek nu over de fruitteelt; je hebt de slachtoffers van mensenhandel, je hebt diegenen die ze naar hier brengen die je moet aanpakken. Die sociaal rechterlijke inbreuken worden dan gericht naar die bedrijven voor fruitteelt. Zo pak je het fenomeen in zijn geheel aan. Je zorgt er voor dat ze niet meer naar hier kunnen komen, dat zij niet meer aan vast documenten kunnen geraken en je zorgt er ook voor dat ze niet meer tewerkgesteld kunnen worden. En dit is multidisciplinaire aanpak denk ik.

H: Vormt zo een aanpak een sleutelement in het slagen van de strijd tegen mensenhandel?

J: Ja alhoewel dit natuurlijk wel een beetje irreal is. Ergens in heel de keten is er wel ergens een zwakke schakel. Het ideaal zou natuurlijk wel zijn dat je een multidisciplinaire aanpak hebt, dat je een prachtige vervolging hebt, dat er een prachtige uitspraak komt en dat er strafuitvoering komt enzo. Maar ergens in heel die keten zal er toch wel iets zijn dat niet goed marcheert.

H: In het nieuwe jaarrapport vraagt het Centrum ook om het thema opnieuw op de politieke en justitiële agenda te plaatsen is de aandacht voor het thema verzwakt?

J: Ik denk het wel. De mensenhandel en smokkel is nu niet zo zichtbaar als vroeger. Er zijn waarschijnlijk ook andere prioriteiten die ook heel belangrijk zijn. Maar uiteindelijk hebben we nog steeds onze wetgeving. Die is niet veranderd; integendeel die is beter uitgediept nu. We hebben nog altijd de middelen. Er zijn nog altijd evenveel politiemensen die zich er mee bezighouden, er zijn nog altijd evenveel actoren die erin werken. Dus of dit op de politieke agenda hoger moet geplaatst worden of niet, dat denk ik... Er is voldoende aandacht.

H: Wat is volgens u de taak van de opvangcentra? U heeft al gezegd wat tot hun taak behoort, wat ziet u dan wel als hun taak?

J: De taak van de opvangcentra is slachtoffers opvangen en begeleiden en eventueel aan preventie doen, zowel hier als in de thuislanden.

H: Slagen zij in hun opdracht?

J: Ik denk het wel. We hebben er toch nog geen slechte ervaringen mee gehad. Misschien dat die preventie wel een beetje beter kan. Er wordt bijvoorbeeld veel gesproken over bezoeken aan de thuislanden en daar de NGO's mee te motiveren en op te richten, maar men vergeet toch wel dat er reeds veel slachtoffers van mensenhandel hier zitten. En dat wordt eigenlijk nog weinig voor gedaan denk ik. Bijvoorbeeld Payoke heeft een straathoekwerking een aantal jaren geleden stop gezet, ik weet niet of dit echt een heel goede zaak is want dan bereik je natuurlijk een deel van je doelpubliek niet meer.

H: Heeft u het gevoel dat de rol van de opvangcentra gewijzigd is in de afgelopen jaren?

J: Ik heb het gevoel dat zij hun rol een beetje anders zien. Daar waar ze vroeger veel meer aan straathoekwerk deden en veel dichter bij de slachtoffers van mensenhandel zelf stonden, hebben ze geprobeerd om de laatste jaren hun rol te heroriënteren. Ze trachten meer samen te werken op Europees niveau om meer in te stappen in beleidsmatige projecten enzo. En ik weet niet of dit eigenlijk een goede zaak is. Dit zal ook wel moeten gebeuren maar ik denk dat ze hun basistaak niet mogen vergeten. En dat doen ze wel.

H: Vindt u dat de drie centra voldoende samenwerken in België?

J: Ik denk dat wel ja. Het zou evengoed slechts 1 centra kunnen zijn in plaats van drie. Dat zou ook veel beter zijn om dezelfde mogelijkheden te krijgen, dezelfde subsidies. Ik stel vast dat Payoke bijvoorbeeld minder subsidies krijgt dan Pag-asa bijvoorbeeld. Dat Payoke moeilijkheden heeft om hun gebouwen te kunnen houden terwijl Pag-asa daar helemaal geen problemen mee heeft. Die krijgen dat. Die krijgen van vanalles en nog wat. Misschien zou het veel beter zijn als er één centrum is voor slachtoffer opvang. Dat iedereen met dezelfde maten en gewichten kan werken. Ik heb er geen problemen mee dat er drie verschillende zijn, voor ons blijft dit hetzelfde.

H: Heeft u het gevoel dat opvangcentra of NGO's een soort van waakhond van het beleid en de politie moeten zijn?

J: Neen, totaal niet. Ik denk dat daar die taak is weggelegd voor het Centrum. Dat het Centrum zeker met hun jaarrapporten een aantal pijnpunten kunnen benadrukken. Natuurlijk mogen de opvangcentra daar een inbreng in hebben, geen enkel probleem. Maar de opvangcentra zelf als waakhond dat denk ik niet dat... Uiteindelijk hebben we waakhonden genoeg: Het parket, het Centrum. Uiteindelijk hebben we waakhonden genoeg. Meer dan genoeg.

H: Op welke specifieke momenten neemt u contact op met NGO's ?

J: Op het ogenblik dat er aanwijzingen zijn dat we met een slachtoffer van mensenhandel zitten, nemen wij contact op met de opvangcentra. Ze zijn in principe niet aanwezig bij het verhoor. Toch zeker niet bij het eerste verhoor. Wel als er daarna verder onderzoek gebeurt en de slachtoffers komen terug dan zijn ze er in principe wel. Maar het is in principe zo dat als we met een nieuwe zaak van mensenhandel zitten die nieuw binnenkomt dan worden de NGO's pas verwittigd op het ogenblik dat wij ons onderzoek op dat ogenblik gedaan hebben. Ik weet dat dit een beetje tegen de zin is van onder andere Payoke die graag hebben dat wij ze er bij halen, maar voorlopig doen wij dit niet.

H: Dit is niet mogelijk?

J: Ja dat is wel mogelijk, maar ik bekijk dit een beetje als 'wij zijn de politiediensten' en zij zorgen voor de slachtoffers. En laat ons dit zo houden. De slachtoffers mogen wel zien dat wij goed samenwerken maar ze moeten er ook niet bij zijn van in het begin. Het is zo... We hebben gisteren nog een voorbeeld gehad. Die mensen zitten daar bij, onder andere Pag-asa was dit gisteren, die zitten daar bij tijdens het verhoor en tijdens het verhoor begint het moeilijk te gaan. We stellen vast dat die kerels beginnen te liegen. Uiteindelijk is het de taak van de politiedienst om er voor te zorgen dat de waarheid aan het licht komt, dat het geen nepslachtoffers zijn. Maar aan de andere kant is het de taak van de NGO om dat slachtoffer te begeleiden en morele en psychologische steun te geven. Op dat moment komt de rol van begeleider een beetje in het gedrang. Waarom? Ja, die zitten daar te liegen en hoe moeten zij zich opstellen? Dat is moeilijk en ik denk dat dat een belangrijk conflict kan teweeg brengen. En ik denk dat daar ook de rol moet zijn van 'wij zijn de politiediensten' en zij zijn diegenen die de slachtoffers opvangen. Tegen ons mogen zij zeggen wat ze willen, maar die begeleiders moeten ook proberen om ze op te vangen. Uiteindelijk is dit zeer stresserend. Ook al ben je geen slachtoffer van mensenhandel of ook al ben je aan het liegen hier, is dit heel stresserend. Ik bedoel je zit hier in een heel andere wereld... Die begeleiders zijn er om die mensen te begeleiden ook al zijn het geen slachtoffers van mensenhandel, dan moeten ze maar buiten begeleiden. Ik bedoel de begeleiding stop zetten, maar dat is duidelijk afgescheiden.

H: Hoe ervaart u de samenwerking met opvangcentra op andere momenten? Is er sprake van een goede samenwerking?

J: Het is ooit anders geweest, maar momenteel denk ik dat er een goede samenwerking is.

H: Hoe was het daarvoor?

J: Dat is een aantal jaar geleden. Dan was er zelf geen contact niet meer met Payoke. Een totaal wantrouwen. Maar dat is de laatste jaren, met ouder en wijzer te worden, gebeterd. En nu is er geen sprake van conflict ofzo. Nu is er een goede samenwerking denk ik. Ik denk dat we mekaar begrijpen dat we mekaar respecteren en zo werkt het wel

H: Ziet u de opvangcentra als een volwaardige partner in de strijd tegen mensenhandel?

J: Ja, maar met het gene ik daarnet gezegd heb. Dan zeker en vast.

H: Indien zij met standpunten of aanbevelingen naar jullie komen, hoe trachten jullie daar dan rekening mee te houden als politiedienst?

J: In zover het mogelijk is willen wij altijd wel rekening houden met hun standpunten of vragen. Altijd rekening houden natuurlijk dat wij ook gebonden zijn aan een wet en een parket en aan een onderzoek dat wij aan het zijn. Maar als zij aanbevelingen of goede raad hebben dan luisteren wij daar altijd naar. Zeker en vast.

H: Er wordt vaak in documenten notie gemaakt dat de opvangcentra moeten betrokken worden bij de training van politiediensten en gerechtelijke instantie. Is dit volgens u een interessante piste?

J: Ja en neen. Ja als het gaat over opvang van slachtoffers. Neen als het gaat over hoe een onderzoek voeren. En ik denk dat daar een beetje onduidelijkheid over is momenteel. Ik weet bijvoorbeeld Payoke die..., Patsy die doet dat nogal graag zo met de politiediensten mee gaan onderhandelen en met het leger meegaan. Dat is goed als het gaat over slachtoffers en opvang van slachtoffers. Maar trouwens elke politiedienst krijgt ook wel slachtofferbejegeningen enzo. Iedereen is daar wel een beetje van doordrongen momenteel. En dan nog, bij ons, slachtoffer opvang gaat ook maar zo ver als dat wij het slachtoffer overgeven aan een NGO. En dan is het aan de NGO om dit te doen. En moeten wij een opleiding hebben om te weten hoe zij hun slachtoffers bejegenen of met hen omgaan? Neen, dat is hun probleem eigenlijk. Dus ik vind dit niet altijd een goede zaak. Ik respecteer dit, maar vind het niet altijd een goede zaak.

H: Payoke die pleit voor een soort van gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand zou moeten kunnen brengen, in de vorm van een geschreven document en ondertekend wordt door de partijen. Is dit volgens u wel interessant?

J: En gedragscode....

H: Voor beide partijen. Zowel voor NGO's als politie als gouvernementele organisaties...

J: Dan gaan zij ervan uit dat er problemen zijn?

H: Of dat er een aantal afspraken moeten duidelijk worden gemaakt.

J: Als er duidelijke afspraken gemaakt worden kunnen we daar in principe niets tegen hebben. Dit kan geen slechte zaak zijn.

H: Staat er nu al iets op papier over hoe jullie samenwerken?

J: Neen.

H: Hartelijk dank voor dit interview.

J: Graag gedaan.

2.2.7. Interview Linde De Corte

Interview Linde De Corte, Medewerkster Binnenlandse Zaken

Datum: maandag 5 mei 2008

H: Welke rol denkt u dat het beleid moet spelen in de strijd tegen mensenhandel?

L: Ik denk dat je daar sowieso altijd twee luiken hebt, nu dat is wel persoonlijk, maar sowieso dat lijkt mij de taak te zijn van het beleid op alle vlakken, één, een sluitend wetgevend kader te creëren zodat er minstens effectief kan opgetreden worden daar waar vaststellingen gebeuren. En dan twee, de opvolging van de uitwerking daarvan. Ik denk dat dat twee belangrijke aspecten zijn, en ik denk wat het eerste aspect nu betreft, het wetgevend kader in de strijd tegen mensenhandel in België, dat dat nu al redelijk goed is uitgewerkt. Uiteraard, er zijn zoveel wetgevende initiatieven. Maar op heel veel vlakken zit dat wel - zowel strafrechtelijk als het vreemdelingenrecht als in verschillende andere sectoren - kom je altijd een bepaling tegen die daarin is opgenomen die zich specifiek richt tegen de mensenhandel. Nu, wat de uitvoering daarvan betreft is het natuurlijk aan de mensen op het terrein. Daar zit je met een controle waar het beleid zeer moeilijk kan gevoerd worden. Dus je zet je prioriteiten wel altijd voorop. Op federaal vlak gebeurt dat in het nationaal veiligheidsplan, ik weet niet of je dat gelezen hebt... waar er ook prioriteiten naar voor worden geschoven in die strijd tegen mensenhandel. Dus wat die twee aspecten betreft is het wel duidelijk dat dat zeer belangrijk is in het beleid van vandaag. Maar wat er concreet mee gebeurt, dat is natuurlijk aan de mensen op het terrein, en daar zijn er nog heel wat problemen.

H: Aan welke problemen denkt u?

L: Maar ik denk dat je vooral met een tekort aan personeel zit waardoor je sowieso niet alle prioriteiten die naar voren worden geschoven, dat je die echt prioritair kan gaan behandelen. En je zit met een groot probleem van illegaliteit, en een criminele sfeer die niet zomaar op te sporen is. Je zit daar met een hele... of dat je bijvoorbeeld, dit weekend, in De Standaard van vrijdag stond er een heel groot artikel over illegalen in de luchthaven, en hoe moeilijk dat dat is om die eigenlijk te vatten. Je zit daar ook met een hele vervalsing van documenten en dergelijke meer. Die mensen zijn voldoende geprofessionaliseerd, die weten perfect waar de problemen zitten, en die maken daar gebruik van.

H: Na een gesprek met iemand van de Dienst Strafrechtelijk beleid had ik het gevoel dat zij met ongenoegen zitten. Zij stellen vele zaken voor, zij bereiden veel voor, maar eens ze het opsturen naar de bevoegde minister, blijven ze wat 'op hun honger zitten'. Wat kan hierbij volgens u de oorzaak zijn?

L: Dat zal natuurlijk, het is een thema dat op heel veel vlakken zit. Je zit met fraudebestrijding daarbij, daarin komen dingen naar voor, vreemdelingenrecht, asiel en migratie, komt heel veel naar voor. Ja, bij fraude zit je sowieso met sociale en fiscale... je zit daar met heel veel domeinen. En hoewel het een prioriteit is, communicatie verloopt nooit zoals je het zou willen. Het is niet omdat er vandaag een vraag wordt gesteld dat er morgen op geantwoord wordt, uiteraard niet. Maar als ik nu kijk... bon, dat moet nog blijken uit de praktijk, maar als ik nu kijk naar de beleidsnota's van elk van de bevoegde ministers, dan zie je wel dat ze daar allemaal mee bezig zijn. Om nu concreet dossiers rond te krijgen, ja, als er verschillende personen bij betrokken zijn, dan hoeft daar geen tekening bij gemaakt te worden. Dat duurt wel eventjes. Maar bijvoorbeeld nu, de nieuwe minister van Asiel en Migratie, Turtelboom, zit daar zeker ook in, is daar zeker ook mee bezig, alhoewel dat die natuurlijk momenteel andere problemen heeft die prioritair zijn, maar bon. Het is toch wel een aspect dat door heel veel ministers naar voor wordt gebracht en dat er ook concrete handelingen worden gesteld. De bazerij, daar zit je toch ook met die mensenhandel, dat komt naar voor in Sociale Zaken, en gewoon algemeen komt dat zeker wel naar voor als prioritair. Maar nog eens, de eigenlijke discussie is al gevoerd met de nieuwe wetswijziging die is doorgevoerd. En dat is nog niet zolang geleden, dus ja, dan heb je natuurlijk een heel luik dat al... .

H: Zijn in deze discussie alle betrokken actoren gehoord?

L: Voldoende... ik heb het zelf niet meegemaakt, ik kan dat niet zeggen, maar als ik zie wat de werkwijze hier is, dan worden die normaal allemaal voldoende gecontacteerd. En gebeurt dat niet op voorhand bij het opmaken van een wetsvoorstel, dan gebeurt dat wel in de Commissie, dan gebeurt dat ook door het Ministerie. Normaal gezien worden alle actoren daar wel bij betrokken, op een of ander moment in het hele proces.

H: Op welke momenten doen jullie beroep op NGO's of opvangcentra binnen jullie werking?

L: Dat is eigenlijk op verschillende vlakken. Sowieso... nog eens, dat is mijn ervaring, ik weet ook niet of dat algemeen is, als ik zie wanneer senatoren hier bezig zijn met die thema's; 1) die worden constant op de hoogte gehouden die NGO's, die hebben verschillende... maar ja, dat is lobbywerk, die hebben verschillende partijen, dat is helemaal niet partijgebonden. Maar er wordt altijd contact mee gehouden en interessante informatie doorgespeeld van zodra er een idee is of dat er echt knelpunten zijn, dan wordt daarrond gewerkt om daar concrete voorstellen in uit te werken en dan wordt daar ook een repliekvorm gevraagd van die organisaties. Nu, de kans bestaat wel dat dat niet wordt gevolgd natuurlijk, dat is natuurlijk het politiek aspect dat de organisaties niet hebben. (!!). En zo vertrekt het nog maar. Dus nadat daar opmerkingen op zijn geformuleerd, meestal wel door verschillende organisaties, NGO's, en wat zei je daar nog?

H: De opvangcentra die ook NGO's zijn.

L: Wel ja, natuurlijk, de contactpersonen of de organisaties die vlugger reageren worden ook meer betrokken bij vanalles en nog wat. Soms, zoals opvangcentra daar ben ik aan het denken, daar zijn

zeker ook contacten mee, maar dat is iets minder frequent dan de algemene NGO's die bezig zijn met dergelijk thema's. En die worden wel heel vaak gecontacteerd. Die worden heel nauw betrokken bij heel veel dingen.

H: En is daarbij sprake van een positief contact?

L: Zoals ik dat zie, ik kan niet garanderen dat iedereen dat zo ziet, maar senatoren die ik ken doen dat zeker wel, en ja, dat is wel echt een goed contact. Nog eens, die maken opmerkingen, en die worden niet altijd gevolgd, en dan is het nog maar een voorstel hé. Dus vooraleer dat effectief erdoor komt, ja dan is dat nog...

H: Hoe staat u eigenlijk tegenover het lobbywerk van de NGO's? Boeten zij hierdoor aan onafhankelijkheid in?

L: Ik denk dat dat dubbel is, maar... allemaal persoonlijk hé. Ik denk dat dat, ik vind dat ontzettend belangrijk. Ik wil zeggen, mensen die hier zitten, die zitten gewoon achter gesloten deuren en in een kot. Dus men moet samenwerken met mensen uit het veld, met mensen die in de praktijk ervaren wat de problemen zijn, want anders weet je dat ook niet hé. Hoe zou je hier moeten weten wat er moet gebeuren? Dat weet je alleen maar omdat mensen signalen geven, en mensen die gespecialiseerd zijn kunnen niet alleen de beste signalen geven, die hebben meestal ook een vrij genuanceerd beeld, komen ook vaker met voorstellen naar buiten, en die kunnen ook zeer kritisch, en zeer nuttig kritisch zijn. Dus ik denk dat het ontzettend belangrijk is. Lobbywerk klinkt negatief, maar het kan toch echt wel nuttig zijn. Het is natuurlijk wel belangrijk dat ze niet partijgebonden zijn. Nu, ik heb niet de indruk dat dat zo is, ik denk dat elke partij die daarop beroep wil doen, dat die eigenlijk niet gekleurd zijn, maar dat die eigenlijk wel bereid zijn om om het even wie, als het hun zaak dient dat dat... Dus, lobbywerk op zich, ik denk dat dat niet zo... Ik vind dat eigenlijk een onderdeel van zo'n organisaties. Ik wil zeggen, het is de manier om iets te bereiken. Neen, ik vind dat een goed systeem. Ik ga niet zeggen dat dat overal op de correcte manier wordt gebruikt, maar als het werkt op die manier om informatie door te geven, met echt concrete en goede actiedoelstellingen, ja...

H: In het kader van mensenhandel wordt vaak gesproken over een 'multidisciplinaire samenwerking'. Wat verstaat u onder die term?

L: Dat hangt ervan af vanuit welke positie je dat ziet natuurlijk. 'Multidisciplinair', van hier op het beleidsniveau: het feit dat verschillende ministeries op verschillende beleidsdomeinen betrokken zijn. Maar je kan het ook op het terrein zien, daar zit je ook met de controle waarbij je sowieso, een controle sowieso, mensenhandel op het spoor komen inzake fraude, dan zit je met de sociale inspectie. Als je dat wil controleren op andere vlakken, ik denk maar aan prostitutie bijvoorbeeld, dan zit je ook al gauw aan mensensmokkel, dan zit je met politiediensten, dan zit je met OCMW's. Ik vind eigenlijk, zowel op het terrein als op het beleid, zit je gewoon met ontzettend veel actoren. Ook met NGO's of met gemeentes algemeen, wanneer geef je informatie door, wanneer niet?

Wordt dat misbruikt, wordt dat niet misbruikt. Ik denk dat je daar op verschillende niveaus en verschillende disciplines.

H: U gaf net aan dat er een verschil is tussen het beleid en wat er gaat op het terrein.

L: Bwa, een verschil zou ik niet meteen zeggen. Het begint natuurlijk, alles is begonnen met het wettelijk optreden natuurlijk. Man en vrouw zijn gelijk geworden omdat ze juridisch gelijk geschakeld zijn. En we vechten daar vandaag nog altijd voor, dus... Sowieso, uitvoering komt altijd maar na de omkadering, na de juridische omkadering. Ja, het vaststellen hé. Het is gemakkelijk om te zeggen 'dat mag niet', 'dat mag wel', 'wanneer wordt gesproken van mensenhandel?', de interpretatie. 'Is dat alleen als de mensen echt slachtoffer zijn?'. Gewoon algemeen zit je al met een interpretatie, zit je al met het menselijke aspect dat je op papier niet hebt, maar dat je in de realiteit wel hebt natuurlijk. En middelen. Ik wil zeggen, waar liggen de prioriteiten? De vaststelling daarvan, de controle daarvan, de bestraffing daarvan. Vindt je zomaar de circuits? Er zijn heel vaak heel wat circuits, leg je dat onmiddellijk bloot? Ga je op zoek naar de circuits? Is het makkelijk om dat bloot te leggen? Vindt men die circuits makkelijk? Je zit ook met een ontzettend Europees aspect... Daar zitten heel veel moeilijkheden aan denk ik.

H: Hoe verklaart u als beleid het tekort aan financiële middelen?

L: Verklaaren? Ja, het is gewoon niet onuitputtelijk hé. Een mens moet altijd...

H: Het is natuurlijk al een lang aanslepende problematiek.

L: Let op, ik ken er ook te weinig van om te zeggen... daar zit je natuurlijk allemaal met justitie enzo ook hé. Ik ken daar te weinig van om me daarover uit te spreken. Ik durf niet zeggen dat dat een aspect is van een financieel tekort. Alleen ja, lijkt het mij logisch dat je niet iedereen daarop kan zetten, dus dat is natuurlijk een opportuniteitsoverweging. Ik ken daar geen studies van die zeggen 'mocht men meer middelen hebben, welke resultaten daar dan tegenover zouden staan'. Dat durf ik niet zeggen. Alleen ja, stellen we vast vandaag dat er nog ontzettend veel mensenhandel is, en dat men die blijkbaar niet altijd op het spoor komen. Dus we moeten vaststellen dat dat in de praktijk niet altijd zo evident is. Maar dat zou je eigenlijk moeten vragen aan de mensen op het terrein zelf natuurlijk. (lacht)

H: Dat zal ik zeker doen. In de beleidsdocumenten wordt vaak opgemerkt dat er nood is aan meer vorming van politiediensten, inspectiediensten enzovoort. Denkt u dat het een interessante piste is om de opvangcentra hierbij te betrekken?

L: Dat hangt ervan af wat de inhoud van die vorming zou zijn natuurlijk. Het is altijd interessant om de mensen meer te vormen in specifieke problematieken. De vraag is alleen maar of dat haalbaar is. Je kan natuurlijk altijd overal heel specifieke groepen zetten die zich bezighouden met die materie, en dan is het afhankelijk welke zin je geeft aan die opleiding. Als dat een vorming is waarbij heel het aspect van migratie en dergelijke meer en problematiek van de mensen, en de

achtergrond daarvan, ja dan denk ik dat in opvangcentra zeker wel expertise zit die gebruikt kan worden. Maar dan hangt het ervan af hoe je dat invult denk ik.

(Kloppen op de deur, Linde De Corte verlaat even de ruimte)

H: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie. Is dit volgens u een interessante piste?

L: Ik weet niet, je spreekt over een gedragscode?

H: Ja.

L: Ja, dat weet ik niet, maar een optimalisering van de samenwerking kan alleen maar positief zijn. Ik zie niet in waarom dat niet zou kunnen.

H: En welke aspecten zouden hier dan zeker in vermeld moeten staan?

L: Vooral... het is altijd gevaarlijk om... om dat te formaliseren, maar vooral dat er overleg moet gepleegd worden. In overleg zit er altijd veel hé. Daar komen altijd aspecten aan bod die je niet kent, en wat je daarmee doet is natuurlijk je eigen verantwoordelijkheid. Dat is de grote vrijheid van politiek, maar het belangrijkste is dat er overleg wordt gepleegd. Maar om daar een verplichting van te maken, dat is toch wel veel gezegd, dus dat hangt ervan af op welke manier. Altijd hetzelfde dus eigenlijk.

H: Hartelijk dank voor het interview.

L: Graag gedaan.

2.2.8. Interview Maria Grazia Giammarinaro

Interview Maria Grazia Giammarinaro

Europese Commissie

Datum: 13 mei 2008

H: The interview of today will be about the policy of the European Commission, the cooperation with the other policy actors and later on the cooperation with the NGOs. With the term NGO I am referring to Payoke, Pag-Asa and Sürya in Belgium.

M: Yes, these are in Belgium the most important ones, and they are also in touch with the government, so they are recognised.

H: How would you describe the European policy of the fight against human trafficking?

M: The European policy... competence off course is important in the legislation. And we have a quite comprehensive legislative framework which is basically the 'framework decision on trafficking', but also the 'directive on residence permits for victims'. And we have a recent, rather recent 'Action Plan on Trafficking' adopted in December 2005. And now we are going to assess, to evaluate the implementation of the action plan, actually working on the report, on the implementation report. So, our task is actually to monitor the implementation of this pieces of legislation. And we are trying also to contribute to a better knowledge and awareness of the criminal phenomenon. Actually we don't have reliable data or statistics. There are figures at national level, but it is difficult to compare these figures because of the different legislative and administrative framework. So we are trying to establish a great criteria for better collection and we are just carrying out an exercise with the methodological (...) in cooperation with ILO, which is the International Organisation of Labour. And the aim of this large consultation of experts, it's an electronic consultation, done by the mail. Because these experts never meet, but they are consulted about a selected list of indicators. And in the end, the aim is to reach consensus about a very selected and simple list of indicators for data collection. And this is just an example, just to say how we try to contribute to a better assessment of the phenomenon. Another thing we are doing is; we funded a study on indicators. This time not to assess the phenomenon itself, but the results of policies, of national policies. And we are going to – again, in consultation off course with national bodies in charge of monitoring policies- to adapt these indicators in a way which allow us to have an overview of the situation of member states. Last year, we, the European Union, and all the institutions of the European Union, adopted, established the Anti-Trafficking Day. And this is a rather interesting exercise of awareness-raising. And the last one, was devoted to what we

consider a priority, which is 'victim assistance'. Actually, this Anti-Trafficking Day and the recommendations we presented during the Anti-Trafficking Day, are a sort of attempt to return the traditional approach to trafficking, because the traditional approach actually was based on the idea that we should balance the need, the victim's rights with the need of prosecution. Actually when we look at the most successful national experiences - and among them, Belgium is one- we see that when victims are adequately assisted and protected, this system has a very good impact, also on the criminal activities. And this means that it is not necessary to balance policies that theoretically are in opposition. On the contrary. A good approach to victim's rights is also in the interest of justice, and this was very clearly said by the Commission Fratini. This is very important for us, because it means that we have a clear approach which is reflected also in the 2004 Report of the Experts Group, but it is the first time that the Commission clearly adopts this general approach. And we are determent to go on this idea that - at a national level, and even transnationally- it is necessary to improve what we can call 'national or transnational referral mechanism'. The expression has been formulated in OSCE environment but we adopted also this language. We are now thinking about new proposals; in the 'implementation of reports', there will one section on 'how to go on, the continuation of the European Commission and European Union, in general initiative, and for sure these rights will still be a priority. Because the idea is to have at national level this referral mechanisms, based on cooperation between public authorities, law enforcement, but also civil authorities and service providers. And we recommend that services are provided by NGOs for a number of reasons off course.

H: Which reasons?

M: NGOs can ensure off course a more friendly and victim-oriented approach to services, not bureaucratic. And that this mechanism could communicate and help victims in the ultimate trans-national text. We have something in place, at trans-national level; IOM. The Organisation of Migration is very active, also in Belgium, I know. So maybe they will be a source of information about assistance to return, because this is one of the problems. Mostly we are interested in monitoring the implementation of the Directive on the Reflection Period and the Residence Permit, because mostly victims want to stay in the country of destination, but for them who want to go home, have to be assisted in this difficult return and reintegration phase. About NGO's, we, the Commission, we have an Expert Group which is going to be renewed. The participation of experts with an NGO background is explicitly provided in the Commission Decision establishing the Experts Group. Both the previous one, and the new one. So we fully recognise the importance of this expertise coming from civil society.

H: How would you describe the cooperation with NGOs?

M: We consider in this field dialogue and cooperation with civil society and the private sector - in this field, it is mostly the NGO-environment and the public sphere- as important. It is not only about victim's assistance, but also about prevention for example. Especially concerning funding, the European funding, we can say that NGO's are the main actors. Not only; also public institution, law enforcement,... There is also a good cooperation between NGOs and public institutions. In

addition we have consultations on a regular basis, I can say, with experts, mostly coming from NGOs. Not only, many of them come from the governments or from a government background, but many of them are important members of NGOs and they mostly have the experience of people that have worked on the field. So for example the recommendations we do in case of 'victims assistance' have been drafted in consultation with a group of forty experts all over Europe and many of them come from NGOs. So this is, you know, something that we absolutely include in our methodology.

H: There has always been some confusion about the term human trafficking. According to you, what is the definition of human trafficking?

M: The definition of human trafficking, off course we have legal standards which are slightly different in the UN, the Council of Europe and the European Union. But mostly... the definition is about very slight differences. Actually the definition is based on three elements; the recruitment and transfer of the person which is not necessarily a trans-border transfer. Since trafficking is a crime against the person, against the legislation of borders, this means that the person is isolated. So this is a way of increasing the vulnerability of the person. Secondly the means, means of violence, threat, abuse, fraud. So we have in the framework decision sexual or labour exploitation. We have, this is the difference actually, in the UN and Council of Europe, we have exploitation at a minimum of... But apart from that, the definition is based on these three elements in all the legal instruments. The problem is that for certain elements of this definition it is not clear what, for example, 'abuse of a position of a ...' means. And for this reason, we are trying to encourage member states to use indicators, agreed indicators. And we recommend these indicators are agreed and established in cooperation with NGOs, again, because they can bring the experience which comes from victims, of the interviews with victims, just to identify cases of trafficking in this difficult, grey areas. This is one problem. The other problem is to identify trafficking for the purpose of different and particular kinds of exploitation. For example begging, child begging is particularly problematic because it is always difficult to identify trafficking or a case where begging is part of the, you know, the way of the family to survive. Which would be off course the *tremental* to confuse the two different things. But again, it is a matter of bringing together people with different experiences and background, and try to agree about very essential criteria to identify this trafficking because off course, the identification is a crucial phase, and the policy would be very different if law enforcement, together with coordinating mechanisms, etc. say "this is a case of trafficking". Off course the responds will be, or at least we say, that the responds must be different.

H: You have already indicated that there is a lot of action in the European Commission in the fight against human trafficking. Is human trafficking still a priority in the policy of the European Commission?

M: Absolutely, absolutely. This I can say that, so far, trafficking has been a high priority. Both in the field of legislation and the field of policy and in the field of funding. Trafficking is a priority in all the financial policies in 2007 and 2008.

H: I can imagine that to build a European policy is rather difficult, because one is faced with the difference between Eastern and Western Europe. What are the difficulties of a European policy against Human Trafficking ?

M: No, this is not really true. It is not true because all the European countries are becoming, even the Eastern and the new countries, are becoming destination countries. So actually, they share a lot of problems with all the others. For example, this is typical the situation of Poland. Poland was a country of origin until 5,6 years ago. And now it is a country of transit. But mainly a country of destination. So in the end, the problems are the same. One particular problem is that, since our legislation for example the 'Directive on residence permits', only apply to third country nationals, and in the system of the Directive is connected with the residence permits and the reflection period, we now, after the new enlargement, we have the paradoxical situation that what the national legislation guaranteed and ensured to third country nationals, was more than what was given to EU-nationals. For Rumania for example - a lot of victims come from Rumania- it was a big problem. So a specific legislation was passed for example in Italy to solve this problem. So now, more and more, we have to adapt our reasoning to the idea that trafficking is a phenomenon which nowadays is carried out within the European Union. Not only from abroad. Off course this exists and this will go on like this. Off course people keep coming from Moldova, from Ukraine, even from the Eastern Republics of the former Soviet Union, but many, many victims are trafficked from a EU-country to another EU-country.

H: How do the different policy actors co-operate? Is there a good cooperation?

M: It depends. There are different, very different situations in different countries. In some countries there is already a good tradition and things are going very well. For example, again, Belgium, Italy, Germany. Now the UK, we can say, Portugal, Ireland is starting right now, Sweden off course. Somehow in the Tchechian Republic. Off course in the Eastern part of Europe, everything is more recent. It is a process of confidence building between law enforcement and NGOs. It takes time, it is not a matter of one year, because in certain countries this is completely new, there is now background for that. So, we are encouraging member states, also in their recommendations to adopt a memorandum of understanding, an agreement, a formal agreement. Because we know very well that mostly a confidence building is based on a personal motivation and readiness of real people. But it is also true that we cannot really rely only on single people, because off course this implies that when this person is gone, for different reasons, everything changes. So we are encouraging member states to have a form of recognition of this kind of cooperation. But it takes time off course.

H: And what exactly should be in this recognition, the content? Should it be something written, something like a code?

M: Yes. For example in certain countries, there is a real Memorandum of Understanding where the tasks are specified. When there is a problem, a particular problem; 'we will do that and that,...', so

everyone knows exactly what is the limit of what they can ask from the social partners. For example in that case if it is clear that the social partner is bound to a confidentiality rule Law enforcement know that they cannot ask for something that would infringe this rule. This is the added value of a formal agreement.

H: The term 'multidisciplinary approach' is often mentioned in the policy documents. According to you, what is the definition of the term 'multidisciplinary approach'?

M: There is no exact definition. The idea is very simple. Since trafficking and anti-trafficking involves so many actors related to different fields, off course, a multi-disciplinary approach is needed in every effort to fight against trafficking. Some aspects are already there off course; migration off course, law enforcement, service for victims, etc. . Others are less evident, but still this is needed. Also if we think about social integration, social inclusion of victims, off course we need labour and social workers. This is not always the case in the coordinating mechanism at the national level, but for example this is something to be included in a multidisciplinary approach. And off course also trade unions, employees organisations. Off course, one of the problems is that the international systems were build in a phase where all the attention was on sexual exploitation. Now we have to adapt our policy to the idea that trafficking is a very complex phenomenon, and one part important for labour exploitation. So all these stakeholders should be included.

H: Has the multidisciplinary approach been fully implemented in the past?

M: No, absolutely not. This is quiet a new approach. No, the multidisciplinary somehow yes, because now for example we have coordinating mechanisms in every member state, including different ministries. But what is new is the focus on labour exploitations. So now, this is quiet new. We are now assessing situation in different member states, and it is clear that there has been an effort to deal with this phenomenon in terms of new legislation and new policy, but still the results are very limited, because we are really at the beginning of something new.

H: You already indicated the important role of NGOs. Do you think their role has changed over the past few years?

M: No, no I don't think so. No, they remain an essential channel for the victims. This is for sure. They remain the best service providers for different reasons you know very well. What is new is that for labour exploitation for example sometimes the type of assistance to be provided to victims is different. For example shelter is not always needed. A special kind of attention to the help needed to apply an alternative for life is the crucial element. Now for example in Italy, as you know, there are many many victims in a social protection program. Nowadays, a number of them – off course it is a minority, but a number of them- statistically significant is concerned of labour exploitation, and now some NGOs are specializing in this kind of assistance for this kind of victims. Because actually the type of assistance is different. What is needed is different. So this is mostly the new development... Another new thing is that off course the trade unions are absolutely needed as private partners, and it is not always the case.

H: Do you consider it the role of the NGOs to be the watchdog of the policy?

M: Yes, this is one of the tasks of NGOs as private stakeholders off course and they are best placed to say to the government 'this does not work', and this can be helpful. But in this field it is not the main issue. No, the main issue is to work in the field. The other thing is quiet a consequence, and off course, when NGOs are already in touch with the governments and law enforcement etcetera, they are also much more reliable when they say something is wrong, because people tend to think maybe we are up to take care of this since they are already important interlocutors.

H: How do you experience the lobbying activities of the NGO-sector? Does it threaten their independence?

M: Yes, some NGOs are carrying out some lobbying for example in the field of... there is an important funding parliament through the Commission and through the Parliament, gave this fund to us and we will use it to establish a European hotline. And this is not at all sure that we will be in a position to do that and we will launch a visibility study right now, but this for example is the result of the lobbying of NGOs.

H: Do you consider this as one of their tasks?

M: Yes, why not? Again, it is not the main occupation of NGOs who work with us mostly in the field of victim's assistance. But some NGOs do that and why not? If the result is good... (laugh)

H: In which way do you take into account, when preparing new policies, recommendations and suggestions made by the NGO-world?

M: Absolutely, we have to take it into account. As I told you, the recommendations we prepared, are discussed with all the most important... Not NGOs as such, but experts coming from NGOs. So definitely, we have worked very close with them. So actually we reflect... off course we have feedback of that, because NGOs are in the debate and discussion very pleased with this change of approach, which mostly reflect the different views.

H: Would it be interesting to engage the experience of NGO's in the training of police and magistrates?

M: Absolutely. We recommend, always recommended a joint training, because this is one important part of the confidence building we are talking about. And because off course the training can be reached if it takes into account the different experiences. Off course this people see things from a different angle. So definitely it is important.

H: Many NGO's are financially dependent on public funding. Do you consider that this may interfere in their independence?

M: Off course this can be a danger. This is always a danger when there is a public funding. I can say that the most important NGOs we are working with, off course they benefit from European funding. But they are largely also independent from this point of view. Or at least they have different sources of funding. But off course the danger exists, and again, in the recommendation we are always saying that autonomy of NGOs must be respected even if they are entirely funded by the state or public institutions in general.

H: Thank you very much for the interview, it was very interesting.

M: It was my pleasure.

2.2.9. Interview Nahima Lanjri

Interview Nahima Lanjri, Senatrice

Datum: maandag 5 mei, 18.00u

H: In welke mate bent u zelf betrokken geweest bij de bestrijding van mensenhandel?

N: Met acties of met wetgeving?

H: Beide.

N: Algemeen toch wel met een aantal voorstellen. Heel concreet lag ik toch wel mee aan de basis van het wetsvoorstel ter bestrijding van huisjesmelkers. En ook daar heb je soms echt aspecten van mensenhandel die erbij komen kijken. Zo worden bijvoorbeeld soms koten verhuurd aan mensen met een precair verblijf. En in ruil dus – ze laten ze dan geen huur betalen- in ruil daarvoor moeten zij bijvoorbeeld werken of worden zij eigenlijk uitgebuit. Dus dat aspect. Dus eigenlijk met de opmaak van die wet zelf, de wet op de mensenhandel heb ik ook mee besproken in de commissie, in zijn ruimer geheel. En af en toe, ja, zoals onlangs ook nog op een vergadering van de Beneluxraad dacht ik, heb ik daar ook een toelichting gegeven, dus wij, vanuit België, wat wij allemaal gedaan hebben. En dan vanuit Nederland was er ook een toelichting met experts die daar ook een toelichting gaven over hoe zij hun beleid rond mensenhandel hebben aangepakt. Dat is algemeen. En meer specifiek, nu recent, maar dat kan je misschien ook op mijn website en in de kranten van dit weekend zien, ben ik vooral bezig geweest met de niet-begeleide minderjarigen. Dat is toch ook een specifieke doelgroep waar we toch ook van weten dat er een heleboel van de jongeren helaas ook in handen vallen van mensenhandelaars of mensensmokkelaars. Je moet duidelijk nog het onderscheid maken tussen de twee. Mensensmokkel; het binnenbrengen van kinderen. Soms is dat humanitair, maar soms ook niet. Meestal gaat het ook gepaard met exploitatie. En daar ben ik ook rond bezig. Wat doe ik dan? Ik ga echt concreet op het terrein met de organisaties spreken zoals de organisaties die de jongeren opvangen Minor Ndako bijvoorbeeld. Maar ik ben ook op het terrein geweest met de experts, bijvoorbeeld bij de luchthaven. Dan heb ik zowel de mensen van de luchthaven hier gezien, maar dan ga ik ook graag op het terrein kijken: hoe loopt dat en hoe moet dat niet zijn? Hoe herkennen jullie eigenlijk slachtoffers van mensenhandelaars? Dus dat noemen ze daar in die termen meer een 'passeur', terwijl kinderen ook soms meegaan met iemand. (telefoon)

Heel concreet bijvoorbeeld staat dat morgen op de agenda in de zin van dat ik pleit voor een uitbreiding – ik heb een wetsvoorstel ook ingediend, naast de resolutie die een groot kader schept met alle problemen, die ook de problematiek van mensenhandel aankaart, heb ik ook een apart wetsvoorstel ingediend om te vragen dat Europese niet-begeleide minderjarigen ook een voogd

krijgen. Omdat die nu geen voogd krijgen. En vooral voor de Bulgaren en Roemenen omdat dat die landen zijn waar ook heel wat mensenhandelaars van komen. Dus vandaar dat ik – specifiek voor die jongeren is het echt ook nodig om ze niet alleen op te vangen, maar ze ook een voogd toe te wijzen, omdat ze anders, na die maand dat ze opgevangen worden op straat terecht komen, en dus geen deftige oplossing hebben. Die zijn niet minder kwetsbaar omdat ze van Europa komen, integendeel. Tot 1 januari 2007 behoorden ze niet tot Europa en waren dat landen van wie Europa, en nu nog altijd, toch wel geweten was waar er problemen waren met mensenhandelaars. Dus dat is... Op het Centrum voor Gelijkheid van Kansen heb ik ook wel contacten. Dus... vroeger was dat met Paolo de Francesco, maar nu met twee andere mensen, ik ben de naam even kwijt...

H: Stef Janssens?

N: Ja, ja, die ondermeer ook. En nog een tweede persoon: mevrouw Patricia Le Cocq.

H: En hoe verlopen die contacten dan met de verschillende spelers op het terrein?

N: Hoe dat verloopt?

H: Ja, hoofdzakelijk met de opvangcentra?

N: Ja, goed. Soms brengt het ene contact het andere. Dus ik heb nu in het weekend stond ik in de krant met die resolutie. Bijvoorbeeld, ik was bezig met de niet-begeleide minderjarigen, ik ging daarvoor spreken met iemand van Child Focus, onder meer met Margot Cloet van het opvangcentrum, en zij verwees mij dan door: 'ja, we kennen nog iemand interessant, dat is Tony Verachtert van de Federale Politie van de luchthaven. Dus dan heb ik met hem gesproken. Maar het kan ook soms zijn zoals nu, het staat in de krant, je krijgt reacties, je krijgt... Vandaag nog, een zekere Marie van Sante, van vzw Gardanto, die zegt van: de koepel van de voogden, die willen mij ook spreken. Al die mensen op het terrein die dan dingen vragen. Ik ga dan luisteren, en ik ga zien of ik daar zowel hen kan helpen met iets of dat ik zelf ook iets moet doen naar de wetgeving toe. Dus dat werkt vaak in twee richtingen (!!!). Dus nu zijn de mensen... je koppelt ook vaak terug. Ik koppel vaak terug als ik iets kan doen. Dus je werkt dan iets uit bijvoorbeeld een ontwerp resolutie, maar dan laat ik dat ook nalezen door hen. Dus ik ga eerst overal luisteren, de problemen... soms geven ze zelf oplossingen, soms ook niet, maar dan maak je er zelf een wetsvoorstel of resolutie van, en dan koppel je dat terug. In de zin van: 'herken je jezelf hierin?', 'zijn er nog dingen die ik vergeten ben?', dan geven zij opmerkingen. Soms wordt dat ook is doorgemailed naar andere experts op het terrein, en dan krijg je dus op die manier wel een beetje een netwerk van mensen die betrokken zijn of toch wat kunnen helpen.

H: Dus u houdt echt rekening met de aanbevelingen die door de NGO's worden geformuleerd als een belangrijke bron van informatie?

N: Absoluut! Ja, ik werk, ik ben al... dat is een heel ander domein, maar bijvoorbeeld ik heb het programma voor de partij ook mogen mee helpen uitschrijven en ook de

regeringsonderhandelingen. Maar de regeringsonderhandelingen zijn voor een stuk ook gebaseerd op het partijprogramma, maar dat partijprogramma, daarvoor heb ik, ik mocht dat uitschrijven. Dus daarvoor heb ik echt ook met alle organisaties eerst gaan spreken, en daar een zeer uitgebreide nota van gemaakt. Op sommige punten waren we het niet eens, maar op heel veel punten weet ik ook van: ja, dat zijn de experts. Er is inderdaad een probleem, en dan geef ik dat aan, en dan maak je op die manier uw partijprogramma. Maar soms verschillen de visies ook wel wat. Het kan wel zijn dat we fundamenteel wel van visie verschillen. Dat moet kunnen, maar daarom wil dat niet zeggen dat die mensen niet meer meewerken. Het is niet omdat je op één of twee punten verschilt van mening dat je niet kunt samenwerken, integendeel. Ze zijn eigenlijk altijd wel tevreden en ik heb vanmiddag nog mensen van vluchtelingenwerk gehad en mensen van het FAM, de vereniging voor regularisatie van mensen zonder papieren, dus die organisaties die dan ook nog is komen. Wij houden eigenlijk wekelijks contact, of zelfs meer, met sommige veel meer, is dat bijna dagelijks.

H: Ziet u de NGO's als waakhond van het beleid?

N: Een waakhond? Ik vind dat je zelf ook een beetje als parlementslid toch ook een soort waakhond moet zijn. Ik vind niet dat wij per se altijd het beleid... als wij vragen stellen of als wij voorstellen doen, dan is dat vanuit een probleem, dus je bent eigenlijk ook een beetje zelf ook waakhond. Want je gaat je mosterd ook halen, de expertise zit echt ook dan vaak bij de NGO's en centra, de organisaties, en daar wil ik vanuit vertrekken. En soms daarmee in debat gaan, als we vinden dat ze een probleem onderschatten zelfs bijvoorbeeld. Je kan bijvoorbeeld, heel het probleem dat ik heb aangekaart over het feit dat er bijna 1000 jongeren verdwijnen uit de centra, en dat er een groot deel - Child Focus merkt dat ook op- dat er maar een heel klein gedeelte wordt... want er zit al, van die 1000 wordt er naar 30-tal een zoekactie ingesteld. Ik vind dat een probleem. En dan mag je zeggen van... soms redeneren zij van: "ja, maar zie dat ze ze straks gaan opsluiten". Neen, dat is niet mijn bedoeling om ze te gaan opsluiten, maar je moet wel kinderen, minderjarigen ook wel beveiligen. Uit veiligheid moet je dan ook wel - en daarbij kunnen we elkaar dan wel terugvinden. Dan zeggen we van: ik pleit niet voor een gesloten centrum, maar wel voor een beveiligd centrum, zeker voor bepaalde jongeren die je moet beveiligen. En die beveiliging, dat is nu bijvoorbeeld wat er in de centra gebeurt bij Minor Ndako ... en Juna en Joba waar er gewoon, de deur gewoon vast zit. Zodat niet gewoon iedereen binnen en buiten kan lopen. Dat de eerste weken dat de kinderen met begeleiding naar school gaan, dat de jongeren met begeleiding naar school gaan, dat er wordt gevraagd... in sommige centra mogen ze geen gsm hebben, of in sommige centra mag dat wel, maar dan bijvoorbeeld dat men weet: wie met wie er allemaal contact heeft. Als je weet dat die uit dat milieu komt moet je daar niet gewoon te licht overgaan, want voor hetzelfde geld staat er gewoon iemand te wachten die de minderjarige komt oppikken, om te exploiteren ofzo, maar de jongeren staan ook - en dat is ook gebleken, vooral met de Afrikaanse- onder invloed van voodoo, die denken van: ja maar als ik hier niet luister of iets niet doe, gaat mij of mijn familie iets verschrikkelijks overkomen. En die doen, die zijn dus op die manier eigenlijk een prooi, dus zij zijn gevallen in handen van... dus ik vind niet dat je daar,... dus ja, dat zijn heel goede contacten, heel nuttig.

H: Welke zijn volgens u de belangrijkste beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel?

N: Beleid... verschillende. Je hebt Payoke, en Sürya, en Pag-Asa. Je hebt drie centra in België, dus die zijn belangrijk. De belangrijkste actoren is eigenlijk iedereen. Ik denk dat één van het grootste probleem is dat de slachtoffers van mensenhandelaars vaak niet herkend worden. En ik denk dat het dus belangrijk is dat bijvoorbeeld ook de lokale actoren, dat kan dan de lokale politie zijn, wordt gesensibiliseerd: "hoe herken je een slachtoffer van mensenhandel?". Maar ook de, bijvoorbeeld gewoon de opvangcentra of de buurtcentra waar een vrouw terecht komt, dat kan eigenlijk ook zijn dat die vrouwen die daar terechtkomen... een wet op mensenhandel, wie weet dat dat bestaat? Dus ik heb echt ook in mijn contacten in mijn, gewoon als je je werk doet, bijvoorbeeld, ben ik in contact gekomen met een vrouwenorganisatie, met migrantenvrouwen, en ik was daar eigenlijk om uitleg te geven over de mogelijkheden voor regularisatie of andere, en daar kwam ik eigenlijk in contact met een meisje dat al zeer jong vanuit Marokko met haar familie was meegereisd, illegaal, maar daar eigenlijk werd uitgebuit, als meid behandeld en opgesloten werd, en als jongere, dus als minderjarige. En dan is die uiteindelijk na een paar jaar erin geslaagd om weg te vluchten en dan is die in België terechtgekomen, maar ondertussen is haar periode dat zij klacht kon indienen... ten eerste is het al zeer moeilijk om tegen uw familie klacht in te dienen, ten tweede -want ondertussen is dat verleden tijd, is dat een paar jaar geleden- kan ze geen klacht meer indienen, of weet je dat als die klacht indient, de kans dat daar nog iets van komt... dat wordt geseponeerd. Dus ik en ook zo realistisch om dan te zeggen van: 'ja, bij haar is dat dus...'. En dat is wel vaak een... ook dat je zelf aan vrouwenwerkingen en zo kan zeggen van: 'wat is dat eigenlijk mensenhandel?'. Dat is niet allemaal dat ze in de prostitutie moeten zitten. Dat wordt zo vaak geassocieerd van: 'ja, de vrouwen worden uitgebuit, ze worden in de prostitutie gezet'. Maar dat is ook economische... dus mensen uitbuiten. In datzelfde centrum waar ik was, waren er verschillende vrouwen die illegaal waren en die werden financieel, economisch uitgebuit. Ze waren tewerk gesteld in slechte omstandigheden, werden ook de ene keer wel, de andere keer niet betaald. In bakkerijen enzovoort. Dat is ook mensenhandel. Dus, ik denk dat veel mensen dat nog te eng zien. En bovendien, wat ik ook zie, dat is nieuw, maar dat ook veel mensen nog niet erkennen, dat heel veel dat lieren enkel aan buitenlanders. Dus die denken: 'ah ja, dat is, mensenhandel, dat zijn toch diegenen die zo die vrouwen of die anderen, met de matroesjka's', dat beeld van de matroesjka's, maar dat is volledig voorbijgestreefd. Niet dat dat er niet is, dat is er ook nog. Maar je hebt evengoed de Belgische meisjes die in handen vallen van een loverboy. Dat is ook mensenhandel, dat is ook... en dat zijn gewoon die vaak, meisjes die nood hebben aan erkenning, en die dan... En dat wordt dus niet erkend. En in die zin zeg ik: 'welke zijn de voornaamste actoren?'. Ik zou zeggen van: 'zelfs ook gewoon een leerkracht kan een belangrijke actor zijn om dat te herkennen. Om te zeggen van 'ah, dat is toch wel straf dat dat meisje hier wordt opgewacht, in een Mercedes wordt geduwd, weggebracht. Vrijwillig of is dat al dan niet vrijwillig?'. Of soms heb je ook zo - in Nederland heeft men dat tamelijk veel- vrouwen die in de prostitutie werken, en op zich zou je gewoon denken van: 'dat is een vrouw die uit haar huis komt'. Maar ze hebben dat gefilmd, en dan zag je dat die vrouw, dat er voor haar, achter haar, en opzij, van de twee kanten, hielden de mannen haar in het oog. Dus rondom haar, niet letterlijk erin, maar haar volledig omcirkelden, en zo eigenlijk naar de auto wandelden, en dan in de auto gezet werd. En misbruik dat daar ook werd van gemaakt, die vrouw werd geëxploiteerd. De ene keer in deze stad, in Amsterdam, dan in

Antwerpen, die reizen daarmee rond. Gewoon omdat ze weten dat als de politie ze te dicht op de hielen zitten, dat ze van manier van werken moeten veranderen. Dus dat is echt, dat gebeurt ook.

H: Vindt u dat het Belgische beleid daar voldoende alert voor is, voor deze problematiek?

N: Er is, daar heb ik ook een aantal aanbevelingen gedaan, waarin in onder meer pleit voor een centraal meldpunt, zoals dat in Nederland bestaat, dat hebben wij niet, en ik denk dat dat echt wel nodig is dat wij dat ook hebben, en dat we de coördinatie - we hebben ook een coördinatie afgesproken- dat dat er ook nog niet is. Dus op vlak van coördinatie loopt dat echt nog niet zoals het moet. Neen. En ook op vlak van melden en herkennen. Slachtoffers herkennen.

H: Voor het melden en herkennen zou vorming belangrijk kunnen zijn. Denkt u dat de gespecialiseerde opvangcentra daar een rol in kunnen spelen, in de vorming van politiediensten, van magistraten en dergelijke?

N: Ja, zeker. Zeker omdat zij ook geconfronteerd worden met, zij kennen de verhalen ook. Maar niet alleen hen, ik denk als ik hoor, de experts van de politie, die van de Cel Mensenhandel in Nederland, dat zijn ook knappe experts die... De politie zelf kan dat ook. In onze top zitten er ook wel mensen die ook expert zijn. Alleen is dat nog niet doorgedrongen tot bij de politie op het lokale vlak. Dus dat vind ik wel, dat is misschien wel... En ik weet, ja, je kan niet elke politieagent gaan vormen, maar een paar signalen herkennen is misschien toch wel, in een algemene vorming moet je toch wel meegeven, waar dat nadien, in een tweede lijn of in een tweede fase kan worden doorverwezen worden van: 'ik denk dat ik hier misschien met een geval van mensenhandel te maken heb, maar ik weet het niet goed'. Dat je dan in een tweede fase bijvoorbeeld naar een gespecialiseerde intake kan gaan, bijvoorbeeld provinciaal of zo. Dat de politie in elke provincie ook een goed, een gespecialiseerde cel heeft per provincie. Dat zou ook een mogelijkheid kunnen zijn.

H: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's en gouvernementele organisaties wordt uitgeschreven. Is dit volgens u noodzakelijk?

N: Een gedragscode? Of een overeenkomst?

H: Een gedragscode.

N: En wat staat daar dan in?

H: Dat was mijn volgende vraag naar u, wat er volgens u dan zou moeten instaan. Zij wensen een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand zou brengen tussen de verschillende actoren.

N: Ik denk dat er nood is aan duidelijke afspraken. Ik weet niet wat het woord omvat, dus ik wil niet over dat woord struikelen. Maar ik vind wel inderdaad dat er bijvoorbeeld nood is aan zeer

duidelijke afspraken tussen de twee. Dat het niet zo is bijvoorbeeld dat elk geval of mogelijk geval van mensenhandel dat dat niet wordt uitgebuit, of dat die mensen die eraan meewerken niet onmiddellijk... en er bestaan al, in onze wetgeving bestaan al maatregelen ter bescherming van mensen die het slachtoffer zijn van mensenhandel. Maar, het is heel moeilijk om dat statuut te krijgen, dat zijn er maar een paar die dat gekregen hebben omdat... je moet ofwel in de procedure nog zitten, ofwel moet het vonnis er geweest zijn. En dat is zeer moeilijk. En vandaar denk ik dat er heel veel mensen niet boven komen met hun verhaal omdat ze zeggen: 'wat heb ik eraan te winnen?'. En in die zin denk ik dat het om bepaalde netwerken bloot te leggen, dat het toch nodig is om zoveel mogelijk mensen te overtuigen om hun verhaal te doen, en dat is wel nodig. En dat kan bijvoorbeeld wel in een code of in een afsprakennota tussen de twee waarbij het niet de bedoeling is om de kleine garnaal of de slachtoffers zelf aan te pakken, maar dat die informatie moet dienen om het netwerk op te rollen, en niet om het slachtoffer het land uit te zetten. Want daar ben je ook niets mee. Dan ga je op den duur geen slachtoffers meer vinden die nog willen meewerken, en ga je dus dat netwerk gewoon niet kunnen oprollen en niet kunnen blootleggen. Maar de mensenhandelaars zijn zeer, zeer slim en passen zich ook aan, dat zie je. En dus met dat verhuizen van... zodra men voelt dat men risico's loopt, verhuist men. En wat men ook wel doet is – vroeger was dat echt meer uitbuiting- nu zie je al dat men bijvoorbeeld wel zorgt dat de persoon in kwestie er ook iets aan overhoudt, ook betaald wordt. Zodat die ook denkt: 'ja maar, ik ben toch betaald'. Ik vind dat men ook, in geval dat men zelf geen klacht indient, dat dan ook een derde persoon zou moeten kunnen zeggen: 'dit is hier een geval van mensenhandel'. Omdat men soms vrees heeft. Vrees voor zijn familie, of vrees voor spirituele dingen zoals voodoo, of vrees om mishandeld te worden of vrees om ontdekt te worden en dus uitgeleverd te worden. Dus het zou wel, een derde persoon, buitenstaanders, die moeten dat ook kunnen doen.

H: Hartelijk dank voor dit interview.

N: Graag gedaan. Ik stuur u de documenten dan nog door.

H: Vriendelijk bedankt.

2.2.10. Interview Patsy Sörensen

Interview Patsy Sörensen, Payoke

Datum: donderdag 22 mei, 13.00u

H: Kan u kort schetsen in welke omstandigheden Payoke ontstond?

P: Payoke is ontstaan om verschillende redenen. De grootste reden was natuurlijk dat er hier een politiek was in de stad om bepaalde prostituees in een bepaalde straat, namelijk de Keistraat om die te verwijderen. Dus men wilde de vrouwen gewoon oppakken, en ook de klanten. En om dan de panden te doen sluiten voor sociale woningen. Dat is ook zichtbaar, de mensen die toen in op... er zijn heel veel bordelen dan verdwenen, en dan de anderen zijn een aantal jaren later met heel de opkuis hier van de prostitutiebuurt ook verdwenen. Maar dat is het ontstaan. Dat was een onderdeel van het geheel. Ik was hier in de buurt bezig rond kansarmoede met mensen die hier woonden en ik probeerde dat een plek te geven, en de prostituees was daar een onderdeel van.

H: Op welk moment bent u dan beginnen focussen op mensenhandel?

P: Dat was al van in het begin. Dat zat mee in Payoke. In 1987 zijn we begonnen, dan zagen we in 1988 dat meer en meer de buitenlandse vrouwen hier begonnen te verschijnen. Ook de jaren na de Val natuurlijk - Ook ervoor al- info over mensen die van het buitenland kwamen en die hier passeerden, die hier dansten en zo. En dan in 1988-1989, kregen wij de... in 1989 na de val van de Muur, verwittigden ze ons van wat er op komst was, maar dan zaten er hier ook al... hadden we al contacten met de Aziatische vrouwen, Zuid-Amerikaanse en Afrikaanse vrouwen. En dan begonnen wij ons daarmee bezig te houden, begonnen we te luisteren naar de verhalen van de Afrikaanse vrouwen. En ook de Belgische vrouwen verhuurden hun vitrine aan de Afrikaanse vrouwen en dan was daar de focus specifiek van: "hoe kan dat dat iemand uit een stad in Ghana weet hoe ze hier terecht kan in een vitrine?". En dat was mijn eerste vraag: "hoe ben je hier geraakt?". En dan kreeg je de meest uiteenlopende antwoorden natuurlijk. En dan ook de eerste problemen zijn toen begonnen, want één van de vrouwen die hulp vroeg hebben ze achteraf zwaar mishandeld. En dan getoond, van: "dit is het resultaat van uw vragen, stop ermee".

H: Welke rol dienen de opvangcentra volgens u te spelen in de strijd tegen mensenhandel?

P: Onze rol als NGO is vooral mensen bescherming geven, een plek geven en terug hun leven proberen te heroriënteren. En ook dat ze hun verhaal kunnen doen. De belangrijkste reden waarom ik daarmee bezig was, was omdat mensen die iets dergelijks hebben meegemaakt, dat die nergens terecht konden met hun verhaal, omdat ze illegaal waren meestal. Dat is nu minder het geval, nu

zijn veel vrouwen legaal door bijzondere redenen, maar dat was toen wel zo. Ze hadden van alles meegemaakt, ze waren illegaal, ze werden beschouwd als een 'illegaal' en een crimineel. En de belangrijkste rol in die zin was: mensen een plek geven, hun verhaal te laten doen en terug de erkenning te geven dat ze rechten hebben.

H: Is jullie rol veranderd door de jaren heen?

P: Neen.

H: Jullie rol is gelijk gebleven?

P: We hebben natuurlijk... Payoke is anders ontstaan dan de andere centra in België. Wij zijn ontstaan omdat we vonden dat we er iets moesten aan doen zonder geld, zonder middelen. Maar de drive die er hier zit is nog altijd dezelfde. 'Waarom mensenhandel?' is nog altijd hetzelfde doel, je wil mensen die onheus zijn behandeld ondersteunen, en langs de andere kant ook proberen om degenen die aan de basis liggen van deze problemen, om daar ook aan te proberen werken. Ook te bestrijden.

H: U geeft inderdaad aan dat jullie niet door de wetgever zijn opgericht. Toch kwam in 1995 de wet en de oprichting van de twee andere centra. Voelde dit aan als een erkenning voor jullie werk?

P: Ja, natuurlijk. Dus wij zijn in 1992 met iets begonnen - met de 'Payoke-regeling' heette dat toen- dat wij een rustperiode vroegen voor de vrouwen, toen waren het meestal vrouwen. En dan ook een vergunning om hier te zijn. Dat noemde men toen de 'Payoke-regeling'. Die is dan overgegaan in al de wetten, ik moet ze niet uitleggen, je zal ze zelf ondertussen ook wel kennen. Dat was natuurlijk een erkenning voor ons. Dat was een erkenning dat wij, datgene dat ik dacht dat moest gebeuren dat dat juist was. Want het was in het begin niet zo evident. We kregen heel veel tegenwerking van iedereen. Van alle gebied.

H: Jullie worden gefinancierd door de overheid, maar tegelijkertijd moeten jullie ook reageren als dezelfde overheid verkeerd optreedt. Is dit een tegenstrijdige situatie?

P: Neen. In het begin heb ik altijd gezegd: "het is het beste dat we overheidsgeld krijgen". Want om geld te krijgen van derden, moeten we weten dat dat geld zuiver is. Wij werken met overheidsgeld, ook omdat, wanneer een land zichzelf respecteert, dan doet het iets voor de zwaksten, en voor degenen die... Dat is gewoon een evidentie. En het geld dat wij krijgen vanuit de overheid voor ons, dat is een democratisch recht om dan ook, wanneer er iets misgaat, om dat te vertellen. En om te vragen om correctie, om bijsturing. Ik vind daar niets verkeerd aan. Het is niet omdat je geld van de overheid ontvangt, dat je alles moet goedkeuren en niets meer mag zeggen.

H: U voelt zich hierdoor dus niet beperkt in het uiten van kritiek?

P: Neen, totaal niet.

H: Jullie krijgen alsmaar meer slachtoffers. Staan daar financiële middelen tegenover vanuit de overheid?

P: De middelen blijven dezelfde. Voor de slachtoffers-opvang natuurlijk is dat per slachtoffer, dat is dan iets anders geregeld. Onze opdracht om hier te kunnen werken, ons 'werkingsgeld personeel', dat blijft hetzelfde, of wij nu honderd slachtoffers hier begeleiden, of tweehonderd, driehonderd... dat blijft hetzelfde. Dus dat is een probleem (lacht). Dat zie ik als een probleem. En dat wordt dikwijls onderschat. Het opvangen van slachtoffers, dat kost geld. En dat zie ik ook op internationaal vlak, dat de diensten die werken tegen mensenhandel, natuurlijk staat daar iets tegenover. En het is de vraag of men dat altijd wilt blijven doen in de toekomst.

H: Heeft u het gevoel dat jullie als opvangcentrum een waakhond zijn van de overheid?

P: (stille) Neen. Ik zie het niet als een.... Je ziet natuurlijk de trends, en je ziet de evolutie. En dan zie je ook direct wanneer de overheid zou tekort schieten, dat wel. Als een waakhond? Ik zie ons meer als waakhond ten opzichte van wat er gebeurt met de mensen. We moeten natuurlijk zien dat –wanneer de overheid met iets bezig is – dan zien we ook natuurlijk door het gene dat gebeurt rond mensenhandel als er iets misgaat, of bepaalde tekortkomingen. Vroeger vond ik het meer. Ik vind dat het nu... We hebben in België... Je moet natuurlijk in het oog houden dat wij voor het geld dat wij moeten krijgen, dat ook krijgen. Dat zijn wel dingen waarin ze ons niet vergeten. En dat is vooral belangrijk, want het onderwerp staat niet meer zo hoog op de politieke agenda, omdat we ook meer en meer raken aan de economische exploitatie waar je in een totaal ander veld terecht komt. En ik denk dat dát zeer gevoelig ligt. Omdat dat andere sectoren raakt. En ook omdat we heel veel dingen raken die niet zo zichtbaar zijn. En ik heb soms de indruk wanneer de overheid geconfronteerd met zaken waar de mensen niet van wakker liggen, dat ze die ook niet oppikken. "Als je er geen last van hebt, waarom moet je er dan rond werken?". Men doet soms alleen maar iets wanneer het echt brandt. En dat vind ik wel een probleem.

H: Welke zijn volgens u de relevante beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel?

P: Arbeid, justitie, Binnenlandse Zaken, Sociale Zaken. Dat zijn voor mij zowat de vier belangrijkste actoren, waar wij.... ja... een relatie mee hebben, ik zal het zo zeggen.

H: En hoe is die relatie?

P: Die relatie is – dankzij de mensen die op het terrein werken- goed. Er is ook een protocol, men komt geregeld samen, formeel en informeel. En de mensen op het terrein, ja... Het is alleen zo dat wij wel zien dat er verschillen zijn in de landsgedeelten. Dat men er bij bepaalde diensten daar meer op gefocust zijn dan op andere. In deze 'coté' werkt men minder op economische exploitatie dan in Brussel of bijvoorbeeld in Wallonië. Dat zien we wel.

H: Hoe denkt u dat de beleidsactoren tegenover jullie werking staan?

P: Geen idee van.

H: Geen idee?

P: Ik heb er geen idee van. Ja, er zijn er bij die zeer positief zijn, die... Ik denk dat men ons aanvaard heeft. Dat we vroeger meer een '*pain in the ash*' waren (lacht), maar dat we nu wel gewoon een gesprekspartner zijn. Er zijn heel veel mensen toch in het beleid die ons heel graag hebben en die dat ook tonen, ik zal het zo zeggen.

H: Is er sprake geweest van een groei in die relatie?

P: Ja, in het begin was het zeer moeilijk. We zijn begonnen met een gespannen situatie. Van het moment dat we zijn ontstaan was het een gespannen situatie, van in 1987. Er is pas een meer 'relaxé' situatie gekomen na de komst van Koning Boudewijn. Dan is er een grote verandering gekomen, heeft men ons moeten accepteren. Tegen wil en dank, ik zal het zo zeggen. Men heeft ons moeten slikken, men heeft ons moeten verteren. En dat is wel - ook omdat er mensen op het terrein werken die met die materie inzitten- is dat wel gelukt. Het heeft veel te maken met de mensen die werken op het terrein. Het is iets heel persoonlijks, een heel persoonlijk gebeuren.

H: Beleidsactoren en NGO's hebben een verschillende ingesteldheid in de strijd tegen mensenhandel. Onthaalcentra proberen op lange termijn iets te verwezenlijken, terwijl het beleid al te vaak denkt in termen van een regeerperiode. Valt dit te verzoenen?

P: Ik probeer het belang aan te tonen van ook te werken op lange termijn. En zeker bij ons. Wij zien trends. En wanneer er in een ander land iets gebeurt, dan druppelt dat hier ook wel door, of het brengt een complete verschuiving met zich mee. En dat zijn dingen waar de overheid dikwijls niet direct van wakker ligt. Omdat men werkt op korte termijn, met korte uitvoering, en 'scoren'. Terwijl wij meer werken op lange termijn. Wij moeten natuurlijk op korte termijn werken met de slachtoffers die binnenkomen, maar door het geheel, doordat je een overzicht begint te krijgen, zie je dingen die gebeuren op lange termijn. En je ziet trends die terugkomen. En dat is één van de problemen die ik ook internationaal zie... Gisteren zijn we in het buitenland samengekomen rond een project 'datacollectie op Europees vlak', en dan merk je toch heel goed dat het 'waarom' je zou data moeten verzamelen, dat het 'waarom' in de geesten bij mensen anders is. En dat het niet simpel is om op één lijn te geraken. Ik heb daar een bepaalde visie over, andere mensen hebben daar een andere visie over. Er zijn erbij die gewoon zeggen "collecteren, stockeren", er zijn erbij die zeggen "ja, dat is goed beleidsondersteunend", om bepaalde maatregelen te nemen. Maar je kan ook trends aflezen. Ik denk dat wij daar wel gevoelig voor zijn voor dingen die op komst zijn.

H: Hebben jullie een soort signaalfunctie als opvangcentrum?

P: Ja. Dat is ook één van onze doelstellingen, dat wij signalen sturen en beleidssignalen geven, of beleidsvoorstellen maken.

H: De bestrijding van mensenhandel kan worden opgedeeld in de zogenaamde 3 p's. Protection, prevention and prosecution. In welke mate worden jullie bij deze drie fasen betrokken?

P: Preventie is het zo dat we nu betrokken zijn bij het overleg in de stad. Om dingen ook aan te duiden van "dat is aan het gebeuren, daar ga je een probleem mee krijgen" en "hoe kunnen we preventief werken in die zaken?". Dat is meer beleidsondersteunend dan. Wanneer je ziet dat er mensen op komst zijn die beginnen werken in een bepaald circuit en die dan in het zwart werken. Dat is preventie enerzijds. Om de stad te beschermen. Anderzijds om mensen te beschermen, zijn dat voorlichtingscampagnes, naar de scholen gaan. Ik ben vooral bezig ook met het Belgisch leger, ook het buitenlands leger nu. Daar worden we bij betrokken, daar worden we ook gevraagd. Er zijn bepaalde landen die rechtstreeks naar ons kwamen, of de Commissie die ons bevroegt om dingen te doen. Dan *prosecution*, ja, ze hebben onze mensen nodig, onze slachtoffers nodig om eigenlijk een dossier mee samen te stellen, dat moet ergens van komen. Dat is nogal dubbel, omdat wij zien dat we daar nauw bij worden betrokken omdat we slachtoffers opvangen en ook natuurlijk omdat ze een dossier moeten samenstellen. Dus je luistert en je luistert ook natuurlijk naar alles wat er binnenkomt en wat mogelijk ondersteunend zou kunnen zijn. En daarom dat ook die trends zo belangrijk zijn, om die mee te nemen. En *protection*, dat is eigenlijk de doelstelling van Payoke, dat is mensen beschermen. Dat wil zeggen: zorgen dat mensen emanciperen, dat mensen zelfstandig worden, terug een doel geven aan hun leven en hun leven op nieuwe rails zetten. En dat is natuurlijk, daar zijn we mee betrokken met alle diensten, want die diensten geven ons geld om mensen aan te nemen. Dus dat is een wisselwerking.

H: Hoe trachten jullie de standpunten en aanbevelingen van de onthaalcentra over te brengen naar de beleidsactoren?

P: Wij doen dat vooral in samenhang met de twee andere centra. En samen met het Centrum voor Gelijkheid van Kansen. We proberen zoveel mogelijk op één lijn te staan, dat alle neuzen in dezelfde richting staan. Ik denk dat dát ook belangrijk is, want dan wegen we zwaarder.

H: Jullie komen daarvoor samen op de overlegvergaderingen die door het Centrum worden georganiseerd. Hoe verlopen de contacten op dat moment?

P: Die zijn zeer goed. Ja, ja...

H: Jullie kunnen, zoals u zegt, de neuzen in dezelfde richting steken?

P: Ja, dat is het overleg. Dat is niet altijd eenvoudig. Soms hebben mensen een ander idee, of gaan ze een andere richting uit, maar het is in het belang ook om mensen zo goed mogelijk te ondersteunen die we moeten helpen. Ons 'cliënteel' eigenlijk. Dat primeert.

H: Hoe ziet u de rol van het Centrum hierbinnen?

P: De rol van het Centrum is een begeleidende rol en zou ook moeten evalueren. Ze evalueert via hun jaarlijkse rapporten. En die zou vooral ook kunnen beschermend optreden voor ons denk ik. Maar die contacten verlopen ook zeer goed nu. Vroeger hadden wij als centrum meer problemen met het Centrum dan nu bijvoorbeeld. Nu is er een goed overleg, en ook rechtstreekse contacten en zo.

H: Op welke vlakken is een verbeterde samenwerking tussen NGO's noodzakelijk?

P: Bij ons in België? Met alle NGO's?

H: Ja, tussen de opvangcentra en het beleid.

P: De erkende?

H: Ja.

P: Wel ik denk dat er tussen de erkende centra... wij komen geregeld samen, en er is ook heel veel informeel overleg, omdat dat natuurlijk noodzakelijk is voor ons cliënteel. Ik denk dat dát goed is, en het is alleen... er moeten nog momenten ingebouwd worden denk ik 'hoe we ons op de Europese kaart blijven zetten', en dat dat gezamenlijk zou kunnen gebeuren. Of toch in overleg, of een samenwerking. Dat vind ik wel belangrijk, en zeker ook - en dat zou ik ook graag hebben- dat de andere actoren - want er zijn ook heel veel diensten die te maken hebben met slachtoffers van mensenhandel, die niet met ons in contact staan- dat daar ook is jaarlijks een overleg zou moeten komen. Dus met alle NGO's die werken met vluchtelingen, dat er toch eens een contact is met ons, en wij met hen. En dat kan voor elke regio apart georganiseerd worden, maar dat er toch een overleg is per jaar met die mensen om daarover te spreken. Omdat zij mensen hebben die dikwijls ook slachtoffers zijn, maar dat ze die link niet zien. Het is een soort sensibilisering, maar ook een soort van *awareness*, van 'als je dat ziet, die trend, neem contact met ons op'. En dat er toch jaarlijks een overleg is, en dat jaarlijks ook op papier te hebben. Want nu zijn er wel informele contacten, maar dat is toch niet formeel. Ik denk dat dat ook een *push* geeft om naar het beleid toe te zeggen van: "wij hebben slachtoffers bij ons". Onze mensen werken mee met de politie, maar er zijn er ook heel veel die schrik hebben en die niet wensen mee te werken. Wij zien ook de nieuwe tendens van mensen van de Europese Unie die getrouwd zijn en die via allerlei middelen, verplicht, schijnhuwelijken, en die ook daarin zitten. Die er niet uitkunnen omdat ze documenten hebben en schrik hebben om die documenten te verliezen. Dat zijn dingen die je moet bespreken vind ik. Dat zijn eigenlijk dingen die ik graag zou zien gebeuren.

H: Zijn er ook pistes die tussen de opvangcentra en de beleidsvormers die voor verbetering vatbaar zijn?

P: Ik vind nu dat wij ook zouden moeten kunnen aanwezig zijn in het overleg van zo'n netwerk van het beleid, de naam ontsnapt me. Dat we daar ook mee zouden kunnen aanwezig zijn. Er is iemand van het Centrum aanwezig, maar ik vind dat wij ook moeten kunnen aanwezig zijn.

H: Ja, zij vertegenwoordigen jullie daar?

P: Ja, maar ik heb daar heel weinig feedback van. Te weinig. En ik denk dat het nuttig is dat wij daarbij aanwezig zijn. Als observator eventueel als ze niet willen dat we daar iets zeggen. Maar toch wel dat dat iets meer formeel is.

H: Uit een aantal jaarverslagen kon ik afleiden dat bepaalde diensten nogal ongelovig staan tegenover het belang of de doeltreffendheid van het werk van jullie werk. Is daar verandering in gekomen?

P: Ik denk dat wel. Ik heb niet de indruk dat, als ik de hoeveelheid van vragen zie die naar ons gestuurd worden van diensten en van mensen... Ja, ik denk dat ze nogal vonden dat wij... ja... dat is misschien ook door de manier waarop wij hebben gewerkt. Wij werken niet op een traditionele manier als een overheidsdienst. En dat is voor veel mensen 'bangelijk'. Omdat ze dat niet herkennen. Ze herkennen het systeem niet in ons. En dat was natuurlijk ook wel, ik wou niet werken zoals het systeem omdat het systeem toen faalde en niet werkte. En daarom wou ik het op een andere manier doen. En ik denk dat dát nu wel aanvaard is. En ook bij de politiediensten.

H: Inderdaad de politie. Hoe gebeurt de praktische samenwerking met hen eenmaal jullie te maken krijgen met een slachtoffer van mensenhandel?

P: Wanneer zij te maken krijgen met een slachtoffer, het eerste wat ze doen is ons opbellen. Wij worden daar direct bij betrokken. Men merkt het niet bij alle diensten, omdat niet alle politiediensten de link hebben van 'dat zou mogelijk een slachtoffer kunnen zijn'? Het is eigenlijk, het hangt ervan af hoe zij hun vragen formuleren naar het slachtoffer toe, of 'potentieel slachtoffer'. Daar kan nog wel verbetering in komen vind ik. Wij werken wel met de mensen samen die werkelijk al jaar en dag met ons werken, maar politiediensten vernieuwen, en er zijn mensen die weggaan en zo. En in de nieuwe agenten, daar moet je heel wat blijven in investeren. Niet alleen bij de politiediensten, ook bij de parketten, bij de rechters. En ik denk... wij geven zoveel training in het buitenland aan rechters en procureurs. En dan denk ik: in België en de Europese Unie is dat een tekort. Wij doen het wel in derde landen, maar eigenlijk in Europa...

H: ... worden jullie onvoldoende betrokken bij de vorming?

P: Ja. Dat is één van mijn minpunten vind ik. Ik vind dat wij niet voldoende betrokken worden om direct contact te hebben om dingen uit te leggen.

H: Bestaat het gevaar dat, indien jullie te nauwe banden krijgen met beleidsvormers, jullie onafhankelijkheid in gevaar komt?

P: Neen. Ik heb daar helemaal geen schrik van. Het is wel zo dat veel mensen schrik hebben om hun job te verliezen wanneer ze te kritisch zijn en dingen in vraag stellen. Maar ik denk dat die

situatie compleet over is. Ik heb soms wel het gevoel dat mensen, en bij ons ook, mensen bij Payoke, zo denken van: "oei, je mag niet op hun tenen trappen, want...". Maar ik vind niet, je moet de mensen niet op de tenen trappen, maar je moet gewoon zeggen wat de feiten zijn. En dat is goed bedoeld, dat is niet tegen de mensen. Dat is om bepaalde dingen recht te zetten of in betere banen te leiden. Ik heb niet de indruk dat het eigenlijk... ik geloof niet... . Het is dikwijls zo natuurlijk, dat mensen lange tenen hebben wanneer ze denken dat ze goed doen, en niet goed doen. Ik heb dikwijls de indruk dat wanneer ik bijvoorbeeld iets zeg, dat mensen op hun tenen getrapt zijn. Ik heb heel dikwijls die indruk. Ik voel dat. Maar nu ga ik daar vlak op af en zeg ik "wat is er? Zint het je niet wat ik heb gezegd? Leg is uit waarom?". Ik heb het geleerd om kort op de bal te spelen. Of korter dan vroeger. Vroeger zou ik zeggen van: "Foert, dat trek ik mijzelf niet aan". En dat ik nu denk: "ik zal dat maar rechtzetten". Ik heb de indruk dat wanneer je ziet dat je op lange tenen hebt getrapt of men dingen verkeerd heeft geïnterpreteerd, door de snelheid van alles, dan is het beter om direct te communiceren.

H: In relatie tot mensenhandel wordt vaak gesproken over een 'multidisciplinaire aanpak'. Wat betekent deze term voor u?

P: Dat je op alle terreinen tegelijk moet werken. Je moet eigenlijk een soort octopus zijn op dit gebied, zodanig dat je... het is niet alleen Bed & Breakfast... je moet ook met je cliënt op alle vlakken tegelijkertijd kunnen werken. Het is niet enkel justitie, het is niet enkel sociaal, het heeft allemaal een relatie met elkaar. Het is niet alleen armoedebestrijding, het zijn bepaalde symptomen die je moet bestrijden, het is rond ontwikkelingssamenwerking. Je moet het allemaal bestrijken eigenlijk. En je moet het multidisciplinair aanpakken, onder andere preventief, ondersteunend en bestrijdend. Je kan het ene niet uitsluiten met het andere. En er komen nog meer actoren bij tegenwoordig. We hebben het probleem nu toch met mensen die psychisch ziek zijn na hetgeen ze hebben meegemaakt, en daar zijn nog tekorten. Dus we moeten daarop werken. En dan merk je direct dat in heel dat gebied veel te weinig geld is. Wanneer je daarmee geconfronteerd wordt, dan merk je dat. En dan denk ik: ja... dan zie je dat sommige mensen vastgegroeid zijn in hun vak uiteindelijk en het dan pakken zoals het is. Ik vind soms, en dat is het spijtige, dat sommige mensen heel vlug berusten in "het is nu eenmaal zo". Ik denk dat je de kracht van mensen moet ontplooiën wanneer ze zichzelf onderschatten, want ze kunnen meer verzetten. Het is belangrijk welke steen je verzet in een rivier. Want dat kan de hoop helemaal veranderen. En sommige mensen zijn daar precies gelouterd in van "ik zal mijn tijd wel doen". En dat vind ik wel lastig. Dus die multidisciplinaire aanpak is nodig. Maar je moet ook creatief blijven om dat goed te kunnen aanpakken. Want wij werken met allemaal verschillende nationaliteiten en verschillende culturen, verschillende talen. En iedere cultuur spreekt op zijn eigen manier. En dat is ook zo: je hebt geen eenheidsworst.

H: Dus de multidisciplinaire aanpak is nog niet in zijn geheel verwezenlijkt tot hiertoe?

P: Ik zie nu dat er een tekort is onder andere rond de mensen met een psychose. Daar kan nog heel wat ontwikkeld in worden. En dat is nu één van de projecten die ik probeer te ontwikkelen.

H: Om nog even terug te komen op de coördinerende taak van het Centrum: doen jullie systematisch beroep op het CGKR wanneer jullie een probleem ondervinden op het terrein?

P: Neen. Neen, ik heb niet de indruk dat wij systematisch beroep doen op hen. We proberen eerst vooral zelf uit te zoeken met onze actoren die we kennen hoe we het probleem kunnen oplossen. En dan kunnen we wel het probleem 'melden'. Zo van: "zo,zo en zo, en daar zit iets mis en daar moet aan gewerkt worden". Want zij zouden daar een rol kunnen in spelen, maar ja, het gaat ook over de snelheid. Maar het zijn wel dingen vind ik dat we zouden moeten melden. We moeten dat zetten in ons jaarrapport, die grote problemen, en soms vergeet je dat dan, omdat je... Je moet echt een duizendpoot zijn. Je moet werkelijk... wij zijn momenteel met zoveel zaken bezig, hier ook, en Pag-Asa zal dat ook doen, en Sürya zal dat ook doen. Je hebt een rode draad daarin, in die lijn, maar we zijn allemaal kleine teams en dan denk je ook "ja, de problemen worden er niet gemakkelijker op, de dossiers worden complexer". Je ziet ook dat het onderzoek dat moet gevoerd worden, dat men dat niet altijd doet omdat dat veel geld kost. Dus je zit met heel veel belemmeringen, heel veel obstakels.

H: Heeft u vertrouwen in het feit dat Centrum jullie coördineert?

P: Ik denk dat we elkaar goed moeten opvolgen. Ik vertrouw in de mensen die erin werken en zij kunnen ook niet alles doen. Ik denk dat ze op dat gebied een beetje te onderbemand zijn om het echt goed te kunnen opvolgen. Ik denk dat wel. Ik heb vertrouwen in de mensen die er werken, die zijn schitterend, wij hebben daar een heel goed contact mee. Maar ik... ik denk dat we het gewoon samen moeten doen. Dat we niet kunnen zeggen van: "doen jullie maar". Ik denk dat wij onze rol te spelen hebben en dat we dat samen kunnen doen als het erop aankomt.

H: Het Centrum heeft enkel een adviserende functie. Vindt u dat deze moet worden uitgebreid?

P: Ik weet niet of dat mogelijk is in hun opdracht. Ik heb er geen idee van. Ik vind dat wij genoeg moeten kunnen wegen als centrum met onze lange ervaring om te kunnen wegen op het beleid. Tot hiertoe hebben we dat gekund. Tot hiertoe hebben we goed kunnen lobbyen en dingen kunnen verwezenlijken, zonder dat men zelfs altijd weet waar het vandaan komt. Gewoon om bij de mensen, de politici een beeld te creëren van "dat zou je moeten doen". Ik heb de indruk dat je werkelijk mensen moet kunnen bereiken, je moet mensen kunnen betrekken, zodanig dat ze mee bezielde zijn. En zodanig dat ze ook zien wat er moet gebeuren. Dat ze zich mee betrokken voelen, dat het niet, mijn uitdrukking is 'made from plastic', dat het niet artificieel is. Het gaat over mensen, politici zijn ook mensen. Ik heb dat zelf ook ervaren als politieker, nu ex-politieker, dat je je moet kunnen inleven in iets. Je moet ook weten "kan ik hier een rol in spelen?". En je moet doseren natuurlijk. Want er is zoveel...

H: Ja, u heeft inderdaad zelf ervaring als politica. Hoe was het om aan de andere kant te staan? Merkte u de grote verschillen?

P: Ja. En dat vind ik wel nuttig; je merkt hoe moeilijk een besluitvorming tot stand komt. Je merkt: de weg van de democratie is heel lang. En dat er dan heel veel partners moeten gevraagd worden

vooreer men tot een besluit kan komen. Ik heb het gemerkt op lokaal vlak, als ik schepen was. Ik heb het gemerkt op Europees vlak, om met al die landen, met allemaal andere achtergronden, andere dingen in gedachten, tot een lijn te komen. En ik heb dan ook geduld gevraagd aan de mensen op het terrein. Dus ik heb de twee wegen gezien: ik heb de NGO-werking gezien, ik heb anderzijds dan gezien hoe de politiek tot stand komt, de ongedurigheid bij NGO's en dan het moeizaam stap-bij-stap-proces om dan tot iets te komen. Dat dat een minimum wordt, maar dat je al heel blij mag zijn dat je dat minimum hebt. En dat is wel nuttig geweest vind ik, om te zien dat het, ja, je moet dat politiek allemaal ook kunnen verkopen. En je bent met iets bezig, en je bent er vol vuur over en in volle vlam, maar dat is niet zo bij de andere kant misschien. Die hebben andere doelen. Maar ik heb ook wel gezien hoe nuttig het is, het is daarmee dat ik met politiek ben begonnen, om het zelf te doen, omdat toch niemand luisterde. Dus daarom wou ik politiek doen. Om zelf die dingen te veranderen: rond prostitutiebeleid, rond mensenhandel, om het internationaal op de kaart te zetten. En dan dacht ik "ik zal het maar beter zelf doen".

H: En waarom heeft u dan toch beslist om terug te komen?

P: Ik had geen partij (lacht). Dat is één van de belangrijkste, neen, dé belangrijkste reden. Ik voel mij, ja, dat heeft misschien te maken met mijn verleden als schilder en zo en ik ben nogal individueel ingesteld. Ik ben ingesteld individueel én in groep. Ik sprak altijd over "wij, wij, wij". Maar aan de andere kant, als ik echt niet akkoord was met iets kon ik heel moeilijk meegaan. Ik denk: langs de ene kant ben ik heel solidair en wil ik tot een compromis, tot een consensus komen, maar anderzijds waren er een aantal dingen die botsten en waar ik dan toch moeilijk tot een consensus kon komen. En ik denk, politiek lag voor mij moeilijk omdat ik bepaalde politieke standpunten moest verdedigen terwijl ik er niet achterstond. En dan eigenlijk, ik was ook meer bezig met mensenhandel. Je moet als politiker, zeker in het Europees Parlement, moet je met tien andere dingen ook bezig zijn waar je evenveel belang aan moet hechten. En telkens werd ik overbevraagd rond mensenhandel. Dus dat was mijn *core-group* eigenlijk. En dan ben je full-time politiker als job... Dus... En ik had geen politieke partij, dus kan je ook moeilijk opkomen als je geen politieke partij hebt. Ook niet als je niet gevraagd wordt. En dan, ik moet zeggen, ik heb ongeveer twintig jaar politiek gedaan, dat is meer dan genoeg. En nu, hetgeen ik hier doe, en ook internationaal, ik heb de 'chance' om ook in een aantal internationale netwerken te zitten, dat is goed.

H: Zit je in die internationale netwerken als NGO?

P: Meestal wordt ik uitgenodigd als persoon met de lange ervaring, en dan met Payoke. Dikwijls ben ik als naam uitgenodigd, of als Payoke.

H: Jullie pleiten voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie. Hoe zien jullie dit juist?

P: Dat had te maken met het fenomeen ook dat een gedragscode met de overheid, wanneer men bepaalde firma's in dienst neemt, wanneer men persoonlijk ook mensen voor zich laat werken, als je in een overheidsfunctie zit, dat je dan aan *fair trade* doet op dat gebied. De gedragscode ook vanuit het leger bijvoorbeeld, wanneer het leger missies doet, dat zij een gedragscode ondertekenen. Maar dus in die zin dat je ook een gedragscode onderling hebt van elkaar ook respecteren, en van elkaar ook te begrijpen. Wij, langs onze kant de overheid begrijpen, de overheid die ons moet begrijpen. Maar het gaat ook over mensen aannemen, met mensen omgaan, en je proberen in te leven in de situaties.

H: Is dat iets dat moet neergeschreven worden?

P: Ja, ik vind dat dat iets is dat moet neergeschreven worden, en ondertekend worden, dat mag niet mondeling. En dat is op veel gebieden. Die gedragscodes, je kan daarbij natuurlijk gaan tot in het oneindige, maar het is vooral, niet alleen symbolisch, maar ook in de praktijk: wanneer wij werken bijvoorbeeld met mensen van de Europese Unie, dat die mensen bijvoorbeeld geen zwartwerkers aannemen. Dat zij bijvoorbeeld geen fraude plegen. Wij moeten transparant zijn met onze boekhouding, dan moeten zij ook transparant zijn met hun boekhouding. Wanneer zij pretenderen op eraan te werken... het zijn die dingen allemaal, zo van dat je toch een klik hebt in je hoofd van, elke dag opnieuw, "doe ik het wel goed ten opzichte van derden?".

H: Wil u dat omdat er momenteel problemen bestaan op dit vlak? Omdat u het gevoel heeft dat de wederzijdse samenwerking toch niet zo 'wederzijds' is?

P: Neen, het heeft er meer mee te maken dat mensen soms vergeten waarmee ze bezig zijn. En dat men daar niet meer bij stilstaat. En dat men er soms niet... ik heb dat zelf ervaren in de Europese Unie die mensen in dienst nemen in het zwart, en dan denk ik "waarom? Waarom stel je je daar geen vragen bij? Die man die bij u komt werken, of kuisen... Hoe behandel je je eigen personeel?". Dat was als parlementair toen zo, maar dat is op vele gebieden. Dat is gewoon eigenlijk een klik in je hoofd "ben ik wel eerlijk?". Dat gaat rond boekhoudingen, dat gaat rond alles. En het is vooral ook rond eerlijke samenwerking. *Not hidden agenda's*. En wij voelen ook op dit terrein dat er heel veel mensen zijn die dingen voor zich houden. Er is zoveel werk op dit terrein, er zijn zoveel jobs voor iedereen dat dat zou moeten eerlijk gebeuren. Dat is meer een filosofisch 'ding' denk ik. Maar ik merk dat en dat stoort mij ook dikwijls op bepaalde internationale conferenties: er zijn veel grote woorden, veel 'blablabla'. Men doet heel veel aan *broken window theory*: het is opgelost en het is klaar, maar men gaat te weinig in de diepte omdat men schrik heeft om te zien wat er nog is. En ik vind dat men daar soms even bij moet stilstaan bij die dingen. Nu zijn er veel andere feiten, andere trends. Men moet erbij stilstaan: Hoe komt dat? Wat scheelt er nu eigenlijk? En ook naar de landen toe gaan, van 'hoe komt dat?'. Ik vind dat daar meer rond gewerkt moet worden. En dat bepaalde landen zeggen "we gaan er iets voor doen". Dat het niet enkel is omdat het op papier staat, dat het dan uiteindelijk ook gebeurt. Dus de implementatie van alles, dat dát er ook moet zijn. En daar schort het soms vind ik. Als je gewoon de vraag stelt: "hoeveel slachtoffers heb je een statuut gegeven in de landen van Europa?", ik denk dat je dan zou schrikken. Maar dat staat allemaal wel schoon op papier. Ze hebben ronkende verklaringen. En als

je dan ziet op terrein hoeveel mensen er afzien, niet geraken tot bij politiediensten, niet behoorlijk behandeld worden, dat organisaties moeten knokken voor geld. Zelfs in België moeten wij zien: geraken wij elk jaar wel aan ons geld? Dat is nu wel goed, maar stel je voor dat de politiek verandert hier in België. Men kan alles met de knop zo omdraaien. Elke tekst die tot nu toe ondertekend is, kan men zo laten verdwijnen. En daarom moet je altijd alert zijn en moet je het niet opgeven vind ik. Je moet altijd blijven wakker zijn.

H: En vandaar de nood aan een geschreven document...

P: Ja, dingen die toch op papier staan, en waarvan je op tijd en stond kan zeggen van "doen we dat nu wel? Kijken we voldoende in de spiegel om te zien van: wat we doen, doen we dat goed?". Die evaluatie, die eerlijkheid moet er kunnen zijn. Daarom speelt het Centrum daar een belangrijke rol in met hun nationale rapportage om toch een 'prik' te geven van... ik vind dat niet verkeerd, daar moeten diensten niet voor op hun tenen getrapt zijn. Dat kan ook naar ons toe zijn. Wij moeten niet berusten in 'cho, wij zijn zo goed...'. Neen, want vandaag zitten we met dat probleem, en morgen zitten we met dat nieuwe probleem, en we moeten eruit geraken. Dat is mijn simpel ding. Ik denk... ik werk nog altijd vanuit mijn buik. Ik probeer mijn buik en mijn verstand zo in één ding te krijgen: zeer rationeel te zijn, en langs de andere kant zeer ongedurig te blijven. Ongeduldig voor de dingen die gebeuren. Ik heb het geluk, met al die jaren, dat we heel veel info binnen krijgen, dat je vele dingen ziet komen. Soms te vroeg.

H: Denkt u dat jullie, omwille van de ervaring, het soms makkelijker hebben dan de twee andere centra?

P: Ik weet niet... Ik denk: wij hebben een rugzak mee. Wij zijn begonnen met prostitutie, die vrouwen, heel dat project, dan die jongeren, we hebben een globaal beeld. Er zijn nog maar een aantal mensen die tien jaar of langer hier werken, die weten hoe het ongeveer is gelopen. De mensen van de Raad van Bestuur gelukkig weten van in het begin hoe de evolutie is gegaan. Ik weet 'wie wie' is op het terrein, ook internationaal. En dat maakt dat we gemakkelijk flexibel zijn en zeer creatief kunnen zijn, en ook kunnen oplossingen zoeken. En wanneer je begint vanuit de overheid, dat is een andere opstelling. Dan verwacht je dat de overheid ook dingen terug doet. Wij hebben nooit verwacht dat de overheid voor ons iets zou doen. Wij hebben altijd het gevoel van 'we moeten ervoor knokken, we moeten ervoor gaan en we moeten ook bewijzen 'waarom?'. Ik vind dat je dat moet bewijzen 'waarom?'. Als de overheid iets creëert, moet de overheid bewijzen 'waarom'. Dat is het verschil vind ik. En dat is anders bij ons dan bij de anderen, denk ik. En ja, ik heb ook heel veel mensen zien ontstaan in deze wereld die slecht zijn. Criminelen en mensenhandelaars. En je ziet die tendensen, je ziet ook de dingen terug komen. Dat maakt het plezanter, maar ook heel vermoeiend. En ook natuurlijk goed, je ziet ze terugkomen, je herkent ze. Ze hebben een andere naam ondertussen, een ander voorkomen soms of een andere firma achter hun naam... Maar dat maakt het ook wel 'geestig'. We hebben veel jonge mensen ook die een andere input hebben, ook internationaal. Maar dat maakt het wel... ik vind het ook wel belangrijk: we hebben een hele groep van mensen rondom ons die niet allemaal uit dezelfde richting komen. Het zijn allemaal geen sociale werkers of uit de wereld van de criminologie, maar er zijn ook

filosofen die bij ons zitten, kunstenaars. Mensen met dubbele achtergronden. Bij mij is dat ook zo. Ik kom enerzijds uit de kunstwereld. Mensen die totaal allemaal verschillen. Maar wij krijgen ook jonge studenten economie, wat in dit gegeven heel belangrijk is. Het is niet enkel sociaal of op gebied van justitie, maar het is ook economisch. En dat is natuurlijk... en daarin die link vinden, dat is dat multidisciplinaire dan weer dat anders wordt uitgebouwd, en dat vind ik wel belangrijk. Maar de hoofdmoot vind ik nog altijd; het gaat om slechte mensen die andere mensen misbruiken. Het is niet alleen armoede die de grote drijfveer is. Het is mensen die gewoon mensen misbruiken. Om geld te verdienen. Er zijn een aantal Europese netwerken nu die ik denk dat nuttig zijn. Dat is belangrijk, een goed netwerk waar mensen elkaar kennen, als er echt een nood is. En ik zeg het, de factor die in heel het verhaal een rode draad speelt is dat is het Paleis. Dat is ook zo vreemd ten opzichte van andere landen natuurlijk. Als ik dat vertel in andere landen "het Koninklijk Paleis, als er iets is, en ik weet het niet meer, dan bel ik naar het Paleis". Dat is zo precies van... (lacht)

Ik zou eerder naar het Paleis bellen dan naar het Centrum voor Gelijkheid van Kansen om mijn verhaal te doen. Dus dat is ook zo vreemd natuurlijk. Maar dat komt ook omdat zij ooit, in de grootste nood dat we zaten, daar stonden. En dat is wel het leuke. Zo van: zij zijn zo de, de...

H: De rots in de branding?

P: Ja, ja, en dat is ook heel vreemd. Dat is ons pluspunt natuurlijk hé. Dat die factor daar nog eens bijkomt. Ik blijf dat ook zeggen in het buitenland: "om verder te kunnen werken op dit terrein heb je drie dingen nodig. Je hebt een moreel gezag nodig in een land, iemand die dat uitstraalt, en die boven politici staat. Je hebt misschien een aantal onderzoeksjournalisten nodig die dingen naar boven durven brengen. Die vrij durven spreken, dus de vrijheid van de pers heb je nodig. En je hebt mensen nodig op het terrein die misschien een beetje gek zijn omdat ze eraan begonnen zijn (lacht). Daar beschouw ik mijzelf bij. En die eigenlijk geen schrik hebben om klop te krijgen. Je hebt die drie gekke zaken nodig. Die wisselwerking heb je nodig. Mensen die werken aan de basis, erboven en er tussenin. En die dat kunnen linken. En dat is denk ik een *succes-story* dan. Ik doe dat nog. Politie mensen meenemen, informeel, om te laten zien van hoe dat werkt op het terrein. Hoe dat zit, hoe landen 'rieken'. Dat vind ik heel belangrijk.

H: Heel hartelijk bedankt voor het gesprek.

P: Graag gedaan.

2.2.11. Interview Tim Van Eester

Interview Tim Van Eester: sectie zeden/mensenhandel van de lokale
recherche van de politie Antwerpen. Rechercheur OGP
Teamleider LR/ZMS
Datum: 3 juni 2008

H: Er is altijd veel onduidelijkheid geweest rond de term mensenhandel. Wat houdt het begrip volgens u in?

T: De term mensenhandel in principe wij gaan altijd hanteren hetgeen dat ik weet niet of dat je het Palermo protocol van de Verenigde Naties kent? Dat dekt bij ons de lading. België heeft het verdrag ook eigenlijk de definities en wetgeving opgenomen, dus eigenlijk, al hetgeen dat in die definitie staat, gaan wij ook beschouwen als dat. Dus dat wil ook zeggen dat dat vrij ruim is. Dus al hetgeen dat maar te maken kan hebben met exploitatie met bedreiging, met het gebrek aan wil om ergens naartoe te gaan, eigenlijk het aspect *trafficking* zoals men dat in het Engels zegt, dat hoort bij ons eigenlijk bij de term mensenhandel. Dus dat gaat vrij ver. Men gaat eigenlijk eerst meer onderliggende misdrijven kunnen vaststellen, terwijl je pas nadien de term mensenhandel kan gaan gebruiken. Mensenhandel is weliswaar een eng begrip. Je hebt wel de definitie, maar hetgeen wij wel zien is dat voor politie en het parket niet evident is om er die definitie te gaan opplakken. Want iedereen spreekt wel over mensenhandel. Maar als je gaat vragen 'wat is mensenhandel?'. Wel eigenlijk alles wat de lading denkt. En als je mij nu gaat vragen 'wat is die definitie?', wel ik zou het ook moeten gaan opzoeken. Dus uiteindelijk... maar wij verwijzen eigenlijk altijd wel terug naar die definitie. Als je wil zoek ik ze even op.

H: Geen probleem. Wanneer is het besef ontstaan bij de lokale politie dat er moest worden opgetreden tegen mensenhandel?

T: Ik zit hier zelf vanaf 2000, en mijns inziens, bij de meeste heeft dat altijd bestaan. Het is duidelijk gewoon een vorm van exploitatie van iemand anders. Nu het heeft zichzelf voor het eerst gemanifesteerd binnen het aspect van exploitatie van prostitutie, en wanneer er voor ons in Antwerpen het eigenlijk echt acuut is beginnen worden, en dan hangt dat voor een groot stuk af van de gerechtelijke maar ook de bestuurlijke autoriteit, dus vanaf er een overlast is gerechtelijk, dat je daar een stijging krijgt van feiten, en het heeft in België gepiekt, want je moet natuurlijk ook het onderscheid tussen mensensmokkel en mensenhandel. Smokkel bestaat al veel langer, uiteindelijk zijn dat economische vluchtelingen voor een groot stuk. Maar de exploitatie in prostitutie heeft hier eigenlijk een hoogtepunt gekend op het moment dat de Balkancrisis is uitgebroken. Ook eigenlijk iets vroeger, met de val van het Ijzeren Gordijn. Dan is eigenlijk heel

die beweging op gang gekomen. En we zien dat niet alleen naar exploitatie door prostitutie, maar ook door kinderpornografie bijvoorbeeld. Uiteindelijk als dat IJzeren gordijn is gevallen, zien we daar vrij snel dat mensen van de andere kant in het Oosten blijkbaar in het Westen blijkbaar een markt zien en daar heel snel op inspelen en daar ook een hele tijd zijn mee kunnen weggkomen. Vooraleer dat hele apparaat op poten is gezet. Als je het gerechtelijk apparaat gaat bekijken: ok, we hebben hier een probleem, we gaan dat analyseren, een actieplan enzovoort, dan zijn we wel een paar jaar verder. En dan is het pas beginnen dagen tegen '94-'95 voor ons als politie. Maar dat is dan nog wel iets voor mijn tijd dan. Maar als je kijkt naar '99, 2000, 2001, dan binnen het prostitutie gebeuren in Antwerpen dan, zaten wij toch met 1,2,3, afrekeningen, moorden, binnen dat kader op een week, op eigenlijk een vrij kleine zone binnen een beperkte groep. Dus dan is het eigenlijk toch wel wat cruciaal beginnen worden. Er is daar ook niet alleen voor Antwerpen, maar ook nationaal, is dat in het nationaal veiligheidsplan ingeschreven, en het zit er nog altijd in. Nu, wat betreft Antwerpen, niet meer. De mensenhandel staat voor Antwerpen niet meer in het nationaal veiligheidsplan. Omdat langs de ene kant: de overlast is weg. De toestand nu in het prostitutiekwartier, de gedoogzone eigenlijk is beheersbaar. Dus nu is dat beheersbaar. Qua feiten, er zijn ook niet zoveel feiten niet meer. Dat is statistisch aan te tonen. Natuurlijk, nu is die discussie aan het komen van: wat is het nu? Zit het niet meer in de statistieken omdat het er niet meer is of omdat men het niet meer ziet? En dan gaat men natuurlijk wel wat tegenstrijdige belangen gaan krijgen, waar we eigenlijk puur werken op het geen we zien, hetgeen we binnen krijgen, dus eigenlijk reactief zijn op situaties, eigenlijk gewoon gerechtelijk onderzoek, bestuurlijke autoriteiten in hun 'rayon': wat zien we? Zijn er klachten, is daar overlast, is dat beheersbaar? En blijkbaar is dat allemaal toch wel wat gezakt. Nu, voor een NGO wiens subsidies afhangen van het aantal slachtoffers dat ze opvangen, is dat wel een ander probleem. En dat is mijns inziens een van de grootste ruis op de communicatie tussen zowel politie en parket als parket naar NGO's toe. Het is eigenlijk het feit van verschillende agenda's hebben. Waar wij eigenlijk apolitek zijn, daar ook geen verdienste bij hebben, plus ook nog gebonden zijn aan bepaalde beroepsgeheimen. Als je naar het parket kijkt, dat is wettelijk niet in staat om bepaalde standpunten te gaan innemen. Die zijn neutraal. Terwijl een NGO, die kan dat perfect wel. Die kan perfect een lentefeest organiseren, die kunnen perfect een meeting organiseren of een jubileum vieren, en daar met hele powerpoints afkomen, en daar bepaalde visies en toekomstperspectieven geven. Dus dat gaat wel. En als je dan natuurlijk... pas op, want die relatie is goed hoor, dat is geen enkel probleem, maar je moet er dan altijd rekening mee houden dat de mensen die in zo'n NGO zitten, zeker naar de verantwoordelijken en de leiding toe, degenen die nog achter de schermen zitten... dan heb ik het niet over de mensen die op het terrein zelf werken, de vrijwilligers, de begeleiders, maar de verantwoordelijken zelf: wat is die hun agenda? Is dat een politiek geïnspireerde agenda? Is de bedoeling daarvan zoveel mogelijk te gaan netwerken om ergens anders dingen te gaan doen? Ja, het is er *tout court*. Het grootste voorbeeld zit hier bij ons natuurlijk bij Payoke. Maar is dat slecht, heeft dat voordelen, heeft dat nadelen? Beide. Want uiteindelijk, met zo'n organisatie is het: onbekend maakt onbemind. Dus uiteindelijk, door die verschillende agenda's of die andere agendapunten die wij hebben, is men er wel in geslaagd om bijvoorbeeld 'slachtoffer mensenhandel' in de wet te laten opnemen, en die een statuut te gaan geven. Dat is eigenlijk de verdienste van Patsy Sörensen. Door haar politieke contacten, door... maar dan heb je natuurlijk wel af en toe het probleem daarin dat je om bepaalde zaken te

bekomen – nu was de discussie bijvoorbeeld of ze al dan niet mogen blijven op die locatie – die mensen kunnen daar een goed standpunt innemen. Als wij nu in dit gebouw, ik zit hier ook graag, maar als ze morgen tegen ons zeggen: jongens, we gaan nu verhuizen... ik kan niet ergens een politiek standpunt gaan innemen en ergens op één of andere vergadering gaan zeggen van: 'je wil ons daar weg want we doen ons werk niet goed, en we zijn de luis in de pels'... wij kunnen dat niet. Dus wij moeten ook altijd passief wachten. Wij kunnen niet op eigen initiatief naar de pers stappen, wij kunnen daar geen houding in pakken. En die andere partij, die NGO die weet dat. Dus als je iets nodig hebt kan je perfect uithalen naar die kant, zonder dat daar een reactie op komt, want men kan geen standpunt innemen. En een procureur of een burgemeester gaan dat zelden doen, omdat dat ook allemaal maar kleine zaken zijn, die gaan nooit een standpunt gaan innemen naar daar toe. Die zeggen ook van 'ja, bon, wij zijn wettelijk en reglementair niet in staat om daarop te gaan reageren'. Een goed voorbeeld daarvan is: vorig jaar zat men op een bepaald punt 'slachtoffers mensenhandel' maar op een paar. Dat waren maar een aantal personen. Nu, ofwel zijn we heel goed bezig, en dat is voor een stuk ook wel zo, maar is daar een mindere nood aan opvang. Maar natuurlijk, als daar geen nood aan opvang is, wat is dan de bestaansreden? Ik ga heel kort door de bocht nu wel hoor, want het is iets ingewikkelder dan dat. Maar dan is het natuurlijk heel gemakkelijk om nog eens terug te gaan uithalen en zeggen van 'ja maar, ik zie hier overal mensenhandel en Albanen en slachtoffers en gesmokkelde personen terechtkomen... dus het is er allemaal nog wel, maar men doet er niets aan.'. Het gerecht is veel te laks en de politie is veel te laks. Nu voor ons valt dat nogal heel goed mee. Ons durven ze niet zo heel goed aan te vallen omdat wij toch nog iets meer mogelijkheden hebben om te gaan reageren. Terwijl het parket, ja, dat heeft helemaal geen mogelijkheid om daar een standpunt te gaan innemen. En dan kan je natuurlijk wel gaan zeggen: ja, maar het is niet omdat er geen zijn. Men wilt er niet meer op werken. En dat is dus de schuld van het parket. Al die ogen zijn daarop gericht en dus dat parket die gaan daar geen standpunt in inpakken. Maar dat is eigenlijk zo een beetje de moeilijkheid met de communicatie naar daar toe puur omdat je met de verschillende agenda's zit, je hebt niet dezelfde wapens waarmee je moet gaan, 'vechten' is misschien niet het juiste woord, want uiteindelijk. Er zijn ook nog wel een aantal dingen, maar dat heb ik ook maar recentelijk gezien. Ik had altijd gedacht dat, omdat we al zo lang met elkaar bezig zijn, regelmatig zitten we samen op vergaderingen, informele contacten, enzovoort. En toch heb ik recentelijk gemerkt dat er bijvoorbeeld over heel dat concept 'gerechtelijk onderzoek' van daders bij NGO's, in dit geval dan Payoke, eigenlijk kennis of inzicht is van: 'wij leveren als NGO na de eerste opvang een slachtoffer naar de politiediensten. Met dat verhaal, daar zitten alle elementen in, perfect om een opsporingsonderzoek op te starten, dat gebeurt ook, maar tijdens dat opsporingsonderzoek blijkt dat dat verhaal toch allemaal niet zo 'dat' is, en eigenlijk dat men daar serieuze vraagtekens bij kan stellen bij al die elementen in die verklaring. Waar uiteindelijk een parket of een onderzoeksrechter terecht gaat zeggen van: 'ok, dat was het, we hadden de mogelijkheid om het te onderzoeken, maar jammer... er zit nu niet meer in.' En dat inzicht van een NGO, in die situatie, dat is er niet. Of toch bij sommige mensen, vanuit heel recentelijke contacten, dat ik zeg van... zo simpel is dat allemaal wel niet hoor... Men gaat er blijkbaar van uit: men doet een verhaal, dat gaat naar daar, *tout court*, ok, slachtoffer mensenhandel, en die gaat dadelijk een statuut krijgen. En dan kunnen wij daarop gaan investeren en verder werken. Want dat is hetgene dat zij dan ook wel zien, ook wel door een stuk omdat ze soms misbruikt worden door mensen die gewoon

papieren willen hebben, dat men ervan uitgaat: dat gaat naar daar, dat gaat naar daar, oké dat is rond. Een slachtoffer mensenhandel, wij kunnen investeren, en wij kunnen binnen x aantal maanden naar voren komen met een persoon die begeleid is, geïntegreerd, die Nederlands kan spreken, enzo verder enzo verder. Maar dat inzicht is daar niet, en ik krijg dat ook niet verkocht. Ik krijg dat niet uitgelegd: dat is niet zo simpel. Want uiteindelijk, je hebt een verhaal, maar ja, dat is logisch hé. Het is niet omdat iemand zegt van: 'die heeft dat gedaan', dat dat ook zo is. Uiteindelijk is dat de rechtbank die daarover moet oordelen. Maar dan komt daar nogal is vrij gemakkelijk die aanval of de steek van: ja maar, men doet er niet genoeg aan, men is niet geïnteresseerd, men wil er geen capaciteit aan toekennen. Terwijl dat helemaal niet zo is. Maar natuurlijk, dat draait maar als dat bij ons ook goed komt. En al hetgeen dat de laatste tijd via de NGO Payoke bij ons terecht komt, zijn ook niet allemaal de beste zaken. Want je hebt natuurlijk een nieuw soort slachtoffers. Vroeger stelde zich dat probleem ook niet... maar die verandering, en ik denk dat Payoke voor een stuk daar een paar stappen in heeft gemist. Doordat ze zichzelf profileren, met vanalles bezig zijn en een hele hoop agenda's afwerken. Dat ze eigenlijk niet gezien hebben dat heel die situatie is veranderd. En dat is ook heel moeilijk om dat aan te brengen. Want vroeger had je, ik zal het met een paar voorbeelden proberen te illustreren. In 2000 waren we met een onderzoek bezig, en we wisten van 'oké, daar zijn meisjes die rechtstreeks van Oekraïne in Antwerpen zijn terecht gekomen, die zijn daar opgesloten, minderjarigen, die krijgen daar slaag, die worden verkracht, die worden klaargestoomd voor in de prostitutie te komen, die hun identiteitskaart is afgenomen, nu ja, schrijnende toestanden. Als wij daar de deur gaan instampen, en uiteindelijk dat meisje daar gaan 'bevrijden' als het ware, komt daar ook een hele goede verklaring uit. Want, iemand die opgesloten wordt, die verkracht wordt, waar wapens worden verhandeld. Ja, dat is geen verjaardagsfeestje dat daar bezig is, dus daar is iets. Terwijl nu, de meeste zijn allemaal geregulariseerd of heel veel via schijnhuwelijken. Dus die hebben allemaal de Belgische nationaliteit, of gaan die krijgen, dus het type slachtoffer dat ze krijgen is iets totaal anders, dan iemand die een eigen woning heeft, op eigen benen staat, met een eigen BMW rijdt, ... Ja, die moet niet komen zeggen dat ze... ale ja, dat klopt niet. En dat is heel moeilijk om dat wijs te maken; en ik weet niet goed of dat dat nu is dat ze het effectief niet weten, of dat ze het niet willen weten in gradaties dan, of dat het gewoon ergens wordt ontkend om hun eigen agenda een beetje te gaan bekijken. Maar nu... (iemand komt binnen) Want een systematisch overleg hebben we eigenlijk niet. Er is dus niet ergens een tweewekelijks overleg waar bepaalde agendapunten worden besproken of pijnpunten worden aangehaald...

H: Zou het beter zijn mocht dat er wel zijn?

T: Ik denk het niet. Omdat uiteindelijk NGO en een andere autoriteit is gewoon complementair. Het zit niet verweven in elkaar. Er is op bepaalde momenten wel een punctueel overleg, naar bepaalde dossiers toe, maar er is geen gemeenschappelijke visie, er is ook geen gemeenschappelijk project eigenlijk, het enige dat zij doen – en dat is dan hetgeen dat politie en parket, die doen dat nogal minder, want uiteindelijk, ik probeer daar heel los in te zijn, ik probeer daar heel informeel in te zijn,... maar hetgeen het federale parket of de politie bijvoorbeeld wel regelmatig doet, als er daar eens een aanval is, want die relatie is altijd zo bekoelen en wat lossen, en weer bekoelen. Dus dat is eigenlijk een beetje een aantrek- en afstoot verhaal. En hetgeen waarnaar het parket dikwijls

refereert bij zo'n aanval, is gewoon van: oké ja, het is wel bij wet voorzien, er zijn slachtoffers, volgens de geplogenheden, en een vertegenwoordiger of een soort van vertrouwenspersoon van Payoke dan aanwezig laten zijn op het verhoor. De verklaring van het slachtoffer mogen zij hebben, en *that's it* hé, daar stopt het in principe bij. Dus al de rest is in principe beroepsgeheim. Dus dat is ook weer een moeilijkheid. Zelfs als daar iets is, dan mag je het nog niet zeggen. En als zij nood hebben aan iets, zij weten ook dat er in dat dossier meer zit, maar zij verschuilen zich achter 'ja, wij mogen het toch niet weten'. Maar dat komt dan weer goed uit. Want als ze het wel hadden geweten... Versta je wat ik wil zeggen? En voor ons is het dikwijls moeilijk, onze taak is moeilijk. Want zij brengen het naar ons met heel veel verwachtingen, en eigenlijk verlangen zij zeker van ons ook, wij kunnen ze dat soms niet bieden... en het is meer en meer dat we dat niet kunnen. En noch politie, noch parket kan dat standpunt dat wij innemen, op het moment dat het 'pikt', dat komen vertellen. Puur omdat we gebonden zijn aan dat beroepsgeheim, en omdat we ook niet weten 'wat gebeurt er dan nadien met die informatie?'. Informeel wordt er af en toe wel eens iets gezegd, maar dat is eigenlijk... 1) het is niet wettelijk, en 2) wat gebeurt er met die informatie? Als daar nadien ergens problemen mee zijn, ja, dan zit je met persoonlijke verantwoordelijkheden te jongleren en... dus, ook in de internationale gemeenschap zeggen we de Verenigde Naties –want ik werk regelmatig ook samen met die mensen, en je voelt dat die echt aansturen op een verweven dienst. Op zich is dat niet slecht, maar langs de andere kant, dan gaan ze eigenlijk voor negentig procent de manier waarop ze nu werken moeten achterlaten. Want dan is het de agenda van de dienst. Maar welke dienst gaat dat zijn? Gaat dat de bestuurlijke dienst zijn? Gaat dat ergens een vzw zijn die bij wet omschreven is? Gaat dat een politiedienst zijn? Waar ga je die onder plaatsen? Wie gaat die betalen? Gaan dat sociale werkers zijn? Wat met de verantwoordelijken die links en rechts overal verspreid zijn? Wat gaan we daarmee doen? Op zich zou dat misschien een optie zijn, maar dan is het die agenda, en geen andere. Geen politieke of internationale of eender wat.

H: Is dat de zogenaamde multidisciplinaire aanpak?

T: De multidisciplinaire aanpak is in feite, daar zit alles onder. Dus je hebt een probleem, je analyseert dat en voor elk deelprobleem zoek je de beste oplossing. En proberen van dat niet enkel in je eigen winkel te zoeken, maar zoek gewoon de meerwaarde waar iedereen kan bieden. Maar hoe meer multidisciplinair dat een aanpak is of een situatie waar je met heel veel partners zit, hoe meer agenda's, hoe meer reglementen, hoe meer beperkingen, hoe meer ruis op de communicatie. Dus dan wordt het ook wel moeilijker. Want dan ben je eigenlijk bijna verplicht – en dat vind ik een beetje het nadeel, en daar worden heel veel fouten tegen gemaakt volgens mij... dat er te weinig aandacht wordt gegeven aan het analyseren van de verschillende culturen van de organisaties en personen vooraleer men eigenlijk in onderhandeling gaat. (!!!!!!) Dat is met alles zo. Als je gewoon naar cultuur gaat kijken ook... als je de culturen kent, en je doet daar iets, ik zeg maar iets, ik heb het onlangs nog voorgehad, een paar weken geleden ben ik naar Saoedi Arabië gegaan samen met de VN om daar een scholing te gaan geven sharia rechters. Aan al die afgevaardigden van die sharia rechtbanken over het Palermo protocol, over het feit dat zij een bestemmingsland zijn van mensenhandel en zij ook bijvoorbeeld – want Saoedi Arabië heeft dat verdrag ook

geratificeerd, die moeten ook de nodige initiatieven nemen om dat te implementeren in hun wetgeving. Dat wil ook zeggen dat ze een vrouwelijk slachtoffer moeten opvangen, ondersteuning geven, en dit en dat. Nu een sharia rechter kan je dat daar dus niet wijsmaken. Als je daar muziek opzet, of ik haalde mijn pc daar nog maar boven en die gingen allemaal al 'omhoog', want dat was niet volgens de sharia. Ja, dat zijn zaken, ik had mij daar een beetje op voorbereid, maar je wordt er op gepakt, en er is een hoop stress. En dat gebeurt ook bij een multidisciplinaire aanpak. Dan ga je alleen nog maar kijken naar taakverdeling bijvoorbeeld. We hebben het al meegemaakt – maar dat was dan niet in het kader van mensenhandel – dat bepaalde mensen, dan ging het niet meer over de aanpak, op het terrein werkte dat *pico bello*. Maar dat we dan nadien op een debriefing aanwezig zijn, en waar de dienst dan eigenlijk zegt van: 'ja, maar, mijn mensen, dat zijn allemaal universitair en die werden ingeschakeld voor taken te doen, maar dat is niet hun taak.' Oké, strikt genomen was dat misschien hun taak niet, maar die mensen deden dat zelf, waren daar vrijwillig voor en maakten daar ook geen probleem van. Dat is een beetje geven en nemen. Maar dat besef, die communicatie in die verschillende echelons, dat is het moeilijke aan zo'n multidisciplinaire aanpak, vind ik. Dat is mijn persoonlijke ervaring.

H: Zijn er grenzen aan zo'n aanpak?

T: Het is allemaal een beetje op maat... ik denk dat men op voorhand heel goed de risico's moet gaan bekijken en proberen zoveel mogelijk storingsfactoren op voorhand al te gaan identificeren en daar al een antwoord op gaan bieden. En soms gaat dat over organisatorische dingen, maar eigenlijk heel dikwijls zijn dat puur klein-menselijke dingen. En dat is wel belangrijk, dat men op voorhand, zeker als je dat terugkoppelt naar NGO-politie-parket. En dat is eigenlijk in België ook – denk ik – te weinig gebeurd omdat de verdienste van een NGO – in dit geval Payoke- groot is. Bijvoorbeeld het statuut van het slachtoffer mensenhandel is enkel aan hen te wijten. Dat is niet in dialoog gebeurd met politie of parket. Dat is gewoon, die problematiek is aangevochten, en men heeft dat bekomen. Heel goed, want uiteindelijk moest er iets zijn. Maar dat is niet in dialoog gebeurd. En doordat dat niet in dialoog gebeurd is, zijn er bepaalde zaken die overgeslaan zijn. Er is niet even teruggekoppeld in de zin van: is dat goed, is dat werkbaar voor jullie of niet? Het is gewoon: wij bekomen dat. Ineens is die wet daar. En dat komt gewoon terug naar politie, parket, gerechtelijke en uitvoerende macht, en wij moeten het daar ook mee doen. Nu dat zijn allemaal geen onoverkomelijke zaken, maar het is wel, in het kader van mensenhandel, de procureur bepaalt of een persoon het statuut 'slachtoffer mensenhandel' krijgt. Maar dat is dan weer de 'pispaal' als in dat geheime onderzoek – want uiteindelijk zegt de procureur: 'neen, deze niet'. Ja, natuurlijk, de NGO's die gaan 'omhoog' van: 'ah en waarom niet, en dat was volledig via de wet, en we hadden zoveel tijd, en de politiek, en dat kan toch niet, en die zijn niet goed bezig.'. Het is allemaal niet zo zwart/wit, maar daar komt het eigenlijk wel op neer. En dan is het eigenlijk, en dat gebeurt niet in België, toch zeker niet Payoke-parket, dat men gewoon op voorhand rond de tafel gaat zitten, en duidelijk alles aflijnt. Dat men gewoon alles schriftelijk gaat aflijnen, en gaat bepalen van: voila, dat zijn wij, dat doen wij en dat zijn onze mogelijkheden, dat kunnen wij wel, dat kunnen wij niet. En dat men ook op papier een soort erkenning geeft aan mekaar, een soort van *assessment*, en zegt van: oké, ja, dat zijn jullie beperkingen, dat weten we, oké, en nadien gaan we daar niet meer moeilijk over doen. En dat is eigenlijk te weinig gebeurd denk ik. Nu... de

balans is positief, qua communicatie is die balans vrij goed. Maar er zijn bepaalde dingen die makkelijker kunnen opgelost worden... (iemand komt binnen) dingen die gemakkelijk op voorhand kunnen bekomen worden.

H: Payoke pleit voor het opstellen van een soort gedragscode tussen gouvernementele organisaties, politie en niet-gouvernementele organisaties. Is dat volgens u een piste?

T: Tja, dat zal er wat vanaf hangen wat men verstaat onder 'de' gedragscode. Want dat is weer zo'n containerbegrip hé, 'gedragscode'. Het moet met het akkoord zijn van alle partijen, en men moet niet enkel akkoord zijn, men moet daar ook echt van overtuigd zijn. Dat zijn de twee dingen die bij zoiets moeten samengaan. Maar ik weet niet of een 'gedragscode' op zich daar veel soelaas gaat bieden. Omdat wij vrij strak omlijnd zijn in wat wij kunnen en niet kunnen. Zowel in handelen als naar communicatie toe. Dus een gedragscode op zich... wij moeten toch altijd wettelijk gaan terugvallen op het feit van: ze leveren aan, er mag iemand bijzitten, dus verder is daar... want Patsy heeft mij daar nog nooit over gesproken...

H: Dat werd gezegd naar aanleiding van de viering van het twintig jarig bestaan van Payoke...

T: Ja, want onze gedragscode die is al echt... kijk hier eens, als je wilt mag je dat wel eens lezen. 'De deontologische code van de politiedienst'. Dus dat is een volledig naslagwerk wat kan en niet kan. Daar staat ook een stuk in over de informatieverstrekking naar de overheid... dat is vrij gedetailleerd. Nu, als men daar naartoe gaat, zal dat vrij sterk overlappend zijn. Ik denk niet dat dat beseft er is bij Payoke dat wij te hard gebonden zijn aan het geheim van het onderzoek en dat wij niet zomaar naar de pers kunnen stappen ofzo. Patsy probeert heel dikwijls dat gevecht te voeren, ook op de viering van het twintigjarig bestaan, op een bezoek van de Koningin, op een jaarverslag, maar dat is eigenlijk niet het terrein waar zo'n zaken moeten worden uitgevochten. Als we nu gewoon nog maar gaan kijken naar: 'het parket is te laks wat betreft mensenhandel.' Punt. We gaan daar eens een beetje een stelling in pakken. Het is wel niet zo, maar... Payoke zegt: dat is de stelling. En ze proberen dat eigenlijk te gaan bewijzen in die jaarverslagen, en zo. Maar daar moet dat niet gevoerd worden. Dat is goed, omdat je toch weet dat er geen reactie kan komen, en dat staat gewoon in de pers en in de krant. En politiek scoort dat, want Patsy heeft toch nog heel wat contacten. Maar uiteindelijk... heel de organisatie en piramide achter de politie en het parket, gaande van internationaal niveau en verenigde naties, tot helemaal beneden op deze bureau, daar zit wel wat tussen hé. Ook qua kennis, qua proactief werk, qua inschatten van situaties, van analistenwerk, van welke zijn de nieuwe fenomenen? Dat is iets, en dat werkt ook. Maar... en dat is een beetje de perceptie van een NGO: geen veroordeling, niet goed gewerkt. Maar er is meer dan dat. Want uiteindelijk hebben wij nog een massa aan informatie. Maar wat is informatie als je het niet hard kan maken? Uiteindelijk, ik zeg nu maar iets: Albanees X en Y zijn twee vrienden van mekaar, en die brengen tien meisjes naar hier. En die worden hier tewerk gesteld in de prostitutie. Die doen dat met volle goesting, die worden – naar hun zeggen- goed betaald, af en toe is daar wel eens wat 'zever' rond, die huisvesting is in orde, die hebben de nodige papieren, die Albanezen zijn in orde met alles, die mannen, en... er is een akkefietje. Er moet een interventie zijn, want uiteindelijk, die maken toch altijd 'ambras'. Er is altijd wel iets: te weinig geld, of een klant niet,

gewoon, interfamiliale, intermenselijke toestanden. En binnen... je hebt de 'connect' van Gaphro, de *outrreach*. Er zijn heel veel investeringen om binnen het milieu toch een aanspreekpunt te vormen of toch als er iets is, je kan bij ons komen. Dus daar halen ze heel veel klandizie rechtstreeks van. Dat komt dan bij ons, wij doen ons onderzoek, het is allemaal niet dat. We hebben een pak informatie. Voor de NGO, voor dat slachtoffer, gaat dat naar het statuut mensenhandel niet veel meer doen. Ah neen, want het parket gaat zeggen: voor ons zijn daar te weinig elementen om daar op te treden. Dus dat is hun beslissing. Natuurlijk, dat staat veel minder interessant in een statistiek dat je kan zeggen van: wij hebben tien prostituees begeleid die mogelijk uit de prostitutie willen gaan, maar die toch terug zijn gegaan. Dat zijn een hele reeks moeilijke dames daar hoor (lacht). Dus die tien, dat staat niet zo mooi in de statistieken dat je kan zeggen: tien slachtoffers mensenhandel, mensen die een statuut hebben gekregen en waar je is bij een Koningin mee kan uitpakken, en die eens laten interviewen door de Koningin. Dat staat beter, ik weet dat ook wel. Maar je kan niet *manu militare* gewoon... hoe moet ik dat zeggen? Je kan er geen startkabels aanhangen om die te doen bekennen hé. Dus dat gaat niet.

H: In dat geval wordt jullie ook vaak verweten dat jullie ongelovig staan tegenover de verklaring van slachtoffers...

T: Dat is ook een element. Dat is juist, dat is een heel goed punt. Dat is een element waar er storing is in heel die communicatie. Een NGO hoeft ook niet stil te staan bij: je hebt de versie van dat slachtoffer. Die hoeven ook niet stil te staan bij het ontlasten van het onderzoek. Dat is voor hun ook de waarheid. Die gaan niet zeggen: zeg, vertel jij wel de waarheid? En die man, is dat wel zo een slechte? En heb je wel slaag gekregen, en heb je het niet zelf gezocht? Dus die kunnen eenzijdig hun dossier opbouwen. Dan komt dat bij ons en dan komt daar een onderzoeksrechter aan te pas. En die zegt: 'ja, maar. Dat is het verhaal, maar ik ben wettelijk verplicht zowel ten laste als ten onlaste te gaan onderzoeken.' En dat snapt Payoke ook niet goed. Of toch een paar leidinggevenden daar die dat niet goed snappen, dat wij ook eens vraagtekens gaan stellen bij dat verhaal. En dat wij ook bepaalde elementen gaan nakijken die andere mensen gaan zeggen. Bijvoorbeeld het laatste geval was er zoiets van: hij pikt al mijn geld, ik word geslagen, en dit en dat. En die was eigenlijk door Payoke gewoon binnen getrokken. Daar hebben ze een slachtoffer van willen maken, maar dat was totaal niks. Maar die reed met een BMW X5 rond. Zij zelf. En zij kwam zeggen: elke dag slagen ze mij af en elke dag komen ze mijn geld pikken. Ik zeg: maar die BMW X5? 'Ah ja, zegt ze, dat is die van mij.' Ik zeg: 'en uw pooier?'. 'Ah nee, ik krijg dat'. Ik zeg: en wie heeft die dan eigenlijk betaald?'. 'Ah ja, dat is mijn vriend hé, die is die twee dagen geleden op de automarkt in Antwerpen gaan kopen.' Ik zeg: 'ah, en van wie was die beslissing?' 'ah neen, dat hadden wij samen overlegd, en ik had die dat geld gegeven en die mocht dat gaan kopen en ik rijd daar nu mee rond.'

Ja... Dat gaat Payoke nooit vragen aan het slachtoffer: 'seg, van wie is die BMW?'. Maar wij moeten dat wel vragen. Natuurlijk, want die onderzoeksrechter zegt van: 'van wie is die BMW?'. En als die jongedame dan dat verklaart, ja, dan staat dat wel in schril contrast tegen: ik krijg elke dag slaag en ik moet mijn geld afgeven. Want ze beslissen dan wel samen om een BMW te kopen, die koste toen 28.000 euro. En dat heeft ze dan aan hem gegeven en dan zegt ze daarbij: ah nee, ik heb hem dat vrijwillig gegeven, want we hadden samen overlegd om dat te kopen. En dan denk ik van:

ja, einde verhaal dan hé. En dan komt dat terug van: hoe? Want wij hadden hier een verhaal, dat was sterk, we hebben daar energie in gestoken. Ja, wij hebben daar ook energie in gestoken. Want mijn collega, die is nu met verlof, en hij zou het kunnen beamen, die heeft dat meisje verhoord. Om 9 uur begonnen tot 5 uur 's avonds, 's middag even onderbroken, en 's anderendaags terug gestart van 9 tot 1 uur. Aan één stuk. Dus wij steken daar echt wel energie in. Wij krijgen soms het verwijt van: ja, het is opgelost, je hebt twee minuten verhoord, en dat was het. Maar in dit geval hebben wij haar 18 uur verhoord. Dat is veel hé, 18 uur. Dat is enorm veel. Voor sommige moordonderzoeken doe je dat nog niet. Dus wij steken daar echt wel onze tijd in. Maar hetgeen wij ook wel doen is: even de ambetante vragen stellen. Even checken van: jij zegt dat, maar de andere... Zo is het ook, er was een meisje bij Payoke gekomen. En die zei: ik heb de boot gepakt Albanië naar Bari, Italië. En toen heb ik een half uur met de taxi gereden om van de haven naar het treinstation te komen, en dan van het treinstation naar Parijs. En dan vraag ik van: een half uur? Ja ja, want dat was een hele afstand van de haven naar dat treinstation. Ja, en dan ga ik eens googelen; van Bari de map... Oei, dat is daar vlak naast treinstation naast de haven. En er is er maar één. Even terugkoppelen: ben je zeker dat dat in Bari is? Jajajajaja! Dat stond er in het groot op. Ik zeg: dat is eigenlijk vijf minuten te voet van waar je uit de boot bent gestapt naar daar. Ah, dan val je door de mand hé. Dus daar stopt het verhaal van: mogelijk slachtoffer mensenhandel. Voor het parket stopt het daar. Maar wij kunnen, buiten dan informeel eens zeggen van: ja, er zat eigenlijk niet veel in, en dat meisje heeft zich eigenlijk een klein beetje versproken, het klopt niet. Dat wordt dan toch ook nog wel eens afgetoetst aan andere zaken, want uiteindelijk, je hebt natuurlijk ook wel slachtoffers onder invloed hé, je kent dat, van: waarom gaat een slachtoffer niet de waarheid vertellen? En er zijn een hele hoop storingsfactoren daarin. Maar dat allemaal nagekeken, en er blijft niets over, ja, dan is het natuurlijk heel gemakkelijk om te zeggen: ja, maar wij werken heel goed, maar zij doen daar niets aan. Goed wetende dat wij toch niets terug kunnen zeggen. Want voor ons komt het volgende dossier al hé. En op dat moment is daar ook geen wekelijks, twee wekelijks overleg waar je dat dossier mee kan pakken en open en bloot kan zeggen: hier zijn de kopieën, voila. Daarom is het niet gegaan. Dat kunnen wij niet. En dat zou veel verhelpen hé, dan zou je kunnen zeggen van: ja... Maar jammer genoeg kan dat niet... Ja, dat is het zo, kwestie van de grootste communicatieproblemen...

H: Welke zijn volgens u dan de taken van de opvangcentra?

T: Hun taken? Daar heb ik een mooie lijst van hoor. Een eerste taak, voor mij persoonlijk, gaat dat sowieso een onthaalfunctie zijn. Een crisisopvang regelen, dat is heel belangrijk. Dat is het eerste, onthaal, crisisopvang, zorgen dat die een gesprek kunnen hebben, hun verhaal kunnen doen. Dat een overheid, zij het een NGO, zij het wij, zij het iemand anders. Dat je gewoon weet krijgt van 'een situatie met betrekking tot mensenhandel'. Dat vind ik belangrijk. En dan ook de opvang, dat die een bed hebben om in te slapen, dat we op z'n minst die veiligheid kunnen garanderen. Samenlopend vind ik dat daar medische verzorging moet zijn, psychologische ondersteuning moet zijn en eigenlijk gewoon een sociale begeleiding. Dus die drie punten moeten daar ook zeker aanwezig zijn. En ook die begeleiding naar de politie toe. Dus eigenlijk het vertrouwen verkrijgen. Want uiteindelijk is daar een hele grote drempel, want ja, de landen vanwaar zij komen daar werden ze uitgelachen, zelf verkracht, en misschien zelf nog wat meer. Dus die hebben een enorm

wantrouwen naar de politiediensten toe. Als ze daar een opvang krijgen en ze komen dan bij ons, en wij kunnen daar een babbel mee doen, ok, dan is dat ijs gebroken. Dat vind ik ook belangrijk. Dan, qua gerechtelijk onderzoek stopt het daar eigenlijk. Dus naar het gerechtelijk onderzoek zijn ze geen partner, en vind ik ook niet dat ze een partner moeten zijn. Neen, ik vind dat niet. Omdat ze eigenlijk in heel het verhaal, door het feit dat daar andere zaken vanaf hangen; subsidies, politieke erkenning, andere agenda's,... zijn zij geen objectieve partner in het onderzoek. Daar ben ik van overtuigd. Ho, dat zou niet goed komen. Puur omdat, als je gewoon het principe van de scheiding der machten gaat bekijken, dat past daar niet in. Dat zou hetzelfde zijn dat wanneer ik iemand opsluit, dat mijn loon omhoog gaat. Dat is hetzelfde: hoe meer je er hebt, hoe meer subsidies. Dus dat is daar eigenlijk gewoon aan gekoppeld. Dat kan niet. Zij staan ook eigenlijk niet... zij hebben al die feedback niet. Ze hebben wel de jaarverslagen, internationale verslagen, meetings, dit en dat, waar een heleboel mensen komen vertellen wat ze graag vertellen. Maar eigenlijk alle onderlinge politionele informatie en ervaringen missen zij voor een stuk. En als ze betrokken zouden worden in het onderzoek, dan moeten ze volledig in die zuil ook gaan scholen, want dat gaat niet, dat gaat niet.

Wat ze nog moeten doen, vind ik dan: verder opvang voorzien. Integreren in de maatschappij, zorgen dat die scholing krijgen in taal, dat ze eventueel een beroepsopleiding kunnen volgen, dat ze geïntegreerd raken, proberen dat die op zelfstandige basis kunnen integreren in de maatschappij. Op voorwaarde natuurlijk dat ze papieren krijgen, want dat is dan weer onmiskenbaar verbonden met dat statuut. Iemand die illegaal is en er dan toch uit wil kunnen ze gaan begeleiden naar eventuele regularisatieaanvraag of asielaanvraag. Maar rechtszekerheid heb je daar niet in. Moest ik een NGO zijn, ik werk ook veel liever met mensen met een statuut, omdat je vrij... Degenen die een statuut krijgen zullen op het einde van de rit ook wel hun papier krijgen, dus daar kan je meer mee doen, dat is logisch. En voor de rest ook eventueel een rol spelen; hun expertise dat zij via hun politieke en internationale contacten verkrijgen, dat ze dat ook verspreiden en delen met ons. Dus eigenlijk heel het pakketje dat onder het maatschappelijk-sociale valt, dat duw ik eigenlijk liever zoveel mogelijk af naar daar, zodat wij langs onze kant ons werk kunnen doen. Omdat er al zoveel energie inkruipt in die onderzoeken, ja... chaqun un sien hé. Het is een beetje van: ieder zijn winkel. Wij zijn geen maatschappelijke helpers. Wij doen daar wel een babbel mee, en proberen hen op hun gemak te stellen, maar onze hoofdtaak is wettelijk bepaald: ten eerste moeten wij zien naar psychologisch-sociale bijstand, daar is het de doorgeef functie. Wij moeten maar zeggen van: oké, daar en daar kan je terecht. We kunnen je dat aanbieden, eventueel intern of extern van de politie, maar als we ons daar nog mee moeten gaan bezig houden... We zijn daar ook niet voor geschoold. Maar dat is soms... het aantrekken en afstoten: als het past willen we zo staan en als het niet past, staan we daar. En die situatie wordt eigenlijk het meest gecreëerd door de NGO zelf. Omdat onze houding daar eigenlijk altijd vrij standaard in is. Puur omdat we weinig vrijheid van handelen hebben daarin. Dat zijn van die kantschriftjes dat wij krijgen. Dat is ons onderzoek. Dat is zo van het parket: gelieve kennis te nemen van de vordering gericht aan..., maak ze over, zet het onderzoek verder en houdt contacten.... En die zal wel beslissen. In de praktijk is dat ook heel dikwijls van: wij weten waarmee jullie bezig zijn, doe maar verder, en ik zal af en toe eens op de rit met een of ander structureel overleg eens kijken, een *follow up* doen of we goed bezig zijn en wat er in dat onderzoek moet worden bijgestuurd. Maar in *se* zijn wij ook maar uitvoerders.

H: Hebben NGO's volgens u een waakhondfunctie tegenover het beleid?

T: Voor een stuk wel, voor een stuk wel, ja ja, zeker en vast. Hetgeen wij, ook het parket en ook een overheid minder gaan doen, en dat hebben we nu, in de laatste vergadering is men nu bezig met een nieuw prostitutie actieplan op te stellen. Voor een overheid is het belangrijk: als er geen overlast is, als er geen kiezers klagen en moeilijk doen, is het voor ons ook goed. En als het parket ook geen abnormale stijging ziet, En daar heeft een NGO dan wel een belangrijke rol in te spelen om te zeggen van: ja, maar, binnen onze winkel hebben wij toch wel de indruk dat er meer is dat gewoon niet gedetecteerd wordt. Oké, maar daar houdt het dan ook bij op. Zij kunnen dat doen binnen hun mogelijkheden en zeggen: dit zijn de zaken die we hebben. Maar de stap om dan te zeggen van: wij ervaren dat dat er is, om dat als een absolute zekerheid te gaan beschouwen, en ook hun handelen en hun feedback of commentaren naar andere partners te gaan geven op basis van die veronderstellingen, dat is weer iets te kort door de bocht. Want dan zijn er die andere agenda's die er gaan meespelen. Want ja, zij weten ook als zij niet af en toe op hun achterste poten gaan staan... overheden zijn nogal makkelijk gesust. Want wij moeten ook kiezen uit prioriteiten hé. Wij doen ook kinderpornografie erbij. In '99... dan was dat zo eens 1 of 2 dossiers op een jaar, nu zaten wij vorig jaar aan 260, en nu gaan we dik naar de 400 à 500 gaan. Dus dat zijn wisselende prioriteiten die moeten worden gesteld. En wij zitten hier ook maar met weinig. Qua capaciteiten... wij hebben ons werk wel...

H: In welke mate trachten jullie dan toch rekening te houden met de aanbevelingen van de opvangcentra?

T: De meeste aanbevelingen die we krijgen... persoonlijke mening dan hé, is meestal al een afkooksel van iets dat we al via andere kanalen bekend was. De informatie die terecht komt bij de NGO, komt ook wel bij ons terecht. Dus datgene dat geopperd wordt, is meestal al een afkookseltje van hetgeen we al wisten, maar waarvan wij dan gaan zeggen: ok, we nemen daar nota van volgens onze prioriteiten en onze krachtinspanningen een beetje gaan verleggen naar hetgeen we weten. Maar wij doen dat gewoon, dat gebeurt. Maar meestal is dat niet veel nieuws. Ook omdat de NGO niet dé bestemming is van heel dat pakket van politionele informatie. Hier, met de druk op de knop, weten we van heel België: zijn ze gekend? Lopen er onderzoeken tegen? Nu zitten we ook met informatierapporten... dat is weer zoiets nieuws sinds de politiehervorming. Vroeger schreef iedereen in zijn boekje op, ieder had zijn individueel boekje. Nu staat dat allemaal op de computer. Dat is met de informatierapporten. Dus al die losse informatie die niet direct een feit zijn, maar wel interessant is voor mogelijke andere onderzoeken, worden allemaal centraal gevat, en die komen allemaal nationaal toegankelijk, ook wel via bepalingen. Maar die zijn consulteerbaar voor iedereen. En als een NGO heel dat pakket ook ter beschikking gaat hebben, dan is het einde zoek. Dus hetgeen zij aanleveren, ik zeg maar iets, een slachtoffer komt bij ons, zo staan er honderd in dat bakje he. Maar waarvan we weten dat we eigenlijk te weinig hebben om wel een opsporingsonderzoek te doen, maar dat uiteindelijk op niets uitdraait omdat er te weinig elementen zijn. Om welke reden dan ook. Maar die informatie gaat niet verloren. En met informatie kan je veel doen. Je kan dat kneden en manipuleren en ineens naar buiten komen en zeggen: we hebben

hier een massaal groot probleem... dat is voor mij niet moeilijk hoor. Over gelijk welke materie kan ik morgen voor Telefacts een reportage gaan maken gewoon met de informatie die in dat bakje zit. Maar dat maakt het ook zo gevaarlijk hé. bij alle informatie moet je kanttekeningen bijplaatsen. Het is maar 'een' verhaal, het is 'een' versie die afgetoetst is en waar er voorlopig niets mee kan worden gedaan. Natuurlijk, als er nog zaken komen, en die vent wordt uiteindelijk op heterdaad gepakt, en die zegt: dat is toevallig dat jullie mij pakken. Maar dan kan je dat aftoetsen en zeggen: neen. En dat kan meerwaarde bieden in uw zaak. En dat kan dan uiteindelijk wel leiden tot een veroordeling. Maar als je weet dat er van de honderd processen verbaal, dus criminele feiten die gevat worden in een pv dan nog naar het parket gaan die beoordeeld worden, dat er uiteindelijk maar 1 procent is waar een dagvaarding komt, dat een persoon voor de rechtbank komt, dat is 1 op 100. naast die 99 andere, die wel criminele feiten waren. Dus dan spreek ik nog niet over informatierapporten hé. Dus uiteindelijk: er bestaat zoveel informatie, en daar zitten ook systematisch analisten op. En dan heb je eigenlijk vrij snel, ook al is er niets veranderd, je kan dat vrij snel bekomen, van ok, maak eens een analyse van dit en dat. Wat is er de laatste tijd allemaal binnen die zone gebeurd, of internationaal wat we allemaal hebben binnen gekregen. Je vraagt dat, je bepaalt zelf de parameters, en binnen een week krijg je daar een verslag van. En dat weten wij ook, maar dat komt ook vaak op initiatief. En als we dat weten, twee à drie weken nadien komt er dan 'een' afkooksel van een NGO. Soms hebben die ook wel nieuwe informatie of dit of dat, maar toch niet dikwijls, ik kan mij dat toch niet voor de geest halen dat er ergens, in... ik zeg niet dat die geen goed werk leveren, dat is nog een andere zaak, maar ik kan mij niet voor de geest halen dat zij ergens mee zijn afgekomen van: voilà. En dat wij zeggen van: wij hadden het fout, wij hadden dat niet gezien, oei, wij moeten dringend onze kar keren. Dus... ik weet dat, het parket weet dat, de federale politie weet dat, dus wij hebben ook voor een stuk zoiets van: hetgeen dat vandaar komt... oké... we nemen daar nota van en... puur omdat van origine was dat hun taak ook niet. Men probeert dat daar wel zo'n klein beetje tussen te wringen, maar... en dan wordt dat ook soms aanzien als 'niet willen', maar eigenlijk is dat ook een klein beetje 'ter bescherming van'. Want uiteindelijk... en dat is dan nog een ander punt, en dat krijg ik ook niet verkocht, terwijl dat eigenlijk heel simpel is: als ze wettelijk als organisatie zijn aangeduid om de mensen bij te staan, ze mogen aanwezig zijn bij het verhoor, en eventueel burgerlijke partij stellen. Dus eigenlijk zijn die gewoon burgerlijke partij met dat slachtoffer. Dus als wij informatie uit een dossier naar hun gaan brengen? Ja, hoe staat dat in een rechtbank?

H: Er is regelmatig ook sprake in verschillende documenten dat het een interessante piste is om NGO's te betrekken in de training van politie en gerechtelijke diensten. Vindt u dit ook een interessante piste?

T: Ja op zich heb ik daar echt geen bezwaar tegen. Als je gaat kijken van 'wat onbekend is ,is onbemind' is het toch belangrijk dat zij hun winkel kunnen brengen en zeggen van kijk 'wij doen dat'. Nu, echt specifiek naar opleiding, men kan dat als een fait divers daar ergens tussen plaatsen waarin die mensen zeggen van 'Ok wij doen dit'. In de politieopleiding, en ik geef zelf een bepaalde module aan de politieschool, gebeurt dat ook wel. Er zijn heel veel externe partners die daar bij betrokken worden, maar uiteindelijk als je dan gewoon de NGO gaat bekijken, specifiek nu bij de mensenhandel; of gewoon de relatie van de politie met diverse NGO's, er is wel ergens een module

dat daarover handelt. Maar dat is ook wel een minimaal deelfacet van een opleiding. Dus als je dit aan de ene kant gaat bekijken dan zeg je van 'ja, nuttig', maar aan de andere kant ga je zeggen van 'ja maar dat is essentieel want ...', ja natuurlijk, dat is hun core business, maar in de opleiding is dit maar iets kleins, er zijn andere dingen, maar natuurlijk dat is altijd nuttig. Dat is altijd nuttig natuurlijk.

H: ziet u hen als volwaardige partner in de strijd tegen mensenhandel?

T: Ja absoluut, dat wel. Ja zeker en vast. Zeker en vast omdat zij letterlijk met hun voeten in dit prostitutiemilieu staan. Dus hun reachout die zij kunnen doen heeft meer impact dan wij. De wisselwerking met de... Die werking veel nauwer samen, want wij hebben ook een 'cel schipperskwartier' hier bij de politie Antwerpen. Dus die werken eigenlijk nog veel nauwer samen omdat die bijna samen op het terrein staan. En dan is da wel... heel nuttig daarin. Omdat zij direct... Zij doen hun controles binnen hun opdrachten dan, maar als zij daar ergens de elementen of de indicatoren van mensenhandel zien of gewoon tout court ergens iemand die zegt 'ik ben blij dat jij mij komt redden, want ik ben een slachtoffer', dan kunnen die die gewoon meenemen en 100 meter verder staan aan de poort en hebben die al bijna hun intakegesprek. Dus op zich is dit wel goed. Op een ander vlak af en toe de juiste politieke connectie's en netwerken is ook wel handig hoor. Binnen onze zuil is het heel strikt hiërarchisch voor een stuk, mar toch kun je perfect overspringen natuurlijk. Dus dat is wel handig ook naar wetgevers toe. Wij hebben dar geen impact op. Dat ik hier sta te roepen van 'dat moet hier veranderen in de wet' daar ben ik weinig mee. Maar een persoon als Patsy Sörensen bijvoorbeeld heeft veel meer impact. Veel meer impact. Ja, dit is eigenlijk een tweede punt. Was ik nog ergens aan iets aan het denken? En eigenlijk de ondersteuning naar ons toe. Zonder een NGO komt bij ons alles. En zijn wij... Stel u voor om 9uur 's avonds krijgen wij een slachtoffer via welke weg dan ook, dan zijn wij al 2 uur bezig om die al te kalmeren, eventueel kledij te gaan zoeken waar dat dit licht, te gaan kijken of die nog een kind heeft, is dat kind in gevaar, moeten we dar eerst nog een observatieploeg gaan zetten of... Dus je bent eigenlijk heel uw dag kwijt met eigenlijk zaken te doen die eigenlijk niet echt... ja die horen wel bij onze job natuurlijk. Maar dan kunnen wij direct omschakelen of overschakelen naar Payoke. Zij hebben een 24 uren permanentie en dat is perfect. Wij hebben over het laatst nog een controle gedaan en een Chinees slachtoffer gevonden en dan bellen wij gewoon naar die permanentie van Payoke en dan uur later staat daar een medewerker die onmiddellijk begint met hel zijn uitleg te doen van 'wij zijn dit of dat, ik ga u meepakken en we gaan naar daar...'. Dus uiteindelijk dat kunnen wij al afschuiven. Juist hetzelfde hier in Antwerpen heel het luik slachtofferbejegening is enorm uitgebouwd. Je kan eigenlijk al met slachtoffer bejegening, maar dan echt bejegening, het ondersteunen van dat slachtoffer dus effectief daarmee bezig zijn van de eerste seconde dat die hier zijn. En dat is wel goed. Terwijl dat je dat vertrouwen wekken... dat gaat niet of dit of dat... dat loopt niet goed, de tolk da klopt niet... Een hoop storingsfactoren... Alles dat tegen zit dat zit tegen. En dat je dan nadien nog maar moet gaan beginnen van 'en nu gaan we u ondersteunen als slachtoffer'. Nu gaan we als slachtoffer centraal staan en nu gaan we daar alle toeters en bellen boven halen om u daarin te ondersteunen. Dan zegt die al van ja, ik zit hier al drie, vier uren. Dus dat is goed. Wij kunnen eigenlijk direct van in het begin gaan opsplitsen. Dus dat is zeker positief.

H: Hartelijk dank voor het interview

T: Heel graag gedaan.

2.2.12. Interview Sabine de Bethune

Interview Sabine de Bethune, senatrice

Datum: maandag 5 mei, 16.00u

H: Wat heeft u in het verleden gedaan rond mensenhandel?

S: Jaren geleden was ik bestuurder van het centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding. Dat centrum was en is belast met de opvolging van de situatie van mensenhandel in ons land. U zal dus begrijpen dat het thema mij nauw aan het hart ligt. Dat blijkt eveneens uit mijn inzet voor vrouwen- en kinderrechten.

H: Welke rol denkt u dat het beleid moet spelen in de strijd tegen mensenhandel?

S: Mensenhandel is een zeer dramatisch probleem. Het is een vorm van slavernij die vandaag nog altijd bestaat. Dus in die zin moet je het tot een hoge prioriteit krijgen. Zeker in het kader van het beleid van de georganiseerde criminaliteit. Blijkbaar is de mensenhandel nu de meest lucratieve vorm van internationale en georganiseerde misdaad, en is het lucratiever dan drugshandel en andere vormen van criminaliteit. Dus dat moet heel prominent aanwezig zijn. En men moet ook aandacht hebben voor alle aspecten van dat probleem. De mensenhandel voor prostitutienetwerken enzovoort, de mensenhandel voor arbeid, voor al die werkplaatsen waar mensen onderbetaald worden, de mensenhandel wanneer het over kinderen gaat bijvoorbeeld voor adoptie. Of, veel erger, voor de prostitutienetwerken en illegale netwerken. Dat zijn zo'n beetje de pistes.

H: Denkt u dat NGO's een belangrijke rol spelen in de bestrijding van het fenomeen? Ik stel NGO's hierbij gelijk aan de opvangcentra.

S: Vooraleer we het daarover hebben. Heb jij Nahima Lanjri geïnterviewd?

H: Neen.

S: Wel zij heeft vanmorgen op het partijbureau een nieuwe nota gebracht over niet-begeleide minderjarigen en het statuut. En het is toch een zeer verontrustend punt – om er nog eens op terug te komen- dat met mensenhandel te maken heeft. Als je kijkt naar Child Focus, een NGO, die voor het eerst cijfers naar buiten heeft gebracht, of gemonitord van het aantal verdwijningen van niet-begeleide minderjarige asielzoekers, die in de statistieken op dit moment gekend zijn en dan verdwijnen. En dat men zich afvraagt: waar zijn die naartoe? En dat is een probleem dat bij de

overheid bekend was maar dat niet geduid was en dat door Child Focus becijferd is, bestudeerd is, hard gemaakt is. En dat is een illustratie van de rol die een NGO daar op een heel degelijke manier heeft gespeeld in dat dossier. De NGO's hebben daar een belangrijke rol zoals in alle maatschappelijke dossiers hé. Ze moeten een signaalfunctie spelen, tonen wanneer er in een samenleving iets verkeerd gaat, of dat eigenlijk opsporen en dat op de agenda, op de politieke agenda brengen. Dit geldt ook voor, dit geldt zeker ook voor mensenhandel. Het kan gaan om kinderrechtenorganisaties, het kan gaan over vrouwenrechtenorganisaties, natuurlijk die met illegalen en migranten te maken heeft, mensenrechtenorganisaties....

H: Zijn NGO's volgens u een waakhond van het beleid?

S: Ja, jazeker. Heel zeker.

H: En hoe moeten zij die taak zien?

S: Misschien moet je niet alle NGO's dezelfde functie geven. Ik denk dat er een enorme diversiteit in het maatschappelijke middenveld moet of kan zijn. Zoals Child Focus, die staan in voor verdwenen kinderen. Men heeft niet eerst gedacht aan kinderen die het slachtoffer zijn van netwerken van kinderhandel, maar eerder aan kinderen die het slachtoffer zijn van pedofielen of kinderen die ontvoerd worden door familieleden. Maar zij hebben heel vlug gezien dat daar een nijpend probleem was. Ze hebben hun verantwoordelijkheid opgenomen.

Ik denk dat NGO's antennes hebben bij de slachtoffers ook. Mensen die in een zwakke positie zitten als gevolg van de mensenhandel, die niet bij de politie terecht durven komen, of niet bij de officiële instanties durven gaan, vinden misschien iemand die het voor hen kan opnemen bij de NGO's. Dus dat kan een bemiddelende functie zijn, of een beschermende functie die dan in hun naam kan spreken zodat ze zich niet hoeven bekend te maken. Dat is zeker ook een rol die NGO's kunnen opnemen. Ze nemen het ook op voor mensen die uiteindelijk geen stem hebben, het zijn ook mensen die geen kiezers zijn, die ook juridisch heel zwak staan in onze samenleving en die men dan ook vergeet. Dus het opnemen voor vergeten mensen of mensen die niet sterk staan, is ook een rol die een groep kan opnemen.

H: In de literatuur wordt wel eens gezegd dat NGO's dan in feite een 'opvangnet' zijn voor het falen van de staat. Wat denkt u daarvan?

S: Het is waar dat de civiele maatschappij soms voor loopt op het beleid. Maar vaak zijn NGO's ook gewoon een verlengde van de staat of een schakel in een proces van hulpverlening of van een eerste-lijns-opvang. Ik weet niet of de staat alles moet doen. Ze kunnen een signaalfunctie hebben. Het is de verantwoordelijkheid van het middenveld, dat is iets anders dan die van de staat. Dus het is te eenzijdig van het zo te zien. Het kan één van de duidingen zijn, maar het is een beetje simplistisch om het zo te zeggen, denk ik.

H: De financiering van de NGO's die actief zijn op het vlak van mensenhandel is voor een groot deel afkomstig van de overheid. Anderzijds hebben zij die onafhankelijkheid. Wringt dit niet?

S: Voor mij niet. Ik denk dat dat, wij doen dat... de overheid financiert cultuur, de overheid financiert jeugdwerk, sport. In onze conceptie, onze opvatting van de staat is dat goed dat we maatschappelijke actoren responsabiliseren en opdrachten laten vervullen die zij misschien beter zouden kunnen vervullen dan een officiële instantie. Dus dat vind ik niet. Dat vind ik correct.

H: De taken van de NGO's worden alsmaar uitgebreider. Anderzijds luiden er veel stemmen over een gebrek aan financiering. Wat is de oorzaak hiervan denkt u?

S: Aan welke NGO's denk je als je dat zegt?

H: Aan de opvangcentra van slachtoffers van mensenhandel.

S: Ja. Ik ken het probleem technisch niet voldoende, dus durf ik niet zeggen wat daar de oorzaak is. Is er een toename van het probleem voor het ogenblik?

H: Het lijkt mij dat het gestabiliseerd is, maar dat er ook geen echte oplossing voor is. Ik kan me vergissen.

S: Dat men het niet onder controle krijgt? Ik weet niet, daar durf ik mij niet over uitspreken. Maar ik vind het zeer terecht dat men financiert. Is die financiering genoeg of wordt dat geld goed gebruikt... het zou mij verbazen dat het niet goed gebruikt zou worden eerlijk gezegd.

H: NGO's worden – zoals u aangeeft- door de overheid beschouwd als belangrijke bronnen. Krijgen zij daarvoor erkenning?

S: In hoofde van NGO's, of ze voldoende erkend worden voor hun werk?

H: Ja.

S: Dat moet u natuurlijk aan hen vragen, ik ben geen lid van die groepen of van die netwerken. Ik weet niet wat het Centrum voor Gelijkheid van Kansen daarvan zegt. Ik denk dat het Centrum toch wel een draaischijf is waar die NGO's terecht kunnen en waar ze ook gehoord worden en zelfs waar de coördinatie gebeurt ook in functie van het beleid. En in die zin denk ik toch dat er een zekere erkenning is. Is die voldoende? Ik heb geen kennis van hun eisenpakket of van hun "cahier de charge" wat ze zouden eisen. Ik sta wel open om dat te horen. Dat zal misschien wel blijken uit uw studie. Daar zullen we misschien een aantal beleidsvoorstellen krijgen.

H: Sommige auteurs wijzen op het gebrek aan successen en verantwoordelijkheid van NGO's in de afgelopen jaren. Hoe staat u daar tegenover?

S: Dat kan ik niet zeggen met de kennis die ik heb. Ik weet wel, wat u daar zegt, wat daarover gezegd wordt dat dat ook gezegd wordt over NGO's in ontwikkelingssamenwerking. Hetzelfde, dat

ze niet altijd professioneel genoeg zijn. Dat is eigen aan het middenveld hé. Professionalisering staat gelijk met onder andere genoeg middelen hebben, ook een stabiele financiering hebben, genoeg expertise kunnen aantrekken en goed management. Zijn die punten verenigd in hoofde van de betrokken opvanghuizen, dat weet ik niet. Maar misschien is dat gelieerd aan die financiële eisen waar je het daarstraks over had, dat zou mij niet verbazen. Dat dat samenhangt.

H: Los van het thema mensenhandel hebben NGO's en beleidsactoren sowieso een verschillende ingesteldheid. Jullie werken met het oog op een legislatuur, zij werken op lange termijn.

S: Dat klopt.

H: Merkt u dat dat botst in de praktijk?

S: Neen, ik denk dat dat zeer complementair is. Maar dat is een politieke visie. Wij denken als christen-democraten dat NGO's echt een eigen taak hebben in de samenleving. En dat vind ik heel belangrijk om in de verf te zetten. En dat geldt niet alleen voor mensenhandel, maar voor tal van domeinen. Omdat dat maakt dat dat een invulling is van burgerschap. Niet alleen van individueel burgerschap, maar ook voor het feit dat mensen zich organiseren en als groep of in verenigingen of in netwerken een antwoord proberen bieden aan de maatschappelijke problemen. En daar voor staat iets vanuit de overheid: financiële middelen vrijgeven, expertise, eventueel verlof voor vrijwilligerswerk enzovoort staat daar tegenover. Dus als je die thesis voorstaat, dan denk ik dat dat zeker niet contradictorisch is. Soms kan er een spanning zijn, dat is iets anders. Omdat natuurlijk, voor de overheid kan het lastig zijn als je een degelijk middenveld hebt dat kritisch en bekwaam is, ja, dan kan er van daaruit kritiek naar de overheid komen. Of naar de administratie of naar het beleid. En dat is niet aangenaam. Maar dat kan zeer constructief zijn om te aanvaarden met dat democratisch proces om te gaan, dat is juist de democratie. Dat is een goede invulling denk ik van democratie. Als je dat extrapoleert naar ontwikkelingslanden bijvoorbeeld; wat is het probleem van nieuwe democratieën? Vaak het ontbreken van een dergelijk middenveld. En dan probeert men een democratie met goed bestuur op te zetten voor de administratie en de overheid, maar je hebt geen kritisch middenveld dat als een bumper functioneert, controleert, en gesprekspartner is voor de overheid. En dan is het veel moeilijker om die democratie te stabiliseren. Maar het vergt natuurlijk een zekere tolerantie en geduld voor de overheid om een dialoog met de NGO's aan te gaan. Het is niet makkelijk. Participatieve democratie is niet makkelijk, maatschappelijke dialoog is niet gemakkelijk, maar het is veel beter. Het is een waarborg voor een grotere democratie. En trouwens, als u dat in de globalisering gaat bekijken, de wereld globaliseert, en dan zie je dat, bon, de privé, de economische actoren globaliseren – multinationals enzovoort- redelijk gemakkelijk. Staten globaliseren iets moeilijker. Maar er worden verdragen gesloten met multilaterale organisaties. Maar het middenveld begint ook te globaliseren. Kijk naar Artsen zonder Grenzen. Dat is daar een voorbeeld van. Grote NGO's. en dat is ook die noodzakelijke schakel die natuurlijk ook zijn plaats vindt in de globale wereld. En op het vlak van mensenhandel heeft dat waarschijnlijk ook,... ik weet niet of u die dynamiek heeft kunnen vaststellen of de NGO's internationaal georganiseerd zijn.

H: Ja. U geeft inderdaad aan: NGO's geven kritiek. Op welke manier tracht u daarmee rekening te houden?

S: Ik denk dat dat... de signaalfunctie van daarnet hé, in de Senaat en ook in de Kamer nu, worden regelmatig hoorzittingen gehouden. En als er een nieuw wetsvoorstel, een nieuw beleidsplan of een beleidsnota is, is het toch gebruikelijk om de civiele maatschappij te horen. En dan kunnen ze, binnen de parlementaire commissie hun commentaar geven, en dan ook beleidsteksten, en dat geeft vaak aanleiding tot amendementen. Of bepaalde nuances in de beleidsteksten. Dat is één kanaal. Een ander kanaal is wanneer men die NGO's organiseert via adviesraden of via een koepel of via een platform bijvoorbeeld via het Centrum voor Gelijkheid van Kansen, om op die manier hun expertise en hetgeen zij vaststellen op het terrein om dat dan snel terug te schakelen naar dat beleid. Dus eigenlijk is dat, als men ernaar kan luisteren, ze vervullen hun job goed ,ze zijn bekwaam, en eerlijk en correct - want ook bij NGO's, kan je organisaties hebben die niet professioneel genoeg zijn - is dat een noodzakelijke schakel om een beleid op te bouwen, om in speaking terms te zijn met die civiele actoren.

H: Hoe staat u tegenover het lobbywerk van NGO's?

S: Ik vind dat positief, ik vind dat goed, ik vind dat belangrijk. Men moet daar niet blind op ingaan, maar luisteren naar wat ze te zeggen hebben; de documenten, de nota's, de rapportages, de getuigenissen zijn welkom. En het is... het is moeilijk voor de politiek om rechtstreeks contact te hebben met slachtoffers van de mensenhandel, of met verschillende, of met alle slachtoffers. Maar een ontmoeting hebben met een organisatie die slachtoffers opvangt, begeleidt, hun vragen bundelt, daarover rapporten maakt, dat is al iets dat gekauwd wordt hé, dat is al iets dat voorgekauwd wordt hé, dat is al een materie die eigenlijk in functie van het beleid georganiseerd wordt. En dus makkelijker vertaalbaar is in beleidstermen, geabstraheerd wordt eigenlijk.

H: Uit een gesprek dat ik had met iemand van de onthaalcentra blijkt dat zij in bepaalde gevallen beroep doen op de media indien zij geen politiek gehoor krijgen. Wat vindt u daarvan?

S: Dat is hun taak. Dat is hun taak. Punt.

H: U vindt dat een logische verklaring?

S: Ja. Absoluut.

H: Uit een ander gesprek met iemand van de Dienst Strafrechtelijk beleid, blijkt dat zij heel wat voorbereiden, maar vaak op een antwoord blijven wachten eenmaal zij hun werk opsturen naar de bevoegde minister. Heeft u enig idee wat daarvan de oorzaak zou kunnen zijn?

S: Neen. Zeggen ze dat? Blijkt dat uit uw vraaggesprek?

H: Ja. Ik had een gesprek met iemand van de Dienst. Die persoon vertelt mij dat zij hard werken aan verschillende dossiers, maar dat het in de vorige legislatuur zo was dat zij geen gehoor kregen bij de bevoegde minister.

S: Het kan te maken hebben met de timing. Als het op het einde... een legislatuur is vier jaar, in het beste geval. En daar zit een bepaald ritme in om iets te kunnen realiseren. En voor wat niet in het regeerakkoord staat, wat niet in de beleidsnota van de minister staat, en dus de begroting die men gemaakt heeft, is het heel moeilijk om achteraf nog in te lassen. Of vraagt heel wat moeite. Je kan het laatste jaar van de legislatuur quasi niets meer nieuw toevoegen. Misschien heeft het daarmee te maken. Het kan ook te maken hebben met een *overload* van de agenda. Dus hoe hoog krijgt men het dossier op de agenda, en de aandacht van de beleidsverantwoordelijken om daar middelen in te steken. Het is van groot belang - de NGO's weten dat ook, ze hebben die expertise - van hun eisen in het begin van een legislatuur in een regeerakkoord, via een *memorandum*, via dat proces; memorandum, regeerakkoord, beleidsnota van de minister. En dan zit men redelijk safe dat het punt behandeld wordt. Zeker als je met de uitvoerende macht werkt. In het parlement kan je nog altijd proberen van een evaluatie van het beleid te doen, naar aanleiding van een resolutie een hoorzitting te maken, een rapport te maken met beleidsaanbevelingen om de minister aan te moedigen om zijn of haar beleid wat bij te sturen. Of wat aan te vullen. En ten derde zijn er natuurlijk dramatische incidenten die zich kunnen voordoen en die dan een hefboom kunnen zijn om een bepaald punt - waar men niet genoeg aandacht voor gehad heeft- ook met meer nadruk op de agenda te krijgen. En dan heb je de publieke opinie die gesensibiliseerd wordt en die plots beseft: oei, daar moet iets aan gedaan worden. Dat zijn zowat de drie momenten. Of de drie typen van aanpakken om iets op de agenda te krijgen.

H: In het kader van mensenhandel wordt vaak gesproken over de 'multidisciplinaire aanpak' van het probleem. Wat verstaat u onder deze term?

S: Oh, ik zou denken dat dat is: politie, justitie, opvang, dus sociale hulp, psychologie ook, geneeskunde ook, enfin, zorg ook. En misschien ook het verenigingsleven uiteindelijk. Ik bedoel die mensen een kans geven om daarna ook te worden opgevangen door een netwerk. Niet alleen te staan. Dus eigenlijk medestanders te hebben. Daar dacht ik aan.

H: Er wordt in verschillende beleidsdocumenten notie van gemaakt dat er nood is aan vorming. Is het een interessante piste om opvangcentra te betrekken bij de vorming van overheidsdiensten inzake mensenhandel?

S: Dat is zeker een goed idee. Dat is zeker. Dat moet kunnen. Waarom die actoren niet samen nemen? Waarom een schot zetten tussen de actoren? Dat is een goed idee. Een goede piste.

H: Payoke pleit voor een gedragscode die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand brengt tussen NGO's, internationale organisaties, gouvernementele organisaties, politie en justitie. Moeten de voorwaarden tot coöperatie tussen NGO's en beleid beter worden neergeschreven?

S: Dat kan ik niet goed inschatten. Wat zou er dan moeten instaan?

H: Dat was de volgende vraag: Wat zou daar moeten instaan?

S: Dus de opvanghuizen bijvoorbeeld Payoke, en de overheid?

H: Ja.

S: Ja, ik kan u misschien een piste geven. Als je kijkt naar Child Focus. Maar Child Focus is geen echte NGO. Maar er is – in hoofde van Child Focus – wel een soort document of een soort verklaring gemaakt waar ze een 'memorandum of understanding', een protocol, hebben met politie, met justitie. Om te zeggen van: wij doen dit, en wij geven die informatie, maar die niet. Om in vertrouwen samen te werken. En eigenlijk zou je kunnen, maar dan moet je, dat kan je niet doen met alle NGO's. Maar NGO's die een bijzondere rol opnemen, en NGO's die een bijzondere erkenning genieten, en ook betrouwbaar zijn, want dat is ook zeer belangrijk voor een NGO. Maar dan is het een kwestie van een soort *partnership*. Zij hebben een soort *partnership* met de overheid dan hé. Het is dat. Dat zou kunnen. De vraag is of dat niet al zit voor een stuk in het subsidie-decreet. Ook daar zullen een aantal voorwaarde zitten. Maar misschien is dat unilateraal. En misschien willen ze liever iets negotiëren dat bilateraal is. Misschien kan men iets leren bijvoorbeeld uit het akkoord... heeft u met Child Focus gesproken?

H: Neen. Ik concentreer mij vooral op de drie opvangcentra.

S: Ah ok. Ja, je kan niet alles doen. Want anders zou je eens kunnen spreken met Child Focus hoe zij hun niche gemaakt hebben. Hoe zij akkoorden gesloten hebben met politie, justitie, en dat zou dat wat concreter invullen.

H: Dat zou inderdaad interessant zijn.

S: Want ook Pag-Asa ofzo kunnen een akkoord hebben met de politie, de gerechtelijke politie, of... Ja, dat is misschien een piste waar je iets mee kan doen.

H: Ja dan kan ik daar misschien iemand contacteren om wat ideeën op te doen.

S: Ja, bij Child Focus moet je de directrice contacteren. Mevrouw Kristien Kloeck, is momenteel algemeen directeur van Child Focus.

H: Hartelijk dank voor het interview.

S: Graag gedaan.

2.2.13. Interview Birgit Stroobant

Interview Birgit Stroobant, Arbeidsauditoraat

Datum: 26 mei 2008

H: Er is altijd veel onduidelijkheid geweest rond de term mensenhandel. Wat houdt het begrip volgens u in?

B: Wel, op het niveau van het arbeidsauditoraat houden wij ons enkel bezig met de sociaal-economische uitbuitingen en op dat vlak is er een evolutie geweest in de wetgeving: aanvankelijk werd mensenhandel en sociaal-economische uitbuiting opgevangen door de Vreemdelingenwetgeving en thans met de nieuwe bepalingen in het kader van de nieuwe wet wordt ook die term uitgebreid naar iedereen toe. Want in het kader van de Vreemdelingenwetgeving was het zo dat men strikt genomen niet mocht overgaan tot sociaal-economische uitbuiting van vreemdelingen. Maar wanneer bijvoorbeeld een Belg werd uitgebuit dan was die wetgeving niet van toepassing en dan viel die een beetje door de mazen van het net. Dus ik denk op dat vlak dat er toch wel al een positieve evolutie is gekomen, en ook meer verduidelijking in het kader van de wetgeving als dusdanig. En dat nu ook duidelijk de sociaal-economische uitbuiting wordt gevisieerd door de nieuwe wetgeving.

H: Hoe treden jullie specifiek op tegen de sociaal-economische uitbuiting?

B: Ik denk op dezelfde manier als het parket de mensenhandel en mensensmokkel behandelt. In samenwerking met de politiediensten. We nemen ook deel aan de maandelijkse of twee maandelijkse vergaderingen op het niveau van het parket. Dus ik denk dat er een beetje een parallelle politiek is.

H: Jozef de witte, directeur van het CGKR, geeft aan dat op het vlak van detectie en identificatie problemen blijven bestaan. Klopt dit volgens u? Waar liggen die problemen dan?

B: Ja, effectief. En specifiek ook naar het sociaal recht toe... uiteindelijk kunnen wij slechts optreden in het kader van mensenhandel als er ook een sociaal-rechtelijke inbreuk op van toepassing is. Dus... Als ik te technisch ben moet u mij maar onderbreken. Maar het arbeidsauditoraat is bevoegd voor alles wat de sociaal-rechtelijke inbreuken betreft, en wij kunnen slechts bij samenhang de mensenhandel bestrijden. Het is te zeggen, één keer dat er een band van ondergeschiktheid vaststaat, dan kunnen wij ook de kwalificatie mensenhandel als dusdanig in onze vordering en ons beleid opnemen. Maar indien, bijvoorbeeld, die band van ondergeschiktheid

niet duidelijk is – en die problematiek komt meer en meer aan bod in het kader van schijnzelfstandigheid en dergelijke- ja, dan kan er nog eens discussie bestaan over de bevoegdheid van het arbeidsauditoraat om op te treden met betrekking tot de mensenhandel als dusdanig. En dat geeft dan toch wel moeilijkheden naar de identificatie van de daders toe ook, maar ook met betrekking tot de technische bevoegdheid van parket en arbeidsauditoraat.

H: Bestaan daar oplossingen voor?

B: Ja, ik denk dat de wetgeving, of alleszins toch de rechtspraak die vrij streng is geworden op het niveau van het Hof van Cassatie met betrekking tot die schijnzelfstandigheid, dat die een beetje soepeler zou worden. Dat men terug een beetje mag terugvallen op de oude rechtspraak die zegt dat er meer naar de realiteit moet worden gekeken. Nu wordt er voornamelijk gekeken naar de kwalificatie die de partijen aan hun overeenkomst geven. Als dat als werkelijkheid aanvaard wordt, dan is het moeilijker voor een openbaar ministerie om het tegendeel te gaan bewijzen. Als men werkelijk naar de feiten mag gaan kijken en een omschrijving mag geven van de omstandigheden waarin bijvoorbeeld iemand wordt tewerkgesteld, en dat dat als primordiale waarde of bewijswaarde wordt aangenomen, dan zal het ook makkelijker zijn voor ons om de sociaal-economische uitbuiting aan te pakken.

H: Welke zijn volgens u de relevante beleidsactoren in de strijd tegen mensenhandel? Hoe zien jullie hen?

B: Wel ik denk enerzijds... dat begint van laag tot zeer hoog. Ik denk aan... Het probleem is ook, wat betreft het Arbeidsauditoraat: wij zitten nog met een x aantal inspecties die verschillende bevoegdheden hebben. En de ene mag optreden voor bepaalde feiten, de andere niet. Dus misschien als daar meer communicatie is tussen die inspectiediensten enerzijds, dan denk ik toch wel dat er veel meer met informatie die anders verloren gaat, dat die beter zal kunnen worden uitgebuit. Dan denk ik ook op het niveau van de politiediensten, dat begint ook van de wijkagent die een beetje uit zijn 'doppen' gaat kijken en zien waar er eventueel indicaties mogelijk zijn van clandestiene werkplaatsen en dergelijke tot de informantenbeheerder die op die manier informatie verwerft. Dan is er ook – en dan gaat het weer uiteindelijk om de drie onthaalcentra, die ook eventueel mogelijke slachtoffers doorgeven. En ja, dan hebben we individueel ook nog een aantal dossiers, maar dat zijn er niet zoveel, waar het Centrum voor Gelijkheid van Kansen ook is tussengekomen, en zich burgerlijke partij heeft gesteld in zaken waar dat effectief zeer flagrant is. En ik denk dat als iedereen een beetje samenwerkt, en als er een communicatie is, zowel formeel als informeel, en een uitwisseling van informatie, ook met Dienst Vreemdelingenzaken uiteraard, die daar weliswaar iets objectiever tegenover staan, nu ja, iedereen staat objectief tegenover de feiten als dusdanig, maar die minder betrokken is bij de begeleiding van onder andere slachtoffers en dergelijke meer.

H: Verloopt die samenwerking momenteel goed?

B: Ja, ik vind dat dat zeer goed verloopt. Ik ben zeer lang verantwoordelijk geweest voor de Nederlandstalige zaken van mensenhandel. En we hebben dat ook samen opgestart met meneer Van der Sypt die u ook al gezien heeft, voor wat betreft de sociaal-economische uitbuiting en de afsplitsing naar het Arbeidsauditoraat toe, en van in het begin zijn daar die opvanghuizen ook bij betrokken geweest. Ook nu nog zijn er zowel formele als informele contacten. Als een fax eens niet snel beantwoord wordt – bij wijze van spreken- wordt de telefoon al eens genomen. Dus die drempel is enorm verlaagd. (iemand komt binnen)

H: U geeft inderdaad aan dat er heel veel verschillende instanties betrokken zijn in de strijd. Gebeurt er vaak overlappend werk of kent iedereen goed zijn taak?

B: Ik denk dat op het niveau van het arbeidsauditoraat het makkelijker is om dat te coördineren en te beheersen, en dat dat ook regelmatig gebeurt. Dossier per dossier, los van de maandelijkse of twee maandelijkse vergaderingen mensenhandel, van dossier per dossier nog te bespreken. En de verschillende actoren die daaraan meewerken, van die eens regelmatig rond de tafel te zetten en te zeggen van: jullie nemen dat aspect voor jullie rekening. Juist door de diversiteit van de bevoegdheden van de sociale inspecties, en dan enerzijds ook afspraken met zowel de federale politie als de lokale politie, dat zij enkel het aspect mensenhandel voor hun rekening nemen en eventueel ook het illegaal verblijf. En het volledige sociale luik dat wordt dan overgenomen door de sociale inspecties. En daar moet dan ook nog eens een verdeling gebeuren, want bijvoorbeeld de ene inspectie is niet bevoegd om te verbaliseren voor het niet respecteren van het minimumloon, een andere inspectie wel, de ene mag verbaliseren voor sociale documenten, de andere niet, de ene voor werkloosheid, de andere niet... En dan is het uiteindelijk bijna noodzakelijk om regelmatig aan tafel te gaan zitten en dossier per dossier te gaan nakijken. En dat was uiteindelijk je doelgroep voor de samenwerking met de NGO's, daar heeft een Payoke of een Pag-Asa veel minder mee te maken omdat die enkel het aspect slachtoffer benaderen. Maar er zijn ook contacten, en regelmatig zeer goede contacten ook tussen de sociale inspecties en de NGO's om te zien van: wat kunnen we doen om onze slachtoffers een minimum aan sociale rechten te geven, en ook een vergoeding voor de geleden schade naar het verleden toe. Ik denk dan aan het niet betalen van een minimumloon en dergelijke. En regularisatie op het niveau van de sociale zekerheid.

H: In het kader van mensenhandel wordt regelmatig gesproken over de multidisciplinaire aanpak. Wat betekent die term precies voor u?

B: Ja, ik weet eigenlijk soms niet goed wat die lading dekt (lacht). Als ik gewoon instinctief zou zeggen, een multidisciplinaire aanpak, ja, dat je je ook niet enkel moet blindstaren op het aspect mensenhandel als dusdanig, maar ook het aspect witwassen erbij nemen, en ook sociaal-economisch, maar daar ben je sowieso toe gedwongen. Maar wij opteren vaak toch wel voor de optie – hier gaan ook andere stemmen op- van die dossiers af te splitsen. Van wel de informatie door te geven, maar de bevoegde instanties ook met die bevoegde materie bezig te laten houden. Dus het is te zeggen...

H: Bedoelt u een samenwerking met grenzen?

B: Ja, jajajaja. En ook, met de collega's van het parket: alles wat bijvoorbeeld witwassen of fiscaal is, dat blijft dan daar. Om ook geen monsterdossiers te creëren waar uiteindelijk niemand nog zijn weg in vindt.

H: Het Centrum vraagt in haar nieuwe jaarrapport de beleidsvoerders met aandrang de strijd tegen mensenhandel terug als absolute prioriteit op de politieke en justitiële agenda te plaatsen. Is de aandacht voor de problematiek verzwakt?

B: Er was op een bepaald moment, ja, dat is een fenomeen dat zich overal een beetje voordoet, gebrek aan manschappen, gebrek aan informatiedoorstroming. Van: wie neemt nu wat? Die discussie is ook heel lang aan bod geweest. Van: is dat nu materie voor federale politie, is dat materie voor lokale politie? Ik denk dat iedereen daar zijn rol in te spelen heeft. En de parketten en auditoraten moeten als bemiddelaar een beetje tussenkomen om ook af te bakenen. Als er één iemand wordt uitgebuit, en dat is in het kader van één dossier in een kleine zone, dan kan ik mij voorstellen dat de lokale politie daar volledig bekwaam toe is, met bijstand van de sociale inspectie wat betreft de sociaal-rechtelijke inbreuken. Gaan we meer naar fenomenen van georganiseerde misdaad, dan vind ik dat de federale politie daarin zijn rol moet spelen. En ik denk dat er langs de kant van Vlaams-Brabant er op een bepaald ogenblik een probleem was omdat de cel mensenhandel zich daar voornamelijk toespitste op het fenomeen mensensmokkel door de locatie om te beginnen, door parking Groot-Bijgaarden, en die cel ook onderbemand is. Ik weet recent door mijn collega die de materie vanaf nu behandelt, dat die contacten heeft gehad met de politie omdat allemaal terug een beetje... Maar via AIK, het arrondissement informatie punt, waar dat alle informatie wordt bijeen gehaald en die zouden dan ook meer zorgen voor coördinatie en dat de aandacht terug meer op het fenomeen zou worden toegespitst. Maar het klopt wel dat het soms niet evident was om zowel de politie daarvoor warm te maken en om uit die bevoegdheidsverdeling uit te komen.

H: Wat is de taak van de NGO's in de strijd tegen de mensenhandel?

B: Het aangeven van slachtoffers is hun voornaamste rol en in tweede instantie ook bijstand naar die slachtoffers toe. Ook zorgen voor communicatiepunten tussen de parketten en de dienst vreemdelingenzaken en de andere instantie waar die mensen gaan mee te maken krijgen. Ik vind het zeer positief dat er ook regelmatig contacten zijn en een uitwisseling van informatie 'van tiens je hebt dit fenomeen, maar hoe zit dat op het niveau van dossiers? Dus dat het ook niet enkel beperkt is tot de mensen als dusdanig maar ook meer een informatiedoorstroming zonder dat de ene de andere daarin hoeft te beïnvloeden. Dat er ook menselijke contacten zijn, dat je eens de telefoon kan nemen en zeggen van 'hoe zit dat daar? Wordt dat dossier nog geactiveerd?'. Ook aandachtspunten, zoals ik al zie, naar het parket toe als fenomenen, als in de communicatie...

H: Heeft u het gevoel dat de rol van de NGO's gewijzigd is in de loop der jaren?

B: Ik denk dat de communicatie veel opener geworden is. Dat er in het begin veel meer drempelvrees was, ook naar de parketten toe. Ook een beetje van 'Oei justitie had al de reputatie van een beetje een verouderde machine te zijn dat weinig toegankelijk was'. En ik denk dat de toegankelijkheid veel meer vergroot is. Dat de communicatie veel beter geworden is. Ja, dit is de voornaamste rol. Naar de werking als dusdanig toe heb ik weinig zicht. Enfin ik ben wel regelmatig uitgenodigd en ik heb wel met verbijstering geluisterd naar het verhaal van Mevr. Sörensen sinds de oprichting tot... Dus dat is ook allemaal niet van een leien dakje gegaan. Maar daar worden wij in de praktijk veel minder mee geconfronteerd.

H: Heeft u de indruk dat NGO's soms een waakhond moeten zijn van het beleid?

B: Naar beide kanten toe denk ik ook. Zowel naar justitie toe zeggen van 'oh hier'... In sommige gevallen dient het statuut ook te worden gewijzigd of terug ingetrokken te worden. Omdat we de feiten niet kunnen hard maken ofzo. Dan denk ik ook dat het belangrijk is dat zij het dossier van nabij volgen. Meer en meer worden ook advocaten aangesteld om ergens te komen aangeven of iets niet uit het oog verloren is. Anderzijds denk ik ook het belangrijk is dat ze ons aangeven van 'we zitten hier met iemand, maar we zijn niet erg zeker'. Ik denk dat het een beetje langs beide kanten effectief geformuleerd moet worden als waakhond. En dat er ook opgetreden moet worden als waakhond, ja.

H: Als je specifiek kijkt naar de samenwerking; op welke specifieke momenten nemen jullie contact op met de opvangcentra?

B: Het werkt meer omgekeerd... Ik ga zeggen in 80 percent van de gevallen zijn zij het die met ons contact opnemen. Ik zal ook wel eens mijn telefoon nemen in geval van twijfel, van 'hoe zit dit hier nu?'. Ik ga niet iemand een statuut toekennen als je weet naar de toekomst toe 'ik ga dit misschien terug moeten intrekken'. Dus dat is eigenlijk wel een beetje valse hoop geven en als het heel moeilijk is om in het begin al te trancheren, dan zou het wel eens kunnen dat ik contact opneem om te zeggen van 'hoe voelen jullie dat aan?'. En tevens ook met de politiediensten van 'wat is jullie indruk?'. Omdat je je slechts moet baseren op papier, als je de mensen niet voor jou hebt, dan is het zeer moeilijk om daar soms een beeld van te vormen. Anderzijds nemen zij regelmatig contact op in het kader van het adviseren in verlengingsstatuten sowieso. Ook soms om een dossier te komen toelichten. Ook om bepaalde fenomenen aan te klagen of aandacht voor te vragen. Onlangs is er ook een overrompeling van bijvoorbeeld Chinezen 'hoe komt dat?'. Eigenlijk hoe dat er communicatie is om te begrijpen waarom dat er soms een overspoeling is van slachtoffers vanuit één bepaalde hoek. Het is een beetje in het algemeen dat er ook contact wordt opgenomen. Ook in kader van de festiviteiten, dat mag ook gezegd worden, de recepties en dergelijke.

H: Verlopen de contacten buiten de festiviteiten goed?

B: Ja

H: Ziet u de opvangcentra als een volwaardige partner in de strijd tegen mensenhandel?

B: Ja absoluut. Omdat zij ook het eerst contact hebben en een goed beeld kunnen vormen van de mensen.

H: U geeft aan dat zij u soms bellen voor aanbevelingen of informatie. In welke mate tracht u hiermee rekening te houden?

B: Over het algemeen hou ik daar rekening mee. Ik ga dat dan ook wel afwegen ten opzichte van de versie van de politiediensten want er moet daar toch altijd een zeker objectiviteit in blijven. Maar over het algemeen tracht ik daar toch wel rekening mee te houden en ga ik al dossiers opnieuw gaan opvragen. Het is ook al gebeurd dat ik dossiers opnieuw heb heropend omdat ik bepaalde zaken uit het oog verloren was omdat men mij een aantal dingen had aangegeven waarvan ik ook niet op de hoogte was. Dus ik heb daar geen enkel probleem mee om hun aanbevelingen in overwegen te nemen.

H: In beleidsdocumenten wordt regelmatig notie gemaakt van vorming voor politiediensten en gerechtelijke diensten inzake mensenhandel. Is het een interessante piste om de opvangcentra daarbij te betrekken?

B: Ik denk soms ook ja. Maar vaak komen die ook naar die opleidingen. In de meeste opleidingen ontmoet ik ook vaak de mensen. Maar dan meer de verantwoordelijken en iets minder de terreinwerkers. Maar ik vermoed dat die informatie dan toch zal doorsijpelen. Om de kant van justitie een beetje te laten begrijpen. Want je kan een bepaald beeld vormen over een bepaalde instantie en dan toch niet weten waarom iemand dergelijke beslissingen neemt. Zodat het voor ons ook interessant is hoe de opvangcentra werken. En er zijn ook regelmatig contacten. Heel het auditoraat is onlangs nog afgestapt naar Payoke. Dat is ook een van de wijzigingen naar de toekomst toe dat... meer ook... Niet enkel met betrekking tot de actoren, strikt genomen ook naar het auditoraat toe, maar het hele auditoraat of het ruimer publiek wordt daar ook bij betrokken. En ik heb de indruk dat dit ook stilaan aan het evolueren is.

H: Payoke stelt voor om een gedragscode op te stellen die wederzijds vertrouwen en samenwerking tot stand zou kunnen brengen tussen enerzijds de gouvernementele organisaties en gerechtelijke instanties en anderzijds de NGO's. Is dit volgens u een interessante piste?

B: Ja. We hebben met elkaar ook contact gehad in het kader van die werkgroep met betrekking tot het statuut van slachtoffer van mensenhandel. Daar zijn zij ook bij betrokken. Iedereen was daarbij betrokken en ik denk dat het misschien daar een beetje op voortbouwen is. Waar ze naar refereren. En ja ik vond dat een zeer interessant idee.

H: En wat zou er volgens u dan zeker in moeten staan in verband met die samenwerking?

B: Wel ik denk dat er al een heleboel in die circulaire is verwerkt met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel. Een extra circulaire is dan misschien overbodig omdat dit al zo omvattend is. Maar ik ben enkel naar het begin van die vergaderingen geweest en dat was te technisch. Dus het zou ergens meer een praktischere handleiding moeten zijn voor iedereen ook voor mensen die weinig of niet geconfronteerd worden met het fenomeen mensenhandel, maar waardoor dan een alarmbelletje gaat rinkelen waardoor meer aandacht kan gegeven worden aan het fenomeen als dusdanig. Ik denk de mensen die er dagelijks mee geconfronteerd worden die hebben er ook geen probleem mee... Die contacten zijn er al. Ik denk dat het meer naar de basis toe is dat er meer informatie zou moeten... en voor een ruimer publiek. Want diegenen die er mee bezig zijn die weten waar de circulaire... die weten waar het fenomeen... En kennen over het algemeen de situatie. Maar als... Bijvoorbeeld op het parket hier is het anders, maar een magistraat van dienst die niet specifiek met die materie vertrouwd is, kan al makkelijker zo eens een zaak ontglippen dan als ze specifiek een magistraat mensenhandel contacteren. Dus ik denk zowel op niveau van politiediensten als magistraten dat er naar een ruimer publiek toe praktischere informatie moet worden over gemaakt.

H: Vriendelijk bedankt voor het interview.

B: Graag gedaan.

3. INTERNETSITES